

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ 4Δ' (94) - ΤΕΥΧΟΣ 5 - ΜΑΪΟΣ 2017
ΑΘΗΝΑΙ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. **ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ**

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ: Κλάδος Ἐκδόσεων τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καί Μορφωτικῆς
Ἑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΕΚΔΟΤΗΣ: Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κηφισίας, Ἀμαρουσίου καί Ὠρωποῦ κ. Κύριλλος,
Διευθυντής Κλάδου Ἐκδόσεων Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΞΙΑ - ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Κωνσταντῖνος Χολέβας

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΔΟΚΙΜΙΩΝ: Κωνσταντῖνος Χολέβας, Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη.

ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Ἀποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ: Χρ. Κωβαῖος, Ἰασίου 1 – 115 21 Ἀθήνα. Τηλ.: 210-8160127 – Fax 210-8160128

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ: Ἰωάννου Γενναδίου 14, 115 21, ΑΘΗΝΑ. Τηλ: 210 72.72.253, Fax: 210 72.72.251
<http://www.ecclesia.gr> e-mail: periodika@ecclesia.gr

Γιά τήν ἀποστολή ἀνακουνώσεων καί εἰδήσεων ἀπευθύνεσθε:

- γιά τό περιοδικό ΕΚΚΛΗΣΙΑ: periodika@ecclesia.gr
- γιά τό περιοδικό ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ: efimerios@ecclesia.gr
- γιά τό περιοδικό ΘΕΟΛΟΓΙΑ: theologia@ecclesia.gr

Περιεχόμενα

ΤΕΥΧΟΣ – 5^ο,
ΜΑΪΟΣ 2017

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟΝ	308
ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ	
<i>Τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου,</i> <i>Ἐπί τῇ ἐλεύσει τοῦ Τιμίου Ξύλου καί τοῦ Ἱεροῦ Σκηνώματος</i> <i>τῆς Ἁγίας Ἐλένης</i>	309
<i>Τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Φαναρίου κ. Ἀγαθαγγέλου</i> <i>Προσφώνηση κατά τήν ὑποδοχή τῶν Ἱερῶν Λειψάνων τῆς Ἁγίας Ἐλένης</i> <i>καί τοῦ Τιμίου Ξύλου</i>	312
ΟΜΙΛΙΑΙ	
<i>Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμηττοῦ κ. Δανιήλ,</i> <i>Τό βιβλικό στοιχεῖο τῆς θείας Λατρείας</i>	315
ΣΥΝΟΔΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ	
<i>Τοῦ Ἀθανασίου Θ. Βουρλῆ,</i> <i>Ὁ χαρακτήρας τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ μέλους τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν</i> <i>τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς</i>	326
<i>Τοῦ π. Θεοδώρου Ἱ. Κουμαριανοῦ,</i> <i>Οἱ Χοροί τῶν Ἀγίων.....</i>	337
ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ - ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ	350
ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ - ΚΛΗΤΗΡΙΑ ΕΠΙΚΡΙΜΑΤΑ	375
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ	377
ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑ	383

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ Μαΐου τοῦ περιοδικοῦ ΕΚΚΛΗΣΙΑ δημοσιεύουμε τίς Προσφωνήσεις τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου καί τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Φαναρίου κ. Ἀγαθαγγέλου, Γενικοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, κατά τήν ἐπίσημη καί πανηγυρική ὑποδοχή τεμαχίου τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καί τοῦ ἱεροῦ σκηνώματος τῆς Ἁγίας Ἑλένης.

Στήν ἐνότητα τῶν Ὁμιλιῶν δημοσιεύουμε τήν ὁμιλία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμητοῦ κ. Δανιήλ στό ἐπιστημονικό συνέδριο μέ θέμα «Ἁγία Γραφή καί Ὁρθόδοξη Λατρεία», τό ὅποιο διοργανώθηκε ἀπό τήν Εἰδική Συνοδική Ἐπιτροπή Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως καί τό Τμήμα Θεολογίας Α.Π.Θ. στή Θεσσαλονίκη (Φεβρουάριος 2016).

Στήν ἐνότητα τῶν Συνοδικῶν Ἀναλέκτων θά βρεῖτε τίς εἰσηγήσεις τοῦ Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ κ. Ἀθανασίου Βουρλή στό Πανελλήνιο Λειτουργικό Συμπόσιο τοῦ Σεπτεμβρίου 2014 καί τοῦ π. Θεοδώρου Κουμαριανοῦ, Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ΕΚΠΑ, στό Πανελλήνιο Λειτουργικό Συμπόσιο τοῦ Σεπτεμβρίου 2016.

Ἡ ὕλη τοῦ τεύχους συμπληρώνεται μέ τά συνήθη ὑπηρεσιακά κείμενα τῶν Κανονισμῶν καί τῶν Προκηρύξεων καθώς καί μέ τίς εἰδησεογραφικές στήλες τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Χρονικῶν καί τῶν Διορθοδόξων-Διαχριστιανικῶν.

ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

Ἐπί τῇ ἐλεύσει τοῦ Τιμίου Ξύλου
καί τοῦ Ἱεροῦ Σκηνώματος τῆς Ἁγίας Ἑλένης

Τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου

(14.5.2017)

Ἐξοχώτατε Κύριε Πρόεδρε τῆς Ἑλληνικῆς
Δημοκρατίας,
Ἀγαπητοί ἀδελφοί,

Χριστός Ἀνέστη!

Ἀπόψε φαιδρός ὁ οὐρανός καταλαμπόμενος ἀπό τό φῶς τῆς Ἀναστάσεως. Ἀπόψε φαιδρότερα τά σύμπαντα ἀπό τό φῶς τῆς καρδιάς τῶν Χριστιανῶν. Κατ' αὐτή τήν ἱερά στιγμή πανηγυρίζουμε μέ ἱερές δαδουχίες, ἐγείρουμε μέλος ἔνθεο καί ἄδομε ὕμνο οὐράνιο¹.

Αὐτή ἡ ἡμέρα ἡ κυριώνυμος, ἡ τροπαιοῦχος, ἡ τῆς ἀναστάσεως ἔθιμος καί τῆς χάριτος καλλωπίστρια², μᾶς καλεῖ νά τιμήσουμε ὡς ψηλάφηση τῆς αἰτήσεώς μας, ὡς κατανόηση τῆς προσδοκίας μας, ὡς παρουσία τῆς ἀστραπῆς τοῦ ὑπερβατικοῦ³, τό μακάριο ξύλο τοῦ Σταυροῦ, πού διαπορθμεύει τίς ψυχές μας στόν οὐρανό⁴, καί τά ἱερά λείψανα τῆς θεομακαρίστου Ἑλένης⁵, τῆς ἁγίας γυναικός μέ τόν θαυμαστό πόθο τοῦ Θεοῦ καί τόν ἔνθεο τρόπο⁶, τήν ἀγάπη καί τήν τελεία συμπάθεια⁷.

Ἡ Ἁγία Ἑλένη, ἡ μητέρα τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, σφράγισε μέ τόν υἱό της τήν ἱστορία τῆς Εὐρώπης, ἄλλαξε καί διαμόρφωσε τήν ἱστορία τοῦ κόσμου γενικότερα.

Τέσσερα μεγάλα γεγονότα τό ἀποδεικνύουν: πρῶτο ἡ ἀπόφαση τοῦ Διατάγματος τῶν Μεδιολάνων, πού κηρύσσει τήν ἀνεξιθρησκία καί παύει τούς διωγμούς κατὰ τῶν Χριστιανῶν· δεῦτερο ἡ μεταφορά τῆς πρωτεύουσας τῆς αὐτοκρατορίας ἀπό τήν Παλαιά στή Νέα Ρώμη, τήν Κωνσταντινούπολη· τρίτο ἡ σύγκληση τῆς Α' ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου· καί τέταρτο ἡ εὕρεση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.

Τά ἀνωτέρω προσδιόρισαν τό περιεχόμενο τῆς παγκόσμιας ἱστορίας κατὰ τρόπο μοναδικό. Χωρίς

αὐτά οὔτε ἡ Εὐρώπη θά εἶχε συγκεκριμένη πνευματική κληρονομιά, οὔτε ὁ κόσμος μιά τόσο ἀκμαία ἀκτινοβολία τοῦ χριστιανικοῦ μηνύματος γιά τόν Θεό καί τόν ἄνθρωπο.

Ἔτσι οἱ Ἅγιοι Κωνσταντῖνος καί Ἑλένη ἔγιναν ἡ πηγὴ τῆς Ὀρθοδοξίας, τό καύχημα τῶν περάτων, ἡ γῆ τῶν ἐναρέτων πράξεων, οἱ εὐεργέτες τῶν πάντων, οἱ θερμότατοι πρέσβεις⁸, τῶν Ἀποστόλων ἰσότιμοι⁹. Γι' αὐτό καί ἡ Ἐκκλησία δίκαια τούς ὀνόμασε Ἰσαποστόλους.

Ὅπως ὁμολογοῦν κορυφαῖοι εὐρωπαϊοὶ διανοητές, τρεῖς εἶναι οἱ πυλώνες στοὺς ὁποίους θεμελιώθηκε τό οἰκοδόμημα τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ: ἡ ἑλληνικὴ κλασικὴ γραμματεία, τό βυζαντινο-ρωμαϊκό δίκαιο καί ἡ χριστιανικὴ πίστη καί παράδοση. Δέν ὑπάρχει, συνεπῶς, «Ἐνωμένη» Εὐρώπη δίχως ἀναφορά στίς χριστιανικὲς τῆς ρίζες. Αὐτὴ εἶναι μιά ἀντικειμενικὴ διαπίστωση, ἱστορικὰ καί ἐμπειρικὰ θεμελιωμένη.

Μετά τῆ συμπλήρωση 17 αἰῶνων ἀπὸ τό Διάταγμα τῶν Μεδιολάνων καί τῆ μεταστροφή τῆς Εὐρώπης στό Χριστιανισμό, τό θρησκευτικὸ σκηνικὸ τῆς Δύσης ἔχει ἀλλάξει δραματικά καί εἶναι ἐμφανές τό κενό τοῦ Χριστιανισμοῦ στή δημόσια εὐρωπαϊκὴ ζωὴ. Ὁ εὐρωπαϊκὸς κόσμος ζεῖ σήμερα σέ μιά κατάσταση χωρισμοῦ ἀπὸ τῆ θεανθρωπότητα, μορφοποιεῖ μιά ἀνθρωπότητα χωρὶς Θεό. Ἡ πίστη δέν εἶναι πιά ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς. Ἔγινε ἀπὸ δωρεὰ ἀναγκαστικὴ θρησκεία. Ἔγινε μιά προσθήκη, ἓνα στοιχεῖο, μιά συνήθεια πού προστίθεται στίς δομές τοῦ κόσμου, στίς ὁποῖες οἱ πιστοὶ εἶναι ἐνταγμένοι. Αὐτό πού ἔχασε ὁ ἱστορικὸς Χριστιανισμὸς εἶναι ἡ αἰσιοδοξία τῆς εὐλάβειας, ἡ ὁποία εἶναι ἄδεια ἀπὸ τὴν τραγικότητα. Μετά ἀπὸ χιλιετίες ἱστορικῆς χριστιανικῆς ζωῆς ἡ πιὸ φοβερὴ κριτικὴ πού μπορεῖ νά ἐκφέρει ὁ κόσμος

για τήν Ἐκκλησία, εἶναι ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἀντανაკλά τόν κόσμο.

Ὁ εὐρωπαῖος ἄνθρωπος ζεῖ μέσα στήν ἀπουσία, εἶναι βυθισμένος μέσα στή γήινη διάρκεια. Ἡ ζωή δέν ἔχει πιά μυστήριο: ἡ μόνη μύηση πλέον ἀφορᾶ στίς τεχνικές. Ἡ ἀγωνία ἐνός θανάτου πού δῆθεν πιστεύουμε ὅτι μπορούμε νά ἀποφύγουμε παρουσιάζεται μέ ἄπειρους καινούριους φόβους: τῆς πυρηνικῆς ἐνέργειας, τῶν οὐσιῶν, τοῦ διαδικτύου, τοῦ κινητοῦ τηλεφώνου, τοῦ φαινομένου τοῦ θερμοκηπίου, τοῦ ἄγχους καί τῆς μέριμνας, τῆς κλωνοποίησης τῶν νέων τεχνολογικῶν καί ἐνδεχομένως τῶν ἄπειρων δαιμονικῶν καινοτομιῶν πού μᾶς ἐπιφυλάσσονται¹⁰. Συνεπῶς τί ζοῦμε σήμερα; Τί ἀναγγέλλει τό αὐριο;

- τήν «ἀπομάγευση τοῦ κόσμου»¹¹;
- τήν καθιέρωση τῆς «ἐποχῆς τοῦ κενοῦ»¹²;
- τήν «δημοκρατική μελαγχολία»¹³;
- τήν αὐτονομία καί προπέτεια¹⁴ τοῦ ἐξεγεργμένου ἀνθρώπου;
- τόν ἐφιάλτη τοῦ ἐπιβεβλημένου κακοῦ;

Θά ἔλεγα ὅτι ζοῦμε «τήν λησμοσύνη τῆς Ἀνάστασης».

Ἀτενίζοντες στόν σημερινό κόσμο καί τήν καθ' ἡμέραν ζωή τῆς ἀνθρωπότητας ὅλοι διαπιστώνουμε ὅτι ἀπό παντοῦ ἤρχοῦν ἀκοές πολέμων, βίας, τρομοκρατίας, ἀδικίας, ἀνέχειας, δυστυχίας, φτώχειας, πείνας, προσφυγιᾶς.

Σ' αὐτές τίς προοπτικές, προαισθανόμαστε πῶς ἡ ἀγωνία τῆς Δύσης, ἡ ἀγωνία τῆς Εὐρώπης καί τῶν λαῶν της, πού ἀποβαίνει οἰκουμενική, συνιστᾶ καθαρά σήμερα τήν κόλαση, ὅπου κατεβαίνει ὁ Χριστός. Ἐκεῖ, ἀπό κεῖ καί ἀπό κανένα ἄλλο μέρος, μᾶς ἀνασταίνει ὁ Ἀναστάς. Ἡ Ἐκκλησία δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά τό Ποτήριο τῆς Εὐχαριστίας, ὅπου ὑπεραφθοοῦν οἱ θεῖες ἐνέργειες «ὑπέρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς», αὐτῆς τῆς ζωῆς πού μᾶς δώρισε ὁ Χριστός.

Ὁ κόσμος σήμερα ἀναζητᾶ μιά ἀξιόπιστη ὀρθόδοξη μαρτυρία ὡς κατάθεση πρότασης, πού νά δίδει νόημα στήν ἀνθρώπινη ζωή. Ἡ Εὐρώπη χρειάζεται σήμερα τήν Ἑλλάδα ὄχι τόσο γιά τήν ἰσχύ τῆς εὐρωζώνης, ἀλλ' ὡς κληρονόμο μιᾶς ἄλλης προτάσεως ζωῆς. Χρειάζεται τήν Ὀρθοδοξία ὡς «θύρα πίστεως»¹⁵ πού πραγματώνει ἀγαπητικῆς κοινωνίες στόν καθημερινό βίο. Τό χριστιανικό μήνυμα μπορεῖ νά γίνε ἐπίκαιρο μέσα ἀπό τήν Ἐκκλησία, πού εἶναι

στρατευμένη ὡς ἐσχατολογικός σύντροφος μέσα στόν κόσμο καί στήν ἐμπειρία τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου.

Ὑποδεχθήκαμε σήμερα τό ἱερό λείψανο τῆς Ἰσαποστόλου Ἀγίας Ἑλένης τήν ὁποία μακαρίζουμε βασιλεύοντες τόν Σταυρό τοῦ Κυρίου.

Ἡ Ἀνατολή τιμᾷ τόν Σταυρό ὄχι τόσο ὡς ξύλο τῆς ὀδύνης ὅσο ὡς δένδρο τῆς ζωῆς πού ξαναπρασινίζει στήν καρδιά τοῦ κόσμου. Ὁ Σταυρός μᾶς μαθαίνει νά θεμελιώνουμε τήν πίστη μας ὑπεύθυνα, μέ ἀνοιχτό καί θετικό πρὸς τήν πραγματικότητα τρόπο. Αὐτό δέν εἶναι ἐγκλωβισμός στήν ἱστορία, ἀλλά προφητική μεταμόρφωση τοῦ χρόνου καί ἐντάξή του στήν αἰωνιότητα. Ὁ Σταυρός τοῦ Χριστοῦ παραμένει σκάνδαλο καί μωρία καί πρέπει ὁ πιστός νά τόν ἀποδεχθεῖ σάν ἀκριβέστατη ἔκφραση τῆς ἀλήθειας τῆς πίστεως μέσα στήν ἱστορία. Ἔτσι ὁ ἄνθρωπος γίνεται «ἀποστολικός ἄνθρωπος» μέ τόν τρόπο του¹⁶.

Αὐτή ἡ ἀποστολική κλήση μέ κανέναν τρόπο δέν εἶναι ἔκφραση ἐνός μυστικιστικοῦ ρομαντισμοῦ, ἀλλά ἡ ὑπακοή στό νόημα τοῦ Εὐαγγελίου. Ὁ «ἀποστολικός ἄνθρωπος» εἶναι ἕνας ἄνθρωπος πού ἡ πίστη του τόν ἐλευθερώνει ἀπό τόν μεγάλο φόβο τοῦ θανάτου, τά ἀδιέξοδα, τήν ἀπελπισία.

Ἀγαπητοί μου ἀδελφοί,

ὁ Χριστός μας ἐξέτεινε τά χέρια Του στόν Σταυρό καί διέσωσε τά πάντα¹⁷. Σᾶς καλῶ καί σᾶς παρακαλῶ νά ἀδράξουμε τόν κόσμο σέ μιά μεγάλη ἀναστάσιμη κίνηση. Σᾶς καλῶ νά κάνουμε ὁ ἕνας τόν ἄλλον μιά σταυρική ἀγκαλιά καί νά παραμείνουμε στόν Σταυρό τοῦ Χριστοῦ μέ μιά ταπεινή συγκατάθεση λέγοντες: «Κύριε, μνήσθητι ἡμῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ Σου».

Μόνο ἔτσι μπορούμε νά ἀντέξουμε, νά ὑπομένουμε, νά ἀγαπᾶμε, νά ἐλπίζουμε.

Ἐσοχώτατε Κύριε Πρόεδρε,

Ἀπό καρδίας Σᾶς εὐχαριστῶ γιά τήν παρουσία Σας κατ' αὐτή τήν εὐλογημένη στιγμή. Ὡς ἀνάμνηση τῆς παρουσίας Σας σ' αὐτό τό ἱστορικό Προσκύνημα, παρακαλῶ νά δεχθεῖτε, ὡς τιμητική διαμνημόνευση, τό μέταλλο τοῦ σταυροῦ τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καί Ἑλένης, καί ὡς εὐλογία ὅτι πολυτιμότερο φυλάσσεται ἐδῶ: τό ἀντίγραφο τῆς ἱερᾶς εἰκόνας τῆς Ἀγίας Βαρβάρας πού βρέθηκε θαυματουργικά στό ἀρχαῖο ἐκκλησίδιο τοῦ Ναοῦ.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ήσυχίου, Πρεσβυτέρου Ἱεροσολύμων, *Εἰς τό Ἅγιον Πάσχα*, Homélie Pascales, ἐκδ. Cerf, Παρίσι 1972, σελ. 66.
2. Ψευδοχρυσόστομου, *Λόγος εἰς τήν Ἀνάστασιν*, Homélie Pascales, ἐκδ. Cerf, Παρίσι 1972, σελ. 320.
3. Λεοντίου, *Εἰς τήν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου*, Homélie Pascales, ἐκδ. Cerf, Παρίσι 1972, σελ. 66.
4. Ήσυχίου, Πρεσβυτέρου Ἱεροσολύμων, *Εἰς τό Ἅγιον Πάσχα*, Homélie Pascales, ἐκδ. Cerf, Παρίσι 1972, σελ. 66.
5. Ὡδή γ', Ὁρθρος ἑορτῆς 21ης Μαΐου.
6. Ὡδή η', Ὁρθρος ἑορτῆς 21ης Μαΐου.
7. Ὡδή ε', Ὁρθρος ἑορτῆς 21ης Μαΐου.
8. Στιχηρό Ἰδιόμελο Λιτῆς ἑορτῆς 21ης Μαΐου.
9. Στιχηρό Προσόμοιο Αἰνῶν ἑορτῆς 21ης Μαΐου.
10. Λύκ Φερρύ, *Ἡ ὠραιότερη ἱστορία τῆς φιλοσοφίας*, ἐκδ. Πατάκη, Ἀθήνα 2016, σελ. 384.
11. Βλ. Marcel Gauchet, *Ἡ ἀπομάγευση τοῦ κόσμου*, ἐκδ. Πατάκη, Ἀθήνα 2011.
12. Βλ. Ζίλ Λιποβετσάκι, *Ἡ ἐποχή τοῦ κενοῦ*, ἐκδ. Νησίδες, Ἀθήνα 2009.
13. Βλ. Πασκάλ Μπρυννέρ, *Ἡ μελαγχολική δημοκρατία*, ἐκδ. Ἀστάρτη, Ἀθήνα 1990.
14. Ἀντίφωνο η', Ἀκολουθία Ὁρθρου Μεγάλης Παρασκευῆς.
15. Πράξ. 14,27
16. Παύλου Εὐδοκίμου, *Ἡ τρελή ἀγάπη τοῦ Θεοῦ*, Κέντρο Μελετῶν Ἱερῶς Μονῆς Κύκκου, Λευκωσία 2003, σελ. 69.
17. Ήσυχίου, Πρεσβυτέρου Ἱεροσολύμων, *Εἰς τό Ἅγιον Πάσχα*, Homélie Pascales, ἐκδ. Cerf, Παρίσι 1972, σελ. 64.
Βλ. Ἰδιόμελο Αἰνῶν, Ἀκολουθία Ὁρθρου Μεγάλης Παρασκευῆς.

Προσφώνηση κατά τήν υποδοχή τῶν Ἱερῶν Λειψάνων τῆς Ἁγίας Ἐλένης καί τοῦ Τιμίου Ξύλου

Τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Φαναρίου κ. Ἀγαθαγγέλου
Γενικοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

(14.5.2017)

Ἐξοχώτατε Κύριε Πρόεδρε τῆς Ἑλληνικῆς Δημο-
κρατίας,
Μακαριώτατε Πάτερ καί Δέσποτα,
Κύριε ἐκπρόσωπε τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως,
Κύριε ἐκπρόσωπε τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς,
Κύριε ἐκπρόσωπε τῆς Ἀξιωματικῆς Ἀντιπολίτευσης,
Κύριοι ἐκπρόσωποι Κομμάτων,
Κύριοι Ὑπουργοί,
Σεβασμιώτατοι,
Σεβασμιώτατε ἄγιε Ἰταλίας,
Θεοφιλέστατοι,
Κύριοι Βουλευτές,
Τίμιοι ἐκπρόσωποι τοῦ Ρωμαιοκαθολικοῦ Πατριάρ-
χου Βενετίας καί τοῦ Ποντιφικοῦ Συμβουλίου γιά
τήν ἐνότητα τῶν Χριστιανῶν,
Πανοσιολογιώτατε Ἐξαρχε τοῦ Παναγίου Τάφου,
Κύριε Πρόεδρε τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας,
Κυρία Πρόεδρε τοῦ Ἀρείου Πάγου,
Κυρία Πρόεδρε τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου,
Κύριε Ἀρχηγέ τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου Ἐθνικῆς
Ἀμύνης,
Κύριε Πρόεδρε τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν,
Κυρίες καί Κύριοι Πρόεδροι τῶν φίλων χωρῶν τῆς
Κροατίας, Σλοβακίας, Αὐστρίας, Ρωσίας,
Οὐγγαρίας, Βελγίου, Καζακστάν, Βουλγαρίας,
Ἀρμενίας, Γεωργίας, Οὐκρανίας καί τῆς
ΟΥΝΕΣΚΟ,
Κύριοι Δήμαρχοι,
Ἐψηλοτάτη,
Κύριοι Ἀρχηγοί Γενικοῦ Ἐπιτελείου Στρατοῦ, τοῦ
Γενικοῦ Ἐπιτελείου Ἀεροπορίας, τοῦ Λιμενικοῦ
Σώματος, τῆς Ἑλληνικῆς Ἀστυνομίας καί τῆς
Πυροσβεστικῆς Ὑπηρεσίας,
Κύριε ἐκπρόσωπε τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου
Ναυτικοῦ,

Κύριοι Πρόεδροι καί Εἰσαγγελεῖς,
Κύριοι Ἐκπρόσωποι Φορέων καί Ὄργανισμῶν,
Κύριοι Καθηγητές,
Σεβαστοί μου Πατέρες,
Ἀγαπητοί μου Χριστιανοί,

Χριστός Ἀνέστη!

Μέ δοξολογική διάθεση τοῦ Ὄνόματος τοῦ Ἁγίου
Τριαδικοῦ Θεοῦ, μέ πνευματική χαρά, μέ ἀναστάσι-
μη ἐλπίδα καί συγκίνηση σᾶς ὑποδεχόμεθα κατ' αὐτή
τήν ἡμέρα τοῦ Κυρίου, ὁ Ὅποιος μᾶς ἀξίωσε νά ὑπο-
δεχθοῦμε, μέ σύνθημα «ἀναδεικνύουμε τήν πνευμα-
τική ταυτότητα τῆς Ἑυρώπης», τό Τίμιο Ξύλο καί τό
ιερό σκήνωμα τῆς Ἁγίας Ἐλένης τῆς Ἰσαποστόλου
ἀπό τήν ἱστορική πόλη τῆς Βενετίας, τό ἄλλοτε «Μι-
κρό Βυζάντιο», μέ τήν εὐκαιρία τῆς συμπλήρωσης
ὀγδόντα χρόνων ζωῆς καί δράσης τῆς Ἀποστολικῆς
Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στήν πατρί-
δα μας, στόν Ἑλληνισμό τῆς Διασπορᾶς καί τήν
οἰκουμένη.

Μέριμνα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ τῆς
Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλ-
λάδος ἀποτελεῖ ὁ προγραμματισμός, ἡ ὀργάνωση καί
ἡ ἐκτέλεση τοῦ ἱεραποστολικοῦ, κατηχητικοῦ, μορ-
φωτικοῦ, πολιτιστικοῦ, κοινωνικοῦ καί ἐκδοτικοῦ
ἔργου τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ προσπάθεια, ἡ ὁποία κα-
ταβάλλεται στούς συγκεκριμένους τομεῖς γιά ὀγδόν-
τα ὀλόκληρα χρόνια, εἶναι τεράστια. Ἡ σημερινή
πραγματικότητα δικαίωσε τήν προσπάθεια αὐτή,
πού ἀπέδωσε πολλούς καρπούς, σέ πολλές πλευρές
τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας καί τοῦ κόσμου.

Τό ἄνοιγμα αὐτό στόν κόσμο μᾶς ὀδήγησε στήν
ἀναζήτηση καί διοργάνωση γεγονότων καί προγραμ-
μάτων πού θά ἔδιδαν τή μαρτυρία τῆς πίστεως, θά
πρόβαλλαν τήν ἑλληνορθόδοξη παράδοσή μας, τήν

ιστορία μας, τόν πολιτισμό μας και θά καλλιεργοῦσαν τή μνήμη μας.

Ἐχοντες πλήρη τή συνείδηση τῆς εὐθύνης, προβάλαμε τὴν παράδοσή μας, αὐτὸν τὸν μεγάλο θησαυρὸ, πού εἶναι οἰκουμενική κληρονομιά. Ἄν ἐνστερνιζόμαστε σήμερα τὴν ἀνάγκη νά διατηρήσει ἡ Εὐρώπη τὸν χριστιανικὸ της χαρακτήρα, ὀφείλουμε νά ἐργασθοῦμε καί πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση, νά ἀνοιχτοῦμε στὸν ἀνθρωπιστικὸ καί δημοκρατικὸ κόσμο. Νά ἀγωνισθοῦμε νά δημιουργήσουμε καινούρια συλλογικά ιδεώδη. Νά ἀφήσουμε ἕναν βιώσιμο, φιλόξενο κόσμο σ' ἐκείνους που ἀγαπάμε, τὰ παιδιά μας καί τίς μελλοντικές γενεές. Καί νά δώσουμε ἀξία στή συνείδηση. Νά καταλάβουμε γιὰ ποιὸ λόγο ἡ νεώτερη Εὐρώπη εἶναι συγχρόνως ἡ ἡπειρος τοῦ ἐκκοσμιευμένου κράτους καί τῆς χριστιανοσύνης: εἶναι τό ἕνα ἐπειδὴ εἶναι τό ἄλλο¹.

Δέν γυρεύουμε μήτε τό σταμάτημα, μήτε τὴν ὀπισθοδρόμηση. Γυρεύουμε τὴν καρδιά, τὸν νοῦ, τὴν εὐαισθησία, τὴ λεπτότητα καί τό κουράγιο τῶν ἀνθρώπων νά προχωροῦν ἐμπρὸς καί νά μοιράζονται τό ἴδιο ὄραμα γιὰ ἕναν κόσμο μέ φῶς, ἀγάπη καί ἀλληλεγγύη.

Καί αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους, μοῦ ἀναθέσατε, Μακαριώτατε, νά εὐχαριστήσω ἀπόψε ἐξ ὀνόματός Σας.

Εὐχαριστοῦμε

- τὰ μέλη τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,
- τὸν ἐκπρόσωπο τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως,

- τὸν Ρωμαιοκαθολικὸ Πατριάρχη τῆς Βενετίας κ. Francisco Moraglia καί τοὺς τιμίους ἐκπροσώπους του,
- τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμηττοῦ κ. Δανιήλ,
- τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Νικαίας κ. Ἀλέξιο καί τοὺς συνεργάτες του,
- τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Ἰταλίας κ. Γεννάδιο, ὁ ὁποῖος εὐρίσκεται ἐδῶ κατόπιν εὐλογίας τῆς Ἱεράς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου,
- τοὺς Ἐξοχώτατους Πρόεβεις καί τὸν Ὅσιώτατο ἐκπρόσωπο τοῦ Ποντιφικοῦ Συμβουλίου γιὰ τὴν ἐνότητα τῶν Χριστιανῶν,
- τὴν εὐσεβῆ οἰκογένεια τοῦ κ. Γεωργίου Μουζενίδη, μεγάλου χορηγοῦ, πού διέθεσε ἀεροσκάφος τῆς ἐταιρείας Ellinair γιὰ τὴν μετακομιδὴ τῶν ἱερῶν κειμηλίων,
- τὴν ἠγεσία τῶν Ἐνόπων Δυνάμεων καί τῆς Ἑλληνικῆς Ἀστυνομίας,
- τοὺς Δημάρχους Ἁγίας Βαρβάρας καί Αἰγάλεω,
- τὰ μέλη τοῦ Κεντρικοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας,
- τὰ Ἑλληνικά Ταχυδρομεῖα, γιὰ τὴν ἔκδοση τῶν γραμματοσήμων,
- τὸν ΟΤΕ, τίς Σταθερές Συγκοινωνίες καί τὸν Ρ/Σ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, γιὰ τὴ χορηγία ἐπικοινωνίας,
- τὴν ἐταιρεία «ΓΕΝΕΣΙΣ», πού ἀνελαβε τὴ φύλαξη τῶν ἱερῶν κειμηλίων,

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας κ. Προκόπης Παυλόπουλος καί ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Γερώνυμος ὑποδέχθηκαν τὸ Ἱερό Σκήνωμα τῆς Ἁγίας Ἐλένης.

- τό Γραφείο Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καί τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν,
- τά ΜΜΕ καί τόν δημοσιογραφικό κόσμο πού μέ ἐξαιρετικό ἐνδιαφέρο καλύπτουν τό γεγονός αὐτό,
- τό Λύκειο Ἑλληνίδων,
- τά στελέχη καί τούς ἐθελοντές τοῦ προγράμματος «ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ ΜΠΟΡΟΥΜΕ» γιά τή συλλογή φαρμάκων.

Θερμές εὐχαριστίες πρὸς ὅλους σας, τόν λαό τοῦ Θεοῦ, γιά τήν παρουσία σας ἀπόψε ἐδῶ. Εἶναι συμμετοχή στό ὄραμα καί στήν ἐλπίδα.

Ἐξοχώτατε κύριε Πρόεδρε τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας,

σήμερα τιμᾶτε αὐτή τήν ἐκδήλωση μέ τήν παρουσία σας καί ἔρχεται στόν νοῦ μου κάτι ἀπό τήν ἀρχαία μας ἱστορία. Ὄταν ὁ Ἀριστοτέλης ἐρώτησε τόν Μέγα Ἀλέξανδρο: «τό μάλαμα καί τόν πλοῦτο ὅπου ἐπῆρε ἀπό ὄλο τόν κόσμο, ποῦ τόν ἔχει;», ἐκεῖνος ἀποκρίθηκε: «οἱ ἀγαπημένοι μου σύντροφοι καί ὁ λαός. Αὐτοί μοῦ ἔδωσαν τό πολυτιμότερο πού ἔχω». Καί αὐτό τόν λαό, τόν Ἑλληνικό λαό, τιμᾶτε σήμερα. Γι' αὐτό ἀπό καρδίας σᾶς εὐχαριστοῦμε.

Μακαριώτατε,

ὁ τελευταῖος λόγος ἀπευθύνεται πρὸς τό σεπτό πρόσωπό Σας. Διότι σεῖς εἴσθε «ὁ πρῶτος καί ὁ ἔσχατος». Διότι τολμήσατε αὐτό τό ἄνοιγμα. Δέν εἶναι πάντοτε αὐτονόητο ἢ εὐκόλο γιά ἕναν πνευματικό ἡγέτη νά τολμᾷ, νά ὑπερβαίνει τίς συμβατικότητες τῆς ἱστορίας, τίς ὀξειδώσεις τοῦ χρόνου καί τίς ψυχώσεις τῶν περιστάσεων.

Σᾶς εὐχαριστῶ, διότι μᾶς κάμετε κοινωνούς τῶν ὁραμάτων καί τῶν ἐλπίδων σας, διότι μᾶς ἐμπιστεύεσθε, διότι μᾶς διδάσκετε νά κάνουμε ὀλοένα καί πιά

ἐμφανῆ στόν ἑαυτό μας τή δόξα τοῦ Θεοῦ, πού εἶναι ἡ πίστη στήν ἀνεπανάληπτη ἀξία τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου.

Ἐφέτος, Μακαριώτατε, συμπληρώνετε 50 χρόνια ἱερατικῆς διακονίας, 50 χρόνια θυσιαστικῆς προσφορᾶς καί λειτουργικῆς ζωῆς. Ἀναπόφευκτα τό ἀποφινὸ ἐκκλησιαστικό καί ἱστορικό αὐτό γεγονός συνδέεται μέ τήν ἐπέτειο αὐτή. Τήν σηματοδοτεῖ, τήν χαρακτηρίζει καί τήν χαράσσει στή μνήμη τῆς καρδίας Σας καί τῆς ἀρχιεπισκοπικῆς Σας πορείας. Καί ἐμεῖς ταπεινά εὐχόμεσθε: «Ἐν πρώτοις, μνήσθητι Κύριε τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν Ἱερωνύμου».

Ἐξοχώτατε, Μακαριώτατε,

δέν εἶναι ἴσως δουλειά τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ἰσχυρίζονται μερικοί, νά ἀναλαμβάνει τά συγκεκριμένα ἔργα τῆς Πολιτείας. Ὅμως ἡ χριστιανική συνείδηση καλεῖται νά δράσει πλέρια μέσα στόν ἄθλο τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Μιά ἔλλειψη χριστιανικῆς παρουσίας μέσα στόν κόσμο ἰσοδυναμεῖ μέ ἔλλειψη εὐαγγελικῆς πίστεως.

Σήμερα ὅλη ἡ Εὐρώπη γνωρίζει ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀναδεικνύει καί πάλι τήν πνευματική ταυτότητα τῆς Εὐρώπης. Σᾶς μεταφέρω δέ, Μακαριώτατε, τίς προσωπικές καί συγχαρητήριες εὐχές τῆς Προέδρου τῆς Ἑλβετικῆς Συνομοσπονδίας, τοῦ Ὁμοσπονδιακοῦ Καγκελλαρίου τῆς Αὐστρίας, τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας καί τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς Ἑσθονίας.

Αὐτή εἶναι ἡ δύναμη τῶν λαῶν μας! Αὐτή εἶναι ἡ ὁμορφιά τῆς οἰκουμενικότητας τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ! Αὐτή εἶναι ἡ ἐλπίδα τῆς πίστεως!

Σᾶς εὐχαριστῶ!

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Λύκ Φερρῦ, *Ἡ ὠραιότερη ἱστορία τῆς φιλοσοφίας*, ἐκδ. Πατάκη, Ἀθήνα 2016, σελ. 231.

ΟΜΙΛΙΑΙ

Τό βιβλικό στοιχείο τῆς θείας Λατρείας

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ κ. Δανιήλ

(Εἰσήγηση στό ἐπιστημονικό Συνέδριο μέ θέμα:
«Ἁγία Γραφή καί Ὁρθόδοξη Λατρεία»
Θεσσαλονίκη, 18-19 Φεβρουαρίου 2016)

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Εἰδική Συνοδική Ἐπιτροπή
Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως
(σέ συνεργασία μέ τό Τμήμα Θεολογίας Α.Π.Θ.)

Ἡ Ἁγία Γραφή καί ἡ Λατρεία τοῦ Θεοῦ στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἀποτελοῦν: α) τά πνευματικά βάρη τῆς ἐν Χριστῶ ζωῆς τῶν πιστῶν, β) τοὺς δύο πυλῶνες πού μεταφέρουν τήν ζείδωρη πνοή τοῦ ἁγίου Πνεύματος γιά τήν ἀνακαίνιση τοῦ ἔσω ἀνθρώπου, τοῦ μή ὀρωμένου, ἀλλά φανερουμένου στά ἔργα καί στούς λόγους του, γ) τοὺς δύο ἀστείρευτους ποταμούς πού ἀρδεύουν μέ τά ὀρημάτά τους τίς συνάξεις τῶν πιστῶν μέ τόν πλοῦτο τῆς θείας ζωῆς.

Α΄. Ἡ Ἁγία Γραφή
καί ἡ Λατρεία τοῦ Θεοῦ

1. Ἡ Ἁγία Γραφή

α΄. Ἡ Ἁγία Γραφή ἀποτελεῖ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ

Ἄς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός προέτρεψε τοὺς Ἰουδαίους λέγοντάς τους: «ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζῶν αἰώνιον ἔχειν καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ»¹. Ἡ καταγραφή τοῦ θείου λόγου πού ἀποτελεῖ μόνιμη καί ἐπίσημη ἔκφραση τοῦ ἔργου τοῦ Θεοῦ, τῶν ἀπαιτήσεων καί τῶν ἐπαγγελιῶν Του, εἶναι ἱερή, ὅπως κι ὁ ἴδιος ὁ Λόγος. Οἱ Γραφές τοῦ Ἰσραὴλ εἶναι «οἱ Ἁγίες Γραφές». Ὁ ὅρος δέν ἀπαντᾷ ἀκόμα στήν Παλαιὰ Διαθήκη, ἀλλά ἤδη οἱ πέτρινες πλάκες πού περιέχουν τήν οὐσία τοῦ Νόμου² θεωροῦνται ὡς «γεγραμμένοι τῷ δακτύλῳ τοῦ Θεοῦ»³ καί φορτισμένες μέ τήν ἀγιότητά του. Γι' αὐτό ἐφυλάσσοντο στήν ἀρχὴ στήν Σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου καί ἀργότερα στά Ἱερὰ τῶν Ἁγίων τοῦ Ναοῦ τῶν Ἱεροσολύμων⁴.

Ἡ Καινὴ Διαθήκη χρησιμοποιεῖ εὐκαιριακά τήν ραβινικὴ ἔκφραση «γραφαὶ ἄγαι»⁵, γενικά ὁμως ὀμιλεῖ γιά τίς Γραφές ἢ ἀκόμη γιά τήν Γραφή στόν ἐνικό, εἴτε γιά νά ἐπικαλεστεῖ ἢ νά ἐπισημάνει ἓνα ὀρισμένο κείμενο⁶, εἴτε ἀκόμη γιά νά δηλώσει τό σύνολο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης⁷. Ἔτσι, ἐκφράζεται ἡ ζωντανὴ συνείδηση τῆς βαθύτερης ἐνότητος τῶν διαφόρων βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, πού θά μεταφράσει, μέ ἀκόμη πιό ὑποβλητικό τρόπο, ὁ παραδοσιακός χριστιανικός ὅρος «Βίβλος» γιά νά δηλώσει τήν συλλογὴ τῶν ἱερῶν βιβλίων. Ἀλλά ἡ πιό συχνὴ διατύπωση εἶναι τό ἀπλό «γέγραπται», ὅπου ὁ παθητικὸς τύπος δηλώνει τὸν Θεὸ χωρὶς νά τὸν ὀνομάζει καί πού τονίζει ἔτσι συγχρόνως τήν ἀπλησίαστη ἀγιότητα τοῦ Θεοῦ, τήν ἀλάθητη βεβαιότητα τοῦ βλέμματός Του καί τήν ἀκλόνητη πιστότητα τῶν ἐπαγγελιῶν Του.

Ἦμνο στήν μελέτη τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ συναντᾶμε στά ποιητικά κείμενα τῶν Ψαλμῶν: «Ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελετήσῃ ἡμέρας καὶ νυκτός» (Ψαλμός α΄ 2) Ὁ 18^{ος} (19^{ος}) Ψαλμός στίχοι 8-11: «Ὁ νόμος τοῦ Κυρίου ἄμωμος, ἐπιστρέφων ψυχάς· ἡ μαρτυρία Κυρίου πιστή, σοφίζουσα νήπια. Τὰ δικαιώματα Κυρίου εὐθέα, εὐφραίνοντα καρδίαν· ἡ ἐντολὴ Κυρίου τηλαυγής, φωτίζουσα ὀφθαλμούς· ὁ φόβος Κυρίου ἀγνός, διαμένων εἰς αἰῶνα αἰῶνος· τὰ κρίματα Κυρίου ἀληθινά, δεδικαιωμένα ἐπὶ τὸ αὐτό, ἐπιθυμητὰ ὑπὲρ χρυσίου καὶ λίθον τίμιον πολὺν καὶ γλυκύτερα ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον»

Ἦμνο στήν μελέτη τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ συναντᾶμε στά ποιητικά κείμενα τῶν Ψαλμῶν:

«Ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελετήσῃ ἡμέρας καὶ νυκτός» (Ψαλμός α΄ 2)

Ὁ 18^{ος} (19^{ος}) Ψαλμός στίχοι 8-11:

«Ὁ νόμος τοῦ Κυρίου ἄμωμος, ἐπιστρέφων ψυχάς· ἡ μαρτυρία Κυρίου πιστή, σοφίζουσα νήπια.

Τὰ δικαιώματα Κυρίου εὐθέα, εὐφραίνοντα καρδίαν· ἡ ἐντολὴ Κυρίου τηλαυγής, φωτίζουσα ὀφθαλμούς· ὁ φόβος Κυρίου ἀγνός, διαμένων εἰς αἰῶνα αἰῶνος· τὰ κρίματα Κυρίου ἀληθινά, δεδικαιωμένα ἐπὶ τὸ αὐτό, ἐπιθυμητὰ ὑπὲρ χρυσίου καὶ λίθον τίμιον πολὺν καὶ γλυκύτερα ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον»

Ὁ 118^{ος} Ψαλμός ἐξυμνεῖ τό Μυστήριον καί τήν ὑπεροχήν τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ

Ἀταλάντευτη προσήλωσις στόν Νόμον τοῦ Κυρίου (στίχοι 2-8)

Βέβαιη ἀπόφασις γιά τήν τήρησιν τοῦ Νόμου (στίχοι 9-27)

Γυρεύοντας ἀπόλαυσιν στόν Νόμον τοῦ Κυρίου (στίχοι 17-24)

Δέσμευσις ὑπακοῆς στόν Νόμον (στίχοι 25-32)

Ἐπιδίωξις γιά κατανόησιν τοῦ Νόμου (33-51)

Ζωή σύμφωνη μέ τόν Νόμον τοῦ Κυρίου (41-48)

Ἡ πεποίθησις στόν Νόμον τοῦ Κυρίου (49-56)

Θέλησις γιά τήρησιν τοῦ Νόμου (57-75)

Ἰδιαιτέρη ἀξία τοῦ Νόμου (65-72)

Κατανόησις τοῦ Νόμου τοῦ Κυρίου (73-80)

Λόγια ἐλπίδας τοῦ Νόμου τοῦ Κυρίου (81-88)

Μόνιμη ὑπακοή στόν Νόμον τοῦ Κυρίου (89-96)

Νοηματοδότησις τῆς ζωῆς ἀπό τόν Νόμον (97-104)

Ξεγνοιασιά στόν Νόμον τοῦ Κυρίου (105-112)

Ὁλοκληρωτική ὑποταγή στόν Νόμον (113-120)

Πίστις στόν Νόμον τοῦ Κυρίου (121-128)

Ρηξικέλευθος ὁ Νόμος τοῦ Κυρίου (129-136)

Σταθερός ὁ Νόμος τοῦ Κυρίου (137-144)

Τέλειος ὁ Νόμος τοῦ Κυρίου (145-152)

Ἐξουσιοδότησις στόν Νόμον τοῦ Κυρίου (153-160)

Φερέγγυος ὁ Νόμος τοῦ Κυρίου (161-168)

Χαρά ὁ Νόμος τοῦ Κυρίου (169-176)

β'. Ἡ ἐκπλήρωσις τῶν Γραφῶν

Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός ἐκπλήρωσε καί ἐπικύρωσε τίς Γραφές: «Δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα περὶ ἐμοῦ»⁸. Πρέπει νά ἐκπληρωθοῦν οἱ Γραφές⁹. Ὁ Θεός δέν μιλάει μάταια¹⁰ καί ἡ Γραφή Του «οὐ δύναται λυθῆναι»¹¹. Ὁ Ἰησοῦς, πού μόνο μία φορά τόν βλέπουμε νά γράφει στήν ἄμμο¹² δέν ἄφησε τίποτε γραπτό, ἀλλά ἐπικύρωσε ἐπίσημα τήν ἰσχύ τῆς Γραφῆς ὡς τό πιό ἀσήμαντο σημάδι τῆς: «μία κεραία»¹³ καί καθορίζει τή σημασίαν της, ὅτι δέν μπορεῖ νά χαθεῖ, θά παραμένει αἰωνίως ἰσχύουσα. Ἡ Λατρεία τοῦ Θεοῦ πού τελεῖται στήν Ἐκκλησία ἐκπληρώνει τήν Γραφή ἀφοῦ φέρει τόν Κύριον Ἰησοῦν Χριστό νά ζήσει ἀνάμεσά μας.

γ'. «Ἰησοῦς Χριστός χθές καί σήμερον καί αὐτός εἰς τοὺς αἰῶνας»¹⁴

Στή Λατρεία τοῦ Θεοῦ ἀποκαλύπτεται καί ὁμιλεῖ μεγαλοπρεπῶς καί αὐθεντικῶς ὁ Υἱός καί Λό-

γος τοῦ Θεοῦ στόν Νέον Ἰσραήλ: «πάντες εἶναι διδασκατοὶ Θεοῦ»¹⁵ καλούμενοι νά «ὄψονται τὰ μείζω»¹⁶. Ὅσο δέν ἔχει ἀκόμα καταργηθεῖ ὁ χρόνος, χρειάζεται νά μένει στή μνήμη τῶν γενεῶν ἢ ἀνάμνησις τοῦ προσώπου καί τοῦ ἔργου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αὐτόν τόν σκοποῦν ὑπηρετοῦν συγχρόνως ἡ Ἁγία Γραφή καί ἡ θεία Λατρεία. Ἡ Ἁγία Γραφή ὁμιλεῖ γιά τόν Κύριον Ἰησοῦν καί τό ἔργο Του πού εἶναι παρῶν στήν θεία Λατρεία. Οἱ Γραφές, ὅμως, γιά τόν χριστιανό δέν εἶναι πιά ἕνα βιβλίον πού τό ἀποκρυπτογραφεῖ σελίδα μέ σελίδα, ἀλλά εἶναι τό ἐντελῶς ἀνοικτό βιβλίον, πού ὅλες οἱ σελίδες του μαζί γίνονται κατανοητές μέ μία μόνο ματιά καί φανερόνουν τό μυστήριόν τους: τόν Χριστό, Α καί Ω, ἀρχή καί τέλος κάθε Γραφῆς.

2. Ἡ Λατρεία τοῦ Θεοῦ

Δομή καί τριπλῆ ὄψη

τῆς Χριστιανικῆς Λατρείας

Ἡ Λατρεία τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως καί τοῦ Ἰσραήλ ἔχει τριπλό χαρακτήρα. Ὑπενθυμίζει ἕνα θεϊκό ἔργο τοῦ παρελθόντος. Τό καθιστᾶ παρῶν ἐπιτρέποντας ἔτσι στόν χριστιανό νά ζεῖ μέ τήν ἐλπίδα τῆς Ἡμέρας κατά τήν ὁποία «ἐν Χριστῷ» θά φανερωθεῖ πλήρως ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ. Ἡ παλαιά Λατρεία ἀπετέλεσε τύπο τῆς Λατρείας τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Λατρεία τῆς Ἐκκλησίας εἶναι εἰκόνα τῆς μελλοντικῆς ἐσχατολογικῆς οἰκουμενικῆς Λατρείας τοῦ Θεοῦ ἀπό ὅλη τήν κτίση. Ἡ καινοτομία τῆς χριστιανικῆς Λατρείας προέρχεται ἀπό τό θεμέλιό της, πού εἶναι ἡ τέλεια καί ὀριστική θυσία τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ¹⁷. Δι' αὐτοῦ, ὁ Πατήρ δοξάζεται τέλεια. Δι' αὐτοῦ, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι πού ἐλπίζουν σ' Αὐτόν ἐξαγνίζονται ἀπό τίς ἁμαρτίες τους καί μποροῦν νά ἐνωθοῦν μέ τήν υἱική λατρεία, τήν ὁποία ὁ Χριστός προσφέρει στόν Πατέρα Του στόν οὐρανόν καί τῆς ὁποίας ἡ πραγματικότητα εἶναι ἡ αἰώνια ζωή¹⁸.

α'. Ἡ ἐκπλήρωσις τῆς ἐπαγγελίας τῆς σωτηρίας

Ἡ πράξις τοῦ παρελθόντος πού μνημονεύει ἡ χριστιανική Λατρεία εἶναι ἡ προσφορά τοῦ Χριστοῦ γιά τή σωτηρία μας, προσφορά τῆς ὁποίας καρπός εἶναι ἡ Ἀνάστασις καί ἡ δωρεά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Αὐτή ἡ πράξις τερματίζει τήν ἀρχαία λατρεία, τήν προορισμένη νά ἐκφράσει καί νά

διασώσει την ταπεινή και ἐλπιδοφόρα προσδοκία τῆς σωτηρίας, πού ἔχει πιά ἐκπληρωθεῖ¹⁹. Ὁ Χριστός μᾶς παρέχει τόν τρόπο νά δεχτοῦμε τόν καρπό τῆς θυσίας Του πού πρόσφερε στό θυσιαστήριο τοῦ Σταυροῦ, μέ τήν συμμετοχή μας στή θεία Εὐχαριστία²⁰. Στή θεία Λατρεία ἐκπληρώνεται ἡ ἐπαγγελία τῆς σωτηρίας πού θά ἀποκαλυφθεῖ πλήρως «ὅταν ὁ Χριστός φανερωθεῖ»²¹.

β'. Ὁ Χριστός ἱερεύς στόν αἰῶνα

Πράγματι, στό παρόν πραγματώνεται μιά κοινωνία, πού μᾶς προετοιμάζει γιά τήν αἰώνια κοινωνία τοῦ οὐρανοῦ. Ἡ εὐχαριστιακή ἱεροτελεστία, κέντρο τῆς νέας λατρείας καί δίοδος γιά τή νέα ζωή, εἶναι τό «σημεῖον» τῆς οὐράνιας κοινωνίας καί τό μέσο γιά τήν ἐπίτευξή της. Μ' αὐτή τήν ἱεροτελεστία, ὁ ἔνδοξος Χριστός εἶναι μυστηριωδῶς παρών, γιά νά ἐνωθοῦμε ἐμεῖς μέ τό Σῶμα καί μέ τό Αἷμα πού Ἐκεῖνος προσέφερε, ὥστε νά γίνουμε ὅλοι ἓνα καί μόνο σῶμα, πού νά δοξάζει τόν Πατέρα «ἐν Χριστῷ» διά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος²².

Μέ τόν τρόπο αὐτό μᾶς γίνεται προσιτό τό οὐράνιο θυσιαστήριο²³ ὅπου διαμένει ὁ Χριστός, ὁ «ἱερεὺς εἰς τόν αἰῶνα»²⁴. Ἐκεῖ τελεῖται ἡ λατρεία τοῦ Πατρὸς «ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ», ἡ μόνη ἄξια λατρεία τοῦ ζωντανοῦ Θεοῦ²⁵. Ἡ τελετουργία γίνεται ἀπό τόν θυσιασμένο Ἄμνόν, μπροστά στόν θρόνον τοῦ Θεοῦ, στόν οὐρανό, στόν ἀληθινό Ναό τοῦ Θεοῦ, ὅπου βρῖσκεται ἡ πραγματικὴ κιβωτός τῆς Διαθήκης²⁶. Οἱ ἐκλεκτοί, οἱ ὅποιοι δοξολογοῦν τόν Θεό μέ τόν τρισάγιο ὕμνο, πού τήν ἠχώ του ἄκουσε ὁ Ἡσαΐας²⁷, δοξολογοῦν ἐπίσης καί τόν Ἄμνόν, πού εἶναι ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ²⁸ καί πού τοὺς κατέστησε «βασιλεῖον ἱεράτευμα», γιά νά τοὺς ἐνώσει μέ τήν τέλεια λατρεία του²⁹.

Οἱ ἱεροτελεστίες ὁμως πού μᾶς ἐνώνουν μέ τόν Χριστό καί μέ τήν οὐράνια Λατρεία Του, συνεπάγονται ὀρισμένες ἠθικές ἀπαιτήσεις. Μέ τό Βάπτισμα πεθαίνουμε γιά τήν ἁμαρτία, γιά νά ζήσουμε τήν ἅγια ζωή τοῦ ἀναστημένου Χριστοῦ³⁰. Ὅταν ἁμαρτάνει λοιπόν κανεὶς σημαίνει ὅτι γίνεται ἀνάξιος τῆς κοινωνίας τοῦ Σώματος καί τοῦ Αἵματος τοῦ Κυρίου, καί ὅτι ἡ κοινωνία αὐτὴ τοῦ γίνεται καταδίκη³¹. Ἀντίθετα, ὅταν ἀκολουθεῖ κανεὶς τόν Χριστό, ὅταν ἐνώνεται στήν ἀγάπη πού ἐνέπνευσε

τήν θυσία Του μέ μιά διαρκῆ πιστότητα, σημαίνει ὅτι γίνεται ὁ ἴδιος ζωντανὴ θυσία εὐάρεστη στόν Θεό³². Τότε ἡ λειτουργικὴ μας λατρεία, μέ τήν ψαλμωδία τῶν αἰῶνων, ἐκφράζει τήν πνευματικὴ λατρεία τῆς διαρκοῦς εὐχαριστίας μας πρὸς τόν Πατέρα διά τοῦ Υἱοῦ Του, τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ³³ ὅπως κηρύχθηκε ἀπό τοὺς Προφῆτες, ἐπιβεβαιώθηκε ἀπό τόν Κύριο, παραδόθηκε ἀπό τοὺς Ἀποστόλους καί βιοῦται ἀπό τοὺς πιστούς.

γ'. «Ἄχρισ οὗ ἂν ἔλθῃ»

Ἡ ἔσχατη ἡμέρα θά σημαίνει τό τέλος γιά τίς ἱεροτελεστίες πού τήν ἀναγγέλλουν καί πού τίς τελοῦμε «ἄχρισ οὗ ἂν ἔλθῃ», ὁ Ἄμνός, ἀνταποκρινόμενος στήν πρόσκληση τῆς Νύμφης του (Μαράν ἄθᾶ= ἔρχου, Κύριε!) γιά νά τελέσει τοὺς γάμους Του μαζί της³⁴. Τότε, δέν θά ὑπάρχει πιά Ναός γιά νά συμβολίζει τήν παρουσία τοῦ Θεοῦ. Στήν οὐράνια Ἱερουσαλήμ ἡ δόξα τοῦ Κυρίου δέν θά φανερωῦνται πιά μέ σημεῖα³⁵. Γιατί στήν οὐράνια πόλη τῆς αἰωνιότητος, οἱ ὑπηρέτες τοῦ Θεοῦ πού θά Τόν λατρεύουν δέν θά εἶναι πιά οἱ ἁμαρτωλοί, ἀλλὰ οἱ υἱοί, οἱ ὅποιοι, μέσα στό ἀνανεωμένο καί ὀλόφωτο ἀπό τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ καί τοῦ Ἄμνου σύμπαν, θά βλέπουν τόν Πατέρα τους πρόσωπο πρὸς πρόσωπο καί θά πίνουν ἀπὸ τὴν πηγὴ Του τό ζωντανό νερό τοῦ Πνεύματος³⁶.

Β'. Ἡ σχέση τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς Λατρείας τοῦ Θεοῦ

Στὴν συνέχεια θά ἀναφερθοῦμε στὴ σχέση τῶν δύο αὐτῶν στοιχείων, τοῦ βιβλικοῦ (Ἁγία Γραφή) καί τοῦ λειτουργικοῦ (Λατρεία τοῦ Θεοῦ), στήν ὀρθόδοξη πνευματικότητα καί ζωή.

1. Τὰ δύο αὐτὰ στοιχεῖα, ἡ Ἁγία Γραφή καί ἡ Λατρεία τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἀλληλοεξαρτώμενα. Ἡ Ἁγία Γραφή ἐπέδρασε καί διεμόρφωσε τὴ Λατρεία τοῦ Θεοῦ. Ἡ Λατρεία τοῦ Θεοῦ ἔθεσε σέ κεντρικὴ θέση τὴν Ἁγία Γραφή.

2. Ἡ σχέση τους πρὸς ἄλληλες εἶναι ἀδιάσπαστη, ἀδιατάρακτη. Δέν εἶναι δυνατόν νά ἀποχωρισθοῦν καί νά ἀπομονωθοῦν. Ἡ Λατρεία τοῦ Θεοῦ δέν νοεῖται χωρὶς τόν λόγο τοῦ Θεοῦ. Ἡ Ἁγία Γραφή ἐκφράζεται στὴ Λατρεία τοῦ Θεοῦ πού στηρίζει καί ἐπισφραγίζει τὴν αὐθεντία της. Στὴ

θεία Λατρεία ἀκούεται τό «*Εἶπεν ὁ Κύριος*» καί «*Τάδε λέγει Κύριος*» τῶν ὑπηρετῶν τοῦ Λόγου.

3. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἀπευθύνεται στή σύναξη τῶν πιστῶν, σ' ὅλες τίς πνευματικές ἡλικίες τῶν ἀνθρώπων μέ σκοπό νά φθάσουν στήν ἐνότητα τῆς πίστεως καί τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ Θεοῦ³⁷. Εἶναι ὁ Ἐκκλησιαστής.

Γ'. Τό βιβλικό στοιχεῖο τῆς Λατρείας τοῦ Θεοῦ

Εἰδικότερα γιά τό βιβλικό στοιχεῖο τῆς Λατρείας τοῦ Θεοῦ ἐπισημαίνουμε ὅτι:

1. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ κατέχει κεντρική θέση στήν θεία Λατρεία

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ πού περιέχεται στίς ἅγιες καί θεόπνευστες Γραφές παραμένει τό θεμέλιο ὅλης τῆς θείας Λατρείας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας σύμφωνα μέ τόν λόγο τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ στήν Ἀρχιερατική προσευχή Του πρός τόν Ἐπουράνιο Θεό καί Πατέρα: «*Ἀγίασον αὐτοῦς ἐν τῇ ἀληθείᾳ· ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστιν*»³⁸.

Στούς ἱερούς Ναοὺς τό ἱερό Εὐαγγέλιο βρῖσκεται πάντοτε ἀποτεθειμένο στό κέντρο τοῦ θυσιαστηρίου. Ἐνῶ δέν ὑπάρχει κάποια ἔνδειξη προσκυνήσεως τῶν στοιχείων τῆς θείας Εὐχαριστίας, τοῦ Ἄρτου καί τοῦ Οἴνου, πού φυλάσσονται στό Ἄρτοφόριο, ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τραπεζῆς, ὅπου διατηροῦνται, παρατηροῦμε ὅτι κάθε Ἱερεὺς, ὅταν εἰσέρχεται στόν ἱερό Ναό καί πλησιάζει τήν ἁγία Τράπεζα, ἀσπάζεται τό ἱερό Εὐαγγέλιο. Τό ἱερό Εὐαγγέλιο εἰσοδεύεται ἀπό τόν λειτουργοῦντα Ἱερέα καί καθὼς διέρχεται ἀνάμεσα ἀπό τοὺς συναγμένους πιστοὺς συμβολίζει αἰσθητὰ τήν εἴσοδο τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ στόν κόσμο. Γι' αὐτό καί ὅταν ὁ λειτουργὸς Ἱερεὺς τό ὑψώνει λέγοντας τό «*Σοφία Ὁρθοί*» οἱ πιστοὶ ἀνταποκρινόμενοι ψάλλουν τό «*Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν Χριστῷ. Σῶσον ἡμᾶς Υἱὲ Θεοῦ ψάλλοντάς σοι Ἀλληλοῦια*» Ἡ ἀνάγνωση τῶν ἁγιογραφικῶν περικοπῶν, Ἀποστολικῆς καί Εὐαγγελικῆς, ἀποτελεῖ τό πρῶτο μέρος τῆς θείας Λειτουργίας. Εἶναι ἡ λειτουργία τοῦ λόγου πού συνοδεύεται καί ὀλοκληρώνεται μέ τό κήρυγμα.

2. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ μέσῳ τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν ἀρδεύει τὴν εὐσέβεια τῶν πιστῶν

Ἡ Ἁγία Γραφή ἀποτελεῖ τὴν ἴδια τὴν οὐσία τῶν δογμάτων καί τῶν Ἀκολουθιῶν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Διὰ τῶν διαφόρων ἱερῶν Ἀκολουθιῶν οἱ Ἅγιες Γραφές διαποτίζουν τὴν εὐσέβεια τῶν Ὁρθοδόξων πιστῶν, πού καλοῦνται ἀπὸ ἀκροατὲς τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ νά ἐξελιχθοῦν σέ ποιητὲς του κατὰ τὸν λόγο τοῦ Κυρίου «*Μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάσσοντες αὐτόν*»³⁹.

3. Ἡ «Ἐκκλησία τῆς Βίβλου»

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μπορεῖ νά ὀνομασθεῖ «*Ἐκκλησία τῆς Βίβλου*». Πάντοτε συνέστησε καί ἐνθάρρυνε τὴ μελέτη τοῦ ἱεροῦ βιβλίου. Ἐντὸς τοῦ λειτουργικοῦ ἔτους ἀπὸ τοῦ ἑνὸς Πάσχα ἕως τοῦ ἐπομένου ἀναγινώσκεται ὀλόκληρη ἡ Καινὴ Διαθήκη καθημερινῶς κατανεμημένη σέ περικοπές, πού ἀναγινώσκονται στή θεία Λειτουργία καί ἂν δέν τελεῖται θεία Λειτουργία στό τέλος τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ὁρθρου. Σημαντικὴ εἶναι καί ἡ ἀνάγνωση τῶν Παλαιοδιαθητικῶν περικοπῶν κυρίως στίς Ἀκολουθίες τοῦ Ἑσπερινοῦ καί τοῦ Ὁρθρου ἰδιαίτερος κατὰ τὴν Μεγάλῃ Τεσσαρακοστή.

Ἡ Κατήχηση τῶν προετοιμαζομένων γιά νά βαπτισθοῦν γινόταν ἐντὸς τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν μέ βάση τὴν Ἁγία Γραφή, ὅπως π.χ. οἱ ὁμιλίες τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου στό κατὰ Ματθαῖο καί στό κατὰ Ἰωάννη Εὐαγγέλιο. Ἐντὸς τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν ἐκφωνήθηκαν οἱ περίφημες ἐρμηνευτικές ὁμιλίες τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ὑπῆρξε εἰδικὸς ἐρμηνευτὴς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου.

Ὡρισμένα βιβλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς κατέχουν ξεχωριστὴ θέση στήν Λατρεία τοῦ Θεοῦ, ὅπως οἱ Ψαλμοί.

Τό βιβλίο τῶν Ψαλμῶν ὑπῆρξε ἀπὸ τὴν ἀρχαίωτατη ἐποχὴ στήν Ἐκκλησία μας ἀπὸ τὰ συχνότερα ἀναγιγνωσκόμενα βιβλία, ὄχι μόνο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἀλλὰ –τολμᾷ νά πεῖ κάποιος– καί τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ἦδη οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ στοὺς εὐκτηρίους οἴκους τοὺς ἀναμφίβολα ἔκαναν συχνὴ χρῆση τῶν Ψαλμῶν καί ἰδιαίτερα τῶν

ἀναφερομένων στόν Μεσσία. Περί τῆς συχνῆς στήν ἀρχαία Ἐκκλησία ἀναγνώσεως τῶν Ψαλμῶν μαρτυρεῖ ἐκτός ἄλλων καί ὁ Μέγας Βασίλειος πού χαρακτηρίζει τή Βίβλο τῶν Ψαλμῶν ὡς «τῆς Ἐκκλησίας φωνή»⁴⁰, ὁ δέ Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρεῖας σημειώνει: «Σφόδρα γάρ αὐτῇ (ἐν. στήν Βίβλο τῶν Ψαλμῶν) ἐν Ἐκκλησίᾳ Κυρίου ταῦτα ψάλλουσιν εἰς ὑπακοήν τοῦ λαοῦ»⁴¹. Εὐνόητο θεωρεῖται ὅτι καί στούς Μοναχοῦς ἡ ἀνάγνωση τοῦ Ψαλτηρίου ἦταν συχνότατη, ὅπως καί ὁ Θεοδώρητος ὁ Κύρου παρατηρεῖ: «Οὐκ ἦμισα δέ οἱ τόν ἀσκητικόν ἀσπαζόμενοι βίον νύκτωρ ταύτην (τήν Βίβλον τῶν Ψαλμῶν) καί καθ' ἡμέραν διὰ τῆς γλώσσης προφέρουσι, τόν τῶν ὄλων ὑμνοῦντες Θεόν καί τὰ τοῦ σώματος κατευνάζοντες πάθῃ»⁴². Τόσο δέ ἀπαραίτητη θεωροῦσαν τήν γνώση τῶν Ψαλμῶν, ὥστε ὁ β' Κανόνας τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὀρίζει ὅτι αὐτός πού πρόκειται νά προαχθεῖ στόν βαθμό τῆς Ἐπισκοπῆς πρέπει ἀπαραιτήτως νά γνωρίζει τόν Ψαλτήρα⁴³. Ὅχι μόνο οἱ Ἱερεῖς μάθαιναν καί ἀνεγίνωσκον στήν Ἐκκλησία τούς Ψαλμούς, ἀλλά καί οἱ πιστοί ἀπομνημόνευαν καί ἀπήγγελλαν ἢ ἔψελναν αὐτούς σέ διάφορες περιστάσεις τῆς ἰδιωτικῆς τους ζωῆς. Ἔτσι ὁ Μέγας Βασίλειος μαρτυρεῖ: «Τὰ τῶν Ψαλμῶν λόγια καί κατ' οἶκον μελωδοῦσι καί ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς προφέρουσι»⁴⁴. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος παρατηρεῖ: «Τήν τῶν Ψαλμῶν πραγματείαν ἐπὶ στόματος ἅπαντες φέρουσι καί αὐτάς τὰς ᾠδάς»⁴⁵. Καί ἄλλοῦ ὁ ἴδιος προσθέτει: «Ταῦτα λέγω, οὐχ ἵνα ἐπαιῆται μόνον, ἀλλ' ἵνα καί παῖδας καί γυναῖκας τὰ τοιαῦτα διδάσκητε ἕσματα ἕδειν, οὐκ ἐν ἱστοῖς μόνον, οὐδέ ἐν τοῖς ἄλλοις ἔργοις, ἀλλά μάλιστα ἐν τραπέζῃ»⁴⁶. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης ἐκτενέστερα παρατηρεῖ: «Ὀδοιποροῦντές τε πρὸς τούτοις καί θαλαττεύοντες ἄνθρωποι, ἢ τισιν ἐπιδιφροῖς ἐργασίαις προσασχολούμενοι καί πάντες οἱ ἀπαξιαπλῶς ἐν πᾶσιν ἐπιτηδεύμασιν ἄνδρες τε καί γυναῖκες, ἐν ὑγείᾳ τε καί ἀρρωστίᾳ, ζημίαν ποιοῦνται τὸ μὴ διὰ στόματος τήν ὑψηλὴν ταύτην διδασκαλίαν φέρειν»⁴⁷. Τόση μεγάλη σημασία ἔδιναν στήν ἀνάγνωση τῶν Ψαλμῶν, ὥστε ὁ ἱερός Χρυσόστομος παραινοῦσε τούς πιστούς νά μαθαίνουν καί νά ἀπαγγέλλουν αὐτούς ἔστω καί ἐάν δέν γνωρίζουν τήν ἔννοια τῶν λόγων: «Κἂν μὴ εἰδῆς

τήν δύναμιν τῶν ῥημάτων, αὐτὸ τέως τὸ στόμα παίδευσον τὰ ῥήματα λέγειν. Ἀγιάζεται γάρ καί διὰ ῥημάτων ἢ γλῶττα, ὅταν μετὰ προθυμίας ταῦτα λέγηται»⁴⁸. Δέν εἶναι ἐπομένως ἄξιο ἀπορίας ἐάν ὁ ἱερός Χρυσόστομος παρατηρεῖ ὅτι σέ πολλούς τὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης οὔτε ἐξ ὀνόματος ἦταν γνωστά καί μόνο οἱ Ψαλμοὶ λέγονταν ἀπό στόματος: «Ἴστε γοῦν, ὅτι καί νῦν τὰ μὲν ἄλλα βιβλία οὐδέ ἐξ ὀνόματος τοῖς πολλοῖς ἔστι γνώριμα, τὴν δὲ τῶν ψαλμῶν πραγματείαν ἐπὶ στόματος ἅπαντες φέρουσι καί αὐτάς τὰς ᾠδάς»⁴⁹. Τέτοια σημασία ἀπέκτησαν στήν ἀρχαία Ἐκκλησία οἱ Ψαλμοὶ καί ὅπως ἦταν ἀναμενόμενο καί ἐπόμενο στή Χριστιανικὴ παιδεία, σὰ Σχολεῖα, ὥστε νά καταλάβουν ἐξέχουσα θέση. Πράγματι ἡ ἐκμάθησή τους συνεχίσθηκε καί στούς ἐπόμενους αἰῶνες μέχρι τὰ χρόνια τοῦ «κρυφοῦ Σχολείου». Δέν εἶναι βέβαια σήμερα στούς πιστούς οἱ Ψαλμοὶ γνωστοὶ καί συνηθισμένοι ὅσο τήν ἀρχαία ἐκεῖνη ἐποχή, ἐν τούτοις παραμένει ἀσάλευτη στό διάβα τῶν αἰῶνων ἡ θέση τους στήν Ἐκκλησία μας. Δέν ὑπάρχει τελετή ἢ Ἀκολουθία, χαρούμενη ἢ σημαντική, κατασκευαστική ἢ πένθιμη, στήν ὁποία νά μὴ ἀναγινώσκονται Ψαλμοὶ καί νά μὴ ἀντηχοῦν ψαλλόμενοι στίχοι ἀπὸ διάφορους Ψαλμούς.

Ἡ θέση τῶν Ψαλμῶν στίς ἱερές Ἀκολουθίες

α'. Στήν Ἀκολουθία τοῦ Ἐσπερινοῦ ἀναγινώσκονται οἱ Ψαλμοί:

Ὁ Προοιμακὸς Ψαλμὸς 103 καί οἱ Ψαλμοὶ τῶν Καθισμάτων. Ἐντὸς μιᾶς ἐβδομάδος ἀναγινώσκονται στίς Ἀκολουθίες τοῦ Ἐσπερινοῦ καί τοῦ Ὁρθρου τὸ Ψαλτήριον ὁλόκληρον κατανεμημένο σέ εἴκοσι τμήματα πού καλοῦνται Καθίσματα.

Οἱ Ψαλμοὶ τῶν Κεκραγαρίων 140, 141, 129, 116.

Τῆ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ καθημερινῶς τὸ 18^ο Κάθισμα μέ τούς 15 Ψαλμούς τῶν Ἀναβαθμῶν.

Στήν Ἀκολουθία τοῦ Ἐσπερινοῦ κατὰ τὴ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ ἀναγινώσκονται περικοπές ἐκ τῶν Βιβλίων τῆς Γενέσεως καί τῶν Παροιμιῶν.

β'. Στήν Ἀκολουθία τοῦ Μεσονυκτικοῦ καθημερινῶς (Δευτέρα, Τρίτη, Τετάρτη, Πέμπτη, Παρασκευή) ὁ 50^{ος} καί τὸ 17^ο Κάθισμα μέ τόν 118^ο Ψαλμό, τόν λεγόμενο «Ἄμωμο», καί τὸ Σάββατο τὸ 9^ο Κάθισμα μέ τούς Ψαλμούς 64, 65, 66, 67, 68, 69.

γ'. Στην Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου ἀναγινώσκονται οἱ Ψαλμοί:

Οἱ Βασιλικοὶ Ψαλμοὶ 19^{ος}, 20^{ος}

Ὁ Ἐξάψαλμος ἀποτελούμενος ἀπὸ τοὺς Ψαλμούς 3^{ος}, 37^{ος}, 62^{ος}, 87^{ος}, 102^{ος}, 142^{ος}.

Οἱ Ψαλμοὶ τοῦ Πολυελαίου:

«*Αἰνεῖτε τὸ ὄνομα Κυρίου, αἰνεῖτε, δοῦλοι, Κύριον*» (134^{ος} Ψαλμός),

«*Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ*» (135^{ος} Ψαλμός),

«*Λόγον ἀγαθόν*» (44^{ος} Ψαλμός),

Ὁ 50^{ος} Ψαλμός,

Οἱ Ψαλμοὶ τῶν Αἰνῶν 148^{ος}, 149^{ος}, 150^{ος}.

δ'. Στὴ θεία Λειτουργία:

Οἱ Ψαλμοὶ τῶν Τυπικῶν 102^{ος} καὶ 145^{ος}.

Στίχοι ἀπὸ τοὺς Ψαλμούς ψάλλονται στὰ Ἀντίφωνα Προκείμενα, Ἀλληλουιάρια, Κοινωνικά

Ὁ Ψαλμός 33ος

ε'. Τρίψαλμο ἀναγινώσκεται καὶ στίς Ἀκολουθίες τῶν Ὁρῶν Α' (5^{ος}, 89^{ος}, 100^{ος}) Γ' (16^{ος}, 24^{ος}, 50^{ος}), ΣΤ' (53^{ος}, 54^{ος}, 90^{ος}) καὶ Θ' (83^{ος}, 84^{ος}, 85^{ος}) καὶ τῶν Μεσωρίων τῆς Α' (45^{ος}, 91^{ος}, 92^{ος}), τῆς Γ' (29^{ος}, 31^{ος}, 60^{ος}) τῆς ΣΤ' (55^{ος}, 56^{ος}, 69^{ος}), τῆς Θ' (112^{ος}, 137^{ος}, 139^{ος}).

στ'. Στὴν Ἀκολουθία τῆς Τριθέκτης τῆ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ περικοπή ἐκ τῶν Βιβλίων τῶν Προφητειῶν Ἰωήλ, Ζαχαρίου, Ἡσαΐου.

ζ'. Στίς Ἀκολουθίες τοῦ Μικροῦ καὶ τοῦ Μεγάλου Ἀποδείπνου ἀναγινώσκονται οἱ Ψαλμοί: Στό Μέγα οἱ 4^{ος}, 6^{ος}, 12^{ος}, 24^{ος}, 30^{ος}, 90^{ος}, 50^{ος}, 101^{ος}, 69^{ος}, 142^{ος}, καὶ στό Μικρὸ οἱ 50^{ος}, 69^{ος}, 142^{ος}.

η'. Στό Μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος ψάλλεται ὁ 31^{ος} Ψαλμός «*Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι*».

θ'. Στό Μυστήριον τοῦ Γάμου ψάλλεται ὁ 127^{ος} Ψαλμός «*Μακάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν Κύριον*».

ι'. Στίς Ἀκολουθίες τῆς Κηδείας καὶ τοῦ Μνημοσύνου ὁ 118^{ος} Ψαλμός «*Μακάριοι οἱ ἄμωμοι ἐν ὁδῷ οἱ πορευόμενοι ἐν νόμῳ Κυρίου*».

ια'. Ἀναγνώσματα ἀπὸ τὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἀναγινώσκονται στὴν Ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ τῶν Δεσποτικῶν, Θεομητορικῶν ἑορτῶν καὶ τῆς μνήμης τῶν Ἁγίων.

ιβ'. Τῆ Μεγάλῃ Ἑβδομάδα ἀναγινώσκονται στὴν Ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ περικοπές ἀπὸ

τὰ βιβλία α' τῆς Ἐξόδου καὶ β' τοῦ Ἰώβ. Στὴν Ἀκολουθία τῆς Τριθέκτης ἐκ τῶν Προφητειῶν Ἰεζεκιήλ, Ἰερεμίου.

ιγ'. Στίς Ἀκολουθίες τῶν Μεγάλων καὶ Βασιλικῶν Ὁρῶν, Χριστουγέννων, Θεοφανείων καὶ Πάσχα μετὰ τὸ Τρίψαλμο ἀναγινώσκονται Προφητεία, Ἀπόστολος καὶ Εὐαγγέλιο.

ιδ'. Ἡ ἐπὶ τοῦ Ὁρους ὁμιλία τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ διδάσκεται μέσα ἀπὸ τίς ἱερές Ἀκολουθίες τῆς θείας Λατρείας.

ιε'. Οἱ παραβολές, τὰ θαύματα καὶ τὰ γεγονότα τῆς ζωῆς τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπαναλαμβάνονται καὶ ἐρμηνεύονται στίς ἱερές Ἀκολουθίες ἐπίκαιρα καὶ πανηγυρικά, ὥστε δι' αὐτῶν οἱ πιστοὶ νὰ οἰκοδομοῦνται πνευματικὰ γινόμενοι Σῶμα Χριστοῦ. Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρουμε:

Περίοδος Ἰωάννου· Κυριακές:

Τοῦ Θωμᾶ, τῶν Μυροφόρων, τοῦ Παραλύτου, τῆς Σαμαρείτιδος, τοῦ Τυφλοῦ, τῆς Πεντηκοστῆς.

Περίοδος Ματθαίου· Κυριακές:

Τοῦ Παραλυτικοῦ τῆς Καπερναοῦμ, τῶν Τυφλῶν, τοῦ χορτασμοῦ τῶν πεντακισχλίων ἀνδρῶν, τῆς θεραπείας τοῦ σεληνιαζομένου νέου, τοῦ ἀνελεήμονος δούλου, τῶν κακῶν γεωργῶν τοῦ ἀμπελῶνος, τῶν γάμων τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως, τῆς ἐρωτήσεως τοῦ νεανίσκου περὶ τοῦ ποία εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἐντολή, τῶν ταλάντων, τῆς Χαναanaίας.

Περίοδος Λουκᾶ· Κυριακές:

Τῆς ἀναστάσεως τοῦ υἱοῦ τῆς Ναῖν, τοῦ σπορέως, τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ Λαζάρου, ἡ θεραπεία τοῦ δαιμονισμένου τῶν Γαδαρηνῶν, τῆς ἀναστάσεως τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἰαείρου καὶ θεραπεία τῆς αἰμορροούσης, τοῦ καλοῦ Σαμαρείτου, τοῦ ἄφρονος πλουσίου, τῆς θεραπείας τῆς συγκυπτούσης, τοῦ μεγάλου δείπνου, τῆς θεραπείας τῶν δέκα λεπρῶν τοῦ Ζακχαίου, τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου, τοῦ Ἀσώτου, τῆς μελλούσης κρίσεως.

4. Ἡ βίωση τοῦ μυστηρίου τῆς σαρκώσεως

Ὅλα τὰ σωτηριώδη γεγονότα ὡς σταθμοὶ τοῦ μυστηρίου τῆς ἐνσάρκου οικονομίας τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἰδιαιτέρως τὸ Πάθος, ὁ Σταυρὸς, ἡ Ταφή

καί ἡ Ἀνάστασις, ἡ Ἀνάληψις, ἡ ἔνδοξη Καθέδρα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅπως παραδόθηκαν ἀπό τοὺς ἱερούς Εὐαγγελιστὲς βιώνονται μυστικά ἀπό τοὺς πιστοὺς στὴν θεία Λατρεία.

«Σήμερον γεννᾶται ἐκ Παρθένου» (Χριστοῦ-γεννα)

«Σήμερον κρεμᾶται ἐπὶ ξύλου» (Μεγάλη Παρασκευή)

«Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον» (Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου)

«Σήμερον ἡ Χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἡμᾶς συνήγαγεν» (Κυριακὴ τῶν Βαΐων)

Ὁ Ἅγιος Σωφρόνιος Ἱεροσολύμων στὸν πρόλογο τῆς εὐχῆς τοῦ Μεγάλου Ἁγιασμοῦ τῶν Θεοφανείων διηγεῖται μέ τὰ ἐπαναλαμβανόμενα «Σήμερον» ὅλα τὰ ὑπερφυῆ μεγαλεῖα καὶ θαυμαστά ἔργα τοῦ Θεοῦ «σήμερον συμβαίνοντα».

5. Στὴ Λατρεία τοῦ Θεοῦ ἀνακεφαλαιώνεται ἡ ἱστορία τῆς σωτηρίας

Οἱ ἑορτές τῆς Ἐκκλησίας διαμορφώθηκαν καὶ θεσπίσθηκαν μέ βάση τὴν παράδοση τῶν ἱερῶν κειμένων.

Ἡ θεία Λειτουργία ἀνακεφαλαιώνει ὅλη τὴν ἱστορία τῆς δημιουργίας, τῆς ἐκπληρώσεως τῆς πρόνοιαις τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν κόσμον ἀπὸ τὸν «πρωτόγονο χάος» ἕως τοὺς «καινοὺς οὐρανοὺς» τῶν ἐσχάτων, τὴν ἱστορία τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸ «γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύση (Γενέσεως γ' 19) ἕως τὸ «κάθου ἐκ δεξιῶν μου» (Ματθαίου κβ' 44).

6. Ἡ ἔμφασις τῆς θείας Λατρείας

Στὶς ἱερὲς Ἀκολουθίες τῆς θείας Λατρείας δίδεται ἔμφασις:

α' Στὸ πνεῦμα καὶ στὶς ἀρχές τοῦ Εὐαγγελίου π.χ. οἱ Κυριακές τοῦ ἔτους χαρακτηρίζονται ἀπὸ τὴν Εὐαγγελικὴ περικοπή πού ἀναγινώσκειται στὴν θεία Λειτουργία. Στούς Κατανυκτικούς Ἑσπερινούς τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς τὰ τροπάρια εἶναι ἐμπνευσμένα ἀπὸ κάποια Παραβολὴ τοῦ Κυρίου, ὅπως π.χ. τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου, τοῦ Ἀσώτου υἱοῦ, τοῦ καλοῦ Σαμαρείτη, τῶν κακῶν ἐργατῶν τοῦ Ἀμπελώνος, τῶν Τάλάντων, τῶν Δέκα Παρθένων.

Τὴν Κυριακὴ τῆς Τυρινῆς ψάλλεται τὸ ἰδιόμελον: «Ἐλαμψεν ἡ χάρις σου, Κύριε, ἔλαμψεν ὁ φωτισμὸς τῶν ψυχῶν ἡμῶν· Ἴδου καιρὸς εὐπρόσδεκτος· ἴδου καιρὸς μετανοίας. Ἀποθώμεθα τὰ ἔργα τοῦ σκότους, καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὄπλα τοῦ φωτός, ὅπως διαπλεύσαντες τὸ τῆς Νηστείας μέγα πέλαγος, εἰς τὴν τριήμερον Ἀνάστασιν κατανήσωμεν, τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ σώζοντος τὰς ψυχὰς ἡμῶν» (Ἰδιόμελον τῆς Κυριακῆς τῆς Τυρινῆς).

Τὴν Κυριακὴ τῶν Α' Νηστειῶν ψάλλεται τὸ ἰδιόμελο: «Δεῦτε ἐκκαθάρωμεν ἑαυτοὺς, ἐν ἐλεημοσύναις καὶ οἰκτιρμοῖς πενήτων, μὴ σαλπίζοντες, μὴ δημοσιεύοντες ἡμῶν τὴν εὐποίαν, μὴ ἐπιγνώτω ἡ ἀριστερά, τῆς δεξιᾶς τὸ ἔργον, μὴ σκορπίση ἡ κενοδοξία, τὸν καρπὸν τῆς ἐλεημοσύνης, ἀλλ' ἐν κρυπτῷ, τῷ τὰ κρυπτά εἰδότη κράζωμεν· Πάτερ, ἄφες τὰ παραπτώματα ἡμῶν, ὡς φιλόανθρωπος» (Ἰδιόμελον τῆς Κυριακῆς Α' Νηστειῶν).

Τὴν Κυριακὴ Β' Νηστειῶν ψάλλεται τὸ ἰδιόμελο: «Χαλινοὺς ἀποπτύσας τοὺς πατρικούς, ἀστάτω φρενί, τοῖς κτηνώδεσι τῆς ἀμαρτίας, λογισμοῖς συνέζησα, ὅλον μου τὸν βίον δαπανήσας ἀσώτως, ὁ τάλας ἐγώ· τροφῆς δὲ λειπόμενος, βεβαιούσης καρδίαν, πρὸς καιρὸν λιπαίνουσαν, ἡδονὴν ἐσιτούμην. Ἀλλά, Πάτερ ἀγαθέ, μὴ κλείσης μοι τὰ φιλόανθρωπα σπλάγχνα, ἀλλ' ἀνοίξας δέξαι με, ὡς τὸν Ἄσωτον Υἱόν, καὶ σῶσόν με» (Ἀπόστιχο ἤχου πλ. δ' τῆς Κυριακῆς Β' Νηστειῶν).

Τὴν Κυριακὴ Γ' Νηστειῶν τῆς Σταυροπροσκυνήσεως ψάλλεται τὸ ἰδιόμελο: «Ἀτενίσαι τὸ ὄμμα εἰς οὐρανόν οὐ τολμῶ ὁ τάλας ἐγώ ἐκ τῶν πονηρῶν μου πράξεων, ἀλλ' ὡς ὁ τελώνης στενάξας κραυγάζω σοι· Ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, καὶ φαρισαϊκῆς ὑποκρίσεως ῥῦσαί με, ὡς μόνος εὐσπλαγχνος» (Ἰδιόμελο τοῦ ἤχου πλ. δ' τῆς Κυριακῆς Γ' Νηστειῶν - τῆς Σταυροπροσκυνήσεως).

Τὴν Κυριακὴ Δ' Νηστειῶν ψάλλονται τὰ ἰδιόμελα: «Ὁ τὸν ἀμπελῶνα φυτεύσας καὶ τοὺς ἐργάτας καλέσας, ἐγγὺς ὑπάρχει Σωτήρ· δεῦτε οἱ τῆς νηστείας ἀγωνισταί, μισθὸν ἀπολάβωμεν, ὅτι πλοῦσιος ὑπάρχει ὁ δοτήρ καὶ ἐλεήμων μικρὸν ἐργασάμενοι, κομισώμεθα, τὸ τῆς ψυχῆς ἔλεος» (Ἰδιό-

μελο τοῦ βαρέως ἤχου τῆς Κυριακῆς Δ' Νηστειῶν).

«Λησταῖς λογισμοῖς περιπεσῶν ὁ Ἀδάμ, ἐκλάπη τὸν νοῦν, τραυματισθεῖς τὴν ψυχὴν, καὶ ἔκειτο γυμνὸς ἀντιλήψεως· οὔτε ἱερεὺς ὁ πρὸ τοῦ νόμου προσέσχεν αὐτῷ, οὔτε Λευίτης μετὰ νόμον ἐπεῖδεν αὐτόν, εἰ μὴ σὺ ὁ παραγενόμενος Θεός, οὐκ ἐκ Σαμαρείας, ἀλλ' ἐκ τῆς Θεοτόκου, Κύριε δόξα σοι» (Ἰδιόμελο τοῦ πλαγίου β' ἤχου τῆς Κυριακῆς τῆς Δ' Νηστειῶν).

Τὴν Κυριακὴ Ε' Νηστειῶν ψάλλεται τὸ ἰδιόμελον: «Θαυμαστὴ τοῦ Σωτῆρος ἡ δι' ἡμᾶς φιλόανθρωπος γνώμη· τῶν μελλόντων γὰρ τὴν γνώσιν, ὡς παρόντων κεκτημένος, τοῦ Λαζάρου καὶ τοῦ πλουσίου, τὸν βίον ἐστηλίτευσε· τῶν ἐκατέρων οὖν τὸ τέλος ἐνοπριζόμενοι, τοῦ μὲν φύγωμεν, τὸ ἀπηνές καὶ μισάνθρωπον, τοῦ δὲ ζηλώσωμεν, τὸ καρτερές καὶ μακρόθυμον, πρὸς τὸ σὺν αὐτῷ τοῦ Ἀβραάμ κόλποις, ἐνθαλπόμενοι βοᾶν· Δικαιοκρίτα Κύριε, δόξα σοι» (Ἰδιόμελον τοῦ α' ἤχου τῆς Κυριακῆς Ε' Νηστειῶν).

β'. Δίδεται ἔμφαση στὴν ἀνάγκη νὰ ἀκολουθήσουμε τὸν Χριστὸ ἀνερχόμενοι στὴν κλίμακα τοῦ ἁγιασμοῦ, ὅπως ἔχει υἰοθετηθεῖ ἀπὸ τὴν ὀρθόδοξη Ἐκκλησία, πού διακρίνει τρία στάδια στὴν πνευματικὴ ζωὴ: βάπτισμα, Χρῖσμα, θεία Εὐχαριστία.

γ'. Δίδεται ἔμφαση στὴν φροντίδα γιὰ τοὺς πτωχοὺς καὶ τοὺς ἀδυνάτους ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.

7. Τὰ ἱερά κείμενα ὑπηρετοῦν τὴν ἐπίγνωση τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ συντελοῦν στὴν πνευματικὴ οἰκοδομὴ τῶν πιστῶν

Ἡ «διακονία τοῦ λόγου» ἀποτελοῦσε ἕναν ἀπὸ τοὺς τρεῖς ἄξονες τῆς ζωῆς τῆς πρώτης Ἐκκλησίας⁵⁰.

Οἱ Πράξεις καὶ οἱ Ἐπιστολές τῶν Ἀποστόλων ἀναγινώσκονται στίς συνάξεις τῶν πιστῶν τῆς Λατρείας τοῦ Θεοῦ⁵¹.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος προτρέπει τὸν ἀπόστολο Τιμόθεο, ἐπίσκοπο Ἐφέσου, νὰ μελετᾷ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ λέγοντάς του:

«Ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ ἐν πᾶσιν»⁵².

8. Ἡ Λατρεία συνδέει τίς ἐν χρόνῳ πραγματοποιούμενες ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ

Στὴ Λατρεία ἔχουν συνδεθεῖ καὶ συνδυασθεῖ ἀδιάρρηκτα οἱ ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ σπὸ παρελθόν τῆς ἱστορίας τοῦ ἀνθρώπου «ὅσα ἐποίησε» σπὸ παρὸν «ὅσα ποιεῖ» καὶ «ὅσα θὰ ποιήσει» σπὸ μέλλον κατὰ τὸ ἐπάγγελμα Αὐτοῦ πού ἐξαγγέλλεται στὴν Ἁγία Γραφή.

9. Τὸ θεμέλιο τῆς θείας Λατρείας

Στὴν Ἁγία Γραφή θεμελιώνεται τόσο ἡ τελεσιουργία τῶν Ἁγίων Μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ἁγιαστικῶν Τελετῶν τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου ὅσο καὶ ἡ τυπολογία τους. Τὰ ἀναγνώσματα εἴτε τῆς Καινῆς Διαθήκης εἴτε τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης πού σχετίζονται μὲ κάθε μία ἀπὸ τίς Ἱερές Ἀκολουθίες ἀποδεικνύουν αὐτὴ τὴ θεμελίωση.

Ἡ θεία Λειτουργία, τὰ Μυστήρια, οἱ ἱερές Ἀκολουθίες, οἱ καιροὶ τῆς κοινῆς προσευχῆς, οἱ Ἑορτές, οἱ Τελετές, οἱ βαθμοὶ τῆς Ἱερωσύνης, οἱ Χαρισματοῦχοι τῆς Ἐκκλησίας, ὀλόκληρη ἡ Λατρεία τοῦ Θεοῦ θεμελιώνεται στὴν Ἁγία Γραφή.

Αὐτὴ ἡ θεμελίωση διέσωσε ὅλες αὐτές τίς μορφές στὴν παρέλευση τοῦ χρόνου τῶν χιλιετιῶν.

Ἡ σύνδεση αὐτὴ θὰ ἐξασφαλίσει καὶ σπὸ μέλλον καὶ θὰ στηρίξει τὴν σχέση τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς Λατρείας τοῦ Θεοῦ.

10. Ἡ προτύπωση τῶν ἱερῶν Μυστηρίων

Πολλὰ γεγονότα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης δέχθηκε ἡ θεολογία, ὅτι ἀποτελοῦν τύπους τῶν ἁγίων Μυστηρίων ὅπως ἡ δημιουργία, ὁ κατακλυσμός, ἡ διάβαση τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης, ὁ Προφήτης Ἡλίας καὶ ὁ Ἰορδάνης ποταμὸς θεωροῦνται τύποι τοῦ Μυστηρίου τοῦ Βαπτίσματος, ὅπως ἡ θυσία τοῦ Ἄβελ, ἡ προσφορὰ ἄρτου καὶ οἴνου ἀπὸ τὸν Μελχισεδέκ, ἡ θυσία τοῦ Ἀβραάμ, τὸ μάννα τῆς ἐρήμου, ὁ πασχάλιος ἀμνός, θεωροῦνται τύποι τῆς θείας Εὐχαριστίας καὶ πολλὰ ἄλλα γεγονότα καὶ λόγοι.

Στόν 22^ο Ψαλμὸ προτυπώνονται τὰ Μυστήρια τοῦ Βαπτίσματος, τοῦ Χρίσματος ἢ Σφραγίδας, τῆς θείας Εὐχαριστίας.

Στόν Ψαλμὸ παρουσιάζεται ὁ Χριστὸς ὡς Καλὸς Ποιμένας πού ἔρχεται νὰ ξεχωρίσει τὰ πρόβατά του ἀπὸ τὰ ξένα καὶ νὰ τὰ ὀδηγήσει σὲ ιδιαίτε-

ρη βοσκή για να ευφρανθούν από τα άρρητα μυστήρια. Ο Ποιμένας καταρτίζει με τη διδασκαλία του τα πρόβατά του οδηγώντας τα στους λειμώνες του, έπειτα τα οδηγεί «*ἀπό τὰ βοσκοτόπια*» εις «*ὔδωρ ἀναπαύσεως*» και στή συνέχεια σίς πνευματικές τροφές και στά ιερά μυστήρια. Πρόκειται για τή μυστική έμπειρία, τή νηφάλια μέθη, όπως τήν ονομάζει ο Άγιος Γρηγόριος Νύσσης, ή όποία όμως βυθίζεται στή ζωή τής θείας Εὐχαριστίας.

Στόν 18^ο Ψαλμό έξυμνείται ο Θεός ως δημιουργός τής φύσεως και έξαγγελεύς του Νόμου. Φύση και Νόμος αποκαλύπτουν τήν δόξα και τή σοφία του Θεού.

Στόν 23^ο Ψαλμό ο Θεός περιγράφεται ως ένδοξος και γενναίος βασιλεύς που απαιτεί τήν παράδοση μιάς όχρυης πόλης με τό «*Άρατε πύλας*».

Ο Ψαλμός αυτός εκπληρώνεται με πολλούς τρόπους στήν Λατρεία τής Έκκλησίας μας. Στήν Κάθοδο του Κυρίου στόν Άδη, στά έγκαίνια του Ναού, σίς Λιτανείες, στήν είσοδο του Κυρίου στόν Ναό Του⁵³.

Η δόξα του Κυρίου⁵⁴ που κατέβαινε και κάλυπτε τόν ιστορικό Ναό των Ιεροσολύμων έχει ανατείλει στήν Έκκλησία

α'. κατά τόν ύμνο: «*Φωτίζου, φωτίζου, ή νέα Ιερουσαλήμ· ή γάρ δόξα Κυρίου επί σε άνέτειλε. Χόρευε νῦν, και άγάλλου Σιών, σὺ δέ άγνή, τέρπον Θεοτόκε, έν τή έγέρσει του τόκου σου*»⁵⁵ που είναι εικόνα τής έπουρανίου Ιερουσαλήμ, όπου εκεί ή δόξα Κυρίου θά σκεπάξει τά πάντα.

11. Προτύπωση και εκπλήρωση

Η Λατρεία του Θεού επικυρώνει τήν έρμηνεία τής Αγίας Γραφής από τή θεολογία τής Έκκλησίας μας. Όσα γεγονότα προτυπώνονται στήν Παλαιά Διαθήκη και εκπληρώνονται στήν Καινή Διαθήκη συνδέονται με τή Λατρεία του Θεού.

Η θεολογία τής Έκκλησίας με τή θεία Λατρεία έχει έρμηνεύσει τίς αναφερόμενες στά κείμενα προοράσεις, προκηρύξεις και προτυπώσεις του μυστηρίου τής θείας οικονομίας.

12. Οί Χριστολογικοί Ύμνοι

Η Καινή Διαθήκη διασώζει τούς Χριστολογικούς Ύμνους τής αρχαίας Έκκλησίας που έπέδρασαν στή διαμόρφωση τής χριστιανικής θείας

Λατρείας. Οί περισσότεροι από αυτούς μās παραδόθηκαν από τόν Ευαγγελιστή Ιωάννη στήν Άποκάλυψη.

Οί Χριστολογικοί Ύμνοι τής Καινης Διαθήκης

1. *Πρός Έφεσίους* 5, 14
2. *Πρός Φιλιπησίους* 2, 5-11
3. *Πρός Κολοσσαείς* 1, 13-20
4. *Πρός Τιμόθεον Α΄* 3, 16
5. *Α΄ Πέτρου* 2, 21-25
6. *Α΄ Ιωάννου* 2, 12-14
7. *Άποκαλύψεως* 1, 7-8· 4, 8· 4, 11· 5, 9-10· 5, 12-13· 7, 10· 7, 12· 7, 14-17· 11, 15· 11, 17-19· 12, 10-12· 15, 3-5· 16, 5-7· 19, 1-4· 19, 5-8.

13. Τά θέματα και τά πρόσωπα του Μεγάλου Κανόνα

Οί ποιητές των ύμνων τής Λατρείας του Θεού έμπνέονται από τήν Άγία Γραφή που αποτελεί τήν κύρια πηγή τής ύμνολογικής εργασίας τους.

Στά 250 Τροπάρια του Μεγάλου Κανόνα του άγιου Άνδρέου Κρήτης σχολιάζονται θέματα και πρόσωπα, γεγονότα και τύποι που αναφέρονται στήν Άγία Γραφή, Παλαιά και Καινή Διαθήκη.

Οί έννέα βιβλικές ώδες

Οί βιβλικές ώδες προβλέπεται εκ του Τυπικού να αναγινώσκονται στήν ιερά Άκολουθία του Όρθρου καθημερινώς:

- Ώδή Α΄ του Μωυσέως, Έξόδου 15
- Ώδή Β΄ του Μωυσέως, Δευτερονομίου 32
- Ώδή Γ΄ τής Άννης μητρός Σαμουήλ του Προφήτου Α΄, Βασιλειών 2
- Ώδή Δ΄ του Προφήτου Άββακούμ, Άββακούμ 3
- Ώδή Ε΄ του Προφήτου Ήσαΐου, Ήσαΐου 29, 9
- Ώδή ΣΤ΄ του Προφήτου Ιωνά, Ιωνά 2, 3
- Ώδή Ζ΄ των Άγίων Τριών Παίδων, Δανιήλ 3
- Ώδή Η΄ των Άγίων Τριών Παίδων, Δανιήλ 3
- Ώδή Θ΄ τής Θεοτόκου, Λουκά 1, 46 του Ζαχαρίου, Λουκά 1, 68

15. Οί έορτές τής Έκκλησίας

Όπως οί έορτές τής Ιουδαϊκής Συναγωγής θεοσπίσθησαν και διαμορφώθηκαν με βάση τήν Άγία Γραφή, έτσι και οί έορτές τής Έκκλησίας του Χριστού που λατρεύει τόν Ένα Θεό και Κύριο Ήσού

Χριστό σύν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι θεοπισίσθησαν καὶ διαμορφώθηκαν μετὰ τὴν μαρτυρία τῶν αὐτοπτῶν καὶ αὐτηκόων μαρτύρων πού μᾶς παρέδωσαν γραπτῶς ὅπως ἔζησε καὶ ἔπραξε καὶ δίδαξε ὁ ἔλθων στὸν κόσμον Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός.

Ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία δύναται νὰ χαρακτηρισθεῖ οἰκονόμος τοῦ θεοῦ λόγου (Ἁγία Γραφή) καὶ τῶν ἱερῶν Μυστηρίων (Λατρεία τοῦ Θεοῦ). Συνάγει τὸν νέον Ἰσραήλ γιὰ νὰ λατρεύσει εὐαρέστως τὸν Θεὸν μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας⁵⁶ «κατὰ τὰς Γραφάς».

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἰωάννου 5, 39
2. Ἐξόδου 24,12.
3. Ἐξόδου 31, 18.
4. Πρὸς Ἑβραίους 9,4.
5. Πρὸς Ῥωμαίους 1,2, βλ. «ἱερά γράμματα» Β' Πρὸς Τιμόθεον 3,15.
6. Μάρκου 12,10. Λουκᾶ 4, 21.
7. Ἰωάννου 2,22· 10,35. Πράξεων 8, 32· Γαλάτας 3,22.
8. Λουκᾶ 24,44.
9. Βλ. Ματθαίου 26,54.
10. Ἰεζεκιήλ 6,10.
11. Ἰωάννου 10,35.
12. Ἰωάννου 8,6.
13. Ματθαίου 5,18.
14. Πρὸς Ἑβραίους 13,8.
15. Ἰωάννου 6,45.
16. Ἰωάννου 1,51.
17. Πρὸς Ἑβραίους 1,2 ἔξ.
18. Πρὸς Ἑβραίους 7, 6· 8,1 ἔξ· 9,14,26.
19. Πρὸς Ἑβραίους 7, 18-28.
20. Πρὸς Ἑβραίους 13,10.
21. Ἰωάννου 3,21.
22. Α' Πρὸς Κορινθίους 10,16 ἔξ. 11,24 ἔξ. Πρὸς Φιλιππησίους 3,3.
23. Πρὸς Ἑβραίους 10,19 ἔξ.
24. Πρὸς Ἑβραίους 7,24 ἔξ· 9,11 ἔξ. 24.
25. Ἰωάννου 4,23 ἔξ· Πρὸς Ἑβραίους 9,14.
26. Ἀποκαλύψεως 5,6· 11,19.
27. Ἀποκαλύψεως 4,2-11· Ἠσαΐου 6,1 ἔξ.
28. Ἀποκαλύψεως 14,1.
29. Ἀποκαλύψεως 5,9-13.
30. Πρὸς Ῥωμαίους 6,1-11· Πρὸς Κολοσσαεῖς 3,1-10· Α' Πέτρου 1,14 ἔξ.
31. Α' Πρὸς Κορινθίους 11,27 ἔξ.
32. Πρὸς Ἐφεσίους 5,1 ἔξ· Πρὸς Ῥωμαίους 12,1 ἔξ· Α' Πέτρου 2,5· Πρὸς Ἑβραίους 12,28.
33. Πρὸς Κολοσσαεῖς 3,12-17.
34. Πρὸς Κορινθίους 11,26· 16,22· Ἀποκαλύψεως 19,7· 22, 17.
35. Ἀποκαλύψεως 21, 22.
36. Ἀποκαλύψεως 21, 1-7· 23· 22,1.

37. Πρὸς Ἐφεσίους 4,13.
38. Ἰωάννου 17,17.
39. Λουκᾶ 11,28.
40. Migne 29,313.
41. Migne 69,717.
42. Migne 80,857.
43. «Ὅθεν ὀρίζομεν, πάντα τὸν προάγεσθαι μέλλοντα εἰς τὸν τῆς Ἐπισκοπῆς βαθμὸν, πάντως τὸν ψαλτῆρα γινώσκειν, ἵνα, ὡς ἐκ τούτου, καὶ πάντα τὸν κατ' αὐτὸν κληρὸν οὕτω νουθετῆ μνεῖσθαι»
44. Migne 29,212.
45. Migne 56,57.
46. Migne 55,157.
47. Migne 44,440. Ὁ ἴδιος προσθέτει. «Ἦδη δὲ καὶ τὰ συμπόσια καὶ αἱ γαμικαὶ φαιδρότητες, ὡς μέρος εὐφροσύνης τὴν φιλοσοφίαν ταύτην ἐν ταῖς θυμηδίαις παραλαμβάνουσι, ἵνα παρῶμεν τὴν ἔνθεον ἐν ταῖς πανηγύρεσι διὰ τούτων ὑμνωδίαν καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐσπουδασμένην ἐν τούτοις φιλοσοφίαν» (Migne 44, 440). Πρὸβλ. καὶ Θεοδώρητον: «Ἐπειδὴ καὶ τῆς εὐσεβείας οἱ τρόφιμοι καὶ ἄστοι καὶ χωρικοί, διαφερόντως ταύτη προσέχουσιν ἐσπουδάκασιν ἅπαντες» (Migne 80, 857).
48. Migne 55,158.
49. Migne 56,57.
50. Πράξεων 6, 1-7.
51. Πρὸς Κολοσσαεῖς 4,16.
52. Πρὸς Τιμόθεον Α' 4,15.
53. Μαλαχίου γ' 1.
54. Βλ. Ἐξόδου 40, 1-5,7,9,14,28-29· Γ' Βασιλειῶν 8, 1,3-7,9-11· Ἰεζεκιήλ 43,27-44,4.
55. Ὡδὴ Θ' τοῦ Ἀναστασίου Κανόνος τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα καὶ Ἡσαΐου 60, 1-16.
56. Πρὸς Ἐβραίους 12,28.

ΣΥΝΟΔΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Ὁ χαρακτήρας τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ μέλους τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς

Τοῦ Ἀθανασίου Θ. Βουρλῆ,
Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

(Εἰσήγηση στό ΙΕ΄ Πανελλήνιο Λειτουργικό Συμπόσιο Στελεχῶν
Ἱερῶν Μητροπόλεων, Ἅγιος Γεώργιος Καρέα, 22-24.9.2014)

Πρόλογος

Ὁ τίτλος τῆς εἰσηγήσεώς μου ἀπαιτεῖ τή διευρεῖ-
νησι καί παρουσίασι τοῦ χαρακτήρος τοῦ ἐκκλησια-
στικοῦ μέλους, τό ὅποιο ἀκούεται κατά τήν τέλεσι
τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, ἡ
ὅποια εἶναι ἀναπόσπαστο μέρος τῆς λειτουργικῆς
περιόδου τοῦ Τριωδίου.

Ἐξυπακούεται ὅτι ὁ χαρακτήρας τοῦ μέλους τῆς
ψαλμωδίας προκύπτει ἀπό: α) τό ὄλο κλίμα καί
πνεῦμα τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, β) ἀπό τήν ἐπί μέ-
ρους σύνθεσι καί διάρθρωσι τῶν Ἀκολουθιῶν καί
γ) ἀπό τό εἶδος καί τό περιεχόμενο τῶν ψαλλομένων
ἢ ἐμμελῶς ἀπαγγελλομένων, βιβλικῶν ἢ ὑμνολο-
γικῶν κειμένων.

Αἰσιοδοξοῦμε ὅτι μέ τήν διαπραγμάτευσι τοῦ θέ-
ματος θά διευκρινισθοῦν πιθανά ἐρωτήματα καί θά
δημιουργηθοῦν, ἐνδεχομένως, προβληματισμοί γιά
ἐποικοδομητικό διάλογο.

Στήν ἀρχή τῆς εἰσηγήσεώς μας θά παρουσιάσωμε
κάποια στοιχεῖα γιά τήν ἱστορική διαμόρφωσι καί τό
θεολογικό περιεχόμενο τοῦ Τριωδίου καί τῆς Μ.
Τεσσαρακοστῆς καί κατόπιν θ' ἀναφεροῦμε στό κυ-
ρίως θέμα πού ἀφορᾷ στό μέλος τῆς ψαλμωδίας τῆς
ἐξεταζομένης περιόδου. Ἡ ὅλη θεώρησι τοῦ θέματος
θά ἔχη ἱστορικό-λειτουργικό καί ὑμνολογικό-
μουσικολογικό χαρακτήρα.

ΜΕΡΟΣ Α΄ ΜΕΓΑΛΗ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗ ΚΑΙ ΤΡΙΩΔΙΟ

1. Ἡ Μ. Τεσσαρακοστή, ὡς τό κατ' ἐξοχήν Τριώδιο

Ἡ Μ. Τεσσαρακοστή ὀνομάζεται μεγάλη γιά δύο
λόγους: α) ἐπειδή διαρκεῖ μαζί μέ τήν Μ. Ἑβδομάδα

ἕξ ἐβδομάδες (σύνολο 48 ἡμέρες) καί β) ἐπειδή εἶναι
αὐστηρότερη ἀπό τήν Τεσσαρακοστή τῶν Χριστου-
γέννων, τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καί αὐτῆς τοῦ Δεκα-
πενταγούστου. Ἐπί πλέον, συμπλέει μέ τήν ἑναρξί
τῆς νηστείας (Καθαρά Δευτέρα - Μ. Σάββατο) καί
ἐντάσσεται στό καθ' αὐτό ἀγωνιστικό τμήμα τοῦ
Τριωδίου.

Τό Τριώδιο¹, ὡς γνωστόν, ἐμφανῶς διακρίνεται σέ
τρία² μέρη: α) τό προγυμνασιακό ἢ προπρα-
σκευαστικό ἢ προκαθάρισμο, πού περιλαμβάνει
τό εἰσαγωγικό, τρόπον τινά, μέρος τοῦ Τριωδίου
(Κυριακή Τελώνου καί Φαρισαίου, Ἀσώτου, Ἀπό-
κρω καί Τυρινῆς),

β) τό καθ' αὐτό ἀγωνιστικό τμήμα πέντε ἐβδομά-
δων (Κυριακή Ὁρθοδοξίας, Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ,
Σταυροπροσκυνήσεως, Ἰωάννου τῆς Κλίμακος καί
Ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας) μέχρι τό Σάββατο τοῦ
Λαζάρου καί

γ) τήν Κυριακή τῶν Βαΐων μέ τήν Μ. Ἑβδομάδα
μέχρι τό Μ. Σάββατο. (Ἡ τριμερής διαίρεσι τοῦ
Τριωδίου εἶναι συμβολική καί ἀναφέρεται στήν Ἁγία
Τριάδα, ὅπως καί οἱ τρεῖς ὼδές πού συνιστοῦν τούς
τριώδιους κανόνες τοῦ Τριωδίου, ἐκ τῶν ὁποίων καί
τό ὄνομα Τριώδιον).

Κατά τόν πολίό καθηγητή μας, Εὐάγγελο Θεο-
δώρου, «τό Τριώδιον ἀποτελεῖ τό κέντρον, τήν καρ-
δίαν καί τό κορύφωμα τῆς λατρείας τοῦ ἐκκλη-
σιαστικοῦ ἔτους»³. Ἔχει τοῦτο «τεθησαυρισμένους
καί ἐντεταμιευμένους ἐν ἑαυτῶ τούς ἀπαράμιλλον
μορφωτικήν ἀξίαν ἔχοντας θησαυρούς τῆς Ἁγίας
Γραφῆς, τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως καί τοῦ καθ' ὅλου
ἀντικειμενικοῦ πνεύματος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλη-
σίας». Καί ὅτι τοῦτο «συντελεῖ οὐ μόνον εἰς τήν
ἐκπαίδευσιν τῆς διανοίας τῶν πιστῶν, ἀλλά καί εἰς

τήν ὑπ' αὐτῶν μετὰ κατανοήσεως βίωσιν τοῦ καθ' ὅλου χριστιανικοῦ μυστηρίου, ὅπερ εἶναι τὸ ἔσχατον θεμέλιον τοῦ ὀρθοδόξου κατηχητικοῦ καὶ μορφωτικοῦ ἔργου»⁴.

Ἡ ὅλως ἰδιαίτερη σημασία καὶ ἀξία τοῦ Τριωδίου καὶ τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς ἔγκειται στό ὅτι προετοιμάζονται σταδιακά, ἀναγωγικά καὶ μεθοδικά οἱ πιστοί, ὥστε νά καθαρθοῦν ἀπό τὰ πάθη τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, νά συσταρωθοῦν καὶ νά συναναστηθοῦν μετὰ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ· νά ἐορτάσουν δηλαδή ἐπάξια τὸ Πάσχα, ὡς κορυφαίας καὶ «κλητῆς ἁγίας ἡμέρας»⁶ τῆς ἐνδόξου Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ.

Τὸ Τριώδιον, ὡς λειτουργικὸ καὶ θεολογικὸ-ὑμνολογικὸ κείμενο, συμπτυκνώνει ὅλες τίς πτυχές τῆς ἱστορικῆς ὑπερφυσικῆς ἐν Χριστῷ ἀποκαλύψεως, γι' αὐτὸ καὶ μορφώνει θεολογικά τούς πιστούς. Σ' αὐτὸ διεκτραγωδεῖται ὅλη ἡ περιπέτεια τοῦ ἀνθρωπίνου γένους –λόγω τῆς πτώσεως–, καὶ προβάλλεται τὸ σωτηριολογικὸ ἔργο τοῦ Χριστοῦ, διὰ τῆς σταυρικῆς θυσίας καὶ τῆς Ἀναστάσεώς Του. Εἶναι, ὡς ἐκ τούτου, Χριστολογικὸς καὶ σταυροαναστάσιμος ὁ χαρακτήρας του, ὁ δὲ σκοπὸς του ἀνθρωποκεντρικὸς καὶ σωτηριολογικὸς.

Τὸ Τριώδιο καταγράφει ὅλη τὴν ὀρθόδοξη θεολογία, τὸ δόγμα καὶ τὸ ἦθος, καθὼς καὶ ὅλη τὴν ἀσκητική ἐμπειρία τῶν μεγάλων Νηπτικῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας. Συγχρόνως καλεῖ κάθε ἀγωνιζόμενο πιστό νά ζήσει καὶ νά ἐκφράσῃ ἐμπράκτως τὸ ὀρθόδοξο δόγμα καὶ ἦθος, ἐξαγιαζόμενος καθημερινά μέσῳ τῆς λειτουργικῆς ζωῆς καὶ τῆς συμμετοχῆς του στὰ ἱερά Μυστήρια καὶ τίς ἁγιαστικὲς πράξεις τῆς Ἐκκλησίας μας.

2. Ἡ ἱστορικὴ διαμόρφωσι τοῦ Τριωδίου

Τὸ βιβλίον τοῦ Τριωδίου διεμορφώθη μετὰ τὴν πάροδο πολλῶν αἰώνων. Ὁ ἀρχικὸς σχεδιασμὸς ξεκίνησε ἀπὸ τὸ Μ. Σάββατο καὶ ἀντίστροφα ἐκάλυψε ὅλη τὴν Μ. Ἑβδομάδα. Σιγά-σιγά ὁ σχηματισμὸς του ἔφθασε μέχρι τὴν Κυριακὴν τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου⁷.

Κέντρο καὶ σημεῖο ἀναφορᾶς τῆς μακροαίωνης αὐτῆς λειτουργικο-ὑμνολογικῆς δημιουργίας εἶναι ἡ Κυριακὴ τῆς Ἀναστάσεως, πρὸς τὴν ὁποία προσβλέπει ἡ εὐθεῖα πορεία τῶν ἐορτῶν καὶ Ἀκολουθιῶν τοῦ

Τριωδίου. Καὶ ἐκ τῶν πραγμάτων φαίνεται ὅτι ὑπῆρχε ἀρχέγονος λειτουργικὸς σχεδιασμὸς, ὁ ὁποῖος ἐπερατώθη μετὰ τὴν πάροδο ἰε' αἰώνων.

Στόν σχεδιασμὸν καὶ τὴν ὀλοκλήρωσιν αὐτῆς τῆς λειτουργικῆς περιόδου, Τριωδίου - Μ. Τεσσαρακοστῆς, συνέβαλαν οὐσιαστικά, συνθετικά καὶ συστηματικά δύο μεγάλες λειτουργικὲς παραδόσεις τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας: Τῶν Σαββαϊτῶν ἢ Ἀγιοπολιτῶν Πατέρων καὶ αὐτῆς τῶν Στουδιτῶν ἢ Κωνσταντινοπολιτῶν Πατέρων. Κι αὐτὸ εἶναι ἐμφανὲς ἀπὸ ἐσωτερικὲς μαρτυρίες τοῦ Τριωδίου, στό ὁποῖον ὑπάρχουν τὰ ὀνόματα πολλῶν μελωδῶν καὶ ὑμνογράφων καὶ ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ μοναστικά κέντρα. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν εἶναι μεγάλες μορφές τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ τιμῶνται ὡς Ἅγιοί Της γιὰ τὸ ἔργο τους, τὴν ὁμολογία τους, τὴν ἀσκησί τους, τίς θεολογικὲς καὶ ὑμνολογικομουσικὲς τους συγγραφές. Γι' αὐτὸ καὶ τὰ συγγράμματα καὶ τὰ ὑμνογραφήματά τους ἀποπνέουν ἁγιοπνευματικὸ ἄρωμα. Διακρίνει σ' αὐτὰ ὁ μελετητῆς, ἀπλότητα, σαφήνεια, ἀκρίβεια διατυπώσεως τοῦ δόγματος, ἱεροπρέπεια, καλλιέπεια λόγου, μέτρο μουσικῆς αἰσθητικῆς, σεβασμὸ στὴν προγενέστερη ὑμνογραφικὴ παράδοσι καὶ εὐρηματικὴ προσαρμογὴ τῶν ἔργων τους στὶς διδακτικὲς, λειτουργικὲς καὶ ποιμαντικὲς ἀνάγκες τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁρισμένοι μελωδοὶ καὶ ὑμνογράφοι τοῦ Τριωδίου ὑπῆρξαν δεινοὶ ἀπολογητῆς καὶ ἀσυμβίβαστοι ὁμολογητῆς τῆς πίστεώς μας, ὅπως π.χ. ὁ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός καὶ Θεοφάνης ὁ Γραπτός, οἱ Σαββαῖτες· Θεόδωρος καὶ Ἰωσήφ, οἱ ἀδελφοὶ, καὶ Νικόλαος, οἱ Στουδίτες. Οἱ ἀνωτέρω μᾶς ἄφησαν ἐξαιρέτα ἀπολογητικά ἔργα καὶ ἑκατοντάδες θεολογικοῦς-ἀπολογητικούς ὕμνους σχετικὸς μετὰ τὴν τιμητικὴ προσκύνησιν τῶν ἱερῶν εἰκόνων⁸.

Ὁ εὐρύτατος γεωγραφικὸς μεσογειακὸς χῶρος –μέσα στόν ὁποῖο ἔζησαν καὶ ἔδρασαν οἱ ἀνωτέρω δημιουργοί, καὶ στόν ὁποῖο συνεχωνεύθησαν πολυεθνικοὶ πολιτισμοί–, ὑπῆρξε γι' αὐτούς εὐεργετικὸ-δημιουργικὸ πλεονέκτημα καὶ σημαντικὴ συγκυρία, γιατί κατώρθωσαν νά καταγράψουν καὶ ἔτσι νά διασώσουν, ἢ καὶ νά δημιουργήσουν μουσικοποιητικά πρότυπα –στό πλαίσιο τῆς λειτουργικῆς μας παραδόσεως– πού ὑφίστανται ἀναλλοίωτα μέχρι σήμερα.

Ἡ συμβολὴ τους, ἐπομένως, στὴ διατήρησιν καὶ στὴ δημιουργία νέων λειτουργικῶν στοιχείων, εἶναι πολὺ μεγάλη γιατί μᾶς ἄφησαν ἕνα μοναδικὸ ἐθνικοθηρη-

σκευτικό ποιητικό, μουσικό, μετρικό και λειτουργιολογικό θησαυρό, πολιτισμικού χαρακτήρος που δέν συναντάται σέ άλλους λαούς.

Οί καθημερινές Ἀκολουθίες τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς στολιζονται ἀπό ὕμνους καί μελωδίες πού ὑφίστανται στή λατρεία μας ἀπό τούς πρώτους χριστιανικούς αἰῶνες τῆς Ὑμνογραφίας. Οἱ περίπου εἴκοσι γνωστοί μελωδοί καί ὕμνογράφοι καί οἱ ἑκατοντάδες προγενέστεροι καί μεταγενέστεροι ἄγνωστοι δημιουργοί τοῦ Τριωδίου μᾶς ἄφησαν χιλιάδες μουσικοποιητικά πρότυπα εἰρμῶν καί ἑκατοντάδες αὐτόμελα τροπάρια πού προϋπήρχαν, καί ἄλλα πού αὐτοί ἔγραψαν, ἀξιοποιώντας τόν ἐκφραστικό πλοῦτο τῶν λεπτῶν ἠχοχρωμάτων τῆς παραδοσιακῆς ἐκκλησιαστικῆς ὠκωήχου.

Οἱ Ἀκολουθίες τοῦ εἰκοσιτετραώρου καί οἱ τελοῦμενες τρεῖς θεῖες Λειτουργίες, κατά τήν ἐν λόγῳ περίοδο, εἶναι ἐμπλουτισμένες ἀπό ποικιλόμορφα ὕμνολογικά εἶδη μελουρημένα μέ θεῖα ἔμπνευσι, ἔτσι ὥστε νά συγκινοῦν, νά κατανύγουν καί νά οἰκοδομοῦν πνευματικά τόν λαό τοῦ Θεοῦ.

Ἀπό ὅλα τά ἄλλα λειτουργικά μας βιβλία μόνο στό Τριῶδιο συναντοῦμε σπάνια καί ἐν πολλοῖς ἄγνωστα σύντομα καί ἀργοσύντομα αὐτόμελα, εἰρμούς κ.λπ. (πού μᾶς εἶναι ἀπαράδοτα στή γραπτή ψαλτική μας σημειογραφία), καθώς ἐπίσης, ὕμνους πού ψάλλονται σέ ἄγνωστα ἢ σπάνια ἢ νεότερα μουσικοποιητικά πρότυπα, τά ὅποια πρέπει νά συνέθεσαν οἱ Στουδίτες Πατέρες.

Τέλος, ἄς σημειωθῆ ὅτι τήν περίοδο τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς χαρακτηρίζει ἡ πολύπλευρη ἀνάπτυξι καί ἀξιοποίησι ὄλων τῶν εἰδῶν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ μέλους (ἐμμελής ἀνάγνωσι, σύντομη, ἀργοσύντομη καί ἀργή ψαλμῶδησι τῶν ὕμνων), ἔτσι ὥστε, ἀφ' ἐνός μὲν νά ἱκανοποιοῦνται οἱ λειτουργικῆς ἀνάγκες καί ἀφ' ἐτέρου νά διατηρητῆ ὁ ἰδιαίτερος χαρακτήρας τῶν ἐπί μέρους Ἀκολουθιῶν. Συμβάλλουν οὐσιαστικά, πρὸς τήν κατεύθυνσι αὐτή, οἱ ἐναλλαγές: τῶν μελῶν, τῶν ἠχῶν, τῶν ὕμνων, τῶν διαλόγων τῶν ψαλτικῶν χορῶν, ἢ τῶν χορῶν καί τοῦ ἱερατείου, τῶν ἀναγνωσμάτων, τῶν αἰτήσεων, καί εὐχῶν τοῦ ἱερατείου κ.λπ.

3. Οἱ μελωδοί καί ὕμνογράφοι τοῦ Τριωδίου

Στό σημεῖο αὐτό πρέπει νά διευκρινισθῆ ὅτι μέγας ἀριθμός ὕμνογραφημάτων τοῦ Τριωδίου εἶναι

ἀγνώστων ποιητῶν, δέν ἔχουμε δηλαδή, ἐπιγραφές πού νά μαρτυροῦν τή γνήσια πατρότητά τους. Σ' αὐτή τήν κατηγορία ἀνήκουν τά στιχηρά ἰδιόμελα ἢ προσόμοια τῶν κεκραγαριῶν καί ἀποστίχων τοῦ Ἑσπερινοῦ, τά ὅμοια τῶν Αἴνων, τά ἀπολυτίκια, τά καθίσματα, τά μεσῶδια καθίσματα, τά πεντηκοστάρια, τά ἀντίφωνα καί διάφορα ἄλλα, ὅπως διῶδιοι, τριῶδιοι καί πλήρεις κανόνες, ἀλλά καί αὐτός ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος.

Οἱ γνωστοί μας, ἀπό ἐσωτερικῆς μαρτυρίας τοῦ Τριωδίου, δημιουργοί τῶν ὕμνων διαφόρων Ἀκολουθιῶν, ὅπως ἤδη ἐλέχθη, ἀνήκουν σέ δύο βασικῆς μοναστικῆς κοινότητες: τῶν Ἱεροσολύμων καί τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέ τούς εὐρύτερους χώρους. Ἔτσι, στήν πρώτη πού οἱ μοναχοί τῆς ὀνομάζονται Ἱεροσολυμίτες ἢ Ἀγιοπολίτες ἢ Σαββαῖτες⁹, ἀνήκουν οἱ:

- 1) Ἀνδρέας Κρήτης (Ζ' -Η' αἰῶνας), δημιουργός τοῦ Μ. Κανόνος καί ἄλλων ὕμνων καί κανόνων διῶδιων, τριῶδιων, ἑξαῶδιων καί ἓνα ἑναῶδιο.
- 2) Ἀνδρέας ὁ Τυφλός ἢ Πυρρός ἢ Πηρός (Η' αἰῶνας), ἔγραψε ἰδιόμελα, εἰρμούς καί κατανυκτικά τροπάρια.
- 3) Θεοφάνης ὁ Γραπτός (Θ' αἰῶνας), ἔγραψε τόν κανόνα τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας καί τοῦ Σαββάτου τοῦ Λαζάρου καί πλῆθος ἄλλων σέ ἑορτές ἁγίων καί Δεσποτικῶν καί Θεομητορικῶν ἑορτῶν.
- 4) Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, (Ζ' -Η' αἰῶνας), πολυγραφώτατος θεολόγος, ἀπολογητής, μελωδός καί ὕμνογράφος, μουσικός ἀριστος, διαμορφωτής τῆς Ὁκωήχου, ἀπό τούς μεγαλύτερους πατέρες καί μελωδούς τῆς Ἐκκλησίας. Στό Τριῶδιο ὑπάρχει ἓνα δοξαστικό στό Σάββατο τῶν κεκοιμημένων καί ἓνας κανόνας στό Σάββατο πρό τῶν Βαῖων.
- 5) Κοσμᾶς, ἐπίσκοπος Μαΐουμᾶ, (Ζ' -Η' αἰῶνας), συνασκητής καί ἐξάδελφος τοῦ Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, δημιουργός πλῆθους εἰρμῶν καί κανόνων, ὅπως οἱ διῶδιοι καί τριῶδιοι τῆς Μ. Ἑβδομάδος.
- 6) Μᾶρκος μοναχός, ἐπίσκοπος Ὑδροῦντος Ἰταλίας (Θ' αἰῶνας), ἔγραψε τροπάρια τοῦ κανόνος τοῦ Μ. Σαββάτου τῆς Α' ἕως καί τῆς Ε' ὥδης σέ εἰρμούς τῆς Μελωδοῦ Κασσιανῆς, λειτουργικῆς εὐχῆς κ.ἄ.

- 7) Στέφανος μοναχός, άνειφός Ί. Δαμασκηνού (Η΄ αιώνας), έγραψε κατανυκτικά ιδιόμελα Έσπερινού τής Δ΄ Κυριακής Νηστειών.
- 8) Φιλόθεος Πατριάρχης Κων/πόλεως (ΙΔ΄ αιώνας), έγραψε τήν Άκολουθία του άγιου Γρηγορίου του Παλαμά πλίν του κανόνος (Β΄ Κυριακή Νηστειών).
- Στή δεύτερη μοναστική κοινότητα, αυτή των Στουδιτών ή Κωνσταντινοπολιτών, άνήκουν οι κάτωθι:
- 1) Γεώργιος Νικομηδείας (Θ΄ αιώνας), (χαρτοφύλακας και ρήτορας τής Μ. Έκκλησίας ΚΠόλεως), έγραψε τούς κανόνες τής Κυριακής του Τελώνου και Φαρισαίου και τής Κυριακής τής Όρθοδοξίας (Α΄ Κυριακή Νηστειών).
 - 2) Θεόδωρος Στουδίτης (Η΄-Θ΄ αιώνας), έγραψε κανόνες τριώδιους μονούς και διπλούς, τετραώδιους, όκταώδιους, αλλά και έναώδιους· πλήθος επίσης, ιδιομέλων και προσομοίων στιχηρών και καθισμάτων. Μαζί με τον άδελφό του Ίωσήφ Θεσσαλονίκης έπλούτισαν στή λεπτομέρεια τό Τριώδιο και του έδωσαν τήν τελική του μορφή. Στους ύμνους του δεσπόζουν οι χρωματικοί ήχοι Β΄ και πλάτιος του Β΄ και ό κατανυκτικός πλάγιος του Δ΄.
 - 3) Ίγνάτιος Πατριάρχης Κων/πόλεως, υίός του αυτοκράτορος Μιχαήλ, (Θ΄ αιώνας), έγραψε τον κανόνα στον όσιο Ίωάννη τής Κλίμακος (Ε΄ Κυριακή Νηστειών).
 - 4) Ίωάννης Μαυρόπους, Μητροπ. Εύχαΐτων (ΙΑ΄ αιώνας), έγραψε διπλό κανόνα στο Σάββατο τής Α΄ έβδομάδος των Νηστειών.
 - 5) Ίωσήφ ό Στουδίτης, Μητροπ. Θεσσαλονίκης (Η΄-Θ΄ αιώνας), άδελφός του Θεοδώρου Στουδίτου και διαμορφωτής του Τριωδίου. Έγραψε πλήθος διώδιους, τριώδιους, τετραώδιους και όκταώδιους κανόνες, καθώς επίσης, στιχηρά προσόμοια καθημερινών Άκολουθιών.
 - 6) Ίωσήφ ό Ύμνογράφος (Θ΄ αιώνας), έγραψε τριάντα τριώδια και έξι τετραώδια, αλλά και πλήθος άλλων κανόνων και ύμνων που έμπλούτισαν άλλα λειτουργικά μας βιβλία. Άνήκει στήν ομάδα των μεγαλύτερων ύμνογράφων τής Έκκλησίας μας.
 - 7) Κασσιανή ή Μελωδός (Θ΄ αιώνας), έγραψε τό περίφημο δοξαστικό των Άποστίχων του Όρθρου

τής Μ. Τετάρτης και τούς είρμούς του κανόνος του Μ. Σαββάτου.

- 8) Λέων ό Βασιλεύς, ό Σοφός και Φιλόσοφος (Θ΄ αιώνας), έγραψε ιδιόμελο του Όρθρου τής Παρασκευής πρό των Βαΐων και πέντε στιχηρά ιδιόμελα στον Έσπερινό του Άγίου Λαζάρου.
- 9) Νικόλαος Στουδίτης, ό όμολογητής (Θ΄ αιώνας), έγραψε στιχηρά προσόμοια στον μικρό Έσπερινό του Σαββάτου τής Κυριακής τής Όρθοδοξίας.
- 10) Χριστόφορος Πρωτασηκρίτης (ΙΒ΄ αιώνας), άνθύπατος Μυτιλήνης, έγραψε τον κανόνα τής Κυριακής τής Τυρινής σε όκτώ ώδες.
- 11) Ρωμανός ό Μελωδός, ό μέγιστος πάντων των Μελωδών, (ΣΤ΄ αιώνας), ό όποιος έγραψε περισσότερα από χίλια κοντάκια, ώρισμένα των όποιων έχουν περιληφθή στο Τριώδιο, όπως τό «ψυχή μου, ψυχή μου, άνάστα τί καθεύδεις».
- 12) Και τέλος, Συμεών Μεταφραστής, Πρωθυπουργός και Λογοθέτης, έγραψε τά κατ΄ αλφάβητον 24 κατανυκτικά στιχηρά, προσόμοια του Έσπερινού τής Τετάρτης τής Ε΄ έβδομάδος των Νηστειών.

Οι άνωτέρω όκτώ Σαββαΐτες και δώδεκα Κων/πολίτες, μαζί με κάποιους άνωνύμους, συνέθεσαν όλο τό Τριώδιο, αφού χρονολογικά πέρασαν πολλοί αιώνες (ΣΤ΄-ΙΔ΄). Στή διαμόρφωση και τον έμπλουτισμό του προηγούνται χρονικά οι Σαββαΐτες Πατέρες.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΤΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ ΣΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗ

1. Τό μέλος στή θεία Λατρεία, διαχρονικός θεσμός

Στήν όρθόδοξη λειτουργική παράδοση, τό έκκλησιαστικό μέλος, άποτελεί ούσιαστικό μέσο ύποβοηθήσεως του άνθρώπου για τήν ενεργό και έποικοδομητική συμμετοχή του στή θεία Λατρεία. Η χρήση του μέλους, στή μορφή τής ψαλμωδίας, ή τής έμμελοϋς άναγνώσεως βιβλικών ή ύμνολογικών κειμένων και εύχών, αίτήσεων και δεήσεων, είναι θεσμός άρχέγονος. Ξεκινά από τήν Π. Διαθήκη και από τήν άρχαιοελληνική λατρεία· καθαγιάζεται και χρησιμοποιείται από τον Κύριο κατά τό Μυστικό Δείπνο· παραλαμβάνεται από τούς Άποστόλους και καθιερώνεται -ώς ψυχαγωγικό, παιδαγωγικό, μαθησιακό

καί μνημονικό λατρευτικό στοιχείο-, από τούς Μ. Πατέρες παράλληλα μέ τίς άλλες λειτουργικές τέχνες, στή λατρεία¹⁰.

Στή λειτουργική μας πρᾶξι δέν ὑπάρχει Ἀκολουθία χωρίς ψαλμωδία ἢ ἔστω ἐμμελής ἀπαγγελία. Κι αὐτό φαίνεται ἀπό τό «*Εὐλογητός ὁ Θεός...*», ἢ τό «*εὐλογημένη ἡ Βασιλεία...*» πού ἐμμελῶς ἐκφωνεῖ ὁ λειτουργός στήν ἀρχή κάθε Ἀκολουθίας ἢ ἱεροπραξίας.

Ἔτσι, καθ' ὅλη τήν περίοδο τοῦ ἑορτολογικοῦ κύκλου τοῦ ἐνιαυτοῦ χρησιμοποιεῖται τό μέλος συνδεδεμένο –σέ ἄρρηκτη σχέσι-, μέ τόν ὑμνολογικό ἢ βιβλικό παλλόμενο λόγο, ἢ ὡς ἀπλή κι ἀνεπιτήδευτη συνοδευτική μελωδία σ' ἀπαγγελλόμενα βιβλικά ἢ εὐχετικά καί δεητικά ἱερατικά κείμενα.

Τό Τριώδιο καί ἡ Μ. Τεσσαρακοστή, ὡς κορυφαία λειτουργική, ἀγωνιστική, νηστευτική, ἀσκητική καί προσευχητική ἐκκλησιαστική περίοδος, ἀξιοποιεῖ τό ἱερό παραδοσιακό μέλος ἀνάλογα μέ τό πνεῦμα αὐτῆς τῆς περιόδου. Ἄλλοτε, δηλαδή, λιτό κι ἄλλοτε πλούσιο.

2. Ἡ ἡδονή τῆς γεύσεως ὡς πῶσι καί ἡ ἡδονή τῆς ἀκοῆς ὡς σωτηρία.

Ἡ λιτότητα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ μέλους συνδέεται ἄμεσα μέ τήν πνευματική καί σωματική νηστεία, σύμφωνα μέ ὅσα συνεχῶς τονίζονται στούς ὕμνους τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς καί σημειώνει ὁ Μ. Βασίλειος γι' αὐτήν:

«Οὐ μέντοι ἐξαρκεῖ καθ' ἑαυτήν ἡ ἀποχή τῶν βρωμάτων πρὸς τήν ἐπαινετὴν νηστείαν, ἀλλὰ νηστεύσωμεν νηστείαν δεκτὴν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ. Ἀληθῆς νηστεία ἡ τοῦ κακοῦ ἀλλοτριώσις, ἐγκράτεια γλώσσης, θυμοῦ ἀποχή, ἐπιθυμιῶν χωρισμός, καταλαλιᾶς, ψεύδους, ἐπιπορκίας. Ἡ τούτων ἔνδεια νηστεία ἐστὶν ἀληθής»¹¹.

Ὁ θεσμός τῆς νηστείας, ὡς γνωστόν, συνδέεται ἄμεσα μέ τό θλιβερό γεγονός τῆς πώσεως τῶν Πρωτοπλάστων. Σύμφωνα μέ πατερικά κείμενα, γιὰ τήν πῶσι ἐνοχοποιεῖται πρωτίστως ὁ διάβολος.

Τό δέλεαρ πού ἐχρησιμοποίησε ἦταν τό ψεῦδος καί οἱ αἰσθήσεις τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ὄρασις εἶδε τήν ὁμορφιά τοῦ καρπού, ἡ ἀκοή προσέλαβε εὐχάριστα τά λόγια τοῦ διαβόλου, ἡ ἀφή εὐχαριστήθηκε ἀπό τήν ἐπαφή τῆς μέ τόν καρπό καί ἡ γεῦσι ἔφερε τήν κορύφωσι τοῦ δράματος, μέ τήν γλύκα, ἀλλά καί τήν ... πίκρα τῶν συνεπειῶν τῆς παρακοῆς!

Κατά τήν περίοδο τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς εἶναι ἐμφανῆς ἡ προσπάθεια συνδέσεως καί συμπορεύσεως τοῦ πνεύματος τῆς νηστείας μέ διάφορα λατρευτικά στοιχεία, ὅπως ἡ πένθιμη ἔνδυσι τῆς Ἁγίας Τραπέζης καί τῶν ἱερέων, ὁ μειωμένος φωτισμός, οἱ κατανυκτικὲς Ἀκολουθίες καί οἱ ἀπλές-λιτές-σύντομες ψαλμωδίες.

Ὁ Εὐθύμιος Ζιγαβηνός –σέ ἕνα χαρακτηριστικό κείμενό του– συνδέει τήν ἡδονή τῆς γεύσεως τῶν Πρωτοπλάστων μέ τήν πῶσι τους, καί τήν ἡδονή τοῦ μέλους, μέ τήν σωτηρία τῶν ἀνθρώπων. Γράφει: Ἐπειδὴ δὲ διὰ τῆς ἀπατηλῆς ἡδονῆς ἀπόλλυσι τὸν ἀνθρώπον ὁ ἐχθρός, πάλιν διὰ τῆς ἐντέχνου ταύτης, καί οἰκονομικῆς (ἐννοεῖται ἡδονῆς τοῦ μέλους τῆς ψαλμωδίας ἀνασώζεσθαι τοῦτον ὁ Θεὸς ἐπενόησεν»¹².

Σύμφωνα μέ τό ἀνωτέρω κείμενο, ἡ ἡδονή τοῦ μέλους τῆς ψαλμωδίας ἐπιστρατεύεται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας γιὰ σωτηριολογικούς λόγους, γι' αὐτό καί τοῦτο στολίζει καί «φαιδρύνει»¹³ τίς ἑορτές, κατά τόν Μ. Βασίλειο, κι ἔρχεται ὡς ἡσυχαστικό καί παρηγορητικό βάλαμο ψυχῆς καί ἀκοῆς τῶν «παθῶν μας τὸν τάραχο»¹⁴, καί ὡς σωτήριο φάρμακο τῆς ψυχοσωματικῆς μας ἀθυμίας κι ἀκαταστασίας.

3. Τό πνεῦμα τῆς νηστείας στό μέλος τῆς ψαλμωδίας

Κατά τήν περίοδο τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς ἐναρμονίζεται σύμφωνα μέ τό πνεῦμα καί τό σκοπὸ τῆς-, ἡ ζωὴ τοῦ κάθε πιστοῦ πού θέλει ν' ἀκολουθήσῃ τὸν καλὸν ἀγῶνα¹⁵. Στό ἴδιο πνεῦμα προσαρμόζεται κι ὅλη ἡ λατρευτικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας. Τό ἴδιο συμβαίνει καί μέ τήν καθημερινὴ χρῆσι τῆς ψαλμωδίας, ἡ παρουσία τῆς ὁποίας περιορίζεται.

Ἡ παλαιὰ ἀσκητικὴ παράδοσι ἀπαιτοῦσε περισσότερη νοερά προσευχὴ κι ὀλιγότερη ψαλμωδία. Τὴν ψαλμωδία τὴν ἐχρησιμοποιοῦσαν ὡς προσευχητικό τρόπο γιὰ τούς ἀρχαίους στήν πνευματικὴ ζωὴ καί γιὰ τούς νηπίους στήν ἡλικία καί ἄθλησι, ἢ ὡς ἐναλλακτικὸ τρόπο ἀσκήσεως, κατά τῶν λογισμῶν, τῶν παθῶν, τοῦ νυσταγμοῦ, τῆς ἀκηδίας, τῆς σωματικῆς κοπώσεως καί τῶν πειρασμῶν τοῦ διαβόλου¹⁶.

Οἱ αὐστηροὶ ἀσκητὲς πατέρες κατέκριναν τίς ἔντεχνες καί ἡδύμολπες ψαλμωδίες κι ὀμιλοῦσαν περιφρονητικά γι' αὐτές, ὅταν μάλιστα προήρχοντο ἀπὸ κοσμικὲς ἐνορίες.

Είναι χαρακτηριστικό τό περιστατικό πού αναφέρεται στον Άββᾶ Παμβώ¹⁷, ὁ ὁποῖος παρετήρησε αὐστηρά τόν ὑποτακτικό του, ὅταν ἐκείνος τοῦ μετέφερε τόν θαυμασμό του γιά τήν ποικιλία τῆς ἐνοριακῆς ψαλμωδίας τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Μάρκου Ἀλεξανδρείας πού ἀπῆλause γιά «ἡμέρας ἕξ καί δέκα»¹⁸, ὥσπου νά πωλήσῃ τό ἐργόχειρό του, καθεύδοντας μάλιστα «ἐν τῷ νάρθηκι τῆς Ἐκκλησίας»¹⁹. Ὅταν μάλιστα ὁ ὑποτακτικός ἐξέφρασε τό παράπονό του, λέγοντας: «ἐν ἀμελείᾳ δαπανῶμεν τὰς ἡμέρας ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ..., διότι οὐ ψάλλομεν καί ἡμεῖς κανόνας καί τροπάρια»²⁰. Τότε ὁ ἄββᾶς Παμβώ τοῦ ἀπήντησε μέ τὰ ἐξῆς λόγια: «οὐαὶ ἡμῖν, τέκνον, ὅτι ἔφθασαν αἱ ἡμέραι, ἐν αἷς καταλείψουσιν οἱ Μοναχοὶ τήν στερεάν τροφήν τήν διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ῥηθεῖσαν, καί ἐξακολουθήσουσιν ἄσμασι καί ἤχοις· ποία γάρ κατάνυξις, ποία δάκρυα τίκονται ἐκ τῶν τροπαρίων, ὅτε ἐν ἐκκλησίαις τις ἴσταται ἢ ἐν κελλίῳ καί ὑψοῖ τήν φωνήν αὐτοῦ ὡς οἱ βόες; ἐς γάρ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ παριστάμεθα ἐν πολλῇ κατανύξει ὀφείλομεν παρίστασθαι, καί οὐχί ἐν μετεωρισμῷ· καί γάρ οὐκ ἐξῆλθον οἱ Μοναχοὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ ἵνα παρίστανται τῷ Θεῷ καί μετεωρίζονται καί μελωδῶσιν ἄσματα καί ρυθμίζουσιν ἤχους καί σεῖωσι χεῖρας καί μεταφέρωσι πόδας, ἀλλ' ὀφείλομεν ἐν φόβῳ Θεοῦ καί τρόμῳ, δάκρυσί τε καί στεναγμοῖς, μετὰ εὐλαβοῦς καί εὐκατανύκτου καί μετρίας καί ταπεινῆς φωνῆς τὰς προσευχὰς τῷ Θεῷ προσφέρειν»²¹.

Βεβαίως, αὐτή ἡ αὐστηρή ἀσκητική στάσις ἔναντι τῆς ψαλμωδίας ὑπεχώρησε στους μετέπειτα αἰῶνες (γιά ποιμαντικούς καί ἄλλους λόγους)²² κι ὁ θεσμός τῆς ἱερᾶς ψαλμωδίας σιγά-σιγά ἔγινε οὐσιαστικός λειτουργικός παράγων τόσο στὰ ὠργανωμένα μοναστικά κέντρα, ὅσο καί στίς κατά τόπους ἐνορίες. Ποτέ ὁμως, δέν ἐξέλιπε ἡ ἀρχή τῆς ἐλεγχόμενης χρήσεως τῆς μελωδίας ἀπό τὰ μοναστικά καί κοσμικά τυπικά²³, ὥστε νά ἐξασφαλιζέται ὁ ἀσκητικός καί κατασκευαστικός χαρακτήρας τῆς λατρείας.

Στό Τριώδιο καί τήν Μ. Τεσσαρακοστή εἶναι ἐμφανής ἡ συνάντησι κι ἀλληλοεπίδρασι, οἱ δανεισμοί καί ἡ συγχώνευσι λειτουργικῶν στοιχείων τῶν δύο μνημονευθέντων τυπικῶν. Γι' αὐτό καί δέν ἐχάθη τό ἀσκητικό-νηστευτικό πνεῦμα τῆς λατρείας μας, οὔτε ἀπό τήν περίοδο τοῦ Τριωδίου, οὔτε ἀπό τόν ἐτήσιο λειτουργικό-ἐορτολογικό κύκλο.

4. Τό λιτό μέλος τῶν Ἀκολουθιῶν τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς

Μία προσεκτική καί συγκριτική θεώρησι τῶν Ἀκολουθιῶν τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς (πλήν τῶν Κυριακῶν) σέ σχέσι μέ τίς Ἀκολουθίες τοῦ ὑπολοίπου λειτουργικοῦ ἔτους καθιστᾷ ἐμφανέστατο τόν, τρόπον τινά, νηστευτικό-ἀσκητικό χαρακτήρα τους. Οἱ Ἀκολουθίες αὐτές εἶναι ἰδιόμορφες καί χαρακτηρίζουν τήν ἐν λόγω περίοδο μέ τήν ὅλη δομή, τόν λειτουργικό τρόπο, τό βιβλικό καί ὑμνολογικό περιεχόμενο, τήν ποικιλία τῶν ἐπί μέρους λειτουργικῶν ἐνοτήτων καί συνδυασμῶν καί τά ψαλμωδικά εἶδη τῶν ποικίλων ἐναλλαγῶν.

Τά βασικά λιτά λειτουργικά στοιχεῖα πού συνιστοῦν τήν ἰδιομορφία τῶν ἐν λόγω Ἀκολουθιῶν τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς εἶναι σέ γενικές καί συνοπτικές προτάσεις-, τά ἀκόλουθα:

1. Ὁ περιορισμός τῶν ψαλμῶν καί ἡ αὐξησι τῶν βιβλικῶν ἀναγνωσμάτων, κυρίως ἀπό τήν Π. Διαθήκη.
2. Ἡ παρουσία εὐχῶν καί δεήσεων τοῦ ἱερατείου.
3. Ἡ ἱεροπρεπής καί κατασκευαστική ἐμμελής ἀπαγγελία τῶν βιβλικῶν ἀναγνωσμάτων, τῶν ἱερατικῶν δεήσεων, αἰτήσεων καί εὐχῶν.
4. Ἡ χρῆσι συντόμων ὕμνων μέ ἀπλή μελωδία καί σέ ἤχους πού ἀνταποκρίνονται στό περιεχόμενο τοῦ κειμένου καί στό κατασκευαστικό - προσευχητικό καί μυσταγωγικό χαρακτήρα τῆς Ἀκολουθίας. Ὑπάρχουν ἤχοι πτωχοί, ἤχοι πλούσιοι καί ἤχοι πληθωρικοί.
5. Ἡ ψαλμωδία κάποιου ἀργοῦ μέλους γιά ψυχική ἀναγωγή καί νοητικό στοχασμό, μέ ἐρέθισμα τό βαθύτερο νόημα τοῦ ψαλλομένου τροπαρίου (Ἄργό «Τῇ ὑπερμάχῳ...», ἀργά ἰδιόμελα Κατασκευαστικῶν Ἑσπερινῶν Μ. Τεσσαρακοστῆς).
6. Τό πλέξιμο βιβλικῶν καί κυρίως ψαλμικῶν στίχων μέ ἀντίφωνα, προσόμοια, ἢ ἰδιόμελα τροπάρια, ἢ ἐφύμνια.
7. Ἡ ὑπαρξι πολλῶν ἀρχαιοπρεπῶν λειτουργικῶν στοιχείων, τά ὁποῖα δέν συναντῶνται σέ ἄλλες λειτουργικές περιόδους (Μ. Ἑβδομάδα).
8. Ἡ μεγάλη διάρκεια ὀρισμένων Ἀκολουθιῶν λόγω συνενώσεως ἄλλων ἐπί μέρους Ἀκολουθιῶν (Ὁρθρος - ᾠδὲς - Ἑσπερινός - Προηγιασμένη θ. Λειτουργία ἢ θ. Λειτουργία Μ. Βασιλείου).

9. Ἡ τέλεσι περισσοτέρων θ. Λειτουργιῶν Προηγιασμένων Τιμίων Δώρων καὶ ἡ περιθωριοποίησι τῶν πολλῶν ἑορτῶν καὶ πανηγύρεων στίς μῆνες Ἀγίων.
10. Ἡ αὔξησι τῶν εὐκαιριῶν ἐκκλησιασμοῦ κατὰ τίς βραδυνές ὥρες καὶ τῶν πολλῶν δυνατοτήτων συμμετοχῆς στό Μυστήριον τῆς θ. Εὐχαριστίας.

Ὅλα τὰ μνημονευθέντα ἀνωτέρω λειτουργικά στοιχεῖα προσφέρουν στούς πιστούς τὴν αἰτουμένη διαφορετικὴ πνευματικὴ ἀτμόσφαιρα κατανύξεως, περισυλλογῆς, προσευχητικῆς διαθέσεως καὶ ἀγωνιστικοῦ φρονήματος, γιὰ τὴν ποθουμένη σταυροαναστάσιμη πορεία τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς.

Στὴν ἴδια λειτουργικὴ περίοδο τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς ἐναλλάσσονται οἱ Ἀκολουθίες, ὥστε νά ὑπάρχη ποικιλία λιτῆς, κατανυκτικῆς, πένθιμης, χαρούμενης, ἐνθουσιαστικῆς καὶ ἀνάμεικτης ψαλμωδίας.

1. Στίς Ἀκολουθίες μέ ἀπλό καὶ λιτό ἐκκλησιαστικό μέλος ἀνήκουν:

- α. Τό Μικρό καὶ τό Μεγάλο Ἀπόδειπνο
- β. Ὁ Μικρός Ἑσπερινός
- γ. Ἡ Ἀκολουθία τοῦ Μεσονυκτικοῦ
- δ. Ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ἀποδείπνου
- ε. Ἡ Ἀκολουθία τῶν Ὁρῶν κάθε ἡμέρας
- στ. Οἱ Ἀκολουθίες τῶν ἱερῶν Μυστηρίων, πλὴν τῆς θ. Λειτουργίας

2. Στίς Ἀκολουθίες μέ κατανυκτικό καὶ μυσταγωγικό χαρακτήρα καὶ σχετικὴ ποικιλία ψαλμωδία ἀνήκουν:

- α. Οἱ κατανυκτικοὶ Ἑσπερινοὶ τῶν Κυριακῶν τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς
- β. Ἡ Ἀκολουθία τῶν Χαιρετισμῶν τῆς Θεοτόκου
- γ. Ἡ Ἀκολουθία τῶν Προηγιασμένων Τιμίων Δώρων
- δ. Οἱ θ. Λειτουργίες καὶ ἰδίως τοῦ Μ. Βασιλείου, στὴν ὁποία δεσπόζει ὁ μελιχρὸς β' ἦχος μέ μελωδίες ἀποδιδόμενες στόν ἅγιον Ἰ. Δαμασκηνό
- ε. Οἱ Ἀκολουθίες τῆς Μ. Ἑβδομάδος
- στ. Ἡ Ἀκολουθία τῶν Μ. Ὁρῶν τῆς Μ. Παρασκευῆς

3. Στίς Ἀκολουθίες μέ σταυροαναστάσιμο χαρακτήρα καὶ ἀντίστοιχη ψαλμωδία πένθους καὶ χαρᾶς, δηλαδή, χαρμολύπης, ἠρωισμοῦ καὶ ἐνθουσιαστικοῦ βιώματος, ἀνήκουν:

- α. Οἱ Ἑσπερινοὶ καὶ οἱ Ὁρθροὶ τῶν Κυριακῶν
- β. Ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου (Κεντρικὴ του ἀναφορά ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου καὶ οἱ ἀνθρωπολογικῆς - σωτηριολογικῆς συνέπειες ἀπὸ τὴν ἐνανθρώπησι τοῦ Θεοῦ Λόγου)
- γ. Ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ἀγίου Λαζάρου, ὡς προμήνυμα τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς κοινῆς ἀναστάσεως τῶν ἀνθρώπων²⁴
- δ. Ἡ Ἀκολουθία τῆς Μ. Παρασκευῆς καὶ τοῦ Μ. Σαββάτου, ὅπου εἶναι ἔντονον τό βίωμα τῆς χαρμολύπης καὶ τῆς ἐλπίδος.

Μέ τὴν πλουσιώτατη αὐτὴ πλοκή καὶ ἐναλλαγὴ Ἀκολουθιῶν καὶ ψαλμωδιῶν ἀντιμετωπίζεται ἡ μεγάλη διάρκεια τῆς Τεσσαρακοστῆς, τό τῆς νηστείας «μέγα πέλαγος»²⁵, ἡ ἀγωνιστικὴ διάθεσι γιὰ «τὸ στάδιον τῶν ἀρετῶν»²⁶ καὶ τροφοδοτεῖται ἡ βίωσι τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως.

5. Ἡ συμβολὴ τοῦ ὀκταήχου μουσικοῦ συστήματος²⁷

Ἀφήσαμε τελευταία τὴ διαπραγμάτευση γιὰ τὴν οὐσιαστικὴ συμβολὴ τοῦ ὀκταήχου μουσικοῦ συστήματος, μέ τό ὅποῖον ἔχει ἀναπτυχθῆ ὅλη ἡ λειτουργικὴ καὶ ὑμνολογικὴ μας ἐκκλησιαστικὴ παράδοσι.

Εἶναι γενικῶς ἀποδεκτό ὅτι οἱ ἦχοι τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας μουσικῆς ἔχουν ἦθος ἡσυχαστικό συστατικό διαστατικό καὶ ἀνάμεικτο²⁸. Τὴν ἄποψι αὐτὴ ἔχουν καταγράψει οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες φιλόσοφοι (Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης) καὶ τὴν ἔχουν ἀποδεχθῆ οἱ ἐκκλησιαστικοὶ μας μελωδοί, ὑμνογράφοι καὶ μελοποιοί²⁹.

Οἱ δημιουργοὶ τῶν εἰδῶν τῶν ὕμνων καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν μελῶν λαμβάνουν σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν τίς δυνατότητες τοῦ κάθε γένους τῶν ἡχῶν ἀλλὰ καὶ κάθε ἡχου ξεχωριστά μέ ὅλα τους τὰ παρακλάδια καὶ τοὺς μουσικοὺς τους δρόμους. Ἔτσι, τοὺς συνδέουν μέ τό δοξολογικό, τὸν δογματικό, τὸν ἠθικό, τὸν παρακλητικό, τὸν παραμυθητικό καὶ τό αἰσιόδοξο διηγηματικό λόγο τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς Ὑμνολογίας.

Ἄν ἐξετάζαμε τὸν χαρακτήρα τῶν ἡχῶν κατὰ τὴν διαίρεσί τους σέ τρία γένη, θά λέγαμε ὅτι:

- α. Τό διατονικό γένος, στό ὁποῖο ἀνήκουν οἱ ἦχοι: πρῶτος, πλ. τοῦ πρώτου, τέταρτος καὶ πλ. τοῦ τετάρτου, εἶναι γένος μέ ἦθος³⁰ ἀπλό, δωρι-

κό, λιτό, κατασκευαστικό και ιεροπρεπές, γενικώς ἦθος ἡσυχαστικό.

- β. Τό έναρμόνιο γένος πού ἀνήκουν οἱ ἦχοι τρίτος και βαρὺς χαρακτηρίζονται ὡς γένος μέ ἦθος ἡρωικό, πομπῶδες και ἐπαναστατικό, γενικῶς ἦθος διασταλτικό.
- γ. Τό χρωματικό γένος πού ἀνήκουν οἱ ἦχοι δευτερός και πλ. τοῦ δευτέρου ἔχει ἦθος ἰλαρό, πένθιμο, χαρμολυπικό και σταυροαναστάσιμο, γενικῶς ἦθος συσταλτικό ἀνάμεικτο.

Ἄν ἐξετάσωμε τὴν παρουσία τοῦ κάθε ἦχου κατὰ τὴν περίοδο τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, θά παρατηρήσωμε ὅτι τό περιεχόμενο τοῦ ὕμνου και ὁ χαρακτήρας τῆς Ἀκολουθίας συνδέονται μέ τόν ἀντίστοιχο ἦχο.

Ἔτσι, σέ γενική ἐκτίμησι και καταμέτρησι τῆς παρουσίας κάθε ἦχου στίς Ἀκολουθίες τῆς ἐξεταζομένης περιόδου, ἔχομε κατὰ προσέγγισι τόν ἀκόλουθο πίνακα:

Ὁ α'	ἦχος	συναντᾶται	περί	τίς	60	φορές
Ὁ β'	ἦχος	»	»	»	100	φορές
Ὁ γ'	ἦχος	»	»	»	58	φορές
Ὁ δ'	ἦχος	»	»	»	55	φορές
Ὁ πλ. τοῦ α'	ἦχος	»	»	»	47	φορές
Ὁ πλ. τοῦ β'	ἦχος	»	»	»	120	φορές
Ὁ βαρὺς	ἦχος	»	»	»	20	φορές
Ὁ πλ. τοῦ δ'	ἦχος	»	»	»	174	φορές

Μ' ἄλλα λόγια, ἡ ἀνάγκη διατηρήσεως τοῦ κατασκευαστικοῦ, τοῦ ἡρεμοῦ, τοῦ μυσταγωγικοῦ και κατασταλτικοῦ χαρακτήρος τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν ἐπέβαλε τὴν χρῆσι τοῦ πλ. Δ' ἦχου, ὁ ὁποῖος ἔχει τό ἀντίστοιχο ἦθος, γι' αὐτό και δεσπάζει ὄχι μόνο στίς Ἀκολουθίες τοῦ Τριωδίου ἀλλά πιθανόν και ὅλου τοῦ ἑνιαυτοῦ. Ὅταν εἶναι ἀνάγκη τροφοδοτήσεως και συντηρήσεως τῆς λύπης, τῆς αὐτομεμφίας, τοῦ πένθους, τῆς παρηγορίας και τῆς χαρμολύπης, τότε χρησιμοποιεῖται ὁ β' και ὁ πλ. τοῦ β', ὁ ὁποῖος δεσπάζει ἔναντι τοῦ β'.

Τέλος, στήν ἀνάγκη ἐμπνεύσεως θάρρους, ἡρωισμοῦ, ἀγωνιστικότητος, ἐμπόλεμης καταστάσεως –κατά τοῦ διαβόλου και τῶν παθῶν–, τότε ἐπιστρατεύεται ὁ σύντομος γ' ἢ ὁ βαρὺς ἦχος, ὁ ὁποῖος, ἄς σημειωθῆ, μαζί μέ τόν ἀργοσύντομο δ', ἔχουν στή φύσι τους και τὴν ἀπλότητα και τὴν μελωδική πτωχία.

Ἡ ἀρχὴ πάντως τῆς ἐναλλαγῆς και τῆς ποικιλίας³¹ τῶν ἦχων και τῶν λειτουργικῶν στοιχείων ἐπιβάλλει

και τὴν χρῆσι ὅλων τῶν μορφῶν τῶν ἦχων και τῶν λειτουργικῶν ἐναλλαγῶν, πράγμα πού βλέπομε συχνά στούς Ἑσπερινούς και στούς Ὁρθροὺς τῶν Κυριακῶν ἀλλά και στή Μ. Ἑβδομάδα.

Στή διατήρησι τῆς ψαλμωδίας μέσα στό πνεῦμα τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς συμβάλλουν οὐσιαστικά δύο ἀκόμη παράγοντες:

- α) Ἡ ποικιλία τῶν ρυθμῶν και ρυθμικῶν ἀγωγῶν.
- β) Ἡ προσωπικότητα και τό ἦθος τοῦ ψάλλοντος ἢ τῶν ψαλλόντων.

Μέ τὴν ποικιλία τῶν ρυθμῶν ἐναλλάσσεται ἡ ψυχική διάθεσι, γιατί και οἱ ρυθμοὶ ἔχουν ἦθος³². Ὁμοίως, ἐπηρεάζουν τά μέλη ἀνάλογα, ἂν ἡ ρυθμική τους ἀγωγή εἶναι ταχεῖα, σύντομη, ἀργοσύντομη ἢ ἀργή, πράγμα σὺνηθες στίς πανηγυρικές Ἀκολουθίες.

Ἡ προσωπικότητα ἐπίσης τοῦ ψάλλοντος εἶναι ἰκανὴ νά διασώσῃ, νά ἐνισχύσῃ ἢ και νά καταστρέψῃ τόν ὑπάρχοντα χαρακτήρα τῆς ψαλμωδίας τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς γιατί ὅλα ἐξαρτῶνται ἀπό τό ἦθος και τό ὕφος τοῦ ψάλλοντος³³.

Ἡ πνευματικότητα, ἡ εὐλάβεια, ἡ ταπεινώσι, ἡ θεοσέβεια και ἡ ὀλοκληρωτική συμμετοχὴ τοῦ ψάλλοντος ἀποτυπώνονται ἐμφανῶς στόν τρόπο τῆς ψαλμωδίας του, ὅπως ἀκριβῶς και τά ἀρνητικά στοιχεῖα τῆς προσωπικότητός του, ὅπως ἡ ἔπαρσις, ἡ ἐπίδειξις, ἡ ἀσέβεια, ἡ ἀνεβλάβεια και ὁ ναρκισσισμός. Ὁ ψάλλων πρέπει νά συμπορεύεται μέ τό πνεῦμα τῆς λειτουργικῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας εἴτε εἶναι λαϊκός εἴτε εἶναι κληρικός. Τά χρησιμοποιούμενα, τέλος, μουσικά κείμενα τῶν τελευταίων αἰώνων παρουσιάζουν μία σταδιακὴ ἀπόκλισι ἀπό τά παλαιά πού εἶναι πιό ἀπλά, πιό σοβαρά, πιό κατασκευαστικά και χαμηλόφωνα. Σ' αὐτό συνετέλεσε κυρίως ἡ ἔλλειψι λειτουργικῆς παιδείας και κυρίως ἡ ἀνυπαρξία ἐκκλησιαστικῶν χορῶν στούς Ναούς. Μόνον ἡ χορική παραδοσιακὴ ψαλμωδία ἠμπορεῖ νά κρατήσῃ τὴν ψαλμωδία στόν ρόλο και τό πνεῦμα τῆς ἀποστολῆς τῆς. Ἡ μονοφωνία –σέ συνδυασμό μέ τὴν ἰσχύουσα μουσικὴ ἀναλυτικὴ σημειογραφία–, εἶναι σημεῖα πού χρῆζον ἰδιαίτερης προσοχῆς και προβληματισμοῦ και ἂν δέν προσεχθοῦν, θά ἔχομε μόνιμη ἐκτροπὴ ἀπό τόν ζητούμενο χαρακτήρα τῆς ψαλμωδίας πού περιγράψαμε μέ τὴν εἰσήγησι μας.

Ἐξυπακούεται ὅτι ἀποκλείουν ἀπό τὴν ὀρθόδοξη λατρεία τά πάσης μορφῆς και τεχνολογίας μουσικά

όργανα και δή και ό τελευταίως διαδιδόμενος ήλεκτρονικός ίσοκράτης, ό όποιος δημιουργεί άκουστικά προβλήματα στους πιστούς και ή χρήσι του είναι μία λειτουργική άπάτη, άνεπίτρεπτη στή διαπροσωπική ζωντανή λατρευτική σχέση μεταξύ άνθρώπων και Θεού. Τέλος, ή άπόλυτη εϋθύνη για τήν διατήρησι του λειτουργικού ήθους και κατασκευτικού πνεύματος μοιράζεται μεταξύ κληρικών και ιεροψαλτών, διότι αυτοί είναι οί φορείς τής ψαλτικής και έκφωνητικής μας λειτουργικής έλληνορθόδοξου παραδόσεως.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Συνοψίζοντας τά κύρια σημεία τής εισηγήσεώς μας σημειώνομε τά έξής:

1. Στίς Άκολουθίες τής Μ. Τεσσαρακοστής άνακαλύπτομε άρχέγονα και διαχρονικά λειτουργιολογικά και δή και ύμνολογικά στοιχεία τά όποια έχουν τίς ρίζες τους στους προχριστιανικούς και πρωτοχριστιανικούς αιώνες.
2. Ή σύνθεσι και ή διαμόρφωσι του Τριωδίου και των επί μέρους Άκολουθιών του έγινε κυρίως από τούς Σαββαΐτες και Στουδίτες πατέρες, οί όποιοι κατέγραψαν τίς δημιουργίες των προγενεστέρων τους, έδημιούργησαν νέα ύμνογραφήματα και νέα μουσικοποιητικά πρότυπα, τά όποια συναντώνται μόνο στό Τριώδιο.
3. Ή Μ. Τεσσαρακοστή είναι κορυφαία άγωνιστική σταυροαναστάσιμη λειτουργική περίοδος του έορταστικού έτήσιου κύκλου, ή όποία καλύπτει τό μεγαλύτερο τμήμα τής άναγωγικής πορείας του Τριωδίου προς τόν Σταυρό και τήν ένδοξη Άνάστασι του Κυρίου. Γι' αυτό και οί τελούμενες πολύμορφες ιερές Άκολουθίες έχουν διαμορφωθή με τέτοιο τρόπο, ώστε να συντηροϋν τό άσκητικό πνεϋμα τής Μ. Τεσσαρακοστής και να προετοιμάζουν μεθοδικά τήν συνειδητή συμμετοχή των πιστών, τόσο στή λειτουργική ζωή τής Έκκλησίας, όσο και στα ιερά Μυστήρια.
4. Τό πνεϋμα τής νηστείας, σωματικής και ψυχικής, κυριαρχεί όχι μόνο στή προσωπική ζωή των πιστών, αλλά και στή λειτουργική ζωή τής Έκκλησίας. Έτσι, παρατηροϋμε ότι ύπάρχουν λιτές Άκολουθίες κι άπλές ψαλμωδίες. Καθώς, επίσης περισσότερα βιβλικά άναγνώσματα και όλιγώτερες ψαλμωδίες.
5. Ή μείωσι των ψαλμωδιών συνδέεται με τήν ήθελημένη στέρησι τής ήδονής του ήχου, άφου εκ τής ήδονής προήλθε ή πτώσι των Πρωτοπλάστων. Ή ψαλμωδία όμως, δέν καταργείται έντελώς, ούτε κάθε στοιχείο μέλους, διότι κατά τήν πατερική αντίληψι, επειδή εκ τής άκουστικής ήδονής προήλθε ή πτώσις, από τήν ίδια ηϋδόκησε ό Θεός, οικονομικώς, να προέλθη, διά τής μελωδίας των ύμνων, ή σωτηρία των άνθρώπων.
6. Ό χαρακτήρας του έκκλησιαστικού μέλους των Άκολουθιών τής Μ. Τεσσαρακοστής είναι και όφείλει να είναι αντίστοιχος του χαρακτήρος τής όλης άγωνιστικής, μυσταγωγικής, κατασκευτικής, άναγωγικής και σταυροαναστάσιμης περιόδου του Τριωδίου.
7. Ή κατάλληλη άξιοποίησι των δυνατοτήτων του όκταήχου μουσικού παραδοσιακού έκκλησιαστικού συστήματος (με τίς πολύμορφες έναλλαγές των μελών, των ρυθμών, των ρυθμικών άγωγών και των πολυειδών ήχοχρωμάτων), έχει επιβάλλει μία πάγια λειτουργική κατάσταση που ανταποκρίνεται στίς άνθρωπολογικές, στίς ποιμαντικές και σωτηριολογικές προοπτικές τής θ. Λατρείας.
8. Κατά τήν περίοδο τής Μ. Τεσσαρακοστής χρησιμοποιούνται όλοι οί ήχοι του όκταήχου συστήματος, άνάλογα με τό περιεχόμενο του ύμνου και τό πνεϋμα τής Άκολουθίας. Ό κατασκευτικός και χαρμολυπικός χαρακτήρας όμως, αυτής τής περιόδου έκφράζεται περισσότερο με τόν ήχο πλάγιο του δ' και τούς δύο χρωματικούς: τόν β' και τόν πλάγιο του β', οί όποιοι κι άλληλοδανείζουν τίς κλίμακες και τά ήχοχρώματά τους.
9. Για τήν προβολή και διατήρησι του ήθους των ήχων και των ψαλμωδιών είναι ύπεύθυνοι οί ψάλλοντες (ιεροψάλτες και κληρικοί), οί όποιοι πάντοτε –και ιδιαίτερα τήν περίοδο τής Μ. Τεσσαρακοστής–, όφείλουν να προσαρμόζουν τό μέλος, τόν τρόπο ψαλμωδίας, τό ήθος και τό ύψος τους, άνάλογα με τίς άπαιτήσεις του ήθους και του σκοπού των ιερών Άκολουθιών, αλλά κυρίως του θεολογικού περιεχομένου του ψαλλομένου κειμένου.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Γιά να διατηρηθή ό ίδιος άσκητικός, κατασκευτικός, άναγωγικός και σταυροαναστάσιμος χαρακτήρας

της Μ. Τεσσαρακοστής και στο ἐκκλησιαστικό μέλος αὐτῆς τῆς περιόδου ἐπιβάλλεται:

- 1) Νά ὑπάρξῃ ἀπόλυτος σεβασμός τῆς λειτουργικῆς καί ὑμνολογικῆς μορφῆς ὄλων τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν τῆς Μ. Τεσσαρακοστής.
- 2) Νά διατηρηθοῦν ὅλα τὰ μουσικοποιητικά πρότυπα τοῦ Τριωδίου καί νά γίνῃ προσπάθεια ἀνευρέσεως τῶν ἀπαράδοτων μελωδιῶν γιά ὄσους εἰρμούς, σύντομα καί ἀργοσύντομα αὐτόμελα τροπάρια δέν ἔχουν μουσικῶς καταγραφῆ στά σημερινά μουσικά εἰρμολόγια.
- 3) Νά ὑπάρξῃ σοβαρός ἐκκλησιαστικός ἔλεγχος στά κυκλοφοροῦντα μουσικά βιβλία στά ὁποῖα παρατηροῦνται ὑπερβολικοί καλλωπισμοί καί παρεκκλίσεις σέ σχέσι μέ τὰ παλαιότερα βιβλία τοῦ ἰσχύοντος μουσικοῦ συστήματος γραφῆς.
- 4) Νά ληφθῇ μέριμνα λειτουργικῆς ἀγωγῆς καί μουσικῆς παιδείας μέσῳ σεμιναρίων καί εἰδικῶν εἰσηγήσεων, ὥστε νά διατηρήσουν, οἱ φορεῖς τῆς ψαλτικῆς τέχνης (κληρικοί καί ἱεροψάλτες), τό σεμνό καί κατασκευτικό ἦθος καί ὕφος στήν ψαλμωδία.
- 5) Νά γίνετα ὑπόμνησι στους ψάλλοντες ὅτι ἡ προσωπική τους πνευματική κατάστασις ἀποτυπώνεται καί ἀποκαλύπτεται στόν τρόπο τῆς ψαλμωδίας τους. Ὁ προσωπικός ἐξαγιασμός κάμνει τήν ψαλμωδία προσευχή καί γιά τόν ψάλλοντα καί γιά τόν πιστό λαό πού τόν ἀκούει στίς διάφορες Ἀκολουθίες τῆς λειτουργικῆς μας ζωῆς.
- 6) Ἡ δημιουργία ψαλτικῶν χορῶν στους ἱερούς Ναοὺς πρέπει νά γίνῃ διαρκῶς μέριμνα κλήρου, ἱεροψαλτῶν καί ἐκκλησιαζομένων πιστῶν.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Εἰδική γιά τό Τριῶδιο μελέτη παραμένει ἡ ὑπό τόν τ. πρυτάνεως τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν καί Ὁμοτίμου καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, Εὐαγ. Δ. Θεοδώρου: Ἡ μορφωτική ἀξία τοῦ ἰσχύοντος Τριωδίου, ἐν Ἀθήναις 1986.
2. Ἡ τριμερής διαίρεσι τοῦ Τριωδίου εἶναι συμβολική καί ἀναφέρεται στήν Ἁγία Τριάδα, ὅπως καί οἱ τρεῖς Ὁδές τῶν ἀρχαιότερων Κανόνων τοῦ Τριωδίου, οἱ λεγόμενοι τριῶδιο, ἀπό τούς ὁποίους προῆλθε καί ἡ ὀνομασία τοῦ λειτουργικοῦ ἐν χρήσει βιβλίου, Τριῶδιον. Οἱ δῶδιοι κανόνες ἐπίσης, συνδέονται μέ τίς δύο φύσεις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.
3. Εὐαγ. Δ. Θεοδώρου, Ἡ μορφωτική ἀξία..., σ. 21-22.
4. Τοῦ αὐτοῦ, ἐνθ. ἀνωτ. σ. 162.
5. Πρβλ.: «...Δεῦτε οὖν καί ἡμεῖς, καθαθαρμέναις διανοίαις, συμπορευθῶμεν αὐτῷ (=τῷ Χριστῷ), καί συσταυρωθῶμεν, καί νεκρωθῶμεν δι' αὐτόν, ταῖς τοῦ βίου ἡδοναῖς· [α' ἰδιόμ. Αἴνων Ὁρθρου Μ. Δευτέρας, ἐν Τριῶδιον κατασκευτικόν (ἔκδ. τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος) ἐν Ἀθήναις 1975, σ. 362 Α' στήλη].
6. Πρβλ.: «Αὕτη ἡ κλητή καί ἁγία ἡμέρα, ἡ μία τῶν Σαββάτων ἡ βασιλις καί κυρία...» [Εἰρμός η' ὄδης Κανόνος Ὁρθρου Κυριακῆς τοῦ Πάσχα, ἐν Πεντηκοστάριον (ἔκδ. τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος), ἐν Ἀθήναις 1990⁴, σ. 4β³].
7. Λεπτομέρειες βλ. ἐν Εὐαγ. Δ. Θεοδώρου, Ἡ μορφωτική ἀξία..., σ. 25 ἐξ.
8. Βλ. ὕμνος Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας, ἐν Τριῶδιον, σ. 133-143.
9. Πρβλ. Εὐαγ. Δ. Θεοδώρου, ἐνθ' ἀνωτ., σ. 36-40, ὅπου μνημονεύονται καί ἄλλοι Ὑμνογράφοι, οἱ ὁποῖοι καταγράφονται σέ χειρόγραφους κώδικες τοῦ Τριωδίου. 10. Γιά περισσότερες λεπτομέρειες βλ. Ἀθ. Θ. Βουρλῆ, Δογματικοῦ ὄψεως τῆς ὀρθοδόξου ψαλμωδίας (διδακ. διατριβή), Ἀθήναι 1994. Τοῦ αὐτοῦ, Ὁ τρόπος ἀναγνώσεως-ἐκφωνήσεως τῶν ἁγιογραφικῶν ἀναγνωσμάτων, Ἀθήναι 2004. Τοῦ αὐτοῦ, Προχριστιανική καί χριστιανική ὕμνογραφία καί μουσική, Ἀθήναι 2005.
11. Μ. Βασιλείου, Περὶ νηστείας, Λόγος Β' § 7, ΒΕΠΕΣ 54,26²²⁻²⁵ (PG 31, 197).
12. Εὐθυμίου Ζιγαβηνοῦ, Ἐξηγήσεις εἰς τὸ Ψαλτήριον, PG 128, 65B.
13. Μ. Βασιλείου, Ὁμλ. εἰς τὸν Α' Ψαλμόν § 1, ΕΠΕ 5,16⁶ (PG 30, 213A).
14. Πρβλ. α' τροπ. δ' Ὁδῆς Μικροῦ Παρακλητικοῦ Κανόνος, ἐν Ὁρολόγιον τό Μέγα (ἔκδ. τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος), ἐν Ἀθήναις 1977³, σ. 547.
15. Πρβλ. Α' Τιμ. 6,12. Β' Τιτ. 4,7.
16. Πρβλ. Ἀθ. Θ. Βουρλῆ, «Ἡ ἱερά ψαλμωδία στή ζωὴ τοῦ ὀρθοδόξου μοναχικοῦ ἐν Τοῦ αὐτοῦ, Θέματα ἱερᾶς ψαλμωδίας, τ. Α', Ἀθήναι 2000, σ. 84-103.

17. «Ἀββᾶ, ἐν ἀμελείᾳ δαπανῶμεν τὰς ἡμέρας ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ καὶ οὔτε κανόνας οὔτε τροπάρια ψάλλομεν ἀπελθὼν γὰρ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ εἶδον τὰ τάγματα τῆς Ἐκκλησίας πῶς ψάλλουσι καὶ ἐν λύπῃ γέγονα πολλῇ, διότι οὐ ψάλλομεν καὶ ἡμεῖς κανόνας καὶ τροπάρια» (Βίκτωρος Ματθαίου, *Εὐεργετικός*, ἔκδ. Ἱερᾶς Μονῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος, Κρονίζης Κουβαρᾶ Ἀττικῆς, Ἀθήναι 1958, σ. 113).
18. *Αὐτόθι*.
19. *Αὐτόθι*.
20. *Αὐτόθι*.
21. *Αὐτόθι, σσ 113-114*.
22. Πρόκειται γιὰ τὴν ἐν γένει ἀνάπτυξι τῆς ὑμνογραφίας καὶ μελοποιΐας πού χρησιμοποιήσε ἡ Ἐκκλησία ὡς ὄπλο κατὰ τῶν αἰρέσεων καὶ τῆς Εἰκονομαχίας, ἀλλὰ καὶ ὡς κατ' ἐξοχὴν λατρευτικὸ θεσμὸ διαχρονικῆς παρουσίας ἀπὸ τούτους χρόνους τῆς Π. Διαθήκης.
23. Γιὰ τὸ μοναστικὸ καὶ κοσμικὸ τυπικὸ βλ. τὴν εἰδικὴ μελέτη: Δημ. Κ. Μπαλαγεώργου, *Ἡ ψαλτικὴ παράδοση τῶν Ἀκολουθιῶν τοῦ Βυζαντινοῦ κοσμικοῦ τυπικοῦ* (ἔκδ. Ἰδρυμα Βυζαντινῆς Μουσικολογίας - Μελέται 6), Ἀθήναι 2001, σ. 41 ἔξ.
24. Πρβ.: «Τὴν κοινὴν ἀνάστασιν πρὸ τοῦ σοῦ Πάθους πιστούμενος, ἐκ νεκρῶν ἡγερᾶς τὸν Λάζαρον, Χριστὲ ὁ Θεός» (Ἀπολυτίκιον Σαββάτου τοῦ Λαζάρου, ἐν *Τριώδιον*, σ. 342B¹).
25. α' στιχηρὸ ἰδιόμελον Ἀποστίχων κατανοητικοῦ Ἑσπερινοῦ Κυριακῆς τῆς Τυρινῆς, ἐν *Τριώδιον*, σ. 72A².
26. β' στιχηρὸ ἐν *Τριώδιον*, σ. 72A². Ἰδιόμελον Αἰνῶν Ὁρθρου Κυριακῆς τῆς Τυρινῆς, ἐν *Τριώδιον*, σ. 70B³.
27. Γιὰ τὸ ὀκτάηχο σύστημα τῆς ἑλληνορθοδόξου ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς μας παραδόσεως βλ. τὰ πρακτικὰ τοῦ Γ' Διεθνoῦς Συνεδρίου Μουσικολογίας, Ἀθήναι 2010, ὅπου συμπεριλαμβάνονται εἰδικές περὶ τοῦ θέματος μελέτες καὶ πλούσια βιβλιογραφία.
28. Πρβλ. Ἀθ. Θ. Βουρλῆ, *Δογματικοθητικὲς ὄψεις...*, σ. 94-99.
29. Πρβλ. *ἐνθ' ἄνωτ.*
30. Στὸ λειτουργικὸ βιβλίον *Παρακλητικὴ* καὶ στὸ τέλος κάθε ἤχου ὑπάρχουν ποιητικὰ ἐπιγράμματα, στὰ ὁποῖα γίνεται λόγος γιὰ τὸ ἦθος κάθε ἤχου.
31. Ὁ Μ. Βασίλειος, ἐν σχέσει μὲ τὴν ἐναλλαγὴ καὶ ποικιλία τῶν προσευχῶν καὶ ψαλμωδιῶν στὴ θεία λατρεία, γράφει: «Χρησιμεύειν δὲ λογίζομαι τὴν ἐν ταῖς προσευχαῖς καὶ ψαλμωδίαῖς κατὰ τὰς ἐπιχειμένας ὥρας διαφορὰν τε καὶ ποικιλίαν καὶ κατ' ἐκεῖνο, ὅτι ἐν μὲν τῇ ὁμαλότῃ πολλὰκις πού καὶ ἀκηδιᾷ ἢ ψυχῇ καὶ ἀπομετεωρίζεται, ἐν δὲ τῇ ἐναλλαγῇ καὶ τῷ ποιικίλῳ τῆς ψαλμωδίας καὶ τοῦ περὶ ἐκάστης ὥρας λόγου, νεαροποιεῖται αὐτῆς ἢ ἐπιθυμία καὶ ἀνακαινίζεται τὸ νηφάλιον» (*Ὅροι κατὰ πλάτος Β'*, Ἀπόκρισις ΛΖ' ἐρωτήσεως § 5, ΒΕΠΕΣ 53, 198³⁹ - 199⁵. ΡΓ 31, 1016C). Πρβλ. Ἰωάν. Χρυσοστόμου, *Ὁμιλία· Μετὰ τὸν σεισμόν*, ΡΓ 50, 715.
32. Ἐκτενὴ ἀναφορὰ περὶ τοῦ θέματος βλ. ἐν Ἀθ. Θ. Βουρλῆ, *δογματικοθητικαὶ ὄψεις...*, σ. 84-88.
33. Βλ. σχετικῶς ἄρθρο τοῦ κυροῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Χριστοδοῦλου Παρασκευαΐδη, ἐν· Τοῦ αὐτοῦ, *Ἦμολογικαὶ μελέται* (ἐκδόσεις Ἀποστολικῆς Διακονίας), Ἀθήναι ἄ.ἔ., σ. 36-39.

Οἱ Χοροὶ τῶν Ἁγίων

Τοῦ π. Θεοδώρου Ἱ. Κουμαριανοῦ
Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ΕΚΠΑ

(Εἰσήγηση στό ΙΣΤ΄ Πανελλήνιο Λειτουργικό Συμπόσιο Στελεχῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων
Ἱερά Μητρόπολις Φθιώτιδος, Λαμία, 19-21 Σεπτεμβρίου 2016)

Μακαριώτατε,
ἅγιοι ἀδελφοί καί πατέρες!

«Τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων ὄγκον ἀποθέμενοι πάντα καί τήν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καί τελειωτὴν Ἰησοῦν» (Ἑβρ. ιβ', 1-2).

Ὁ ἅγιος Ἀπόστολος Παῦλος ἔχει διατυπώσει μέ τὸν πιό παραστατικό τρόπο τὸ περιβάλλον τῆς Ἐκκλησίας, μέσα στό ὁποῖο κινεῖται ἡ ζωὴ τοῦ χριστιανοῦ. Περιβάλλεται κάθε χριστιανός ἀπό ἓνα νέφος μαρτύρων, ἀπό πλῆθος ἁγίων λέγει, οἱ ὁποῖοι μαρτυροῦν ἀδιακόπως γιὰ τὴν παρουσία τοῦ Χριστοῦ στὴ ζωὴ μας. Καί μέσα σέ αὐτὸ τὸ περιβάλλον, ὅπως σημειώνει, μᾶς δίδεται ἡ δυνατότητα νά ξεφορτωθοῦμε ὅλο τὸ βάρος τῆς ἁμαρτίας, πού εἶναι πάντα πολὺ εὐκόλη στὴν ζωὴ μας, καί μέ ὑπομονή νά προχωροῦμε στὸν δρόμο τῆς σωτηρίας ἔχοντας προσηλωμένο τὸ βλέμμα μας πρὸς «τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καί τελειωτὴν Ἰησοῦν». Μάρτυρες τῆς πίστεως σύμφωνα μέ τὸν ἅγιο Μάξιμο τὸν Ὁμολογητὴ εἶναι ὅλοι, ὅσοι δέχονται τίς ἀποστελλόμενες ἀπὸ τὸν Θεὸ διὰ τῶν ἁγίων ἀγγελῶν «θείας ἀποδοχάς ..., δι' ὧν ὁ Θεὸς ὀρίζει τῶν νομίμως ὑπὲρ τῆς ἀληθείας πρὸς τὰς ἀντικειμένους δυνάμεις ἀθλούντων τοὺς ἀγῶνας τὰς ἀοράτους συμπλοκάς διαλύων καί εἰρήνην διδούς ἐν τῇ καταργήσει τοῦ σώματος τῆς ἁμαρτίας ..., ἵνα τοῦ πολεμεῖν ἀφέμενοι πρὸς γεωργίαν πνευματικὴν, εἴπουν ἀρετῶν ἐργασίαν, τὰς τῆς ψυχῆς μετασκευάσωσι δυνάμεις» (Μυσταγωγία ΙΒ'). Μάρτυρες τῆς πίστεως δηλαδή εἶναι ὅλοι ὅσοι μέ τὸν ἓνα ἢ μέ τὸν ἄλλο τρόπο ἀθλοῦνται ὑπὲρ τῆς ἀληθείας καί δι' ἀοράτων συμπλοκῶν ἀγωνίζονται κατὰ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ, οἱ ὁποῖοι κάποια στιγμή δέχονται θεόθεν δύναμη καί ὀλοκληρώνουν τοὺς ἀγῶνες τους καί γεύονται τελικά τὴν εἰρήνην, τὴν ὁποία χαρίζει ὁ Θεὸς σέ

ὄσους φτάνουν σέ ἐκεῖνον τὸν πνευματικό χώρο, στὸν ὁποῖο παύει ὁ πόλεμος τῶν παθῶν καί καλλιέργου ἄρετες μέ ὅλες τίς δυνάμεις τῆς ψυχῆς τους, χωρὶς νά σαπαλῶνται δηλαδή οἱ δυνάμεις τῆς ψυχῆς πρὸς ἄλλες κατευθύνσεις, παρὰ μόνον πρὸς τὴν καλλιέργεια τῶν ἀρετῶν. Μάρτυρες τῆς πίστεως ἢ ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὅλοι ὅσοι μέ τὴν ζωὴ τους ἀποδεικνύουν, ὅτι ἀληθεύει ὁ λόγος τοῦ Κυρίου: «σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύουσι ταῦτα παρακολουθήσει· ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι· γλώσσαις λαλήσουσι καιναῖς· ὄφεις ἀροῦσι· κἂν θανάσιμον τι πῶσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψει· ἐπὶ ἀρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσι καί καλῶς ἔξουσιν» (Μαρκ. ιστ', 17-18).

Ἡ Ἐκκλησία διέκρινε τοὺς ἁγίους σέ ὁμάδες, διότι διεπίστωσε ἐξωτερικὲς καί ἐσωτερικὲς ὁμοιότητες στὴ μαρτυρία τους. Σέ ἓναν ὕμνο τῆς Ἐκκλησίας περιγράφονται μέ σαφήνεια οἱ ὁμάδες ἢ χοροὶ (ὅπως συνήθως ὀνομάζονται) τῶν ἁγίων: «Ἀπόστολοι, μάρτυρες καί προφῆται, ἱεράρχαι, ὅσοι καί δίκαιοι, οἱ καλῶς τὸν ἀγῶνα τελέσαντες καί τὴν πίστιν τηρήσαντες». Ἀκριβέστερα διακρίνονται οἱ ἅγιοι σέ ἀποστόλους, δικαίους καί προφῆτες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, μάρτυρες, ὁμολογητές, ἱεράρχες καί ὀσίους. Ἰδιαιτέρως προτάσσονται τῶν χορῶν τῶν ἁγίων δύο ἐξαιρετικῶς τιμώμενα πρόσωπα ἁγίων, ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος καί ὁ Τίμιος Πρόδρομος καί Βαπτιστὴς Ἰωάννης. Προστίθεται ἀκόμη ὁ ἰδιαιτερός χορὸς τῶν ἁγίων ἀγγέλων, ἡ ἰδιαιτερότητα τοῦ ὁποῖου ὀφείλεται στὴν ἰδιαιτέρη καί δυσπρόσιτη φύση τῶν ἀγγέλων. Ἐντὸς τῶν βασικῶν χορῶν τῶν ἁγίων, πού ἀναφέραμε, διακρίνονται ὑποομάδες ἁγίων, στίς ὁποῖες θά ἀναφερθοῦμε στὰ ἐπόμενα.

Ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος

Ἀξιόπιστες μαρτυρίες γιὰ τὴν ζωὴ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου λαμβάνουμε μέσα ἀπὸ τὴν Καινὴ Διαθή-

κη. Συγκεκριμένα αναφέρονται στο κατά Ματθαῖον καί στο κατά Λουκᾶν Εὐαγγέλιο ἡ μνηστεία τῆς πρὸς τὸν Ἰωσήφ, ὁ Εὐαγγελισμὸς καί ἡ ἐπίσκεψις στὴ συγγενὴ τῆς Ἐλισάβετ, μητέρα τοῦ Τιμίου Προδρομοῦ, ὅλα τὰ περιστατικά πού συνδέονται μὲ τὴν Γέννηση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καί τὸ προσκύνημα στὸν Ναὸ τοῦ Σολομῶντος, ὅταν ὁ Ἰησοῦς ἦταν δώδεκα ἐτῶν. Ἀναφέρεται πάλι ἡ παρουσία τῆς στὸν γάμο ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας καί κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ κηρύγματος τοῦ Κυρίου σημειώνεται ὅτι τὸν ἐπισκέφθηκε κάποιες φορές μαζί μὲ τοὺς ὀνομαζομένους «ἀδελφούς» τοῦ Κυρίου, δηλαδή τοὺς υἱοὺς τοῦ Ἰωσήφ τοῦ Μνήστορος. Τέλος τὴν εὐρίσκουμε νὰ ἀκολουθεῖ τὸν Κύριο κατὰ τὴν τελευταία μετάβασή Του στὰ Ἱεροσόλυμα καί νὰ παρακολουθεῖ «ἀπὸ μακρόθεν» ἢ ἐγγύτερον, ὅλα ὅσα συνέβαιναν κατὰ τὸ Πάθος, τὴν Σταύρωση, τὴν Ἀνάσταση καί τὴν Ἀνάληψη τοῦ Κυρίου.

Ὅλα τὰ ἄλλα γεγονότα τῆς ζωῆς τῆς Θεοτόκου, ἀπὸ τὴ γέννησή τῆς ἀπὸ τὸ ἄτεκνο ζεῦγος τῶν ἁγίων Ἰωακείμ καί Ἄννης μέχρι τῶν τελευταίων ἡμερῶν τῆς ζωῆς τῆς, τῆς Κοιμήσεως καί μεταστάσεως εἰς τοὺς οὐρανοὺς, προέρχονται ἀπὸ τὰ Ἀπόκρυφα κείμενα τοῦ β' ἢ γ' αἰῶνος. Ἀπὸ ὅσα διαλαμβάνονται στὰ Ἀπόκρυφα κείμενα, ὅπως εἶναι γνωστόν, ἡ Ἐκκλησία δέχεται ἐπιλεκτικά ὅσα δὲν ἀντιβαίνουν πρὸς τὴ δογματικὴ διδασκαλία τῆς. Ὡς ἐκ τούτου ὅλα αὐτὰ τὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα συνάδουν πρὸς τὴν ἰδιαίτερη θέση τῆς Θεοτόκου στὸ σχέδιο τῆς σωτηρίας, εἰσέρχονται βαθμηδὸν στὸ ἑορτολόγιο τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὸν ε' αἰῶνα καί ἐξῆς καί γίνονται ἀφορμὴ ἐμπνεύσεως γιὰ τὴ συγγραφή θεολογικῶν κειμένων καί γιὰ τὴ σύνθεση πλήθους ὕμνων πρὸς τιμὴν τῆς Θεοτόκου. Πρέπει νὰ ἐπισημανθεῖ, ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἐξ ἀρχῆς τιμοῦσε ἰδιαίτερος τὴν Θεοτόκο¹. Ὡς δεῖγμα ἀναφέρουμε ὅτι ὁ Ὁριγένης (185-254) κατὰ τὴν προσφιλεῖ του μέθοδο τῆς ἀλληγορίας, ἐρμηνεύοντας τὸ κατά Ματθαῖον Εὐαγγέλιο, παραλληλίζει τὴν παρθενία τῆς Μητέρας τοῦ Κυρίου μὲ τὴν ἀπαιτούμενη πνευματικὴ παρθενία καί ἀδιαφθορία τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, πού ἐπιθυμεῖ νὰ δεχθεῖ τὸν ἁγιασμό καί τὴ σωτηρία, «καὶ πᾶσα παρθένος καὶ ἀδιάφθορος ψυχὴ ἐξ Ἁγίου Πνεύματος συλλαβοῦσα, ἵνα γεννήσῃ τὸ πατρικὸν θέλημα, μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐστίν... ἐκ τοῦ ποιεῖν τὸ θέλημα τοῦ ἐν οὐρανοῖς Πατρὸς ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ ἢ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ

τις γίνεται. Εἰ δὲ τοῦτο, οὐ φύσει ἐστὶ τις ἀδελφὸς ἢ τι τῶν λοιπῶν»². Ἐπίσης ὁ ἅγιος Γρηγόριος Νεοκαισαρείας ὁ Θαυματουργὸς (210-270) ἐξαίρει ἰδιαίτερος τὴν καθαρότητα καί τὴν ἁγιότητα τῆς Θεοτόκου, ὅταν σημειώνει, «ἐκ πασῶν γὰρ γενεῶν αὕτη μὴ παρθένος ἁγία σώματι καὶ πνεύματι γέγονε»³. Μὲ τὴν ἀνάπτυξη τῆς δογματικῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὸν δ' αἰῶνα καί ἐξῆς ἀνεφύησαν τὰ ζητήματα περὶ τῆς ἐνώσεως τῶν δύο φύσεων, θείας καί ἀνθρωπίνης, στὸ πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καί ἔτσι μὲ τίς ἀποφάσεις τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐν Ἐφέσῳ (431) καί τῆς Δ' ἐν Χαλκηδόνι (451) διευκρινίσθηκε ἡ διακεκριμένη θέση καί ἡ προσωπικὴ συμβολὴ τῆς Θεοτόκου στὸ σχέδιο τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ καί τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου. Μὲ τίς ἀποφάσεις αὐτές διατυπώθηκε μὲ σαφήνεια ἡ ἀλήθεια, ὅτι ἡ παρθένος Μαρία «ἔτεκε Θεὸν σεσαρκωμένον», ἐδέχθηκε στὴν κοιλία τῆς τὸν Θεάνθρωπο καί εἶναι ὄντως Θεοτόκος (καὶ ὄχι ἀνθρωποτόκος ἢ Χριστοτόκος, δηλαδή δὲν ἔτεκε ἀνθρωπο Χριστό, στὸν ὁποῖο μετὰ τὴ γέννηση ἐνώκησεν ὁ Θεὸς Λόγος, ὅπως ἰσχυρίζονταν οἱ αἰρετικοί). Κατόπιν αὐτῶν ἡ Θεοτόκος χαρακτηρίζεται Θεοῦ κατοικητήριον, ναὸς ἔμψυχος, λογικὴ κιβωτός, χώρα τοῦ ἀχωρήτου, πλατυτέρα τῶν οὐρανῶν, ἀρχηγὸς νοητῆς ἀναπλάσεως καί πολλὰ ἄλλα ὅμοια. Προβάλλονται ἰδιαίτερος τὰ προφητικὰ κείμενα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, διὰ τῶν ὁποίων προτυπώνεται ἡ Θεοτόκος, ἀπὸ τὴ Γένεση (γ', 15: «καὶ ἔχθραν θήσω ἀνὰ μέσον σου καὶ ἀνὰ μέσον τῆς γυναικός, καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σπέρματός σου καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σπέρματος αὐτῆς· αὐτὸς σου τηρήσει κεφαλὴν καὶ σὺ τηρήσεις αὐτοῦ πτέρναν»), τοὺς προφήτες Ἡσαΐα (ζ', 14-15: «δώσει Κύριος αὐτὸς ὑμῖν σημεῖον· ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουὴλ· βούτυρον καὶ μέλι φάγεται· πρὶν ἢ γνῶναι αὐτὸν ἢ προελεσθαι πονηρὰ ἐκλέξεται τὸ ἀγαθόν») καί Ἰεζεκιὴλ (μδ', 1-3: «Καὶ ἐπέστρεψέ με κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῶν ἁγίων τῆς ἐξωτερῆς τῆς βλεπούσης κατὰ ἀνατολὰς, καὶ αὕτη ἦν κεκλεισμένη. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς με· ἡ πύλη αὕτη κεκλεισμένη ἔσται, οὐκ ἀνοιχθήσεται καὶ οὐδεὶς μὴ διέλθῃ δι' αὐτῆς, ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ εἰσελεύσεται δι' αὐτῆς, καὶ ἔσται κεκλεισμένη διότι ὁ ἡγούμενος οὗτος καθήσεται ἐν αὐτῇ τοῦ φαγεῖν ἄρτον ἐναντίον Κυρίου κατὰ τὴν ὁδὸν αἰλάμ τῆς πύλης εἰσελεύσεται καὶ κατὰ τὴν

όδον αὐτοῦ ἐξελεύσεται»). Ἡ Θεοτόκος εἶναι ὁ νέος Παράδεισος καὶ ὁ Χριστός εἶναι ὁ νέος Ἀδάμ, ἡ Εὐὰ εἶναι ἡ μητέρα τῆς φθορᾶς καὶ ἡ Θεοτόκος ἡ μητέρα τῆς ζωῆς. Ἡ Θεοτόκος εἶναι ἡ κλίμαξ τοῦ Ἰακώβ, διὰ τῆς ὁποίας ὁ Θεός κατέβηκε στή γῆ καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀνεβαίνουν στόν οὐρανό, καὶ ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ (Γένεσις κη' 10-22: «καὶ ἐνυπνιάσθη καὶ ἰδοὺ κλίμαξ ἐστηριγμένη ἐν τῇ γῆ ἧς ἡ κεφαλὴ ἀφικνεῖτο εἰς τὸν οὐρανὸν ... καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου ... ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ»)^{iv}.

Ἑορτές πρὸς τιμὴν τῆς Θεοτόκου

Ἀκριβῶς λόγῳ τῆς ἰδιαίτερης θέσεως τῆς Θεοτόκου μεταξὺ τῶν ἁγίων ἀπὸ τὸν ε' αἰ. καὶ ἐξῆς διαρκῶς ἐδίδετο κάποια ἀφορμὴ, ὥστε νὰ προστίθεται καὶ μία ἀκόμη ἡμέρα ἑορτασμοῦ πρὸς τιμὴν τῆς. Αὐτοκράτορες καὶ αὐτοκράτειρες θεωροῦσαν ἰδιαίτερη τιμὴ τους νὰ ἐγείρουν κάποιοι ναὸ πρὸς τιμὴν τῆς Θεοτόκου, εἴτε στὰ Ἱεροσόλυμα ἢ γενικώτερα στοὺς Ἁγίους Τόπους εἴτε στὴν Κωνσταντινούπολη εἴτε σὲ κάποια ἄλλη μεγάλη πόλη, καὶ νὰ τὸν ἀφιερῶσουν σὲ κάποιο γεγονός τῆς ζωῆς τῆς ἢ μὲ ἀφορμὴ κάποιο θαῦμα νὰ θεσπίσουν τὴν ἐτήσια ἑορταστικὴ ἀνάμνηση τοῦ γεγονότος. Ὡς ἐκ τούτου σήμερα οἱ ἑορτές πρὸς τιμὴν τῆς Θεοτόκου εἶναι οἱ ἐξῆς:

- Ἡ Σύλληψις τῆς ἁγίας Ἄννης (9η Δεκεμβρίου)
- Τὸ Γενέσιον τῆς Θεοτόκου (8η Σεπτεμβρίου)
- Τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου (21η Νοεμβρίου)
- Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου (25η Μαρτίου)
- Ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου (15η Αὐγούστου)
- Ἡ Σύναξις τῆς Θεοτόκου (26η Δεκεμβρίου)
- Ἡ ἁγία Σκέπη τῆς Θεοτόκου (1η Ὀκτωβρίου)
- Ἡ Κατάθεσις τῆς τιμίας Ἐσθήτος τῆς Θεοτόκου (2α Ἰουλίου)
- Ἡ Κατάθεσις τῆς τιμίας Ζώνης τῆς Θεοτόκου (31η Αὐγούστου)
- Ἡ Ζωοδόχος Πηγὴ (Παρασκευὴ τῆς Διακαινησίμου ἑβδομάδος)
- Ὁ Ἀκάθιστος Ὕμνος καὶ οἱ Χαιρετισμοὶ τῆς Θεοτόκου (Μεγάλη Τεσσαρακοστή)

Ἡ ἑορτὴ τῆς Συλλήψεως τῆς ἁγίας Ἄννης φαίνεται ἑορταζομένη ἀπὸ τὸν η' αἰ. Τὸν ιβ' αἰ. ἐπὶ Μανουὴλ Κομνηνοῦ λαμβάνει ἐπίσημο χαρακτήρα καὶ ἑορτάζεται παρουσία τοῦ αὐτοκράτορος. Οἱ πληροφορίες

περὶ τοῦ γεγονότος αὐτοῦ καὶ περὶ τῶν προσώπων τῶν γεννητόρων τῆς Θεοτόκου, τοῦ Ἰωακείμ καὶ τῆς Ἄννης, προέρχονται ἀπὸ τὸ «Πρωτευαγγέλιον τοῦ Ἰακώβου» (κείμενο τοῦ β' - γ' αἰ.) καὶ ἡ ἐξιστόρηση παρουσιάζει πολλές ὁμοιότητες μὲ τὶς διηγήσεις περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ προφήτου Σαμουὴλ ἀπὸ τὸν Ἐλκανὰ καὶ τὴν Ἄννα (Α' Βασιλειῶν α', 11-28) καὶ δευτερευόντως τοῦ Ἰσαὰκ ἀπὸ τὸν Ἀβραάμ καὶ τὴν Σάρα (Γένεσις ιζ'). Στὴν Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ἡ ἑορτὴ ἔλαβε ἰδιαίτερες διαστάσεις μετὰ τὴν ἐγκύκλιο Ineffabilis Deus τοῦ 1854, πού ἐκδόθηκε ἀπὸ τὸν πάπα Πῖο Θ', μὲ τὴν ὁποία διεκήρυξε σὲ δόγμα γιὰ τὴν Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία τὴν «ἀσπίλη σύλληψη» (conceptio immaculata) τῆς Θεοτόκου. Σύμφωνα μὲ τὸ δόγμα αὐτὸ ἡ Παρθένος Μαρία ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή τῆς συλλήψεως τῆς διατηρήθηκε μὲ θεία καὶ ἀνεπανάληπτη δωρεὰ καθαρὴ ἀπὸ τὴν προπατορικὴ ἁμαρτία. Μὲ τὴν ἀδικαιολόγητη αὐτὴν ἐνέργεια σύμφωνα μὲ τὴν ὀρθόδοξη θεολογία προσβάλλεται ἡ μοναδικότητα τοῦ προσώπου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς τοῦ μόνου ἀναμαρτήτου ἐκ φύσεως, ὅπως ἐπίσης προσβάλλεται ἡ μοναδικότητα τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ θεωρεῖται ὅτι γιὰ τὴν σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἀρκεῖ ἡ ἐνανθρώπιση τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ εἶναι ἀπαραίτητες οἱ φυσικὲς προϋποθέσεις τῆς θεωρουμένης «ἀσπίλου συλλήψεως» τῆς Θεοτόκου (ὑπονοεῖται, ὅτι ὁ Χριστός δὲν ἀνέλαβε τὴν πεπτωκυῖα φύση τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ μία ὑποθετικὴ ἀνθρώπινη φύση, ἐκείνην δηλαδή πού θὰ εἶχε ὁ ἄνθρωπος, ἂν δὲν εἶχε παρακούσει τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἢ ὁποία μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ θεωρεῖται διαφορετικὴ καὶ ἀνώτερη ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη φύση μετὰ τὴν πώση). Κατὰ τὴν ὀρθόδοξη διδασκαλία ἡ Θεοτόκος εἶναι ἄνθρωπος τῆς ἰδίας ἀκριβῶς ἀνθρωπίνης φύσεως, πού κάθε ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς φέρει, ξεχωρίζει μόνον ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους λόγῳ τῆς ἀγαθῆς θελήσεως ἢ προαιρέσεως τῆς, διὰ τῆς ὁποίας διατηροῦσε καθαρὴ τὴν ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα τῆς, ὥστε νὰ θελήσει ὁ Θεός νὰ κατοικήσει ἐν τῇ «γαστρὶ» αὐτῆς. Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι πάντα στὴν ζωὴ τῆς ἡ Θεοτόκος μὲ τὴν ἐλεύθερη θέλησίν τῆς ἔλεγε στόν Θεό: «ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ρῆμά σου».

Ἡ ἑορτὴ τοῦ Γενεσίου τῆς Θεοτόκου φαίνεται ἑορταζομένη ἀπὸ τὸν ε' αἰ. στὰ Ἱεροσόλυμα στόν ναὸ τῆς ἁγίας Ἄννης, ὁ ὁποῖος ἐκτίσθη κοντὰ στὴν Προ-

βατική πύλη βορείως τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος καί τήν ἐκεῖ ὑπάρχουσα κολυμβήθρα. Ὡς γνωστόν ὁ Ναός τοῦ Σολομῶντος καί ὅλα τὰ κτίσματα καί οἱ στοῆς πού τόν περιέβαλαν εἶχαν κατεδαφισθεῖ τό ἔτος 70 ἀπό τόν στρατηγό Τίτο, τόν μετέπειτα αὐτοκράτορα, καί τελειωτικά τό ἔτος 135 ἀπό τόν αὐτοκράτορα Ἀδριανό, παρέμενε ὁμως πάντα, ὅπως παραμένει καί μέχρι σήμερα, ὁ μέγας ἐπίπεδος χῶρος πού περιέβαλε τόν Ναό, ὅπως εἶχε διαμορφωθεῖ ἀπό τόν Ἡρώδη τόν Μέγα, ὡς ἐκ τούτου ἦταν εὐκόλο νά προσδιορισθοῦν μέ σχετική ἀκρίβεια τὰ σημεῖα τῶν τόπων, πού ἀναφέρονται στήν Καινή Διαθήκη. Ἀπό τόν στ' αἰ. ἀναφέρεται ὡς ἑορτή στήν Κωνσταντινούπολη σέ κοντάκιο τοῦ Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ. Καί γιά τήν ἑορτή αὐτήν οἱ πληροφορίες προέρχονται ἀπό τό «Πρωτευαγγέλιον τοῦ Ἰακώβου».

Γιά τήν ἑορτή τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου γνωρίζουμε, ὅτι στίς 21 Νοεμβρίου 543 ἐπί Ἰουστινιανοῦ ἔγιναν τά ἐγκαίνια τῆς Νέας Ἐκκλησίας ἢ τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Θεοτόκου Μαρίας στά Ἱεροσόλυμα, ὁ ὁποῖος ἐκτίσθη κοντά στήν νότια εἴσοδο στήν αὐλή τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος (κοντά στήν εἴσοδο δηλαδή, διά τῆς ὁποίας εἰσερχόταν στόν Ναό τό μεγαλύτερο πλῆθος τῶν προσκυνητῶν). Ἀπό τόν η' αἰ. ἀναφέρεται ὡς πανηγυρική ἑορτή στήν Κωνσταντινούπολη στόν ναό τῆς Θεοτόκου ἐν τοῖς Χαλκοπρατείοις παρουσία τοῦ αὐτοκράτορος. Καί γιά τήν ἑορτή αὐτήν οἱ πληροφορίες προέρχονται ἀπό τό «Πρωτευαγγέλιον τοῦ Ἰακώβου», ὑπάρχουν ἐπίσης πολλές ὁμοιότητες μέ τήν διήγηση τῆς ἀφιέρωσης τοῦ προφήτου Σαμουήλ στόν Ναό (Α' Βασιλειῶν α', 11-28). Προφανῶς δέν ὑπάρχει ἱστορικό ὑπόβαθρο γιά τήν ἑορτή, ιδιαίτερη σημασία ὁμως ἔχει τό πολύ σημαντικό θεολογικό περιεχόμενο τῆς ἑορτῆς. Διά τῆς ἑορτῆς προβάλλεται ἰδιαιτέρως καί μέ παραστατικό τρόπο, ὅτι ἡ Θεοτόκος εἶναι ὁ ἀληθινός καί καθαρῶτατος ἔμψυχος ναός τοῦ Θεοῦ καί ὅτι ὁ Θεός ἀληθινά ἐπιθυμεῖ νά κατοικεῖ σέ τέτοιου εἶδους ναούς, στίς ψυχές τῶν ἀνθρώπων δηλαδή, καί ὄχι σέ ναούς κτισμένους μέ ἄψυχα πολύτιμα ὑλικά. Ἡ Θεοτόκος εἶναι αὐτή, ἡ ὁποία ἀντικαθιστᾷ πλέον τόν ἕνα καί μοναδικό γιά τούς Ἰουδαίους Ναό τοῦ Θεοῦ, ὅπως ἐπίσης κάθε ἀνθρώπος, ὁ ὁποῖος κατά τό πρότυπο τῆς Θεοτόκου μέ καθαρή ψυχή ἀφιερώνει τή ζωή του στόν Θεό καί γίνεται κατοικητήριο τοῦ Θεοῦ. Αὐτές οἱ θεολογικές ἀλήθειες προβάλλονται στήν ὕμνο-

για τῆς ἑορτῆς: «Ἄγιον εἰς Ἅγια ἢ παναγία καί ἄμωμος οἰκῆσαι προέχεται, ὑπεραγίου Θεοῦ ὅπως γένηται ναός ἡγιασμένος» (Ἰωσήφ ὕμνογράφου, Κανόν εἰς τὰ προεόρτια τῆς ἐν τῷ Ναῷ εἰσόδου τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου), ὅπως ἐπίσης στόν Ἀκάθιστο Ὑμνο: «Ψάλλοντές σου τόν τόκον ἀννυμοῦμέν σε πάντες ὡς ἔμψυχον ναόν, Θεοτόκε, ἐν τῇ σῆι γάρ οἰκήσας γαστρὶ ὁ συνέχων πάντα τῇ χειρὶ Κύριος ἡγίασεν, ἐδόξασεν, ἐδίδαξε βοᾶν σοὶ πάντας· Χαῖρε, σκηνὴ τοῦ Θεοῦ καὶ Λόγου· χαῖρε, ἁγία ἁγίων μείζων. Χαῖρε, κιβωτὲ χρυσοθεῖσα τῷ Πνεύματι· χαῖρε, θησαυρὲ τῆς ζωῆς ἀδαπάνητε».

Ἡ ἑορτή τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου ἐμφανίζεται πρῶτα στή Συρία καί τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ. Στήν Κωνσταντινούπολη πρὶν τό 431 ἀνῆκε στόν προεόρτιο κύκλο τῶν Χριστουγέννων, ὁ ὁποῖος περιελάμβανε τίς δύο Κυριακές πρὸ τῶν Χριστουγέννων. Τό 560 ὁ Ἰουστινιανός προέβαλε τήν 25ῃ Μαρτίου ὡς κατάλληλη ἡμέρα ἑορτασμοῦ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καί τήν 2α Φεβρουαρίου γιά τήν ἑορτή τῆς Ὑπαπαντῆς. Ἐκεῖνη τήν ἐποχὴ ἐφαρμόσθησαν γιά πρώτη φορά οἱ χρονικοὶ ὑπολογισμοί, οἱ ὁποῖοι ξεκινοῦν ἀπό τήν ἑορτή τῆς Συλλήψεως τοῦ Τιμίου Προδρόμου, ἡ ὁποία τοποθετεῖται κατά τήν ἰουδαϊκὴ ἑορτή τοῦ Ἐξιλασμοῦ (φθινοπωρινὴ ἰσημερία, 23 Σεπτεμβρίου, πιστεύεται, ὅτι τότε «ἔλαχε» ἡ ἐφημερία τοῦ πατρὸς τοῦ Τιμίου Προδρόμου), ὁπότε ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου συνέβη μετὰ ἀπὸ 6 μῆνες (ἐαρινὴ ἰσημερία, 25 Μαρτίου) καί ὅλα συμφωνοῦν μέ τήν ἡδη ὑπάρχουσα ἑορτή τῶν Χριστουγέννων τήν 25ῃ Δεκεμβρίου. Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου εἶναι ἡ μόνη Θεομητορική ἑορτή πού ἔχει τίς ρίζες της στήν Καινή Διαθήκη (Λουκ. α', 26-38). Ἄς σημειώσουμε στήν συνάφεια αὐτή, ὅτι ἡ ἑορτή τῆς Ὑπαπαντῆς εἶναι γνωστὴ στά Ἱεροσόλυμα ἀπὸ τό 384 καί ἑορταζόταν τήν 14ῃ Φεβρουαρίου, δηλαδή 40 ἡμέρες μετὰ τήν 6ῃ Ἰανουαρίου, κατά τήν ὁποία τότε ἑορτάζονταν στά Ἱεροσόλυμα τὰ Χριστούγεννα, ὡς ἐνιαία ἀκόμη ἑορτή (μαζὶ μέ τήν Βάπτισις τοῦ Κυρίου) τῶν ἁγίων Ἐπιφανείων, δηλαδή ἑορτή τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τῆς «ἐπιφανείας» τοῦ Υἱοῦ Θεοῦ στόν κόσμον¹.

Γιά τήν ἑορτή τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου γνωρίζουμε ὅτι τό 451 εἶχε ἀνεγερθεῖ ναός πρὸς τιμὴν τῆς Θεοτόκου στό «Κάθισμα» ἔξω ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα, στόν τόπο ὅπου ἐθεωρεῖτο, ὅτι ἔγκυος ἡ Θεοτόκος

εστάθμευσε για να αναπαυθεί κατά την διαδρομή προς την Βηθλεέμ και ότι στον ναό αυτό έορταζόταν ή Κοίμησις της Θεοτόκου. Ο τάφος της Θεοτόκου στη Γεθσημανή αναφέρεται από τον στ' αιώνα. Την ίδια εποχή ο αυτοκράτορας Μαυρίκιος (582-602) καθορίζει την 15η Αυγούστου ως ημέρα έορτής της Κοιμήσεως της Θεοτόκου. Για την Ρωμαιοκαθολική Έκκλησία ο πάπας Πίος ΙΒ' την 1/11/1950 (κάνοντας για πρώτη φορά χρήση του άλαθήτου, το οποίο θεσπίστηκε το 1870) με την έγκύκλιο *Munificentissimus Deus* διεκήρυξε σέ δόγμα την ανάληψη της Θεοτόκου (*assumptio*). Σύμφωνα με αυτό η Θεοτόκος δεν έγνωρισε θάνατο και αυτό αποτελεί φυσική συνέπεια του καινοφανούς δόγματος της «*άσπυλο συλλήψεως*» της Θεοτόκου, στο οποίο αναφερθήκαμε. Άφου ή Θεοτόκος δεν έφερε τό προαπατορικό άμάρτημα, ήταν φυσικό έπακόλουθο να μήν γνωρίσει θάνατο. Η όρθόδοξη θεολογία χρησιμοποιεί τούς όρους Κοίμησις και Μετάστασις της Θεοτόκου. Μέ τον όρο «μετάστασις» σημαίνεται ο έν Χριστώ θάνατος των άγιων. Η Θεοτόκος έγνωρισε τον θάνατο, αλλά «*μετέστη έκ του θανάτου προς την ζωήν, μήτηρ ύπάρχουσα της ζωής*».

Η έορτή της Συνάξεως της Θεοτόκου συνδέεται με τίς λειτουργικές συνήθειες των προεορτίων και των μεθεόρτων των μεγάλων έορτών στην Κωνσταντινούπολη. Κατά την έπομένη ημέρα των δεσποτικών έορτών σήμερα γνωρίζουμε, ότι μνημονεύεται έξαιρέτως τό πρόσωπο εκείνο, τό όποιο έχει ιδιαίτερη σχέση με την έορτή, και ή μνήμη αυτή χαρακτηρίζεται με τον λειτουργικό όρο «σύναξις». Παραδείγματος χάριν, την έπομένη ημέρα των Χριστουγέννων έορτάζεται ή Σύναξις της Θεοτόκου, την έπομένη ημέρα των Θεοφανείων έορτάζεται ή Σύναξις του Τιμίου Προδρόμου και Βαπτιστού Ίωάννου. Ο όρος «σύναξις» για τή χρήση αυτή, όπως φαίνεται από πηγές του θ' αιώνα, προέκυψε ως έξής: κατά τή λήξη της Θείας Λειτουργίας μίας δεσποτικής έορτής, ή όποία συνήθως έτελείτο στην Μεγάλη Έκκλησία της Άγίας Σοφίας, ένας κήρυκας ανακοίνωνε στο συγκεντρωμένο πλήθος, ότι την έπομένη ημέρα θά γινόταν ή πρώτη μεθεόρτη σύναξις (για τή Θεία Λειτουργία) σέ κάποιον άλλον καθορισμένο και συγκεκριμένο ναό και σέ αυτήν τή σύναξη εκεί θά μνημονεύοταν ιδιαίτερος τό πρόσωπο εκείνο, όπως αναφέραμε. Η φράση πού εκφωνούσε, παραδείγματος χά-

ριν κατά την ημέρα των Χριστουγέννων, ότι αύριο ή σύναξις της Θεοτόκου (δηλαδή προς τιμήν της Θεοτόκου) θά γίνει στον ναό των Βλαχερνών «*ένθα άπόκειται ή άγία σορός*» (ή άγία έσθής της Θεοτόκου), όταν με την πάροδο του χρόνου έπαυσε να είναι αναγκαία ή υπενθύμιση προς τον λαό από τον κήρυκα, τότε παρέμεινε καταγεγραμμένη στα γραπτά κείμενα των Τυπικών, ξεχάστηκε όμως ή συγκεκριμένη σημασία της, όποτε ή λέξη «σύναξις» θεωρήθηκε τεχνικός όρος, ο όποιος έσήμαινε γενικώς την πρώτη μεθεόρτη ημέρα μίας δεσποτικής έορτής σέ συνδυασμό με τό ιδιαίτερος μνημονεύομενο πρόσωπο.

Οί άλλες έορτές προς τιμήν της Θεοτόκου έχουν σχέση με την ανάμνηση κάποιων θαυμαστών γεγονότων ή της καταθέσεως των ένδυμάτων της Θεοτόκου και άντιστοίχων έγκαινίων ναών προς τιμήν της Θεοτόκου στην Κωνσταντινούπολη.

Ο ναός των Βλαχερνών έκτίσθη από την αυτοκράτειρα Πουλχερία κατά τά έτη 450-453 και ή άγία Έσθής της Θεοτόκου έφθασε στην Κωνσταντινούπολη από την Παλαιστίνη τό 473 επί αυτοκράτορος Λέοντος Α', ο όποιος άνήγειρε εκεί παρεκκλήσιο για να φυλάσσεται τό άγιο λείψανο. Η Έκκλησία των Βλαχερνών και ή άγία Έσθής της Θεοτόκου μαζί με την εικόνα της Θεοτόκου, πού εύρισκόταν εκεί, συνδέθηκαν με σημαντικά ιστορικά γεγονότα της Κωνσταντινουπόλεως και ιδιαίτερα με την σωτηρία της Πόλεως από κινδύνους και έπιδρομές έχθρών, με την επέμβαση της Θεοτόκου κατά την λιπάνευση της εικόνας ή της τιμίας Έσθής ή Μαφορίου (όπως όνομαζόταν από τον ι' αιώνα), όπως συνέβη τό 626 από τούς Άβάρους, γεγονός πού έορτάζεται κατά τό Σάββατο του Άκαθίστου Ύμνου (της Ε' εβδομάδος των Νηστειών), τό 717 από τούς Άραβες, τό 860 επί πατριάρχου Φωτίου από τούς Ρώς και άλλα. Επί αιώνες κάθε Παρασκευή βράδυ έτελείτο άγρυπνία στον ναό των Βλαχερνών και γινόταν λιτανεία από εκεί προς τον ναό της Θεοτόκου έν τοίς Χαλκοπρατείσι^{vii}.

Η άγία Ζώνη της Θεοτόκου εύρισκόταν κατατεθειμένη στον ναό της Θεοτόκου έν τοίς Χαλκοπρατείσι πιθανόν από τά τέλη του δ' αιώνα. επί Άρκαδίου (396-408). Επί Ίουστίνου Β' (565-578) ανακαινίστηκε ο ναός και έκτίσθη παρεκκλήσιο, στο όποιο έφυλασσόταν ή άγία Ζώνη. Τό 1190 επί Ίσαάκ Β' Άγγέλου ή άγία Ζώνη ήρπάγη από τούς Βουλγάρους

καί μετά από περιπλάνηση τό ἅγιο λείψανο κατετέθη τόν ιδ' αἰ. στήν Μονή Βατοπεδίου τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Ὁ ἔορτασμός τῆς 31ης Αὐγούστου προφανῶς συνδέεται μέ κάποιο ἀπό τά γεγονότα ἢ τά ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ πρό τοῦ ι' αἰ., διότι μνημονεύεται ἤδη στό Συναξάριον τῆς Κωνσταντινουπόλεως τοῦ ι' αἰ.^{viii}

Κατά τήν ἑορτή τῆς ἁγίας Σκέπης τῆς Θεοτόκου (1η Ὀκτωβρίου) μνημονεύεται ἕνα θαυμαστό γεγονός, τοῦ ὁποῦ ἔγινε μάρτυρας ὁ ἅγιος Ἀνδρέας ὁ διά Χριστόν σαλός (ἀρχές ι' αἰ., 28η Μαΐου) κατά τή διάρκεια ἀγρυπνίας πού ἐτελεῖτο στόν ναό τῶν Βλαχερνῶν, στόν ὁποῖον ἐφυλασσόταν ἡ ἁγία Ἐσθῆς ἢ Μαφόριον τῆς Θεοτόκου. Ὁ ἅγιος Ἀνδρέας εἶδε τήν Θεοτόκο συνοδευομένη ἀπό ἀγγέλους καί ἁγίους νά ἀνοίγει τήν θήκη τῆς ἁγίας Ἐσθῆτος καί νά τήν ἀπλώνει ἐπάνω ἀπό τό συγκεντρωμένο ἐκκλησίασμα καί νά τό σκεπάσει μέ αὐτήν ἐπί πολλήν ὥρα δεομένη ὑπέρ παντός τοῦ κόσμου^{ix}.

Κατά τήν ἑορτή τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς μνημονεύεται ἀμέτρητο πλῆθος θαυμάτων καί ἰάσεων τῆς Θεοτόκου πρός κοινούς θνητούς, πρός εὐγενεῖς, πρός αὐτοκράτορες καί αὐτοκράτειρες, τά ὁποῖα ἐτελοῦντο διά τῆς χρίσεως μέ τό Ἁγίασμα τῆς Θεοτόκου, τό ὁποῖο ὑπῆρχε στό σημεῖο τῆς σημερινῆς Μονῆς Μπαλουκλή στήν Κωνσταντινούπολη.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος καί Βαπτιστής

Ἀποτελεῖ τόν σύνδεσμο μεταξύ Παλαιᾶς καί Καινῆς Διαθήκης. Ἡ ἰδιαίτερη αὐτή θέση τοῦ Τιμίου Προδρόμου διατυπώνεται μέ σαφήνεια στήν Καινή Διαθήκη μέ πολλούς τρόπους, ὅπως ἐπίσης συνδέεται μέ τήν ἐσχατολογική προετοιμασία καί τήν ἀναμονή τοῦ ἐρχομένου Μεσσία κατά τήν Δευτέρα Παρουσία Του, μέ τό πέρασμα δηλαδή ἀπό τόν «νῦν αἰῶνα» στόν «μέλλοντα αἰῶνα».

Στήν Καινή Διαθήκη ἐκτός ἀπό τίς λεπτομερεῖς πληροφορίες περί τῆς γεννήσεώς του μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ ἀπό τό ζεῦγος τῶν ἀπέκνων «δικαίων» καί «ἀμέμπτων» Ζαχαρίου καί Ἐλισάβετ (Λουκ. α') ἀναφέρονται πολλές φορές οἱ ἰδιαιτέρως τιμητικοί λόγοι θαυμασμοῦ, μέ τούς ὁποῖους ὁ Κύριος ἀναφερόταν πάντοτε σέ αὐτόν. Περιγράφεται μέ λακωνικό τρόπο ἡ πρωτότυπη ἀσκητική βιοτή του καί ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πού τόν ἐκάλυπτε, τό ἐνδιαφέρον τῶν ἀνθρώπων νά τόν γνωρίσουν ἐξερχόμενοι

ἀπό τίς πόλεις γιά νά τόν συναντήσουν στήν ἔρημο, ὅπου ζοῦσε αὐστηρό ἀσκητικό βίο, καί νά διδαχθοῦν ἀπό αὐτόν τό αὐθεντικό θέλημα τοῦ Θεοῦ καί τούς ποικίλους τρόπους, μέ τούς ὁποῖους θά μποροῦσαν νά τό ἐφαρμόσουν στήν καθημερινή τους ζωή. Προκαλοῦν ἐπίσης ἰδιαίτερη ἐντύπωση οἱ λόγοι τοῦ τιμίου Προδρόμου περί τοῦ ἐρχομένου Μεσσία: «μετανοεῖτε, ἤγγικε γάρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν» (Μαθ. γ', 2). Τέλος εἶναι καταγεγραμμένοι οἱ τιμητικοί λόγοι, μέ τούς ὁποῖους ὁ Κύριος χαρακτηρίζει τήν παρουσία τοῦ Τιμίου Προδρόμου καί τήν θέση του στήν προετοιμασία τοῦ κόσμου γιά τήν ὑποδοχή τοῦ Σωτήρος: «ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου· τί ἐξήλθετε εἰς τήν ἔρημον θεάσασθαι; Κάλαιμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; Ἀλλά τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; Ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἡμφιεσμένον; Ἴδου οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν. Ἀλλά τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; Προφήτην; Ναι λέγω ὑμῖν, καί περισσότερον προφήτου. Οὗτος γάρ ἐστι περὶ οὗ γέγραπται· ἰδου ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερατ ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἐστιν. Ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται καί βιασται ἀρπάζουσιν αὐτήν. Πάντες γάρ οἱ προφῆται καί ὁ νόμος ἕως Ἰωάννου προεφήτευσαν. Καί εἰ θέλετε δέξασθαι· αὐτός ἐστιν Ἡλίας ὁ μέλλον ἐρχεσθαι. Ὁ ἔχων ὄτα ἀκούειν ἀκουέτω» (Μαθ. ια', 7-15). Ὁ τίμιος Πρόδρομος ἦταν αὐτός, ὁ ὁποῖος κατά τό ἀνεξιχνίαστο σχέδιο τοῦ Θεοῦ γιά τήν σωτηρία τοῦ κόσμου ἐβάπτισε τόν Κύριο στόν Ἰορδάνη ποταμό καί ἐμαρτύρησε γιά τήν ἀποκάλυψη τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἡ ζωή του ἐτελείωσε μέ μαρτυρικό τρόπο, ἀποκεφαλίσθηκε ἀπό τόν βασιλέα Ἡρώδη λόγω τοῦ γεγονότος, ὅτι ἔλεγε δημοσίως μέ παρρησία τόν θρασύδειλο βασιλέα γιά τήν παράνομη σχέση, πού διατηροῦσε μέ τή γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ του. Ἡ προσωπικότητα τοῦ τιμίου Προδρόμου, ἡ ἀσκητική βιοτή του καί τό μαρτυρικό τέλος τῆς ζωῆς του ἀποτελοῦν τό πρότυπο, βάσει τοῦ ὁποῦ ἀναπτύχθηκε μέσα στήν ζωή τῆς Ἐκκλησίας ὁ ἀσκητικός καί ἀναχωρητικός μοναχισμός.

Έορτές προς τιμήν του Προδρόμου

Λόγω της ιδιαίτερης θέσεως του Τιμίου Προδρόμου διαμορφώθηκαν, όπως έγινε και με την Θεοτόκο, πολλές έορτές προς τιμήν του.

- Η Σύλληψις του Προδρόμου (23η Σεπτεμβρίου)
- Τό Γενέσιον του Προδρόμου (24η Ίουνίου)
- Η Άποτομή της κεφαλής του (29η Αύγουστου)
- Η Εύρεσις της τιμίας κεφαλής του (α΄ και β΄: 24η Φεβρουαρίου, γ΄: 25η Μαΐου)
- Η Σύναξις του Προδρόμου (7η Ίανουαρίου)
- Η Τρίτη ημέρα κάθε εβδομάδος

Στήν περίπτωση του Τιμίου Προδρόμου όλα τά γεγονότα της ζωής του, πού έορτάζονται τό κάθε ένα ιδιαίτερος, είναι καταγεγραμμένα στήν Καινή Διαθήκη. Έντύπωση προκαλούν οί τρεις έορτασμοί της εύρέσεως της τιμίας κεφαλής του, οί όποίες είναι καταγεγραμμένες στό Συναξάριον της Κωνσταντινουπόλεως τόν ι΄ αϊ. Συνδυάζοντας τίς ιστορικές πηγές και τίς σχετικές περιγραφές των συναξαρίων^α μπορούμε μέ κάποια βεβαιότητα νά πούμε, ότι επί Ίουλιανού του Παραβάτου διεσκορπίσθηκαν τά όστᾶ του Τιμίου Προδρόμου και μετά από τό γεγονός αυτό αφ΄ ενός μέν άπεκαλύφθη σέ όραμα ό τόπος, στόν όποιο ήταν θαμμένη ή κεφαλή του Τιμίου Προδρόμου, ή όποία κατά καιρούς φυλασσόταν σέ ποικίλους τόπους, όπως ή Έμεσα της Συρίας ή ή Βιθυνία. Αφ΄ έτέρου λόγω των έκκλησιαστικῶν και πολιτικῶν ταραχῶν, τίς όποίες ύπέστησαν οί τόποι εκείνοι από τόν ε΄ αϊ. και έξης, πολλές φορές έχάθηκαν τά ἔγνη της και πάλι μέσω όραμάτων άπεκαλύπτετο ό τόπος, στόν όποιον εύρισκόταν. Η ιστορική έρευνα έχει δείξει, ότι κατά πᾶσαν πιθανότητα πρώτος ό αυτοκράτορας Θεοδόσιος τό 392 έφερε ένα μέρος της κεφαλής και τό άπέθεσε σέ ναό, πού είχε κτίσει για τόν σκοπό αυτό στό Έβδομον. Άλλο μέρος της παρέμεινε στήν Έμεσα μέχρι τό 810, από όπου μετεφέρθη στά Κόμανα της Καππαδοκίας και μετά από σαράντα χρόνια στήν Κωνσταντινούπολη για νά περισθεϊ από τίς επιδρομές των Άράβων. Προφανώς οί έορτασμοί της εύρέσεως συνδέονται μέ κάποια από αυτά τά γεγονότα.

Οί άγιοι άγγελοι

Περί των άγιων άγγέλων έχει προβλεφθεϊ ιδιαίτερη εισήγησι, ως εκ τούτου δέν θά αναφερθῶ στήν

θέση τους μέσα στό Άγιολόγιο της Έκκλησίας μας. Άς μου επιτραπεί μόνον νά παραθέσω ένα θαυμάσιο άπόσπασμα από τό ποιητικό βιβλίο του Ίώβ για τήν θέση των άγιων άγγέλων κατά τήν δημιουργία του κόσμου (Ίώβ λη΄, 3-8). Διακρίνεται σέ αυτό μέ έναργεια ή αιώνια άπορία και ό θαυμασμός όχι μόνον των ανθρώπων αλλά και των άγγέλων μπροστά στά έργα της δημιουργίας του Θεοῦ.

«Έρωτήσω δέ σε, σὺ δέ μοι ἀποκρίθητι·
 πού ἦς ἐν τῷ θεμελιῶν με τήν γῆν;
 Ἀπάγγειλον δέ μοι, εἰ ἐπίστη σύνεσιν·
 τίς ἔθετο τὰ μέτρα αὐτῆς, εἰ οἶδας;
 Ἡ τίς ὁ ἐπαγαγὼν σπατίον ἐπ΄ αὐτῆς;
 Ἐπὶ τίνος οἱ κρίκοι αὐτῆς πεπήγασιν;
 Τίς δέ ἐστιν ὁ βαλὼν λίθον γωνιαῖον ἐπ΄ αὐτῆς;
 Ὅτε ἐγεννήθησαν ἄστρα
 ἦνεσάν με φωνῆ μεγάλη πάντες ἄγγελοί μου.
 Ἐφραξα δέ θάλασσαν πύλαις,
 ὅτε ἐμαιοῦτο ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτῆς
 ἐκπορευομένη.
 Ἐθέμην δέ αὐτῇ νέφος ἀμφίαισιν,
 ὁμίχλη δέ αὐτῇ ἐσπαργάνωσα.»

Οί άγιοι Άπόστολοι

Στήν Καινή Διαθήκη αναφέρεται ή ιδιαίτερη κλήση των Δώδεκα Άποστόλων από τόν Κύριο κατά τό ξεκίνημα της διδασκαλίας Του. Ὑπάρχουν τέσσερεις αναφορές στα όνόματα των άγιων Άποστόλων και στο γεγονός, ότι πρέπει νά είναι δώδεκα^β. Προφανώς μέ τόν αριθμό δώδεκα τονίζεται τό γεγονός, ότι όπως δώδεκα ήταν οί υιοί του πατριάρχου Ίακώβ, οί γενάρχαι του παλαιού Ίσραήλ, έτσι είναι δώδεκα και οί άγιοι Άπόστολοι, οί όποιοι είναι οί γενάρχαι του νέου Ίσραήλ, του αληθινού λαού του Θεοῦ, της Έκκλησίας. Βάσει των άνωτέρω οί άγιοι Άπόστολοι είναι οί Άνδρέας και Πέτρος, υιοί του Ίωνᾶ, Ίάκωβος και Ίωάννης, υιοί του Ζεβεδαίου, Φίλιππος, Ναθαναήλ ή Βαρθολομαῖος, Θωμᾶς ό Δίδυμος, Ματθαῖος ό τελώνης, Ίάκωβος του Άλφαιού, Σίμων ό Ζηλωτής ό Κανανίτης, Ίούδας του Ίακώβου ό Λεββαῖος ή Θαδδαῖος και Ίούδας Ίσκαριώτης, ό όποιος κάθε φορά πού αναφέρεται τό όνομά του στήν Καινή Διαθήκη συνοδεύεται πάντα από τήν σημείωση, ότι είναι αυτός πού έπρόδωσε τόν Κύριο. Ὅπως είναι γνωστό τήν θέση του προδότου, τήν όποία έχασε μέ τήν θέλησή του, έλαβε ό Ματθίας. Μαζί μέ

τούς άγιους Άποστόλους αναφέρονται πάντα και οι άγιοι Εὐαγγελιστές, μεταξύ τῶν ὁποίων συγκαταλέγονται δύο άγιοι Άπόστολοι, ὁ Ματθαῖος και ὁ Ἰωάννης, και δύο μαθητές τῶν Άποστόλων, οἱ ὁποῖοι δέν αποκλείεται νά εἶχαν γνωρίσει τόν Κύριο, ὁ Μάρκος, μαθητής τοῦ ἀποστόλου Παύλου και συνεργάτης τοῦ ἀποστόλου Πέτρου, και ὁ Λουκάς, μαθητής και συνεργάτης τοῦ ἀποστόλου Παύλου. Οἱ άγιοι Άπόστολοι ἐκλήθησαν ἀπό τόν ἴδιο τόν Κύριο και ἀνέλαβαν μέ δική Του ἐντολή τήν ἀποστολή στόν κόσμο. Μετά τήν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου και τήν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς ἔλαβαν τήν ἐντολή «*πορευθέντες εἰς τόν κόσμον ἅπαντα κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει*» (Μαρκ. ιστ΄, 15) και γιά νά ἐκπληρώσουν τὸ θέλημα αὐτοῦ Θεοῦ ἐνεδύθησαν «*δύναμιν ἐξ ὕψους*» (Λουκ. κδ΄, 49) και ἔλαβαν τήν ἐπιβεβαίωση ἀπό τόν Κύριο, ὅτι «*ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος*» (Ματθ. κη΄, 20). Ὁ Κύριος ἐπίσης κάποια στιγμή τούς εἶχε ἤδη προετοιμάσει γιά τήν ἀποστολή πού θά ἀνελάμβαναν, ἀποστέλλοντάς τους δύο-δύο ἢ τρεῖς μαζί, χωρίς τήν συνοδεία Του, νά κηρύξουν ἐξ Ὄνοματός Του σέ κάποιες πόλεις τοῦ Ἰσραήλ (Λουκ. ι΄, 1-24). Δέν ἀπέστειλε μάλιστα μόνον τούς Δώδεκα Άποστόλους, ἀλλά ἀναφέρεται ὅτι ἀπέστειλε και ἄλλους ἑβδομήκοντα, και μετά τήν ἐπιστροφή τους και τήν ἐκδήλωση ἐκ μέρους τους τῆς χαρᾶς και τῆς ἰκανοποίησός τους ἀπό τήν ἐπιτυχία τοῦ κηρύγματός τους τούς διαβεβαίωσε και Ἐκεῖνος «*ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς*».

Ὁ Ἄπόστολος Παῦλος

Ἰδιαίτερη θέση μεταξύ τῶν Ἄποστόλων κατέχει ὁ Ἄπόστολος Παῦλος, ὀνομαζόμενος μαζί μέ τόν Ἄπόστολο Πέτρο «*πρωτοκορυφαῖος*». Ἐπιμελής μαθητής τῶν Φαρισαίων και νέος στήν ἡλικία, ὀρμητικός, ἐνθουσιώδης και μέ ζῆλο ξεχωριστό γιά τήν ἰουδαϊκή πίστη του, συμμετείχε στόν λιθοβολισμό τοῦ ἁγίου Στεφάνου, ὅπως σημειώνεται στό βιβλίο τῶν Πράξεων τῶν Ἄποστόλων: «*Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ*» (Πράξ. ζ΄, 60). Ἄπό ἐκείνην τήν ἡμέρα ξεκινᾷ διωγμός ἐκ μέρους τῶν Ἰουδαίων στό Ἱεροσόλυμα και σέ ἄλλες πόλεις κατά τῶν πιστῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ, στόν ὁποῖο πρωτοστατεῖ ὁ νεαρός Σαῦλος. Ὁδεύων πρὸς τήν Δαμασκὸ γιά νά

συλλάβει και τούς ἐκεῖ εὐρισκομένους χριστιανούς «*περιήστραψεν αὐτὸν φῶς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ και πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν ἤκουσε φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ· Σαοὺλ, Σαοὺλ, τί με διώκεις;*» (Πράξ. θ΄, 3-4) και ἐμφανίζεται ὁ Κύριος, ὁ ὁποῖος τόν καλεῖ νά γίνει Ἄπόστολος τῆς ἀληθινῆς πίστεως σέ ὅλα τὰ ἔθνη. Βαπτίζεται ἀμέσως και ἀποσύρεται ἠσυχάζων ἐπὶ ὀλίγα ἔτη και ἐπανέρχεται πλέον και κηρύττει τόν Χριστὸ μέ παρηγορία περιοδεύοντας σέ ὅλες τίς μεγάλες πόλεις τῆς Ἰουδαίας και τῆς Συρίας, τῆς Κύπρου, τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τῆς Ἑλλάδος, φθάνοντας ἕως τὴν Ρώμη και πιθανόν τήν Ἰσπανίαν. Σέ ὅλες τίς περιοδεῖες του εὐρίσκει πάντα ἰσχυρὴ ἀντίδραση ἀπὸ Ἰουδαίους και ὑπέστη πολλά βάσανα ἀπὸ αὐτούς. Τὸ βιβλίο τῶν Πράξεων τῶν Ἄποστόλων και οἱ Ἐπιστολές του πρὸς ὀρισμένες Ἐκκλησίες μᾶς δίδουν ἐναργῆ εἰκόνα τοῦ κηρύγματός του, τῆς πίστεώς του, τῶν κόπων και τῶν πόνων, πού προσέφερε στό ἀποστολικὸ ἔργο, και ἰδιαίτερος τῆς ἀγάπης του πρὸς τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ, τὸ Ὅποιο, ὅπως ἀποδεικνύεται, θεωροῦσε πάντα μπροστά του ἐντὸς τοῦ φωτός, ὅπως τήν πρώτη φορά πού ἐμφανίσθηκε μπροστά του ὁ Κύριος στόν δρόμο πρὸς τήν Δαμασκὸ.

Ἑορτές πρὸς τιμὴν τῶν ἁγίων Ἄποστόλων

- Πέτρου και Παύλου τῶν πρωτοκορυφαίων (29ῆ Ἰουνίου)
- Συναξίς τῶν ἁγίων 12 Ἄποστόλων (30ῆ Ἰουνίου)
- Κάθε ἓνας Ἄπόστολος και κάθε Εὐαγγελιστής ἔχει ἰδιαίτερη ἡμέρα μνήμης
- Ἡ Πέμπτη ἡμέρα κάθε ἑβδομάδος

Οἱ ἰσαπόστολοι

Ὄνομάσθηκαν ἀπὸ τήν Ἐκκλησία ἰσαπόστολοι, ὅσοι ἐκήρυξαν τὴν πίστη τοῦ Χριστοῦ σέ τόπους, πού δέν ἐγνώριζαν τήν ἀληθινὴν πίστη, εἴτε ταυτοχρόνως μέ τούς Ἄποστόλους ἐκείνην τὴν πρώτην περίοδο τῆς διαδόσεως τῆς πίστεως τῆς Ἐκκλησίας, εἴτε σέ μεταγενέστερες ἐποχές. Μεταξύ αὐτῶν συμπεριλαμβάνονται ἡ ἁγία Μαρία ἡ Μαγδαληνή, ἡ Μυροφόρος (22α Ἰουλίου), ἡ ἁγία Φωτεινὴ ἡ Σαμαρεῖτις (26ῆ Φεβρουαρίου), ἡ ἁγία πρωτομάρτυς Θέκλα, μαθήτρια τοῦ Ἄποστόλου Παύλου (24ῆ Σεπτεμβρίου), ὁ «*ἐν βασιλεῦσιν ἀπόστολος*» Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας και ἡ μητέρα του Ἑλένη (21ῆ Μαΐου), ἡ ἁγία Νίνα τῆς Γεωργίας (8΄ αἰ., 14ῆ Ἰανουαρίου), οἱ φωτιστές τῶν Σλάβων Κύριλλος και Μεθόδιος (9΄ αἰ., 11ῆ

Μαΐου), ὁ ἡγεμῶν τῶν Ρώσων Βλαδίμηρος καί ἡ μητέρα του Ὕλγα (1^η αἰ., 11^η καί 15^η Ἰουλίου) καί ἄλλοι.

Δίκαιοι καί προφήτες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης

Περί τῶν δικαίων καί τῶν προφητῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἔχει ἐπίσης προβλεφθεῖ ιδιαίτερη εἰσήγηση, ὡς ἐκ τούτου δέν θά ἀναφερθῶ στήν θέση τους μέσα στό Ἄγιολόγιο τῆς Ἐκκλησίας μας.

Οἱ ἅγιοι μάρτυρες

Ἡ Ἐκκλησία εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τῆς ἱστορικῆς πορείας της, ἀπό τά πρῶτα ἀποστολικά χρόνια τῆς διαδόσεως τοῦ Εὐαγγελίου, ἔλαβε πείραν τῶν λόγων τοῦ Κυρίου: «προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς· καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. Ὅταν δὲ παραδώσωσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσετε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσετε. Οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν. Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώσουσιν αὐτούς· καὶ ἔσσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται» (Ματθ. ι', 17-22). Ἰδιαίτερος κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνες μέχρι τοῦ Διατάγματος τῶν Μεδιολάνων (313) ἐγνώρισε χρονικὴς περιόδους, κατὰ τίς ὁποῖες οἱ χριστιανοὶ ὑφίσταντο σκληροὺς διωγμούς λόγῳ τῆς πίστεώς τους καὶ μόνον. Οἱ ἅγιοι μάρτυρες τῆς ἀληθινῆς πίστεως μαζί μέ τά ποικίλα μαρτύρια πού ὑφίσταντο ἐλάμβαναν πείρα καί τοῦ λόγου τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου: «ἀλλὰ καθὸ κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασι χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι» (Α' Πέτρ. δ', 13). Ἐγνώριζαν ὅτι ἔπασχαν γιά τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ καί συμμετεῖχαν μέ τὸν τρόπο αὐτό στήν δόξα τοῦ Σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, ὅπως ἐπιβεβαιώνει ὁ ἱστορικός Εὐσέβιος, ὁ ὁποῖος ἔχει καταγράψει τά μαρτύρια πολλῶν χριστιανῶν: «πᾶς ὁ ὑπὲρ τῆς Χριστοῦ δόξης παθὼν τὴν κοινωνίαν αἰεὶ ἔχει μετὰ τοῦ ζῶντος Θεοῦ» (Ἐκκλ. Ἱστορία ε', 1, 41). Οἱ χριστιανοί, πού ἀθελά τους ἐγίνονταν αὐτόπτες μάρτυρες στά μαρτύρια τῶν ἀδελφῶν τους, διεπίστωναν, ὅτι τὸ μαρτύριο

τῶν ἁγίων μαρτύρων συνοδευόταν ἀπὸ θαυμαστά γεγονότα, πού ἐπιβεβαίωναν τὴν ιδιαίτερη θέση πού ἐλάμβαναν οἱ ἅγιοι μάρτυρες στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Στό Μαρτύριον τοῦ ἁγίου Πολυκάρπου περιγράφεται πῶς, ὅταν παραδόθηκε στήν πυρά τὸ σῶμα τοῦ μάρτυρος, «εὐωδίας τοσαύτης ἀντελαβόμεθα ὡς λιβανωτοῦ πνεόντος ἢ ἄλλου τινος τῶν τιμίων ἀρωμάτων». Ἐβλεπαν φανερὴ τὴν παρουσία καί τίς ἐnergείες τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί γιά τὸν λόγο αὐτὸν ὀνόμαζαν τοὺς ἁγίους μάρτυρες χριστοφόρους, θεοφόρους καί πνευματοφόρους. Διεπίστωναν ἐπίσης, ὅτι τά ἅγια λείψανα τῶν μαρτύρων ἢ τά ἐνδύματά τους ἢ τὸ χῶμα, πού εἶχαν ποτισθεῖ μέ τὸ τίμιο αἷμα τους, ἐγίνονταν πηγὴ ἰάσεων καί ποικίλων θαυμάτων. Γιά τὸν λόγο αὐτὸ μέ πολλὴ φροντίδα καί πολλές φορὲς μέ κίνδυνο τῆς ζωῆς τους ἐκίδευαν τά ἅγια λείψανα τῶν μαρτύρων καί ἐπάνω στοὺς τάφους τους, ὅταν χαλάρωναν οἱ διωγμοὶ καί ἐδίδετο ἡ εὐκαιρία, ἔκτιζαν εὐκτηρίους οἴκους. Ἀποτέλεσμα τῶν πρώτων μαρτυρικῶν ἀγῶνων τῆς Ἐκκλησίας ἦταν ἀπὸ τὸν δ' αἰ. καὶ ἐξῆς ἡ ριζικὴ μετατροπὴ τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας μέσα σὲ λίγες δεκαετίες στή μεγάλη Χριστιανικὴ Αὐτοκρατορία, ἡ ὁποία μέ ἔδρα τὴν Κωνσταντινούπολη ἐπὶ αἰῶνες ἀποτελοῦσε καί ἀποτελεῖ μέχρι σήμερα τὸ ὑπόδειγμα χριστιανικῆς κοινωνίας μέσα στὸν κόσμο.

Ὁ ὄρος «μάρτυς» ἀπαντᾶται στήν Καινὴ Διαθήκη, συχνότερα στό βιβλίον τῆς Ἀποκαλύψεωςⁱⁱⁱ. Στήν Καινὴ Διαθήκη ἀπαντᾶται ἐπίσης ἡ ἔννοια τοῦ βαπτίσματος τοῦ αἵματος ὡς κοινωνία μέ τὸν Χριστόⁱⁱⁱⁱ. Ἀνάλογα μέ τὴν ιδιότητα πού εἶχαν οἱ ἅγιοι μάρτυρες ἢ Ἐκκλησία τοὺς χαρακτηρίζει ὡς μάρτυρες, μεγαλομάρτυρες, ἱερομάρτυρες, ὀσιομάρτυρες, παρθενομάρτυρες. Ἰδιαίτερη χορεία μαρτύρων ἀποτελοῦν οἱ νεομάρτυρες, περὶ τῶν ὁποίων ἔχει προβλεφθεῖ ιδιαίτερη εἰσήγηση.

Ὁ Μέγας Βασίλειος στὸν ἐγκωμιαστικὸ του λόγο «εἰς τοὺς ἁγίους Τεσσαράκοντα Μάρτυρας» δίδει μία πλήρη θεολογικὴ περιγραφή περὶ τοῦ τί συνέβαινε κατὰ τὴν ὥρα τοῦ μαρτυρίου: «ᾧ μακάριαι γλῶσσαι, ὅσαι τὴν ἱερὰν ἐκείνην ἀφῆκαν φωνὴν (χριστιανὸς εἰμι)· ἦν ὁ ἀὴρ μὲν δεξάμενος ἠγιόσθη, ἄγγελοι δὲ ἀκούσαντες ἐπεκρότησαν, ὁ διάβολος μετὰ τῶν δαιμόνων ἐτραυματίσθη, ὁ Κύριος δὲ ἐν οὐρανοῖς ἀπεγράψατο».

Οί όμολογηταί

Όμολογητές όνόμασε ή Έκκλησία τούς χριστιανούς εκείνους, οί όποιοι κατά την έποχή τών διωγμών (ή και μεταγενέστερα) ύπέστησαν μαρτύρια λόγω τής χριστιανικής πίστεώς τους, έδιώχθηκαν, έφυλακίσθηκαν, έβασανίσθηκαν, αλλά για ποικίλους λόγους δέν έθανατώθηκαν κατά τή διάρκεια του μαρτυρίου τους. Άναφέρεται, ότι ό Μέγας Κωνσταντίνος κατά τή σύγκληση τής Α΄ Οικουμενικής Συνόδου στην Νίκαια (325), συναντήθηκε μέ πολλούς ιεράρχες όμολογητές τής πίστεως, οί όποιοι έφεραν στό σώμά τους τά σημάδια τών βασανιστηρίων πού είχαν ύποστει, και μέ πολύ σεβασμό τούς άσπαζόταν και τούς άπέδιδε ιδιαίτερη τιμή. Έκτός από τούς όμολογητές, πού είναι σύγχρονοι μέ τούς άγίους μάρτυρες, δηλαδή μέχρι του δ΄ αϊ., ή Έκκλησία γνωρίζει καθ΄ όλην τήν ιστορική της πορεία και άλλους άκόμη όμολογητές, οί όποιοι έβασανίσθηκαν από αίρετικούς αυτοκράτορες και πατριάρχες ή από άλλους παράγοντες. Για νά αναφέρουμε μερικά παραδείγματα έχουμε όμολογητές από τήν έποχή του Ίουλιανού του παραβάτου (όπως Ποπλία ή διάκονος έν Άντιοχεια, 9η Όκτωβρίου), από τούς αίρετικούς άρειανούς (Παύλος Κωνσταντινουπόλεως, περί τό 351, 6η Νοεμβρίου - Ίσαάκιος, επί Ουάλλη, τέλη δ΄ αϊ., 30η Μαρτίου), κατά τίς μονοθελητικές έριδες (Μάξιμος ό Όμολογητής, 662, 13η Αύγούστου), ιδιαίτέρως κατά τή μακρά περίοδο τής Εικονομαχίας (Προκόπιος ό Δεκαπολίτης, 27η Φεβρουαρίου 750 - Νικήτας επίσκ. Άπολλωνιάδος Βιθυνίας, η΄ αϊ., 20η Μαρτίου - Θεοστήρικτος ήγ. Μονής τής Πελεκητής, Βιθυνία, η΄ αϊ., 12η Μαρτίου - Μακάριος ήγ. τής ίδιας Μονής, θ΄ αϊ., 1η Άπριλίου - Άνθοῦσα ήγ. Μονής του Μαντινέου, Βιθυνία, η΄ αϊ., 27η Ίουλίου - Ίωάννης ήγ. Μονής τών Καθαρών, Βιθυνία, θ΄ αϊ., 27η Άπριλίου - Θεόδωρος και Θεοφάνης οί Γραπτοί, θ΄ αϊ., 27η Δεκεμβρίου και 11η Όκτωβρίου - Εὐσχήμων επίσκ. Λαμφάκου, θ΄ αϊ., 14η Μαρτίου - Εὐθύμιος επίσκ. Σάρδεων, θ΄ αϊ., 26η Δεκεμβρίου - Νικηφόρος Κωνσταντινουπόλεως, 2α Ίουνίου 829 - Μεθόδιος Κωνσταντινουπόλεως, 14η Ίουνίου 847) και συνεχώς προστίθενται στή χορεία τών όμολογητῶν νέοι όμολογητές μέχρι σήμερα.

Οί άγιοι ιεράρχαι

Είναι οί διάδοχοι τών άγίων Άποστόλων, οί ποιμένες και πατέρες τής Έκκλησίας, οί διδάσκαλοι τής

πίστεως, οί όποιοι άνέλαβαν μέ τή χάρη του Θεου νά διοικήσουν τήν Έκκλησία, νά ποιάνουν τά λογικά πρόβατα και νά τά όδηγήσουν ασφαλώς στην προσδοκωμένη Βασιλεία του Θεου. Κατά τό πρότυπο τών άγίων Άποστόλων άφιέρωσαν τή ζωή τους στό ποιμαντικό έργο και στή διαφύλαξη τής όρθόδοξης διδασκαλίας και τής πίστεως τής Έκκλησίας. Κάθε ένας από τούς άγίους ιεράρχες άποτελεί για τήν Έκκλησία τήν εικόνα του Χριστου, πού ποιμαίνει τά πρόβατα Του, κατ΄ έφαρμογήν του λόγου του Κυρίου προς τον Άπόστολο Πέτρο: «βόσκει τά άρνία μου ... ποιμαίνε τά πρόβατά μου ... βόσκει τά πρόβατά μου» (Ίω. κα΄, 15-17). Ό ίδιος ό Κύριος έχει πει: «Έγώ ειμι ό ποιμήν ό καλός. Ό ποιμήν ό καλός τήν ψυχήν αυτού τίθησιν υπέρ τών προβάτων· ό μισθωτός δέ και οὐκ ὢν ποιμήν, οὗ οὐκ εισί τά πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον και ἀφήσιν τά πρόβατα και φεύγει· και ό λύκος ἀρπάξει αὐτά και σκορπίζει τά πρόβατα. Ό δέ μισθωτός φεύγει, ότι μισθωτός έστι και οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τών προβάτων. Έγώ ειμι ό ποιμήν ό καλός, και γινώσκω τά ἐμὰ και γινώσκομαι υπό τών ἐμῶν· καθὼς γινώσκει με ό πατήρ καὶ γὼ γινώσκω τὸν πατέρα και τήν ψυχήν μου τίθημι υπέρ τών προβάτων. Και άλλα πρόβατα έχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τής αὐτῆς ταύτης, κάκεινά με δεῖ ἀγαγεῖν και τής φωνῆς μου ἀκούσουσι, και γενήσεται μία ποίμνη εἰς ποιμήν» (Ίω. ι΄, 11-16). Σύμφωνα μέ τό πρότυπο αυτό οί άγιοι ιεράρχες είναι αυτοί πού άγρυπνοῦν μέ άγάπη για τό λογικό ποίμνιο και μέ τήν άφοσίωσή τους στον λόγο του Εὐαγγελίου, μέ τήν αυθεντική έρμηνεία του και τήν αγιότητα του βίου τους συνάγουν τή λογική ποίμνη και τήν όδηγοῦν, όπως σημειώσαμε, μέ ασφάλεια στό αἰσιο τέλος. Πλήρη περιγραφή του έργου, πού προσφέρουν οί άγιοι ιεράρχες στην Έκκλησία μέ τήν χάρη του Άγίου Πνεύματος, μάς δίδει ένα στιχηρόν τών Αἰώνων τής Κυριακῆς τών άγίων Πατέρων:

«Όλην εισδεξάμενοι τήν νοητήν λαμπηδόνα του

Άγίου Πνεύματος,

τό υπερφυσάτον χρησιμολόγημα,

τό βραχὺ ρήματι και πολὺ συνέσει,

θεοπνεύστως απεφθέγγαντο οί χριστοκλήρυκες

εὐαγγελικῶν προϊστάμενοι δογμάτων,

οί μακάριοι, και τῶν εὐσεβῶν παραδόσεων

ἄνωθεν λαβόντες τήν τούτων αποκάλυψιν σαφῶς

και φωτισθέντες

ἐξέθεντο πίστιν θεοδίδακτον».

Οί ὄσιοι

Πάντοτε καί ἐξ ἀρχῆς ὑπῆρχαν στήν Ἐκκλησία κατὰ τό πρότυπο τοῦ Τιμίου Προδρόμου χριστιανοί, οἱ ὅποιοι ἐπιθυμοῦσαν νά ἀφιερώσουν τήν ζωή τους ὀλοκληρωτικά στήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ. Ἰδιαιτέρως ἀπό τόν δ' αἰ. καί ἐξῆς, μέ πρῶτο διδάσκαλο τόν Ἀντώνιο τόν Μέγα, πολλαπλασιάζονται οἱ χριστιανοί πού ἀναχωροῦν ἀπό τίς πόλεις καί ἐγκαταλείπουν τήν συνηθισμένη ζωή μέ σκοπό στήν ἔρημο νά ἀφιερώσουν ὅλην τήν ζωή τους στήν προσευχή καί στήν ἀσκησιμότητα τῶν ἀρετῶν. Οἱ χριστιανοί ἐκείνης τῆς ἐποχῆς εἶχαν γνωρίσει ἀπό πολύ κοντά τά κατορθώματα τῶν ἁγίων μαρτύρων καί ἐθεωροῦσαν ὅτι μετά τήν ἐλευθερία καί τήν ἀσφάλεια, πού ἀπελάμβαναν μετά τήν ἀλλαγὴ τῶν συνθηκῶν τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, ἦταν πολύ εὐκόλο νά ὀνομάζεται καί νά εἶναι κανεῖς χριστιανός, ὡς ἐκ τούτου ἐπιθυμοῦσαν νά προσφέρουν ὅ,τι μποροῦσαν περισσότερο στόν Χριστό. Ὡς ἐκ τούτου ἔχοντας πρότυπο τόν Τιμιο Πρόδρομο, τόν Εὐαγγελιστή Ἰωάννη, τόν Ἀπόστολο Παῦλο, τόν Μωυσῆ, ὁ ὅποιος εἶχε ἀποσυρθεῖ τεσσαράκοντα ἡμέρες ἐπάνω στήν κορυφή τοῦ ὄρους Σινᾶ νηστεύων καί προσευχόμενος γιά νά ἀξιωθεῖ νά λάβει τόν Νόμο, καί κοντά σέ αὐτόν ὅλον τόν Ἰουδαϊκό λαό, πού περιπλανῶντο στήν ἔρημο ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη καί τούς ἔτρεφε ἐκεῖ ὁ Θεός μέ τό «μάννα» καί τό «ὔδωρ ἐκ πέτρας», ἀλλά τέλος καί αὐτόν τόν Κύριο, ὁ Ὅποιος εἶχε ἀποσυρθεῖ σέ ἔρημο τόπο ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρες ἐπίσης νηστεύων καί προσευχόμενος καί πειραζόμενος ὑπό τοῦ διαβόλου, ὁ Ὅποιος ἀκόμη πολλές φορές ἀπεσύρετο σέ κάποιο ὄρος ἢ σέ ἐρήμους τόπους γιά νά προσευχηθεῖ^{xiv}, ἔχοντας ὅλα αὐτά τά παραδείγματα καί πολλά ἄλλα ἀπεφάσιζαν νά ἀποσυρθοῦν στήν ἔρημο καί νά ζήσουν ἐκεῖ ἀσκητική ζωή δίδοντας μέ τόν τρόπο αὐτό τό διαρκές «μαρτύριον τῆς συνειδήσεως». Τό μαρτύριον τῆς συνειδήσεως διαρκεῖ μίαν ὀλόκληρη ζωή, τήν ὁποία ἐπιλέγει ὁ χριστιανός μέ ἀπόλυτη ἐλευθερία, ὑπακούοντας στόν λόγο τοῦ Κυρίου «ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρεῖται». Στήν ἀσκητική ζωή ὀδηγεῖται ὁ ἀσκητής ἀπό θεῖον ἔρωτα καί ἀσκεῖ μέ πολλή ἐπιμέλεια τίς βασικές ἀρετές τῆς παρθενίας, τῆς ἀκτημοσύνης καί τῆς ὑπακοῆς σέ ὅλην του τήν ζωή. Στούς ὄσιους ἀσκητές, ἄνδρες καί γυναῖκες, παρατηρεῖται ἡ θαυμαστή ἐξέλιξη, πού ἔχει ἡ ἀληθινή πνευματική ζωή.

Μπορεῖ τό σῶμα νά φθείρεται λόγω τῶν ἀσκητικῶν ἀγώνων, τῶν νηστειῶν, τῶν κοπιαστικῶν ἐργασιῶν καί τῶν ἀγρυπνιῶν ἀλλά καί τοῦ γήρατος, ὅπως εἶναι ἀναμενόμενο καί φυσικό νά γίνεται στήν ζωή τοῦ ἀνθρώπου, οἱ πνευματικές δυνάμεις ὁμως αὐξάνονται! Παρατηροῦνται στούς ὄσιους, οἱ ὅποιοι κατὰ τόν Ἀπόστολο Παῦλο «τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις», φανεροί πλέον οἱ καρποὶ τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος: «ὁ δὲ καρπὸς τοῦ Πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια» (Γαλ. ε', 22-25). Καθαρίζεται ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὰ πάθη τῆς καὶ ἀναδύεται χωρὶς τὰ ἐμπόδια, πού τήν σκοτίζουν καί τήν καλύπτουν, τό «κατ' εἰκόνα» τῆς δημιουργίας τοῦ Θεοῦ. Ἡ ψυχὴ τῶν ὀσίων ἀσκητῶν ἐλευθερώνεται ἀπὸ τὰ πάθη, πού συνήθως ἀμαυρώνουν τίς ψυχές τῶν ἀνθρώπων, καί ἀναφαίνεται ἡ καθαρὴ καί φυσικὴ κατάσταση τῆς ψυχῆς, ὅπως βγήκε δηλαδή ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Δημιουργοῦ τῆς. Πορεύονται λοιπὸν πρὸς τό «καθ' ὁμοίωσιν» τοῦ Θεοῦ, καί δέχονται τήν «κατὰ χάριν θέωσιν» καί ἀναφέρεται γιά πολλοὺς ἀπὸ τούς ὄσιους, ὅτι ἔλαμπε μέ φῶς τό πρόσωπό τους (Ἀντώνιος, Σισώης, Μωυσῆς), σέ ἄλλους ὑποτασσόταν ἡ κτίσις τοῦ Θεοῦ, τὰ ἄγρια ζῶα ἡμέρευαν καί τούς ὑπηρετοῦσαν, οἱ καταστρεπτικὲς δυνάμεις τῆς φύσεως περιορίζονταν μέ τήν προσευχή τους (Ἀντώνιος, Γεράσιμος, Σάββας), ἀποκοῦσαν προφητικό καί διορατικό χάρισμα καί ἔβλεπαν τὰ μελλούμενα νά συμβοῦν γεγονότα ἢ ἔβλεπαν μέσα στίς ψυχές τῶν ἀνθρώπων καί προσέφεραν στόν κάθε ἕνα τήν συμβουλὴ πού εἶχε ἀνάγκη γιά τήν θεραπεία τῶν παθῶν τῆς ψυχῆς, εἶχαν πρὸς ὅλους ἀγάπη καί ἀκακία, ἀποκοῦσαν τό χάρισμα τῶν ἱαμάτων καί μέ τήν προσευχή τους ἐγίνονταν θαύματα καί δαιμόνια ἀπελεύνονταν. Στὴν ζωή τῶν ὀσίων ἐπαληθεύεται ὁ λόγος τοῦ Κυρίου: «σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύουσαι ταῦτα παρακολουθήσει· ἐν τῷ ὀνόματι μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι· γλώσσαις λαλήσουσι καιναῖς· ὄφεις ἀροῦσι· κἄν θανάσιμόν τι πίωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψει· ἐπὶ ἀρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσι καὶ καλῶς ἔξουσιν» (Μαρκ. ιστ', 17-18).

Κατηγορήθηκε ὁ χριστιανικός ἀναχωρητικός βίος, ὅτι εἶχε ὡς πρότυπο αἰγυπτιακὲς ἀδελφότητες, πού τιμοῦσαν τήν Ἰσιδα καί τόν Ὅσιρι, ἢ τήν ἰσραηλινὴ αἵρεση τῶν Ἑσσαίων ἢ τὰ ἀσκητικά ἰδεώδη ἀπὸ τὴν Ἄπω Ἀνατολή ἢ ὅμοια ἀσκητικά ἰδεώδη τοῦ Νεο-

πλατωνισμού. Οί όμοιότητες όμως είναι μόνον έξωτερικές. Πολύ σημαντική και βασική διαφορά είναι, ότι ό χριστιανικός άσκητικός βίος είναι Χριστοκεντρικός. Όλα δηλαδή ξεκινούν και όλα επιτυγχάνονται όχι ως αποτέλεσμα κάποιας μεθοδευμένης εξασκήσεως των ικανοτήτων, πού έχει εκ φύσεως ό άνθρωπος, αλλά όλα έρχονται ως αποτέλεσμα της αγάπης του Χριστού για τά πλάσματά Του και της χάριτος του Άγιου Πνεύματος.

Οί μορφές του μοναχισμού

Όπως σημειώσαμε, πάντοτε και έξ αρχής υπήρχαν στην Έκκλησία χριστιανοί, οί όποιοι είτε μόνιμοι είτε συγκεντρωμένοι σέ ομάδες ζούσαν άσκητική ζωή. Κατά τους τρεις πρώτους αιώνες των διωγμών εκτός από εκείνους, πού μόνιμοι ζούσαν βίο άσκητικό, υπήρχαν και μικρά τάγματα «παρθενοώντων» (άνδρών και γυναικών), πού εξασκοούσαν μία μορφή κοινοβιακού βίου μέσα στις πόλεις. Σέ τέτοιες ομάδες ανήκουν παρθενομάρτυρες, όπως οί Άγιες Παρασκευή, Κυριακή, Μαρίνα. Κατά τις αρχές του δ' αι. εμφανίζεται ό αναχωρητισμός στό πρόσωπο των οσίων Άντωνίου του Μεγάλου, Παύλου του Θηβαίου, και ακολουθώντας λόγω του γεγονότος, ότι οί μεγάλοι αυτοί αναχωρητές προεκάλεσαν τό ενδιαφέρον πολλών άλλων νά ακολουθήσουν και εκείνοι τό παράδειγμά τους, εμφανίζεται ό κοινοβιακός μοναχισμός, ό όποιος οργανώνεται από τους οσίους Παχώμιο, Ίλαρίωνα, Χαρίτωνα, Εϋθύμιο, Γεράσιμο, Θεοδόσιο, Σάββα.

Η ιστορική εξέλιξη και διάδοση του μοναχισμού

Όπως σημειώσαμε, ό Άγιος Άντώνιος ό Μέγας (251;-350) και ό όσιος Παχώμιος (†347) στις αρχές του δ' αι. αναχωρούν στις έρημους της Αιγύπτου. Στά μέσα του δ' αι. διαδίδεται στην Παλαιστίνη από τον Άγιο Ίλαρίωνα (†371), μαθητή του Άγιου Άντωνίου, και τον όσιο Χαρίτωνα (περί τό 330) τό σύστημα των Λαυρών και ακολουθούν οί όσιοι Εϋθύμιος ό Μέγας (†473), Γεράσιμος ό Ίορδανίτης (†475), Σάββας ό Ήγιασμένος (†532). Τήν ίδια εποχή ό Άγ. Ήπιφάνιος Κωνσταντίας (Σαλαμίνας) Κύπρου (†403) φέρνει τον κοινοβιακό μοναχισμό του οσίου Παχωμίου στην Παλαιστίνη. Από την Παλαιστίνη διαδίδεται ό μοναχισμός στην Συρία, στην Μεσοποταμία και

στή Μικρά Άσία, όπου έχουμε τις μορφές του οσίου Έφραίμ του Σύρου (†372) και του Μεγάλου Βασιλείου (†378). Από την εποχή αυτή συρρέουν από Άνατολή και Δύση στους Άγίους Τόπους της Παλαιστίνης άνθρωποι, κάποιοι από αυτούς προερχόμενοι από ευγενικές οικογένειες, οί όποιοι πωλούν τά κτήματα και τά υπάρχοντά τους και έρχονται στην Παλαιστίνη και κτίζουν όνομαστά κοινοβία, όπως ή όσία Μελάνη ή Ρωμαία (†439). Άλλα όνόματα μεγάλων οσίων μπορούμε νά αναφέρουμε Μακάριο τον Αιγύπτιο (†390;), Θεοδόσιο τον Κοινοβίαρχη (†529), Ίωάννη τον Σιναΐτη της Κλίμακος († 600), Μάξιμο τον Όμολογητή (†662), Ίωάννη τον Δαμασκηνό († 749), Θεόδωρο τον Στουδίτη (†826), Συμεών τον Νέο Θεολόγο (†1022), Γρηγόριο Θεσσαλονίκης τον Παλαμᾶ (†1359). Ό Μέγας Άθανάσιος κατά τις έξορίες του στή Δύση διαδίδει εκεί τό μοναχικό ιδεώδες και από τή Δύση επισκοποι, οί όποιοι έξορίζονται στην Άνατολή, γνωρίζουν τον μοναχισμό στον τόπο της γεννήσεώς του. Από τή Δύση προέρχονται ό Άγιος Ίωάννης Κασσιανός (†433, χειροτονείται εις διάκονον υπό Ίωάννου του Χρυσοστόμου, τό 415 ιδρύει μοναστήρια στην Μασσαλία), ό Άγιος Βενέδικτος (†547;, από τή Νουρσία της Ούμβριας, τό 529 ιδρύει τή μονή του Monte Cassino στην Καμπανία). Από τον ι' αι. αναπτύσσεται ιδιαίτερος ή μοναστική πολιτεία του Άθωνος ή Άγιου Όρους μέ τους πρώτους αναχωρητές Άθανάσιο και Πέτρο, ή όποία καρποφορεί άμέτρητο πλήθος οσίων άσκητών.

Σημαντικά κείμενα, στα όποια περιγράφεται ή αναχωρητική ζωή των οσίων και ή ευεργετική επίδραση πού είχαν στην ζωή της Έκκλησίας, είναι του Μεγάλου Άθανασίου, Βίος Μεγάλου Άντωνίου (357), τά «Άποφθέγματα γερόντων» (ή Γεροντικόν), του Παλλαδίου Έλενοπόλεως, «Λαυσαϊκόν» ή «πρός Λαύσον ιστορία» (419-420, ό Λαύσος ήταν αρχιθαλαμηπόλος του Θεοδοσίου Β'), «Η κατ' Αίγυπτον των μοναχών ιστορία», Ίωάννου Μόσχου (619), «Λειμών» ή «Λειμωνάριον», Σωφρονίου Έεροσολύμων (†638), Βίος οσίας Μαρίας της Αιγυπτίας, Παύλου Ευεργετινού (†1054), «Συναγωγή των θεοφθόγων ρημάτων και διδασκαλιών των θεοφόρων και Αγίων Πατέρων» (είναι ό ιδρυτής της Μονής της Θεοτόκου Ευεργέτιδος στην Κωνσταντινούπολη και συντάκτης της Εϋχῆς «*Άσπιλε, άμόλυντε ...*» του Άποδείπνου).

Ἄς τελειώσουμε τή σύντομη καί ἑλλιπῆ ἀναφορά
στούς χορούς τῶν Ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας μας μέ τήν
παράκληση: «*Τῆ προσβεία, Κύριε, πάντων τῶν*

*Ἁγίων καί τῆς Θεοτόκου τήν σὴν εἰρήνην δὸς ἡμῖν
καί ἐλέησον ἡμᾶς ὡς ὁ μόνος οἰκτίρων.*
Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- i Κουρεμένου Νικολάου, «Οἱ ἀπαρχές τῆς χρήσης τοῦ τίτλου Θεοτόκος γιά τήν Παρθένο Μαρία», *Ἀνάλεκτα*, τεῦχος 1(2012), ἐκδ. Πεμπτούσια, σελ. 3-6, καί www.pemptousia.gr/?p=21457 ἢ www.pemptousia.gr/2011/12/i-aparches-tis-chrisis-tou-titlou-theoto.
- ii Ὡριγένους, *Εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Ἀπόσπασμα* 281.
- iii Γρηγορίου Νεοκαισαρείας, *Εἰς τὸν Εὐαγγελισμόν*, α΄.
- iv Πολλές ἀκόμη προτυπώσεις μπορεῖ νά βρεῖ κανεὶς στὰ χωρία Ἀββακούμ γ΄ (τὸ κατάσκιον ὄρος), Κριταί στ΄, 37-40 (ὁ πόκος τοῦ Γεδεών), Ψαλμός σα΄, 6 (ὁ ὑετός ἐπὶ πόκον) καί ἄλλα.
- v Πρβλ. Α΄ Κορ. γ΄, 16: «*οὐκ οἴδατε, ὅτι ναὸς Θεοῦ ἐστε καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν;*», στ΄, 19: «*ἢ οὐκ οἴδατε, ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν Ἁγίου Πνεύματος ἐστίν, οὗ ἔχετε ἀπὸ Θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὲ ἐαυτῶν;*» καὶ Β΄ Κορ. στ΄, 16: «*ἢ οὐκ οἴδατε, ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν Ἁγίου Πνεύματος ἐστίν, οὗ ἔχετε ἀπὸ Θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὲ ἐαυτῶν;*»
- vi Πρβλ. Τίτ. β΄, 11: «*ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις*» καὶ γ΄, 4: «*ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτήρος ἡμῶν Θεοῦ.*»
- vii Μακαρίου Σιμωνοπετρίτου, ἱερομονάχου, *Νέος Συναξαριστῆς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας*, τόμος ια΄, Ἰούλιος. Ἐκδ. Ἰνδικτος, Ἀθήναι 2008, σελ. 17-19. Ἐμφανίζεται ἐπίσης καὶ ἡ ὀνομασία ἀγία Σορός, πού σημαίνει τήν πολυτιμη ἀργυρῆ καὶ χρυσή θήκη, ἡ ὁποία ἀπὸ κάποια ἐποχὴ ἀντικατέστησε τήν παλαιότερη θήκη.
- viii Μακαρίου Σιμωνοπετρίτου, ἱερομονάχου, *Νέος Συναξαριστῆς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας*, τόμος ιβ΄, Αὐγουστος. Ἐκδ. Ἰνδικτος, Ἀθήναι 2009, σελ. 351-353.
- ix Μακαρίου Σιμωνοπετρίτου, ἱερομονάχου, *Νέος Συναξαριστῆς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας*, τόμος β΄, Ὀκτωβριος. Ἐκδ. Ἰνδικτος, Ἀθήναι 2004, σελ. 321-322.
- x Μακαρίου Σιμωνοπετρίτου, ἱερομονάχου, *Νέος Συναξαριστῆς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας*, τόμος στ΄, Φεβρουάριος. Ἐκδ. Ἰνδικτος, Ἀθήναι 2006, σελ. 270-271.
- xi Ματθ. ι΄, 2-4, Μάρκ. γ΄, 16-19, Λουκ. στ΄, 14-16, Πράξ. α΄, 13 καὶ 26.
- xii «*Καὶ ὅτε ἐξεχέιτο τὸ αἷμα Στεφάνου τοῦ μάρτυρός σου*» (Πράξ. κβ΄, 20), «*Ἀντίπας ὁ μάρτυς μου ὁ πιστός*» (Ἀποκ. β΄, 13), «*καὶ δώσω τοῖς δυοῖ μάρτυσί μου καὶ προφητεύσουσιν ... καὶ ὅταν τελέσωσι τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ’ αὐτῶν πόλεμον καὶ νικήσει αὐτούς καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς*» (Ἀποκ. ια΄, 3, 7), «*καὶ εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων καὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ*» (Ἀποκ. ιζ΄, 6).
- xiii Πρβλ. Ματθ. κ΄, 20-23. Ρωμ. στ΄, 3-5. Α΄ Κορ. ια΄, 24, 26.
- xv Ματθ. δ΄, 1-2, Μαρκ. α΄, 12-13, Λουκ. δ΄, 1-2. Πρβλ. τὸ γεγονός τῆς Μεταμορφώσεως, Λουκ. θ΄, 28-31 καὶ στό βιβλίον τῆς Ἀποκαλύψεως ιδ΄, 1-5 τὴν ἀναφορά στοὺς «παρθένους» καὶ «ἀμώμους», πού ἀκολούθησαν τὸν Χριστό.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ - ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 1412/845/12.4.2017

**Κανονισμός αναθέσεως και εκτελέσεως
παρά της Ίερας Μητροπόλεως Σάμου και Ίκαρίας
και των υπαγομένων σέ αυτήν εκκλησιαστικῶν νομικῶν προσώπων
συμβάσεων ἔργων, μελετῶν και παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν**

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν:

1. τὰ ἄρθρα 29 παρ. 2 καί 46 παρ. 2 τοῦ Νόμου 590/1977 «Περί Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (Α' 146), καί τὸ ἄρθρο 68 παρ. 1, ὑποπαρ. 3 καί 6 τοῦ Ν. 4235/2014,

2. τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ποιμανούσης Ἐκκλησίας πρὸς τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα, οἱ ὁποῖες ἀπορρέουν ἀπὸ τὰς Εὐαγγελικὰς ἐπιταγὰς, τοὺς ἱεροῦς Κανόνας καί τοὺς νόμους τοῦ Κράτους,

3. τὰς ὑφισταμένας κοινωνικὰς, ποιμαντικὰς καί πνευματικὰς ἀνάγκας τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Σάμου καί Ἰκαρίας,

4. τὴν 139/17.3.2017 Πρότασιν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Σάμου καί Ἰκαρίας κ. Εὐσεβίου,

5. τὴν ἀπὸ 24.3.2017 Γνωμοδότησιν τῆς Νομικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί

6. τὴν ἀπὸ 5.4.2017 Ἀπόφασιν τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου,

Ἀποφασίζει

καθορίζει τὸν τρόπο ἀναθέσεως, ἐκπονήσεως καί διενεργείας ἔργων, μελετῶν, προμηθειῶν καί ὑπηρεσιῶν παρά τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Σάμου καί Ἰκαρίας καί τῶν υπαγομένων εἰς αὐτὴν ἐκκλησιαστικῶν νομικῶν προσώπων, ὡς ἑξῆς:

**Κανονισμός ἀναθέσεως καί ἐκτελέσεως
παρά τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Σάμου καί Ἰκαρίας
καί τῶν υπαγομένων σέ αὐτὴν ἐκκλησιαστικῶν
νομικῶν προσώπων συμβάσεων ἔργων, μελετῶν
καί παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν**

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'
ΓΕΝΙΚΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Ἄρθρον 1

Ἀντικείμενον τοῦ Κανονισμοῦ

1. Ἀντικείμενον τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ ἀποτελεῖ ὁ καθορισμὸς τῶν ὄρων καί προϋποθέσεων, κατὰ τοὺς ὁποῖους ἀνατίθενται, συνάπτονται καί ἐκτελοῦνται αἱ

συμβάσεις ἔργων, μελετῶν καί παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν, τὰς ὁποίας ἀναθετεῖ τὸ νομικὸν πρόσωπον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σάμου καί Ἰκαρίας, οἱ Ἱεροὶ Ναοί, αἱ Ἱεραὶ Μοναὶ καί τὰ ὑπόλοιπα ὑπαγόμενα εἰς αὐτὴν Ἐκκλησιαστικὰ Νομικὰ Πρόσωπα τοῦ ἄρθρου 1 παρ. 4 τοῦ Ν. 590/1977.

2. Περί τοῦ ὀρισμοῦ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου ἰσχύουν οἱ ὀρισμοὶ τοῦ Κανονισμοῦ 55/1974 (ΦΕΚ Α' 185/1.7.1974).

3. «Μελέτη ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου» εἶναι τὸ ἀποτελεσμα συστηματικῆς καί ἀναλυτικῆς ἐπιστημονικῆς καί τεχνικῆς ἐργασίας καί ἐρεῦνης, πού ἀποβλέπει εἰς τὴν παραγωγὴν ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου ἢ εἰς τὴν ἐπέμβασιν ἐπὶ ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου ἢ εἰς τὸν σχεδιασμὸν καί τὴν ἀπεικόνισιν ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου ἢ εἰς τὸν σχεδιασμὸν ἔργου διὰ τὴν ἀξιοποίησιν τῆς περιουσίας. Ἡ μελέτη ἔχει τὴν ἔκτασιν καί τὸ βάθος πού καθορίζεται μὲ τὴν σύμβασιν ἀναθέσεως τῆς, ἀπεικονίζεται δέ καί παραδίδεται εἰς τὴν Ἀναθέτουσαν Ἀρχὴν μὲ συγκεκριμένην συμπεφωνημένην μορφήν.

4. «Σύμβασις παροχῆς ὑπηρεσιῶν συναφῶν μὲ ἐκκλησιαστικὰ ἔργα» εἶναι ἡ σύμβασις εἰς τὴν ὁποίαν ἡ παροχὴ τοῦ ἀναδόχου συνίσταται εἰς τὴν προσφορὰν γνώσεων καί ἰκανοτήτων, διὰ τῆς διαθέσεως κυρίως συγκεκριμένου ἐπιστημονικοῦ προσωπικοῦ καί ἀλλῶν μέσων δι' ὠρισμένον χρονικὸν διάστημα, πού προσδιορίζεται εἴτε ἡμερολογιακῶς εἴτε ἐν συναρτήσει μὲ ὠρισμένον γεγονός τῆς διαδικασίας παραγωγῆς ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου.

Ὡς συμβάσεις παροχῆς ὑπηρεσιῶν νοοῦνται ἰδίως αἱ συμβάσεις:

α) Διὰ τὴν σύνταξιν τῶν τευχῶν διαγωνισμοῦ ἀναθέσεως μελέτης ἢ ὑπηρεσίας.

β) Διὰ τὸν ἔλεγχον καί τὴν ἐπίβλησιν ἔργου ἢ μελέτης.

γ) Διὰ τὴν ὑποστήριξιν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σάμου καί Ἰκαρίας ἢ τῶν υπαγομένων εἰς αὐτὴν Ἐκκλησιαστικῶν Νομικῶν Προσώπων εἴτε κατὰ τὴν διαδικασίαν ἀναθέσεως συμβάσεως μελέτης, ἔργου ἢ ὑπηρεσίας, εἴτε εἰς τὴν ἐπίβλησιν ἢ τὸν ἔλεγχον μελέτης εἴτε εἰς τὴν διοίκησιν ἢ ἐπίβλησιν ἢ ἔλεγχον ἔργου.

5. Ἐν περιπτώσει ἀμφισβητήσεως περὶ τὸν χαρακτηρισμὸν ἔργου τινὸς ὡς καλλιτεχνικοῦ ἀποφαίνεται ἐν ὄλο-

μελεία ή Καλλιτεχνική Έπιτροπή της Ίερᾶς Μητροπόλεως Σάμου καὶ Ἰκαρίας.

6. Ἐκαστον τῶν ἔργων περιλαμβάνει τὴν ἐκπόνησιν τῆς μελέτης καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς κατασκευῆς του.

7. Τὰ ἔργα, αἱ μελέται καὶ αἱ παροχαὶ συναφῶν ὑπηρεσιῶν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἀξιοποίησιν τῆς περιουσίας τῆς Ίερᾶς Μητροπόλεως Σάμου καὶ Ἰκαρίας καὶ τῶν ὑπαγομένων εἰς αὐτὴν ἐκκλησιαστικῶν νομικῶν προσώπων, δὲν ἀποτελοῦν «δημόσια ἔργα» ἢ «διοικητικὲς συμβάσεις ἔργων ἢ μελετῶν» ἢ «δημόσιες συμβάσεις ἔργων» ἢ «δημόσιες συμβάσεις μελετῶν» κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς σχετικῆς νομοθεσίας (ν. 4412/2016), καθ' ὅσον ἡ Ίερά Μητρόπολις Σάμου καὶ Ἰκαρίας καὶ τὰ ὑπαγόμενα εἰς αὐτὴν ἐκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα δὲν συνιστοῦν «ὄργανοι τοῦ δημοσίου δικαίου» κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν ὁδηγιῶν 2014/25/ΕΚ ἢ 2014/24/ΕΚ. Ὅμοίως καὶ αἱ ρυθμιζόμενα διὰ τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ συμβάσεις δὲν ὑπόκεινται εἰς τὰς προβλεπόμενας διὰ τὰ νομικά πρόσωπα τῆς Γενικῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Δημοσίου Τομέως διαδικασίας προσυμβατικοῦ ἐλέγχου (ἄρθρον 68 παρ. 3 τοῦ Ν. 4235/2014).

ἄρθρον 2

Πεδίον Ἐφαρμογῆς

1. Ὁ παρῶν Κανονισμὸς ἐφαρμόζεται ἐφ' ὄλων τῶν συναπομένων ὑπὸ τοῦ νομικοῦ προσώπου τῆς Ίερᾶς Μητροπόλεως Σάμου καὶ Ἰκαρίας καὶ τῶν ὑπαγομένων σὲ αὐτὴν Ἐκκλησιαστικῶν Νομικῶν Προσώπων συμβάσεων ἔργων καὶ μελετῶν εἰς τὸ πλῆσιον τῆς δραστηριότητός τους.

2. Ὁ παρῶν Κανονισμὸς ἐφαρμόζεται καὶ ὅταν ἡ ὑπὸ σύναψιν σύμβασις ἔργου ἔχει ταυτοχρόνως ὡς ἀντικείμενον καὶ τὴν διενέργειαν προμηθείας ἢ τὴν παροχὴν ὑπηρεσίας ἢ τὴν ἐκπόνησιν μελέτης, ἐφ' ὅσον ἡ προϋπολογιζομένη ἀξία τοῦ ἔργου ὑπερβαίνει τὴν προϋπολογιζομένην ἀξίαν τῆς περιλαμβανομένης ἐν τῇ συμβάσει προμηθείας ἢ ὑπηρεσίας ἢ μελέτης.

3. Διὰ τὸ ὕψος τοῦ ποσοῦ τῶν προϋπολογισμῶν τῶν ἔργων, μελετῶν ἢ παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν ποὺ καταλαμβάνονται ἀπὸ τὸν παρόντα Κανονισμὸν δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ὁ Φ.Π.Α. ἢ ἄλλοις τυχόν προβλεφθῆσόμενος φόρος ἢ αἱ ἀναθεωρήσεις.

ἄρθρον 3

Συμβάσεις μὲ ἐκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα καὶ μὲ νομικά πρόσωπα τοῦ δημοσίου τομέως

Ἡ Ίερά Μητρόπολις Σάμου καὶ Ἰκαρίας καὶ τὰ ὑπαγόμενα εἰς αὐτὴν Ἐκκλησιαστικά Νομικά Πρόσωπα δύνανται, ἀνεξαρτήτως ὕψους προϋπολογισμοῦ, νὰ ἀναθέτουν ἀπ' εὐθείας συμβάσεις ἔργων, μελετῶν καὶ παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν καὶ νὰ συνάπτουν προγραμματικὰς

συμβάσεις διὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἔργων ἢ μελετῶν μὲ ἐτέρας ἐκκλησιαστικὰς Ἀναθετούσας Ἀρχὰς (ν.π.δ.δ ἢ ν.π.ι.δ.), ὡς καὶ μὲ νομικά πρόσωπα, εἰς τὰ ὁποῖα ἡ Ίερά Μητρόπολις Σάμου καὶ Ἰκαρίας ἀσκεῖ ἀμέσως ἢ ἐμμέσως καθοριστικὴν ἐπιρροὴν λόγῳ τῆς κυριότητος ἢ τῆς χρηματοδοτικῆς τῆς ἐπιρροῆς, καθὼς καὶ μὲ τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον, Ν.Π.Δ.Δ. ἢ Ο.Τ.Α. καὶ ἐν γένει μὲ νομικά πρόσωπα τοῦ δημοσίου τομέως.

ἄρθρον 4

ἄρθρα - ἔννοιαι - ὀρισμοί

1. Αἱ ἀποφάσεις διὰ τὴν δημοπράτησιν καὶ ἀνάθεσιν συμβάσεως μελέτης ἢ ἔργου ἢ παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν τῆς Ίερᾶς Μητροπόλεως Σάμου καὶ Ἰκαρίας λαμβάνονται ἀπὸ τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον, ἐνῶ αἱ ἀποφάσεις διὰ τὴν δημοπράτησιν καὶ ἀνάθεσιν συμβάσεως μελέτης ἢ ἔργου ἢ παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν παρὰ ὑπαγομένου εἰς τὴν Ίεράν Μητρόπολιν Σάμου καὶ Ἰκαρίας Ἐκκλησιαστικοῦ Νομικοῦ Προσώπου λαμβάνονται ἀπὸ τὸ οἰκεῖον Ἐκκλησιαστικὸν Συμβούλιον ἢ Ἡγουμενοσυμβούλιον καὶ ἐγκρίνονται ἀπὸ τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον.

2. Ὡς «Κύριος τοῦ ἔργου» καὶ «Ἐργοδότης» ὀρίζεται ἡ Ίερά Μητρόπολις Σάμου καὶ Ἰκαρίας ἢ τὸ ὑπαγόμενον εἰς αὐτὴν Ἐκκλησιαστικὸν Νομικὸν Πρόσωπον.

4. Ὡς «Ἀναθέτουσα Ἀρχή» ὀρίζεται τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον ἢ τὸ οἰκεῖον Ἐκκλησιαστικὸν Συμβούλιον ἢ Ἡγουμενοσυμβούλιον.

5. Ὡς «Προισταμένη Ἀρχή» διὰ πᾶν ἔργον, μελέτην καὶ παροχὴν συναφῶν ὑπηρεσιῶν τῆς Ίερᾶς Μητροπόλεως Σάμου καὶ Ἰκαρίας ἢ ὑπαγομένου εἰς αὐτὴν Ἐκκλησιαστικοῦ Νομικοῦ Προσώπου εἶναι τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον.

6. Ὡς «Διευθύνουσα καὶ Ἐπιβλέπουσα Ὑπηρεσία» ὀρίζεται ἡ Τεχνικὴ Ὑπηρεσία τῆς Ίερᾶς Μητροπόλεως Σάμου καὶ Ἰκαρίας. Ἡ ἐν λόγῳ Ὑπηρεσία στελεχώνεται μὲ μονίμους ὑπαλλήλους ἢ μὲ ὑπαλλήλους ἐπὶ σχέσει ἔργασίας ἀορίστου ἢ ὀρισμένου χρόνου καὶ μὲ ἐπὶ συμβάσει ἔργου ἢ ἐντολῆς. Τὰ στελέχη τῆς Ὑπηρεσίας ταύτης ἀσκοῦν ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ καθήκοντα ἐπιβλέποντος Μηχανικοῦ κατ' ἀνάθεσιν.

7. Ὡς «Τεχνικὸν Συμβούλιον» ὀρίζεται τὸ Τεχνικὸν Συμβούλιον τῆς Ίερᾶς Μητροπόλεως Σάμου καὶ Ἰκαρίας.

8. Ἐπὶ τῶν αἰτήσεων θεραπείας ἐργοληπτῶν, μελετητῶν καὶ παρόχων συναφῶν ὑπηρεσιῶν διὰ συμβάσεις τῆς Μητροπόλεως Σάμου καὶ Ἰκαρίας ἢ τῶν ὑπαγομένων εἰς αὐτὴν ἐκκλησιαστικῶν νομικῶν προσώπων ἀποφαίνεται τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον, κατόπιν γνωμοδοτήσεως τοῦ Τεχνικοῦ Συμβουλίου.

9. Ἐπὶ τῶν ἐνστάσεων ἐργοληπτῶν, μελετητῶν καὶ παρόχων συναφῶν ὑπηρεσιῶν διὰ συμβάσεις τῆς Ίερᾶς

Μητροπόλεως Σάμου καί Ίκαρίας ἢ τῶν ὑπαγομένων εἰς αὐτὴν νομικῶν προσώπων ἀποφαίνεται τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον.

ἄρθρον 5

Κατασκευὴ ἔργων καί ἐκπόνησις μελετῶν

1. Τὰ ἔργα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως ἢ τῶν ὑπαγομένων εἰς αὐτὴν ἐκκλησιαστικῶν νομικῶν προσώπων κατασκευάζονται βάσει σχετικῆς μελέτης, ἀναλόγως τῆς φύσεως τοῦ ἔργου:

α) Εἴτε ἀπὸ ἐργοδηπικᾶς ἐπιχειρήσεις, εἴτε ἀπὸ ἐμπειροτέχνων, εἴτε ἀπὸ εἰδικῶν τεχνίτων, εἴτε ἀπὸ εἰδικῶν περὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ καλλιτέχνων.

β) Ἀπὸ τῆν Ἱερὰν Μητρόπολιν Σάμου καί Ίκαρίας ἢ ὑπαγόμενον εἰς αὐτὴν ἐκκλησιαστικὸν νομικὸν πρόσωπον μὲ ἀυτεπιστάσιαν μὲ προσωπικὸν πού εἴτε ὑπάρχει εἴτε κατὰ περίπτωσιν προσλαμβάνεται καί ἀμείβεται ἀπὸ τὰς πιστώσεις τοῦ ἔργου.

2. Αἱ μελέται τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σάμου καί Ίκαρίας καί τῶν ὑπαγομένων εἰς αὐτὴν ἐκκλησιαστικῶν νομικῶν προσώπων ἐκπονοῦνται εἴτε ἀπὸ τῆν Τεχνικὴν Ὑπηρεσίαν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σάμου καί Ίκαρίας εἴτε ἀπὸ ἰδιώτων μελετητῶν, εἴτε ἀπὸ ἐταιρείων ἢ Γραφεῖα μελετῶν.

3. Συναφεῖς ὑπηρεσίαι παρέχονται εἰς τῆν Ἱερὰν Μητρόπολιν Σάμου καί Ίκαρίας ἢ εἰς τὰ ὑπαγόμενα εἰς αὐτὴν Ἐκκλησιαστικὰ Νομικὰ Πρόσωπα εἴτε ἀπὸ ἰδιώτων εἴτε ἀπὸ ἐταιρείων ἢ Γραφεῖα παροχῆς ὑπηρεσιῶν πού ἔχουν τὴν ἀπαιτουμένην ἐπιστημονικὴν γνῶσιν καί τὸ ἀνεγνωρισμένον ἀπὸ τὸ δίκαιον τῆς ἐπαγγελματικῆς τῶν ἔδρας δικαίωμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΙ ΑΝΑΘΕΣΕΩΣ

ἄρθρον 6

Ἐπιλογή διαδικασίας ἀναθέσεως

1. Ἡ ἀνάθεσις συμβάσεων ἔργων ἢ μελετῶν ἢ παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν μὲ προϋπολογισμὸν ἀνώτερον τῶν ἑκατῶν πενήντα χιλιάδων εὐρώ (150.000,00 €) δύναται νά γίνῃ κατὰ περίπτωσιν συμφώνως πρὸς μίαν ἀπὸ τὰς κατωτέρω διαδικασίας:

- α) ἀνοικτοῦ διαγωνισμοῦ
- β) κλειστοῦ διαγωνισμοῦ
- γ) διαπραγματεύσεων
- δ) ἀνταγωνιστικοῦ διαλόγου
- ε) προεπιλογῆς ἀναδόχου

2. Διὰ τῆν ἀνάθεσιν συμβάσεων ἔργων ἢ μελετῶν ἢ παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν, τῶν ὁποίων ὁ προϋπολογισμὸς δαπάνης εἶναι κατώτερος ἢ ἴσος τῶν ἑκατῶν πενήντα χιλιάδων εὐρώ (150.000,00 €) εἶναι δυνατόν, ἐπι-

πλέον τῶν ἀνωτέρω, νά ἐπιλέγεται κατὰ περίπτωσιν καί μία ἐκ τῶν κάτωθι διαδικασιῶν:

- α) προχείρου διαγωνισμοῦ
- β) διαπραγματεύσεων

ἄρθρον 7

Ὅρισμοί Διαδικασιῶν ἀνοικτοῦ, κλειστοῦ διαγωνισμοῦ, διαπραγματεύσεων, ἀνταγωνιστικοῦ διαλόγου

1. Διαδικασία ἀνοικτοῦ διαγωνισμοῦ εἶναι ἡ διαδικασία, εἰς τὸ πλῆσιον τῆς ὁποίας κάθε ἐνδιαφερόμενος οικονομικὸς φορεὺς δύναται νά ὑποβάλλῃ προσφοράν.

2. Διαδικασία κλειστοῦ διαγωνισμοῦ εἶναι ἡ διαδικασία, εἰς τὸ πλῆσιον τῆς ὁποίας κάθε οικονομικὸς φορεὺς δύναται νά ζητήσῃ νά συμμετάσχῃ ἐκδηλώσεων ἐνδιαφέρον, ἀλλὰ μόνον οἱ ὑποψήφιοι πού θά κληθοῦν ἀπὸ τῆν Ἱερὰν Μητρόπολιν Σάμου καί Ίκαρίας ἢ ἀπὸ τὸ ὑπαγόμενον εἰς αὐτὴν Ἐκκλησιαστικὸν Νομικὸν Πρόσωπον θά δικαιούνται νά ὑποβάλλουν προσφοράν.

3. Διαδικασία διὰ διαπραγματεύσεως εἶναι ἡ διαδικασία, εἰς τὸ πλῆσιον τῆς ὁποίας ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Σάμου καί Ίκαρίας ἢ τὸ ὑπαγόμενον εἰς αὐτὴν Ἐκκλησιαστικὸν Νομικὸν Πρόσωπον διαβουλεύεται μὲ ἓνα ἢ περισσοτέρους οικονομικοὺς φορεῖς τῆς ἐπιλογῆς του καί διαπραγματεύεται τοὺς ὅρους τῆς συμβάσεως μὲ ἓνα ἢ περισσοτέρους ἀπὸ αὐτοὺς.

4. Ἀνταγωνιστικὸς διάλογος εἶναι ἡ διαδικασία, ἡ ὁποία εἶναι δυνατόν νά ἀκολουθηθῇ διὰ πολυπλόκους συμβάσεις. Εἰς τὴν διαδικασίαν τοῦ ἀνταγωνιστικοῦ διαλόγου δύναται νά προσφύγῃ ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Σάμου καί Ίκαρίας ἢ τὸ ὑπαγόμενον εἰς αὐτὴν ἐκκλησιαστικὸν νομικὸν πρόσωπον εἰδικῶς εἰς περίπτωσιν ἰδιαίτερος πολυπλόκων συμβάσεων, κατ' ἀνάλογον ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρου 29 τοῦ Ν. 4412/2016 (κατ' ἀντιστοιχίαν τοῦ ἄρθρου 29 τῆς Ὁδηγίας 2014/24/ΕΚ), ἐφ' ὅσον μὲ ἀπόφασιν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου ἢ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου ἢ τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου κριθῇ ὅτι ἡ χρησιμοποίησις τῆς ἀνοικτῆς ἢ τῆς κλειστῆς διαδικασίας δέν ἐπιτρέπει τὴν ἀνάθεσιν τῆς συμβάσεως. Κατ' αὐτὴν δημοσιεύεται Προκήρυξις, διὰ τῆς ὁποίας γνωστοποιοῦνται αἱ ἀνάγκαι καί αἱ ἀπαιτήσεις τῆς Ἀναθετοῦσας Ἀρχῆς. Ὅσοι κρίνουν ὅτι δύναται νά ἀνταποκριθοῦν ἐκδηλώνουν ἐνδιαφέρον. Ὁ κύριος τοῦ ἔργου ἐπιλέγει ὅσους ἐκ τούτων πληροῦν τὰ προβλεπόμενα ἐκάστοτε εἰς τὴν Προκήρυξιν κριτήρια ποιοτικῆς ἐπιλογῆς. Ἐν συνεχείᾳ διεξάγει μὲ αὐτοὺς διάλογον, προκειμένου νά εὑρεθοῦν μία ἢ περισσοτέροι λύσεις πού θά ἠδύναντο νά ικανοποιήσουν τὰς ἀνάγκαι τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σάμου καί Ίκαρίας ἢ τοῦ ὑπαγομένου εἰς αὐτὴν ἐκκλησιαστικοῦ νομικοῦ προσώπου. Μετὰ τὴν ἐξεύρεσιν τῶν λύσεων κηρύσσεται ἡ λήξις τοῦ διαλόγου

καί καλοῦνται οἱ ἐπιλεγέντες ὑποψήφιοι νά ὑποβάλουν προσφοράν βάσει αὐτῶν.

5. Εἰς τήν διαδικασίαν μέ προεπιλογήν ἀναδόχου, κατ' ἀρχάς δημοσιεύεται Διακήρυξις πρὸς ἐκδήλωσιν ἐνδιαφέροντος. Εἰς τήν Διακήρυξιν θά ἀναφέρονται ἡ πιθανολογούμενη ἡμερομηνία, κατὰ τήν ὁποίαν ὅσοι προεπιλεγοῦν θά κληθοῦν νά ὑποβάλουν προσφοράν, ὡς ἐπίσης καί ἡ ἐγγύσις πού πρέπει νά καταθέσουν προκειμένου νά συμμετάσχουν εἰς τό στάδιον ὑποβολῆς τῶν προσφορῶν. Ἀκολουθεῖ ἐπιλογή τῶν συμμετασχόντων βάσει τῶν κριτηρίων πού ἀναφέρονται εἰς τήν Διακήρυξιν. Ἀκολουθῶν, οἱ προεπιλεγέντες προσκαλοῦνται νά συμμετάσχουν εἰς τόν κυρίως διαγωνισμόν καί νά καταθέσουν προσφοράν.

Διά τήν ἐπιλογήν τῆς διαδικασίας αὐτῆς προαπαιτεῖται ἀπόφασις τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου ἢ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου ἢ τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου ἐγκεκριμένη ἀπό τό Μητροπολιτικόν Συμβούλιον.

ἄρθρον 8

Διαδικασία Προχείρου διαγωνισμοῦ

1. Πρόχειρος διαγωνισμός εἶναι ἡ διαδικασία, εἰς τό πλαίσιον τῆς ὁποίας ἡ Ἱερά Μητρόπολις Σάμου καί Ἰκαρίας ἢ τό ὑπαγόμενον εἰς αὐτήν ἐκκλησιαστικόν νομικόν πρόσωπον, μετά ἀπό ἄτυπον ἔρευναν ἀγορᾶς ἢ μετά ἀπό δημοσίευσιν προσκλήσεως ἐνδιαφέροντος, ἀναθέτει εἰς ἐκεῖνα τά φυσικά ἢ νομικά πρόσωπα τοῦ ἄρθρ. 5 τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ πού θά ἐπιλέξῃ τήν ἐκτέλεσιν ὀρισμένης συμβάσεως.

2. Ἡ διαδικασία τοῦ προχείρου διαγωνισμοῦ διενεργεῖται ὡς ἑξῆς:

α) Ἡ Ἱερά Μητρόπολις Σάμου καί Ἰκαρίας ἢ τό ὑπαγόμενον εἰς αὐτήν ἐκκλησιαστικόν νομικόν πρόσωπον εἴτε διενεργεῖ ἄτυπον ἔρευναν ἀγορᾶς καί ἀπευθύνεται εἰς τρεῖς (3) κατ' ἐλάχιστον ὑποψηφίους τῆς ἐπιλογῆς τῆς πού δραστηριοποιοῦνται εἰς τομεῖς συναφεῖς μέ τό δημοπρατούμενον ἀντικείμενον, ἀπό τοὺς ὁποίους ζητεῖται ἡ ὑποβολή προσφορᾶς, εἴτε προβαίνει εἰς δημοσίευσιν προσκλήσεως ἐνδιαφέροντος καί συλλέγει προσφορὰς ἀπό ἐνδιαφερομένους.

β) Ἐν συνεχείᾳ ἡ Ἱερά Μητρόπολις Σάμου καί Ἰκαρίας ἢ τό ὑπαγόμενον εἰς αὐτήν ἐκκλησιαστικόν νομικόν πρόσωπον δικαιούται νά συνάψῃ σύμβασιν μέ οἰονδήποτε ἀπό τοὺς ὡς ἄνω προσφέροντας, εἴτε βάσει τῆς προσφορᾶς του, εἴτε μετά ἀπό περαιτέρω διαπραγματεύσιν ἢ κατὰ τοὺς ὅρους τῆς προσκλήσεως ἐνδιαφέροντος μέ ἓνα ἢ περισσότερους ἀπό τοὺς προσφέροντας.

γ) Κατ' ἐξαιρέσιν τῶν ἀνωτέρω, εἰς περίπτωσιν πού ἡ δαπάνη ἔργου ἢ μελέτης ἢ παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν εἶναι ἴση ἢ κατώτερα τῶν πενήντα χιλιάδων εὐρώ (50.000,00 €), ἡ Ἱερά Μητρόπολις Σάμου καί Ἰκαρίας ἢ

τό ὑπαγόμενον εἰς αὐτήν ἐκκλησιαστικόν νομικόν πρόσωπον δύναται νά ἀναθέσῃ ἀπ' εὐθείας ταῦτα εἰς δραστηριοποιούμενον εἰς τομεῖς συναφεῖς μέ τό ἀντικείμενον, χωρίς τήν τήρησιν τῶν διαδικασιῶν τῆς παρ. 2.

ἄρθρον 9

Διαδικασία διαπραγματεύσεων (ἀπ' εὐθείας ἀνάθεσις)

1. Ἡ ἀπ' εὐθείας ἀνάθεσις ἢ ὁ διαγωνισμός μεταξύ περιορισμένου ἀριθμοῦ προσκαλουμένων φυσικῶν ἢ νομικῶν προσώπων τοῦ ἄρθρ. 5 τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ, ὡς τρόπος ἐπιλογῆς ἀναδόχου διά τήν κατασκευὴν ἔργου ἢ τήν ἐκπόνησιν μελέτης ἢ τήν παροχὴν συναφῶν ὑπηρεσιῶν, ἐπιτρέπεται:

α) Ὅταν ὁ προϋπολογισμός τοῦ ἔργου ἢ τῆς μελέτης ἢ τῆς παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν ὑπολείπεται τῶν ἑκατὸν χιλιάδων εὐρώ (100.000,00 €).

β) Κατόπιν δημοσίευσως σχετικῆς Προκηρύξεως, ἀνεξαρτήτως προϋπολογισμοῦ, εἰς τὰς κάτωθι περιπτώσεις:

i) Ὅταν κατὰ τήν διενέργειαν διαγωνισμοῦ αἱ προσφοραὶ πού ἔχουν ὑποβληθεῖ εἶναι ἄκυροι ἢ ἀπαράδεκτοι καί ἡ ἐπανάληψις τοῦ διαγωνισμοῦ κρίνεται ἀπό τό ὄργανον πού ἔχει διακηρύξει τόν διαγωνισμόν ἀσύμφορος. Εἰς τήν περίπτωσιν αὐτήν οἱ ὄροι τῆς διακηρύξεως τοῦ διεξαχθέντος διαγωνισμοῦ ἐπιτρέπεται νά μεταβληθοῦν κατὰ τήν ἀπευθείας ἀνάθεσιν, μόνον ὅμως διά νά καταστοῦν πλέον συμφέροντες διά τήν Ἱεράν Μητρόπολιν Σάμου καί Ἰκαρίας ἢ τό ὑπαγόμενον εἰς αὐτήν ἐκκλησιαστικόν νομικόν πρόσωπον.

ii) Ὅταν, εἰς ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις, πρόκειται δι' ἔργα ἢ μελέτας ἢ παροχὴν συναφῶν ὑπηρεσιῶν, πού ἡ φύσις τῶν ἢ ἀστάθμητοι παράγοντες δέν ἐπιτρέπουν μίαν προκαταρκτικὴν συνοδικὴν τιμολόγησιν.

iii) Ὅταν ἡ φύσις τῶν ἔργων ἢ μελετῶν ἢ τῆς παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν δέν παρέχει τήν δυνατότητα διατυπώσεως αὐτῶν μέ ἀκρίβειαν, οὕτως ὥστε νά συναφθῇ σύμβασις μέ ἐπιλογήν τῆς καλυτέρας προσφορᾶς.

γ) Ὅταν γίνεται διαπραγματεύσεις, χωρίς προηγουμένην δημοσίευσιν προκηρύξεως, ἀνεξαρτήτως προϋπολογισμοῦ, εἰς τὰς κατωτέρω περιπτώσεις:

i) Ὅταν οὐδεμία ἔχει ὑποβληθεῖ προσφορὰ ἢ οὐδεμία κατάλληλος προσφορὰ εἰς διαγωνισμόν ἀνοικτόν ἢ κλειστόν.

ii) Ὅταν διά λόγους τεχνικούς, καλλιτεχνικούς ἢ σχετικούς μέ τήν προστασίαν ἀποκλειστικῶν δικαιωμάτων, ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἔργου ἢ τῆς μελέτης ἢ τῆς παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν δύναται νά ἀνατεθῇ μόνον εἰς συγκεκριμένον πρόσωπον.

- iii) Όταν η σύμβασις αποτελή συνέχειαν ενός διαγωνισμού έργου ή μελέτης ή παροχής συναφών υπηρεσιών και συμφώνως με τους εφαρμοζομένους κανόνες πρέπει αυτή να άνατεθή εις τόν νικητήν του διαγωνισμού ή εις ένα από τους νικητάς,
- iv) Όταν έκτακτος και φανερά κατεπίγουσα ανάγκη, αιτιολογούμενη από τό Μητροπολιτικόν Συμβούλιον ή τό Συμβούλιον Διοίκησης του Έκκλησιαστικού Νομικού Προσώπου, καθιστά άδύνατον τήν τήρησιν των διατάξεων που άφορούν εις τήν διενέργειαν διαγωνισμού.
- v) Όταν ύφίσταται ανάγκη συμπληρωματικών συμβάσεων έργων ή μελετών που δέν περιλαμβάνονται μέν εις τήν άρχικήν σύμβασιν άλλη είναι αναγκαία λόγω άπροβλέπτων περιστάσεων, αι όποια θά προκύψουν κατά τήν εκτέλεσιν της άρχικης συμβάσεως και:
- είτε δέν δύνανται να διαχωρισθούν από τήν κυρίαν σύμβασιν.
 - είτε δύνανται μέν να διαχωρισθούν, είναι όμως άπολύτως αναγκαία διά τήν τελειοποίησιν της.
- Αί συμπληρωματικά αυτά έργασια ή μελέται δέν δύνανται να ύπερβαίνουν τό πενήκοντα επί τοις εκατόν (50%) της άξιας της κυρίας συμβάσεως,
- vi) Όταν παρίσταται ανάγκη εκτελέσεως νέων εργασιών ή μελετών που συνιστούν επανάληψιν παρομοίων εργασιών ή μελετών που είχαν άνατεθεί με διαγωνισμόν εις τόν άρχικόν ανάδοχον και άποτελοούν συνέχειαν ή συμπλήρωσιν της άρχικης συμβάσεως, υπό τόν όρον ότι δέν έχει παρέλθει τριετία από αυτήν και έξασφαλίζονται οι ίδιοι όροι και προϋποθέσεις, πλήν μόνον των οικονομικών όρων, οι όποιοι δύνανται να τύχουν τιμαριθμικής αναπροσαρμογής.
- vii) Όταν πρόκειται δι' ύπόθεσιν που άφορα εις άπόρρητα της Ίερας Μητροπόλεως Σάμου και Ίκαρίας ή του ύπαγομένου εις αυτήν εκκλησιαστικού νομικού προσώπου, του χαρακτηρισμού ως άπορρήτου διδομένου δι' Αποφάσεως του Μητροπολιτικού Συμβουλίου ή του Συμβουλίου Διοίκησης του Έκκλησιαστικού Νομικού Προσώπου.
- viii) Όταν προκύψουν ειδικά περιπτώσεις, όπως θεομηνία, σεισμός, σοβαρός επικείμενος κίνδυνος, μοναδικότης του κατασκευαστού, συνέχισις εργασιών κατόπιν εκπτώσεως του αναδόχου ή διαλύσεως της συμβάσεως, έρευνητικά έργασια ή έργασια δοκιμαστικής εφαρμογής νέων τεχνολογιών ή έργα ειδικής φύσεως, έφ' όσον χαρακτηρισθούν ούτω με άπόφασιν του Μητροπολιτικού Συμβουλίου ή του Συμβουλίου Διοίκησης του Νομικού Προσώπου αναλόγως του προϋπολογισμού του, της άποφάσε-

ως ταύτης εκδιδομένης κατόπιν γνώμης του οικείου Τεχνικού Συμβουλίου.

- ix) Όταν πρόκειται περί έργων καλλιτεχνικών, όποτε επιτρέπεται ή άπ' ευθείας και άνευ διαγωνισμού άνάθεσις τούτων εις ειδικούς δεδοκιμασμένους καλλιτέχνας ή ειδικούς τεχνίτας και ειδικούς κατασκευαστάς, κατόπιν γνωμοδοτήσεως της Καλλιτεχνικής Έπιτροπής της Ίερας Μητροπόλεως Σάμου και Ίκαρίας.

- x) Όταν πρόκειται περί κατασκευής μικρών έργων και εργασιών επισκευής ή συντηρήσεως, των όποιων ό προϋπολογισμός δέν ύπερβαίνει τας εκατόν χιλιάδας ευρώ (100.000,00 €).

δ) Όταν γίνεται διαπραγμάτευσις, χωρίς προηγουμένη δημοσίευσιν Προκηρύξεως, διά τήν άνάθεσιν συμβάσεως προμελέτης ή έτέρας συμβάσεως μελέτης, ή συμβατική άμοιβή της όποιας θά είναι έως πεντακοσίας χιλιάδας ευρώ (500.000,00 €) άνευ Φ.Π.Α. (ή τυχόν έτέρου προβλεφθησομένου φόρου), με σκοπόν τήν άμεισον επισκευήν ή επέκτασιν εκκλησιαστικού κτιρίου, προκειμένου να συναφθή επ' ανταλλάγματι σύμβασιν μισθώσεως ή άλλης παραχωρήσεως της χρήσεώς του ή έτέρου έμπραγμάτου δικαιώματος επ' αυτού εις τό Έλληνικόν Δημόσιον, Ν.Π.Δ.Δ. ή Ο.Τ.Α. και έν γένει νομικά πρόσωπα του δημοσίου τομέως. Εις τήν περίπτωσην αυτήν ή Ίερά Μητρόπολις ή τό ύπαγόμενο εις αυτήν εκκλησιαστικόν νομικόν πρόσωπον θά προεκτιμήσθ τό κόστος της προμελέτης ή της έτέρας μελέτης, τούτο δέ θά είναι τό άνώτατον όριον της συμβατικής άμοιβής του αναδόχου.

Άρθρον 10

Συμφωνία - πηλασία

1. Εις τας περιπτώσεις κατά τας όποιας πρέπει να εκτελεσθούν όμοιοή έργα ή μελέται, διά τά όποια δέν δύνανται να προσδιορισθή εκ των προτέρων ό ακριβής αριθμός των και ό χρόνος παραγγελίας και παραδόσεώς των, είναι δυνατή ή σύναψις συμφωνίας - πηλασίου.

Μέ τήν συμφωνίαν - πηλασίον καθορίζεται ό συνολικός προϋπολογισμός των επί μέρους συμβάσεων, αι όποια δύνανται να άνατεθούν εις τόν ανάδοχον, ή χρονική των διάρκεια, ή διαδικασία άναθέσεως των επιμέρους συμβάσεων, οι γενικοί όροι εκτελέσεως τούτων, αι τιμαί μονάδος έν συναρτήσει με κλίμακα ποσοτήτων και ό χρόνος άνταποκρίσεως του αναδόχου εις κάθε πρόσκλησιν δι' άνάληψιν εκτελέσεως συγκεκριμένων προβλεπομένων από τήν συμφωνίαν - πηλασίον εργασιών.

2. Διά τήν επιλογήν της διαδικασίας συνάψεως συμφωνίας - πηλασίου λαμβάνεται ύπ' όψιν ό συνολικός προϋπολογισμός αυτής. Η διάρκεια εκάστης συμφωνίας - πηλασίου δέν δύνανται να ύπερβαίνη χρονικώς τά τρία (3) έτη.

3. Η συμφωνία - πλαισίον επιτρέπεται να συναφθῆ μέ ξνα ἔως τρεῖς ἀναδόχους, ἀναλόγως τῆς πολυπλοκότητος τοῦ ἀντικειμένου, τοῦ μεγέθους τοῦ προϋπολογισμοῦ καί τῆς ἀνάγκης ἐξασφαλίσεως μεγαλύτερου ἀνταγωνισμοῦ κατά τήν διάρκειαν τῆς συμφωνίας, διά τῆς ὑποβολῆς προσφορῶν ἀπό περισσοτέρους ἀναδόχους τῆς συμφωνίας - πλαισίου.

4. Κατά τήν διάρκειαν τῆς συμφωνίας - πλαισίου ὁ ἀνάδοχος, ἀναλόγως τῶν ἀπαιτήσεων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σάμου καί Ἱκαρίας ἢ τοῦ ὑπαγομένου εἰς αὐτή ἐκκλησιαστικοῦ νομικοῦ προσώπου, θά καληῖται νά ὑποβάλλῃ οἰκονομικήν προσφοράν διά τήν ὑλοποίησιν συγκεκριμένων ἔργων, ἐντασσομένων εἰς τήν συμφωνίαν - πλαισίον. Ἐάν ὑπάρχουν περισσοτέροι ἀνάδοχοι, θά καλοῦνται νά ὑποβάλλουν ἀνταγωνιστικήν προσφοράν διά τήν ἐπιλογὴν τῆς συμφωρωτέρας. Οἱ εἰδικότεροι ὅροι τῆς ἐκπονήσεως τοῦ ἔργου ἢ τῆς μελέτης θά προβληῶνται εἰς τήν συμφωνίαν - πλαισίον. Τό εἰδικόν ἀντικείμενον τοῦ ἔργου ἢ τῆς μελέτης, ἡ ἀμοιβή καί ὁ χρόνος ὑλοποιήσεως θά προβληῶνται εἰς τήν ἐπί μέρους σύμβασιν.

5. Εἰς περιπτώσεις ὅπου τό ἀντικείμενον τῆς συμβάσεως ἔργου ἢ μελέτης εἶναι ἐπαναλαμβανόμενον ἢ ἐπαρκῶς προσδιορισμένον ἐκ τῶν προτέρων, εἶναι δυνατόν νά προβληῶθῆ εἰς τήν συμφωνίαν - πλαισίον ὅτι θά ἐκδίδεται καθ' ἐκάστην φοράν μονομερῶς ἀπό τήν Ἀναθέτουσαν Ἀρχήν ἐπί μέρους ἀνάθεσις μέ προσδιορισμένον οἰκονομικόν ἀντικείμενον, χωρίς νά ἀπαιτεῖται ὑποβολή προσφορᾶς ἀπό τόν ἀνάδοχον καί ἐνδεχομένως χωρίς νά ἀπαιτεῖται ὑπογραφή εἰδικωτέρας συμβάσεως, ὑπό τήν προϋπόθεσιν ὅτι οἱ ὅροι ἐκτελέσεως, καί ἡ ἀμοιβή, θά εἶναι ἐπαρκῶς προσδιορισμένοι εἰς τήν συμφωνίαν - πλαισίον.

6. Ἡ Προκλήρυξις διά τήν σύναψιν συμφωνίας - πλαισίου θά περιλαμβάνῃ ἐπιπλέον καί τά ἑξῆς:

- συνολικόν προϋπολογισμόν τῆς συμφωνίας - πλαισίου
- περιγραφὴν τοῦ συνολικοῦ ἀντικειμένου τῶν ἔργων καί, ἐφ' ὅσον εἶναι δυνατόν, τό ἀντικείμενον τῶν ἐπί μέρους ἔργασιῶν
- συνολικὴν χρονικὴν διάρκειαν τῆς συμφωνίας - πλαισίου
- διαδικασίαν ἀναθέσεως τῶν ἐπιμέρους ἔργασιῶν
- μέγιστον ἀριθμόν ἀναδόχων, οἱ ὅποιοι θά ἐπιλεγούν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ἄρθρον 11

Συστήματα ὑποβολῆς προσφορῶν διά τήν ἐκτέλεσιν ἔργων

1. Τά συστήματα ὑποβολῆς προσφορῶν διά τήν ἐκτέλεσιν ἔργων εἶναι τά κατωτέρω:

α) Προσφορά ἐνιαίου ποσοστοῦ ἐκπτώσεως ἐπί συμπληρωμένου Τιμολογίου

β) Προσφορά ἐπιμέρους ποσοστῶν ἐκπτώσεως καθ' ὁμάδας τιμῶν ἐπί συμπληρωμένου Τιμολογίου ὁμαδοποιημένων τιμῶν. Εἰς τήν περίπτωσιν αὐτὴν θά γίνεταί ἔλεγχος τῆς ὁμαλότητος τῶν ἐπιμέρους ποσοστῶν ἐκπτώσεως.

γ) Συμπλήρωσις ἀνοικτοῦ Τιμολογίου κατ' ἐλευθέραν ἐκτίμησιν τοῦ ἐνδιαφερομένου. Εἰς τήν περίπτωσιν αὐτὴν τό Τιμολόγιον εἶναι δυνατόν νά περιλαμβάνῃ ἀναλυτικὰς ἢ περιληπτικὰς τιμάς ἢ κατ' ἀποκοπὴν τιμὴν.

δ) Προσφορά διά μελέτην καί κατασκευὴν μέ κατ' ἀποκοπὴν ἐργολαβικόν ἀντάλλαγμα εἴτε δι' ὀλόκληρον τό ἔργον εἴτε διά τμήματα αὐτοῦ. Εἰς τό σύστημα αὐτό ἀξιολογεῖται κατ' ἀρχὴν ἡ ποιότης τῆς τεχνικῆς προσφορᾶς (μελέτη) καί ἐν συνεχείᾳ ἐξετάζεται ἡ οἰκονομικὴ προσφορά.

ε) Μειοδοσία μόνον ἐπί ποσοστοῦ ὀφέλους διά τήν ἐκτέλεσιν ἀπολογιστικῶν ἔργασιῶν.

στ) Προσφορά διά τήν ἀξιοποίησιν ἀκινήτων μέ τό σύστημα τῆς ἀντιπαροχῆς ποσοστῶν ἐξ ἀδιαίρετου καί ἀντιστοίχων διηρημένων ἰδιοκτησιῶν.

ζ) Προσφορά πού περιλαμβάνει μερικὴν ἢ ὀλικὴν αὐτοχρηματοδότησιν ἔργου μέ ἀντάλλαγμα τήν λειτουργίαν ἢ ἐκμετάλληυσιν αὐτοῦ ἢ ἄλλα τυχόν ἀνταλλάγματα ἔναντι τῆς κατασκευῆς τούτου.

Τά συστήματα αὐτά δύνανται νά ἐφαρμοσθοῦν καί συνδυαστικῶς μεταξύ των.

2. Τό Μητροπολιτικόν Συμβούλιον ἢ τό Ἱ Ὄργανον Διοίκησης τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Νομικοῦ Προσώπου - ἀναλόγως τοῦ προϋπολογισμοῦ δαπάνης τοῦ ἔργου ἢ τῆς μελέτης ἢ τῆς παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν - καθορίζει μέ ἀπόφασίν του, κατά τήν διακριτικὴν του εὐχέρειαν, τά συστήματα ὑποβολῆς προσφορῶν.

Τό σύστημα προσφορᾶς πού περιλαμβάνει μελέτην - κατασκευὴν δύναται νά ἐφαρμόζεται διά πᾶν ἐκκλησιαστικόν ἔργον πού ἀφορᾷ εἴτε εἰς ἀνέγερσιν κτιρίων, εἴτε εἰς ἐπισκευὴν ἢ συντήρησιν ἢ ἀνακαίνισιν ἢ ἀναβάθμισιν τούτων, εἴτε εἰς καλλιτεχνικόν ἔργον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄

ΔΙΑΤΥΠΩΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΟΣ

ἄρθρον 12

Διατυπώσεις δημοσιότητας

1. Διά τὰς συμβάσεις ἔργων ἢ μελετῶν (περιλαμβανομένων καί τῶν προμελετῶν) ἢ παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν, αἱ ὁποῖαι ἀνατίθενται κατά τήν ἀνοικτὴν ἢ τήν κλειστὴν διαδικασίαν ἢ τήν διαδικασίαν μέ διαπραγματεύσιν κατόπιν δημοσιεύσεως Προκλήρυξεως, θά δημοσιεύεται ὑποχρεωτικῶς περίληψις τῆς Προκλήρυξεως ἢ τῆς προσκλήσεως ἐνδιαφέροντος εἰς μίαν τουλάχιστον ἐφη-

μερίδα της Σάμου, ή οποία θα πληροί τας νομίμους προϋποθέσεις και εις μίαν ήμερησίαν οικονομικήν εφημερίδα των Ἀθηνῶν, ή οποία θα πληροί τας προϋποθέσεις της παρ. 2 του άρθρου 26 του Ν. 2190/ 1920, ως ισχύει. Ἡ Προκήρυξις θα δημοσιεύεται ἐπιπροσθέτως ὑποχρεωτικῶς εις τήν ιστοσελίδα της Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σάμου και Ἰκαρίας εις τό διαδίκτυον.

2. Μέ απόφασιν της Ἀναθετούσης Ἀρχῆς, δημοσιευμένην διά του αὐτοῦ τρόπου, εἶναι δυνατόν νά ὀρίζεται διαφορετική ἡμέρα ὑποβολῆς τῶν προσφορῶν.

ἄρθρον 13

Προθεσμία ὑποβολῆς προσφορῶν

1. Εἰς περίπτωσιν διεξαγωγῆς ἀνοικτοῦ ἢ κλειστοῦ διαγωνισμοῦ ἢ διαδικασίας ἀνταγωνιστικοῦ διαλόγου ἢ προθεσμία ὑποβολῆς τῶν προσφορῶν δέν ἐπιτρέπεται νά εἶναι μικρότερα τῶν εἴκοσιν (20) ἡμερῶν ἀπό της ἡμερομηνίας δημοσιεύσεως της Προκηρύξεως.

2. Εἰς περίπτωσιν διεξαγωγῆς προχείρου διαγωνισμοῦ, μέ δημοσιεύσιν προσκλήσεως ἐνδιαφέροντος, ἢ προθεσμία ὑποβολῆς τῶν προσφορῶν δέν ἐπιτρέπεται νά εἶναι μικρότερα τῶν πέντε (5) ἡμερῶν ἀπό της ἡμερομηνίας δημοσιεύσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄ ΕΠΙΤΡΟΠΑΙ

ἄρθρον 14

Ἐπιτροπή διαγωνισμοῦ - διαπραγματεύσεως

1. Διά τήν ἀνάθεσιν ἔργων ἢ μελετῶν ἢ παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν συνολικοῦ προϋπολογισμοῦ μέχρι καί πεντακοσίων χιλιάδων εὐρώ (500.000,00 €) συγκροτεῖται Ἐπιτροπή Διαγωνισμοῦ ἢ Διαπραγματεύσεως, πού ἀποτελεῖται ἀπό τρία ὑπηρεσιακά στελέχη της Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σάμου και Ἰκαρίας ἢ τοῦ ὑπαγομένου εἰς αὐτήν ἐκκλησιαστικοῦ νομικοῦ προσώπου (μονίμου ὑπαλλήλου ἢ στελέχη συνδεόμενα μέ σύμβασιν ἐργασίας, ἔργου ἢ ἐντολῆς), τά ὅποια ὀρίζονται ἀπό τό Μητροπολιτικόν Συμβούλιον ἢ τό Ἱεράριον Διοίκησιν τοῦ ὑπαγομένου εἰς αὐτήν ἐκκλησιαστικοῦ νομικοῦ προσώπου.

Ἐνα ἀπό τά μέλη της Ἐπιτροπῆς ὀρίζεται ὡς πρόεδρος. Διά τήν Ἐπιτροπήν ὀρίζονται και ἀντίστοιχα ἀναπληρωματικά μέλη, πού ἀναπληρώνουν κατά τήν σειράν πού διορίζονται οἰαδήποτε ἀπό τά τακτικά μέλη πού τυχόν λείπουν, ἀπουσιάζουν ἢ κωλύονται. Τά μέλη της Ἐπιτροπῆς εἶναι δυνατόν νά ὀρίζονται διά τήν διενέργειαν περισσοτέρων διαδικασιῶν ἀναθέσεως τῶν ἀνωτέρω.

2. Διά τήν ἀνάθεσιν ἔργων ἢ μελετῶν ἢ παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν προϋπολογισμοῦ ἀνωτέρου τῶν πεντακοσίων χιλιάδων εὐρώ (500.000,00 €) συγκρο-

τεῖται Ἐπιτροπή Διαγωνισμοῦ ἢ Διαπραγματεύσεως, πού ὀρίζεται ὑπό της Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σάμου και Ἰκαρίας. Αὐτή ἀποτελεῖται ἀπό πέντε (5) τεχνικούς - ὑπηρεσιακά στελέχη της ἰδίας ἢ ἐτέρων ἐκκλησιαστικῶν νομικῶν προσώπων (μονίμου ὑπαλλήλου ἢ στελέχη συνδεόμενα μέ σύμβασιν ἐργασίας, ἔργου ἢ ἐντολῆς), πού ἔχουν τήν ἀπαιτουμένην τεχνικήν εἰδικότητα. Ἐάν τό ἔργον ἢ ἡ μελέτη ἢ ἡ παροχή συναφῶν ὑπηρεσιῶν πρόκειται νά χρησιμοποιηθῇ ἀπό φορέα ἄλλου ἀπό τόν φορέα κατασκευῆς, τό ἕνα ἀπό αὐτά τά μέλη θα προέρχεται ἀπό τόν φορέα πού θα χρησιμοποιήσῃ τό ἔργον.

3. Ἡ Ἱερά Μητρόπολις Σάμου και Ἰκαρίας δύναται νά συγκροτῇ ἐπί ἐτησίας βάσεως Ἐπιτροπᾶς Διαγωνισμοῦ ἢ Διαπραγματεύσεως διά τήν ἀνάθεσιν τοῦ συνόλου τῶν ἔργων ἢ μελετῶν ἢ παροχῶν συναφῶν ὑπηρεσιῶν ἢ κατὰ κατηγορίας. Εἰς τήν περίπτωσιν αὐτήν αἱ διαδικασίαι δημοπρασιῶν ἢ διαπραγματεύσεων, πού ἤρχισαν ἐντός τοῦ ἔτους, συνεχίζονται και ὀλοκληρώνονται ἀπό τήν ἰδίαν Ἐπιτροπήν και μετά τήν λήξιν τοῦ ἔτους. Ἡ ὑπαρξις Ἐπιτροπῶν ἐπί ἐτησίας βάσεως δέν ἀποκλείει τήν συγκρότησιν εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς Διαγωνισμοῦ ἢ Διαπραγματεύσεως διά συγκεκριμένον ἔργον ἢ ἔργα, μελέτην ἢ μελέτας και παροχήν συναφῶν ὑπηρεσιῶν. Αἱ ἀποφάσεις συγκροτήσεως ὄλων τῶν Ἐπιτροπῶν διαγωνισμοῦ κοινοποιούνται εἰς τά διοριζόμενα μέλη και ἀνακοινούνται διά τοιχοκολλησεως εἰς τόν Πίνακα Ἀνακοινώσεων τῶν γραφείων της Μητροπόλεως, χωρίς νά ἀπαιτεῖται ἄλλος τύπος δημοσιότητας.

4. Διά τήν συγκρότησιν και λειτουργίαν τῶν ἀνωτέρω Ἐπιτροπῶν Διαγωνισμοῦ - Διαπραγματεύσεων ἐφαρμόζονται συμπληρωματικῶς αἱ διατάξεις τῶν άρθρων 13 ἔως 15 τοῦ ν. 2690/1999.

5. Ἡ Ἀναθέτουσα Ἀρχή δύναται δι' ἀποφάσεώς της νά ἀναθέτῃ καθήκοντα Τεχνικοῦ Συμβούλου κατ' ἀνάληγον ἐφαρμογῆν της παρ. 3 τοῦ άρθρου ἐβδόμου του ν. 1955/1991.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄ ΚΑΝΟΝΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

ἄρθρον 15

Ἐλεγχος καταλληλότητος ὑποψηφίω

1. Οἱ ἐνδιαφερόμενοι ὑποψήφιοι ἀνάδοχοι δύναται νά ὑποχρεωθοῦν νά πληροῦν και νά ἀποδείξουν ὠρισμένες προϋποθέσεις ἐπαγγελματικῆς ἐπαρκείας, ἀξιοπιστίας, τεχνικῆς και χρηματοοικονομικῆς ἰκανότητος, συμφῶνως πρὸς τά εἰδικότερον ὀριζόμενα εἰς τās ἰσχυούσας Κοινοτικές Ὁδηγίας, τό Ἐθνικόν Δίκαιον προσαρμογῆς, τήν Προκήρυξιν και τά λοιπά τεύχη Δημοπρατήσεως τοῦ συγκεκριμένου διαγωνισμοῦ.

2. Εἰς πᾶσαν περίπτωσιν δημοπρατήσεως συμβάσεως ἔργων ἢ μελέτης ἢ παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν γίνεται

δεκτή χωρίς διακρίσεις και με τους ίδιους όρους που εφαρμόζονται διά τους Έλληνες υποψηφίους ή συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων οικονομικών φορέων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένώσεως, του Έθνικου Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, ως και Χωρών που έχουν υπογράψει συμφωνίας συνδέσεως ή άλλας διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίας με την Ε.Ε., υπό την προϋπόθεσησιν αφ' ενός μόνον ότι η δημοπρατούμενη σύμβασις έμπίπτει εις τό πεδίοσιν εφαρμογής αναλόγων συμφωνιών και αφ' ετέρου ότι οι υποψήφιοι πληρούν τά κριτήρια ποιοτικής επιλογής που τίθενται κατά περιπτώσεων από την Έκκλησίαν της Ελλάδος.

3. Αί συμβάσεις ανατίθενται βάσει των κριτηρίων του παρόντος Κανονισμού και αφού προηγουμένως έλεγχθή ότι πληρούνται τά κριτήρια ποιοτικής επιλογής (προσωπική κατάστασις, χρηματοοικονομική έπάρκεια, τεχνική ικανότης κ.ά.), τά όποια θά τεθοῦν εις την Προκήρυξιν ή την Πρόσκλησιν υποβολής προσφοράς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ' ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΝΑΔΟΧΟΥ

Άρθρον 16

Κριτήρια επιλογής αναδόχου

1. Ο ανάδοχος δι' εκτέλεσιν έργου επιλέγεται κατά περίπτωσησιν:

α) είτε βάσει της πλέον συμφερούσης από τεχνοοικονομικής απόψεως προσφοράς

β) είτε αποκλειστικώς βάσει της χαμηλοτέρας τιμής.

2. Ο ανάδοχος δι' εκπόνησιν μελέτης ή παροχήν υπηρεσιών επιλέγεται βάσει της πλέον συμφερούσης από τεχνοοικονομικής απόψεως προσφοράς.

3. Ο τρόπος επιλογής θά αναφέρεται εις την Προκήρυξιν.

4. Διά την επιλογήν της πλέον συμφερούσης –κατά την ως άνω παράγραφον 1α'– προσφοράς θά σταθμίζονται κριτήρια που συνδέονται με τό αντικείμενον της συγκεκριμένης συμβάσεως (κριτήρια αξιολογήσεως) και άφορούν εις την τεχνικήν προσφοράν των διαγωνιζομένων. Τά κριτήρια αξιολογήσεως των προσφορών θά αναφέρονται εις την Προκήρυξιν όμοῦ μετά της βαρύτητος, την όποίαν θά έχουν κατά την αξιολόγησιν των. Ταῦτα δύνανται νά είναι ιδίως ή τιμή, ή προθεσμία εκτέλεσεως, ή ποιότης, ή αποδοτικότητα, τά τεχνικά πλεονεκτήματα, τά αισθητικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά, ή τεχνική αξία, ή έμπειρία εις εκκλησιαστικά έργα κ.λπ.

5. Εις περιπτώσιν, καθ' ήν ή Έρά Μητρόπολις Σάμου και Ίκαρίας ή υπαγόμενον εις αυτήν εκκλησιαστικόν νομικόν πρόσωπον διά των άρμοδίων Όργάνων Της θεωρήσῃ ότι ή προσφορά ενός διαγωνιζομένου είναι υπερβολικά χαμηλή εν σχέσει με τό αντικείμενον της δημοπρατούμενης συμβάσεως δύνανται νά καλέσῃ, πριν νά

άπορρίψῃ την προσφοράν, τόν διαγωνιζόμενον, προκειμένου οὔτος νά αιτιολογήσῃ έγγραφως τά επιμέρους στοιχεία της προσφοράς του.

Άρθρον 17

Ένστάσεις κατά της διαδικασίας διενεργουμένων διαγωνισμών

1. Δι' εκάστην πράξιν ή παράλειψιν Όργάνου της Έρας Μητροπόλεως Σάμου και Ίκαρίας ή υπαγομένου εις αυτήν εκκλησιαστικόν νομικόν πρόσωπον εν σχέσει προς διενεργούμενον διαγωνισμόν είναι δυνατόν νά άσκηθῇ ένστασις μόνον από τά φυσικά ή νομικά πρόσωπα του άρθρ. 5 του παρόντος που συμμετέχουν εις τόν διαγωνισμόν ή απέκλεισθησαν από αυτόν εις οιοδήποτε στάδιον της διαδικασίας του.

Ένστάσεις δύνανται νά υποβληθοῦν μόνον διά τά στάδια προεπιλογής, καταθέσεως προσφορών και αξιολογήσεως και διά λόγους που ανακύπτουν κατά τό αντίστοιχον στάδιον.

Αί ένστάσεις άπευθύνονται προς την Προϊσταμένην Αρχήν, υποβάλλονται εις την έδραν Της και παραλαμβάνονται από Άρμοδίαν Έπιτροπήν. Έπ' αυτών άποφαίνεται ή Προϊσταμένη Αρχή μετά από εισήγησιν της άρμοδίας Έπιτροπής, την όποίαν συγκροτεί προς τοῦτο.

2. Ένστασις κατά της Προκηρύξεως άσκειται εντός ανατρεπτικής προθεσμίας πέντε (5) ήμερών από της τελευταίας δημοσιεύσεως της. Ένστασις κατά της αναλυτικής Προκηρύξεως και των Τευχών δημοπρατήσεως εν γενεί άσκειται εντός ανατρεπτικής προθεσμίας πέντε (5) ήμερών από της λήξεως της προθεσμίας παραλαβής των. Ένστασις κατά της διαδικασίας και των πράξεων διενεργείας του διαγωνισμού άσκειται εντός ανατρεπτικής προθεσμίας τριών (3) ήμερών από της δημοσιεύσεως ή κοινοποιήσεως της προσβαλλομένης πράξεως ή της τελέσεως διαδικαστικής ενεργείας. Ένστασις κατά της αποφάσεως κατακυρώσεως ή της αναθέσεως της δημοπρατούμενης συμβάσεως άσκειται εντός ανατρεπτικής προθεσμίας τριών (3) ήμερών από της δημοσιεύσεως του άποτελέσματος του διαγωνισμού.

3. Ειδικώς διά τους εν άρθρ. 6 παρ. 3 διαγωνισμούς (πρόχειρον ή διαπραγματεύσεων), τό σύνολον των άνωτέρω προθεσμιών διά την άσκησιν ένστάσεως όρίζεται εις δύο (2) εργασίμους ήμέρας.

4. Ένστάσεις στρεφόμεναι κατά της συμμετοχής, της αξιολογήσεως προσφοράς υποψηφίου ή της κατακυρώσεως του έργου εις αυτόν, κοινοποιούνται με Δικαστικόν Έπιμελητήν, επί ποινή άπαραδέκτου, εντός δύο (2) εργασίμων ήμερών από της άσκήσεως των από τόν ένιστάμενον και προς αυτόν κατά του όποιου στρέφονται. Άποδεικτικόν της επιδόσεως της ένστάσεως κοινοποιείται, επί ποινή άπαραδέκτου ταύτης, από τόν ένιστάμενον προς

τήν Ἱερὰν Μητρόπολιν Σάμου καί Ἱκαρίας ἢ τό ὑπαγόμενον εἰς αὐτήν ἐκκλησιαστικόν νομικόν πρόσωπον.

5. Διά τήν ἄσκησιν πάσης ἐνστάσεως καταβάλλεται τέλος ὑπέρ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σάμου καί Ἱκαρίας ἢ τοῦ ὑπαγομένου εἰς αὐτήν ἐκκλησιαστικοῦ νομικοῦ προσώπου, ἀνερχόμενον εἰς πεντακόσια εὐρώ (500,00 €). Ἄνευ τῆς καταβολῆς τούτου ἡ ἐνστάσις ἀπορρίπτεται ἄνευ ἐτέρου, ὡς ἀπαραδέκτως ὑποβληθεῖσα.

6. Ἡ ἀπόφασις τῆς Προϊσταμένης Ἀρχῆς ἐπὶ τῆς ἐνστάσεως λαμβάνεται ἐντός τριάκοντα (30) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς καταθέσεώς της ἢ ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεώς της εἰς τὸν καθ' οὗ αὕτη τρίτον.

ἄρθρον 18

Κατακύρωσις - Σύναψις συμβάσεως

1. Κάθε διαδικασία ἀναθέσεως συμβάσεως ἔργου ἢ μελέτης ἢ παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σάμου καί Ἱκαρίας ἢ ὑπαγομένου εἰς αὐτήν ἐκκλησιαστικοῦ νομικοῦ προσώπου κατακυροῦται μὲ ἀπόφασιν τοῦ ἀρμοδίου Ὁργάνου Της μετὰ τὴν ἐξέτασιν τυχόν ἐνστάσεων.

2. Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Σάμου καί Ἱκαρίας ἢ τό ὑπαγόμενον εἰς αὐτήν ἐκκλησιαστικόν νομικόν πρόσωπον δύναται, κατὰ τὴν ἐλευθέραν κρίσιν Της καί ἀζημίως δι' Αὐτήν, νά ματαιώσῃ οἰονδήποτε διαγωνισμόν εἰς κάθε στάδιον τῆς διαδικασίας, διὰ τοὺς ἀκολούθους ἐνδεικτικῶς λόγους:

α) Διὰ παράτυπον διεξαγωγὴν, ἐφ' ὅσον ἀπὸ τὴν παρατυπίαν ἐπηρεάζεται τό ἀποτέλεσμα τῆς διαδικασίας,

β) Ἐάν τό ἀποτέλεσμα τῆς διαδικασίας κρίνεται κατ' ἐλευθέραν κρίσιν μὴ ἱκανοποιητικόν,

γ) Ἐάν ὁ ἀνταγωνισμός ὑπῆρξεν ἀνεπαρκῆς ἢ ἐάν ὑπάρχουν σοβαραὶ ἐνδείξεις ὅτι ἐγένετο συνεννόησις τῶν διαγωνιζομένων πρὸς ἀποφυγὴν πραγματικοῦ ἀνταγωνισμοῦ,

δ) Ἐάν ὑπῆρξε μεταβολὴ τῶν ἀναγκῶν τῆς Ἀναθετοῦσας Ἀρχῆς ἐν σχέσει μὲ τὴν ὑπὸ ἀνάθεσιν σύμβασιν.

Εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτάς ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Σάμου καί Ἱκαρίας ἢ τό ὑπαγόμενον εἰς αὐτήν ἐκκλησιαστικόν νομικόν πρόσωπον δύναται νά χωρήσῃ εἰς νέαν διαδικασίαν ἀναθέσεως μὲ τοὺς ἰδίους ἢ τροποποιημένους ὅρους ἢ εἰς ἀνάθεσιν καθ' οἰονδήποτε ἄλλον προβλεπόμενον διὰ τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ τρόπον.

3. Αἱ ἀποφάσεις τῶν ἀρμοδίων Ὁργάνων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σάμου καί Ἱκαρίας ἢ ὑπαγομένου εἰς αὐτήν ἐκκλησιαστικοῦ νομιμοῦ προσώπου ἀναφορικῶς μὲ διενεργούμενον διαγωνισμόν προϋπολογισμοῦ ἄνω τῶν πενήντα χιλιάδων εὐρώ (50.000,00 €) δημοσιεύονται δι' ἀναρτήσεώς των εἰς τὴν ἔδραν Της καί κοινοποιούνται εἰς τοὺς συμμετέχοντας καί εἰς τὸν ἀνάδοχον μὲ ἐπιστολήν, τηλεμοιοτυπίαν ἢ ἄλλο πρόσφορον μέσον.

4. Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Σάμου καί Ἱκαρίας ἢ τό ὑπαγόμενον εἰς αὐτήν ἐκκλησιαστικόν νομικόν πρόσωπον καταρτίζει ἔγγραφον σύμβασιν μὲ τὸν ἀνάδοχον, συμφώνως μὲ τοὺς ὅρους τῆς Προκηρύξεως καί τὴν προσφορὰν τούτου. Τὰ Τεύχη Δημοπρατήσεως καί ἅπαντα τὰ τυχόν συνοδευτικὰ ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα περιγράφονται εἰς τὴν Προκήρυξιν, ἀποτελοῦν ἀναπόσπαστον μέρος τῆς οἰκείας συμβάσεως. Ἡ σύμβασις δὲν εἶναι δυνατόν νά περιλαμβάνῃ ὅρους ἀντιθέτους ἀπὸ τό περιεχόμενον τῶν Τευχῶν Δημοπρατήσεως τοῦ διαγωνισμοῦ.

5. Εἰς τὴν σύμβασιν περιλαμβάνονται τουλάχιστον τὰ ἀκόλουθα στοιχεῖα: τὰ πρόσωπα τῶν συμβαλλομένων καί οἱ ἐκπρόσωποί των, τό ἀντικείμενον καί τὰ τεχνικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἔργου ἢ τῆς μελέτης (περιγραφή τοῦ συμβατικοῦ ἀντικειμένου) ἢ τῆς παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν, τό χρονοδιάγραμμα ἐκτελέσεως, αἱ τυχόν ἐπιμέρους φάσεις ἢ τὰ τμήματα τοῦ ἔργου ἢ τῆς μελέτης ἢ τῆς παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν, ἡ ἀμοιβὴ καί ὁ τρόπος καταβολῆς της, ὁ τόπος καί αἱ διαδικασίαι παραδόσεως καί παραλαβῆς, ἡ προθεσμία ἢ ἡ διάρκεια ὑλοποιήσεως τοῦ συνόλου τοῦ ἔργου ἢ τῆς μελέτης ἢ τῆς παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν ὡς καί τῶν ἐπιμέρους φάσεων των, αἱ ἐγγυήσεις διὰ τὴν καλὴν ἐκτέλεσιν τῆς συμβάσεως καί αἱ ποινικαὶ ρῆτραι διὰ τὴν τυχόν ὑπατίαν ὑπέρβασι τῶν προθεσμιῶν ἐκτελέσεως, αἱ λοιπαὶ ὑποχρεώσεις τῶν συμβαλλομένων, ὁ τρόπος παρακολουθήσεως τῆς ἐκτελέσεως, τό ἐφαρμοστέον δίκαιον, ἡ μεθοδολογία τυχόν τροποποιήσεως ἢ λύσεως τῆς συμβάσεως καί ἐπιλύσεις τυχόν διαφορῶν.

6. Ἡ ἀπόφασις τῶν ἀρμοδίων Ὁργάνων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σάμου καί Ἱκαρίας ἢ ὑπαγομένου εἰς αὐτήν ἐκκλησιαστικοῦ νομικοῦ προσώπου διὰ τὴν ἀνάθεσιν ἔργου ἢ μελέτης ἢ συναφῶν ὑπηρεσιῶν ἄνω τῶν πενήντα χιλιάδων εὐρώ (50.000,00 €) κοινοποιεῖται ἐγγράφως εἰς τὸν ἀνάδοχον. Μὲ τὴν κοινοποίησιν ὁ ἀνάδοχος καλεῖται νά προσέλθῃ διὰ τὴν ὑπογραφὴν συμβάσεως εἰς καθωρισμένην ἡμέραν. Ἡ σύμβασις θεωρεῖται ὅτι ἔχει συναφθῆ ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως.

ἄρθρον 19

Ἐργολαβικόν ὄφελος

1. Τό ἐργολαβικόν ὄφελος διὰ πᾶν ἐκκλησιαστικόν ἔργον (Γενικά Ἔξοδα + Ὀφελος Ἐργολάβου) ὀρίζεται εἰς εἴκοσι ἐπὶ τοῖς ἑκατόν (20%).

2. Εἰδικῶς τό ποσοστὸν διὰ γενικά ἔξοδα καί ὄφελος τοῦ ἀναδόχου δι' ἀπολογιστικὰς ἐργασίας ὀρίζεται εἰς δέκα πέντε ἐπὶ τοῖς ἑκατόν (15%) καί ἐφαρμόζεται εἰς τό σύνολον τῶν δαπανῶν πού πραγματοποιιοῦνται διὰ λογαριασμόν τοῦ ἐργοδότη, ὅπως διὰ προμήθειαν ὑλικῶν, μισθώματα μηχανημάτων, ἀγορὰν καυσίμων καί λιπαντικῶν, ἀξίαν μισθῶν καί ἡμερομισθίων, λοιπάς

4. Διά τόν ύπολογοισμόν τῶν προθεσμιῶν πού ἀναφέρονται εἰς τόν παρόντα Κανονισμόν ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος καί τοῦ ν. 1157/1981.

ἄρθρον 22

Τροποποιήσεις τοῦ Κανονισμοῦ

1. Τροποποιήσεις ἢ συμπληρώσεις τοῦ Κανονισμοῦ ἐγκρίνονται καί ἰσχύουν συμφώνως πρός τās ἐκάστοτε ἰσχυούσας διατάξεις. Μετά ἀπό κάθε τροποποίησίν του ὁ Κανονισμός κωδικοποιεῖται εἰς ἐνιαῖον κείμενον.

2. Ἐάν ὁ Κανονισμός τροποποιηθῆ, συμφώνως πρός τās διατάξεις τοῦ παρόντος ἄρθρου, δεσμεύει τοὺς τρίτους αὐτοδικαίως ἀπό τήν ἡμέραν τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τήν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

ἄρθρον 23

Τελικαί διατάξεις

1. Ἡ ἰσχύς τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ ἄρχει ἀπό τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τήν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καί εἰς τό ἐπίσημον δεητίον ΕΚΚΛΗΣΙΑ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

2. Συμβάσεις ἔργων ἢ μελετῶν, διά τὰ ὁποῖα ἔχει δημοσιευθῆ Προκήρυξις ἢ ἔχει διενεργηθῆ διαγωνισμός ἢ ἔχει ὑπογραφῆ σύμβασις πρό τῆς θέσεως εἰς ἰσχύν τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ διέπονται ὑπό τῶν ἰσχυουσῶν κατά τόν χρόνον τῆς ἀναθέσεως ἢ τῆς δημοσιεύσεως τῆς Διακηρύξεως διατάξεων καί τοὺς ὅρους τῆς συμβάσεως καί τῶν συμβατικῶν τευχῶν.

3. Ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ δέν προκαλεῖται δαπάνη εἰς βάρος τοῦ Προϋπολογοισμοῦ τοῦ Νομικοῦ Προσώπου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σάμου καί Ἰκαρίας ἢ τῶν ὑπαγομένων εἰς αὐτήν Ἐκκλησιαστικῶν Νομικῶν Προσώπων.

Ἐο παρῶν Κανονισμός νά δημοσιευθῆ στήν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καί στό ἐπίσημο Δελτίο «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Ἀθῆναι, 5.4.2017

Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς

Ὁ Μεθώνης Κλήμης

Αριθμ.972/841/12.4.2017

Περί τροποποιήσεως και κωδικοποιήσεως
 του κανονισμού συστάσεως και λειτουργίας
 του ἐκκλησιαστικοῦ ἰδρύματος ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν:
 «Βρεφονηπιακός Σταθμός Η ΑΓΙΑ ΕΙΡΗΝΗ
 τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γλυφάδας, Ἑλληνικοῦ, Βούλας,
 Βουλιαγμένης καὶ Βάρης»

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
 ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν:

1. τὰ ἄρθρα 29 παραγρ. 2 καὶ 59 παραγρ. 2 τοῦ Νόμου 590/1977 «Περί Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (Α' 146), καὶ τὸ ἄρθρο 68 παρ. 1, 5α' τοῦ ν. 4235/2014,

2. τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ποιμανούσης Ἐκκλησίας πρὸς τὸ χριστεπώνυμον Πλήρωμα, αἱ ὁποῖαι ἀπορρέουν ἀπὸ τὰς Εὐαγγελικὰς ἐπιταγὰς, τοὺς ἱεροὺς Κανόνας καὶ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους,

3. τὰς ὑφισταμένας κοινωνικὰς, ποιμαντικὰς καὶ πνευματικὰς ἀνάγκας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γλυφάδας, Ἑλληνικοῦ, Βούλας, Βουλιαγμένης καὶ Βάρης,

4. τὴν ὑπ' ἀριθμ. 283/19.2.2017 Πρότασιν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Γλυφάδας, Ἑλληνικοῦ, Βούλας, Βουλιαγμένης καὶ Βάρης κ. Παύλου,

5. τὴν ἀπὸ 7.3.2017 Γνωμοδότησιν τοῦ Νομικοῦ Γραφείου τῆς Νομικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καὶ

6. τὴν ἀπὸ 5.4.2017 Ἀπόφασιν τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου

Ἀποφασίζει

τροποποιεῖ καὶ κωδικοποιεῖ σὲ ἐνιαῖο κείμενο τὸν Κανονισμό συστάσεως καὶ λειτουργίας τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἰδρύματος ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν: «Βρεφονηπιακός Σταθμός Η ΑΓΙΑ ΕΙΡΗΝΗ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γλυφάδας, Ἑλληνικοῦ, Βούλας, Βουλιαγμένης καὶ Βάρης» (Φ.Ε.Κ. 425/1993) ὡς ἑξῆς:

Κανονισμός συστάσεως καὶ λειτουργίας
 τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἰδρύματος ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν:
 «Βρεφονηπιακός Σταθμός Η ΑΓΙΑ ΕΙΡΗΝΗ
 τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γλυφάδας, Ἑλληνικοῦ,
 Βούλας, Βουλιαγμένης καὶ Βάρης»

Ἄρθρον 1

Συνιστᾶται παρὰ τῆ Ἱερᾶ Μητροπόλεως Γλυφάδας, Ἑλληνικοῦ, Βούλας, Βουλιαγμένης καὶ Βάρης ἐκκλησιαστικὸ

κό ἴδρυμα, ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Βρεφονηπιακός Σταθμός Η Ἁγία Εἰρήνη», τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖ ἴδιο νομικὸ πρόσωπο ἰδιωτικοῦ δικαίου καὶ ἐπικουρεῖ τὸ φιλιανθρωπικὸ καὶ ποιμαντικὸ ἔργο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γλυφάδας, Ἑλληνικοῦ, Βούλας, Βουλιαγμένης καὶ Βάρης.

Ἄρθρον 2

Σκοπὸς τοῦ εὐαγοῦς τούτου Ἰδρύματος εἶναι ἡ προστασία τῶν τέκνων, ἐκδηλουμένη διὰ τῆς παροχῆς προσοχικῆς ἐκπαιδεύσεως - ἀπασχολήσεως, στέγης καὶ διατροφῆς εἰς ὠρισμένον ὠράριον.

Ἡ κατὰ τὰ ἀνωτέρω προστασία τῆς Ἐκκλησίας παρέχεται ἐντελῶς δωρεάν, εἰς τὰ τέκνα ἀποδεδειγμένως ἀπόρων οἰκογενειῶν. Οἱ ἐκ τῶν τροφίμων τοῦ Βρεφονηπιακοῦ Σταθμοῦ, καταβάλλουν μηνιαίως εἰσφορὰν, καθοριζομένην κατὰ περίπτωσιν, ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἰδρύματος.

Ἄρθρον 3

Ἐδρα τοῦ Ἰδρύματος εἶναι ἡ Τερψιθέα Γλυφάδας, στέγη δὲ αὐτοῦ, ἰδιόκτητον οἶκημα τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Τρύφωνος Τερψιθέας Γλυφάδας, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γλυφάδας, Ἑλληνικοῦ, Βούλας, Βουλιαγμένης καὶ Βάρης, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Δελφῶν 126.

Ἄρθρον 4

Ὁ Βρεφονηπιακός Σταθμός διοικεῖται ὑπὸ πενταμελοῦς Διοικητικοῦ Συμβουλίου, ἀποτελουμένου ἐκ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Γλυφάδας, Ἑλληνικοῦ, Βούλας, Βουλιαγμένης καὶ Βάρης, ὡς Προέδρου, ἀναπληρωμένου, ὑπὸ τοῦ ἀναπληρωτοῦ Του, ἐπιλεγομένου ὑπ' αὐτοῦ, ἐξ ἑνὸς κληρικοῦ, ἐπιλεγομένου ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Προέδρου καὶ ἐκ τριῶν λαϊκῶν μελῶν ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν, ἐπιλεγομένων ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Προέδρου καὶ διοριζομένων ὑπ' Αὐτοῦ.

Ἡ θητεία τῶν μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ὀρίζεται τριετῆς, δυναμένη νὰ ἀνανεωθῇ, τὸ δὲ ἀξίωμα αὐτῶν εἶναι τιμητικόν καὶ ἄμισθον.

Εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Προέδρου ἐναπόκειται ἡ ἀντικατάσταση οἰουδήποτε τῶν μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ πρὸ τῆς λήξεως τῆς θτείας αὐτοῦ.

ἄρθρον 5

Εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἀνάγεται ἡ λήψις οἰασδήποτε ἀποφάσεως περὶ ὀργανώσεως, λειτουργίας καὶ διαχειρίσεως τοῦ Βρεφονηπιακοῦ Σταθμοῦ, πέραν τῶν ἐν τῷ παρόντι ὀριζομένων.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον διορίζει καὶ παύει τὸ προσωπικὸν τοῦ Ἰδρύματος, καθορίζει τὴν ἀμοιβὴν αὐτοῦ, συμφώνως πρὸς τὴν ἰσχύουσαν ἐργατικὴν νομοθεσίαν καὶ προσλαμβάνει τοὺς τροφίμους τοῦ Ἰδρύματος, καθορίζον τὰ τῆς εἰσαγωγῆς αὐτῶν, προκειμένου δὲ περὶ εὐπόρων, καθορίζει τὸ ὕψος τῶν εἰσφορῶν αὐτῶν.

Αἱ ἀποφάσεις τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου λαμβάνονται, διὰ πλειοψηφίας, ἐν ἰσοψηφίᾳ νικώσης τῆς ψήφου τοῦ Προέδρου.

Τὸ Συμβούλιον εὐρίσκεται ἐν ἀπαρτίᾳ παρισταμένων τεσσάρων (4) μελῶν αὐτοῦ συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Προέδρου, ἐν ἰσοψηφίᾳ δὲ νικώσης τῆς ψήφου τοῦ Προέδρου. Κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίαν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἐκλέγεται ὁ Ἀντιπρόεδρος, ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς καὶ ὁ Ταμίας.

Εἰς τὰς συνεδριάσεις τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Ἰδρύματος εἰσηγεῖται ἐνώπιον αὐτοῦ τὰ διάφορα θέματα, τὴν ἡμερησίαν διάταξιν, τῶν ὀποίων καταρτίζει ὁ Πρόεδρος αὐτοῦ. Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον εἰς τὸ τέλος ἐκάστου ἔτους καταρτίζει τὸν Προϋπολογισμόν καὶ Ἀπολογισμόν τοῦ Ἰδρύματος καὶ ὑποβάλλει τούτους πρὸς ἔγκρισιν, εἰς τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον.

ἄρθρον 6

Ὁ Βρεφονηπιακὸς Σταθμὸς ἐκπροσωπεῖται ἐνώπιον πάσης Ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἢ τοῦ ὑπὸ τοῦ Προέδρου ἐξουσιοδοτουμένου πρὸς τοῦτο προσώπου, τὸ ὀποῖον δύναται νὰ εἶναι εἶτε μέλος τοῦ Δ.Σ. εἶτε τινὸς ἐκ τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Βρεφονηπιακοῦ Σταθμοῦ.

ἄρθρον 7

Ὁ Βρεφονηπιακὸς Σταθμὸς ἔχει ἰδίαν διαχείρισιν, τηρεῖ δὲ διαχειριστικὰ βιβλία, συμφώνως πρὸς τὸ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὀρισθὲν σύστημα τηρήσεως λογιστικῶν βιβλίων τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Νομικῶν Προσώπων.

Τὰ Γραμμάτια εἰσπράξεως, ἐντάλματα πληρωμῶν κ.τ.λ. εἶναι ἐκτελεστέα, ἐφ' ὅσον φέρουν τὴν ὑπογραφήν τοῦ Προέδρου τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἢ τοῦ Ἀναπληρωτοῦ αὐτοῦ.

Τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ Ἰδρύματος ὑπογράφει ὁ Πρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἢ ὁ ὀρισθεὶς Ἀναπληρωτὴς αὐτοῦ.

ἄρθρον 8

Πόροι τοῦ Ἰδρύματος εἶναι αἱ ἐπιχορηγήσεις καὶ εἰσφοραί:

1. Τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

2. Τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν καὶ πάσης ἄλλης Κρατικῆς πηγῆς.

3. Τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων τῆς Περιφέρειας.

4. Δωρεαί, κληρονομίαι καὶ κληροδοσίαι, ὑπὸ παντός φυσικοῦ ἢ νομικοῦ προσώπου.

5. Προῖον δίσκου περιαιγομένου εἰς τοὺς Ἱεροῦς Ναοὺς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

6. Αἱ εἰσφοραὶ τῶν τροφίμων τοῦ Ἰδρύματος.

7. Εἰσφοραὶ εἰς εἶδος ἢ χρήμα παντός φιλανθρώπου.

8. Τόκοι ἐκ καταθέσεων ὡς καὶ πᾶσα ἔτερα πρόσοδος, μὴ κατονομαζομένη ρητῶς ἐν τῷ παρόντι.

Οἱ πόροι τοῦ Βρεφονηπιακοῦ Σταθμοῦ κατατίθενται εἰς ἴδιον λογαριασμόν καὶ διατίθεται διὰ τὴν καθ' ὄλου λειτουργίαν αὐτοῦ, ἥτοι τὴν σίτισιν τῶν τροφίμων, τὴν μισθοδοσίαν τοῦ προσωπικοῦ καὶ τὴν συντήρησιν τοῦ κτιρίου.

ἄρθρον 9

Τὸ προσωπικὸν τοῦ Ἰδρύματος διακρίνεται α) εἰς τακτικὸν καὶ β) εἰς ἐθελοντικόν.

Τὸ τακτικὸν Προσωπικὸν ἀποτελεῖται ἐξ ἐνός/μίας ὑπευθύνου, τριῶν Βρεφονηπιαγωγῶν καὶ τοῦ Βοηθητικοῦ Προσωπικοῦ, ἥτοι μίας καθαριστρίας - μαγειρίσσης καὶ ἐνός/μίας ὀδηγοῦ.

Ὁ/Ἡ ὑπεύθυνος ἐποπτεύει ἐπὶ τῆς καλῆς λειτουργίας τοῦ Βρεφονηπιακοῦ Σταθμοῦ, προϊσταται τοῦ Προσωπικοῦ αὐτοῦ καὶ ἐλέγχει τὴν καλὴν καὶ ἀποδοτικὴν ἐργασίαν αὐτοῦ.

Οἱ Βρεφονηπιαγωγοὶ εἶναι ὑπεύθυνοι διὰ τὴν κατάρτισιν τοῦ καθημερινοῦ προγράμματος τοῦ Βρεφονηπιακοῦ Σταθμοῦ καὶ ἔχουν τὴν φροντίδα τῆς διδασκαλίας, ἀπασχολήσεως καὶ ψυχαγωγίας τῶν νηπίων. Τὸ βοηθητικὸν προσωπικὸν ἀναλαμβάνει τὴν καθαριότητα καὶ οἰανδήποτε ἔτεραν ἐργασίαν ἀπαραίτητον διὰ τὴν ὀμαλὴν λειτουργίαν τοῦ Βρεφονηπιακοῦ Σταθμοῦ.

Τὸ προσωπικὸν τοῦ Ἰδρύματος συνδέεται μετ' αὐτοῦ, διὰ σχέσεως ἐργασίας ἀορίστου χρόνου, ἀπολύεται δὲ ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἡτιολογημένως, συμφώνως πρὸς τὰς κειμένας διατάξεις τῆς ἐργατικῆς Νομοθεσίας. Εἰς τὴν ἐλευθέραν κρίσιν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ ἀναλόγως, μετὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Ἰδρύματος εἶναι ἀφ' ἐνός μὲν ἢ πρόσληψις καὶ ἐπιπροσθέτου τακτικοῦ προσωπικοῦ, μετὰ τὰς ἰδίας ἢ καὶ ἄλλας εἰδικότητας, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἢ μείωσις τοῦ προσωπικοῦ.

Τό ἐθελοντικόν προσωπικόν ὑποβοηθεῖ τὰς Βρεφονηπιαγωγούς εἰς τό ἔργον τῆς ἀπασχολήσεως καί τῆς φροντίδος τῶν νηπίων καί τό βοηθητικόν προσωπικόν εἰς τά καθήκοντά του.

ἄρθρον 10

Εἰς τό Ἴδρυμα γίνονται δεκτά νήπια παιδιά ἀπό 1 ἔτους ἕως 6 ἐτῶν, ἀμφοτέρων τῶν φύλων, μή πάσχοντα ἐξ ἀνιάτου ἢ μεταδοτικοῦ νοσήματος.

Τά νήπια παιδιά τοῦ Βρεφονηπιακοῦ Σταθμοῦ, δέον νά προέρχωνται κατά προτίμησιν, ἐκ τῆς περιφερείας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Ἡ εἰσαγωγή εἰς τό Ἴδρυμα ἐνεργεῖται τῇ αἰτήσει τῶν ἐνδιαφερομένων καί τῇ προσκομίσει βεβαιώσεως τοῦ οἰκείου Ἐφημερίου καί πιστοποιητικοῦ Ὑγείας.

ἄρθρον 11

Ὁ Βρεφονηπιακός Σταθμός ἔχει ἰδίαν σφραγίδα, φέρουσιν εἰς τό μέσον τήν εἰκόνα τῆς Ἁγίας Εἰρήνης καί περίξ τὰς λέξεις: «Ἱερά Μητρόπολις Γλυφάδας, Ἑλληνικοῦ, Βούλας, Βουλευαγμένης καί Βάρης, Βρεφονηπιακός Σταθμός «Ἡ Ἁγία Εἰρήνη».

ἄρθρον 12

Ὁ παρών Κανονισμός δύναται νά τροποποιηθῇ ὑπό τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου, κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἰδρύματος, λαμβανομένης εἰς συνεδρίαν, εἰς τήν ὁποίαν παρίσταται ἀπαραιτήτως καί ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἰδρύματος.

ἄρθρον 13

Κάλυψις δαπάνης

Ἀπό τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ δέν προκαλεῖται δαπάνη εἰς βάρος τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ νομικοῦ προσώπου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γλυφάδας, Ἑλληνικοῦ, Βούλας, Βουλευαγμένης καί Βάρης.

Ὁ παρών Κανονισμός νά δημοσιευθῇ στήν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καί στό ἐπίσημο δεητήριο «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Ἀθῆναι, 5.4.2017

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς
Ὁ Μεθώνης Κλήμης

Αριθμ. 1592/820/10.5.2017

Κατάργησης εκκλησιαστικού ιδρύματος
υπό την επωνυμία
«Κέντρον Ἀποθεραπείας καί Ἀποκατάστασης
κλειστής νοσηλείας Εὔης Λούλη “Ἡ Ἁγία Ὑπομονή”»
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος καί Ἀλμυροῦ

Ἡ ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐχουσα ὑπ' ὄψιν:

1. τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 29 παρ. 2 καί 59 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περί Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος»,
2. τὸ ἀρθρο 68 παρ. 1, ὑποπαράγρ. 5α τοῦ Ν. 4235/2014,
3. τὴν ὑπ' ἀριθμ. 521/29.3.2017 ἠτιολογημένην πρότασιν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Δημητριάδος καί Ἀλμυροῦ κ. Ἰγνατίου,
4. τὴν ἀπὸ 30.3.2017 Γνωμοδότησιν τῆς Νομικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καί
5. τὴν ἀπὸ 4.4.2017 Ἀπόφασιν τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου,

Ἀποφασίζει

καταργεῖ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἴδρυμα ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Κέντρον Ἀποθεραπείας καί Ἀποκατάστασης κλειστής νοσηλείας Εὔης Λούλη “Ἡ Ἁγία Ὑπομονή”» τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος καί Ἀλμυροῦ:

Ἄρθρον 1

Κατάργησις τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ιδρύματος
«Κέντρον Ἀποθεραπείας καί Ἀποκατάστασης κλειστής
νοσηλείας Εὔης Λούλη “Ἡ Ἁγία Ὑπομονή”»

Τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἴδρυμα ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Κέντρον Ἀποθεραπείας καί Ἀποκατάστασης κλειστής νοσηλείας Εὔης Λούλη “Ἡ Ἁγία Ὑπομονή”» τῆς Ἱερᾶς Μη-

τροπόλεως Δημητριάδος καί Ἀλμυροῦ καί ὁ κανονισμὸς συστάσεως καί λειτουργίας αὐτοῦ (Φ.Ε.Κ. Β' 232/2004), καταργοῦνται.

Ἄρθρον 2

Ρύθμισις περιουσιακῶν στοιχείων

Πᾶσα ἡ κινητὴ καί ἀκίνητος περιουσία τοῦ ὡς ἄνω καταργουμένου ἐκκλησιαστικοῦ ιδρύματος, καθὼς καί κάθε δικαίωμα καί ἀξίωσις αὐτοῦ, ἀνήκει αὐτοδικαίως εἰς τὸ νομικὸν πρόσωπον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος καί Ἀλμυροῦ.

Ἄρθρον 3

Δαπάνη

Ἀπὸ τὴν παροῦσα ἀπόφασις δέν προκαλεῖται δαπάνη εἰς βᾶρος τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ νομικοῦ προσώπου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος καί Ἀλμυροῦ.

Ἄρθρον 4

Ἐναρξη ἰσχύος

Ἡ ἰσχὺς τῆς παρούσης ἀρχεται ἀπὸ τὴν δημοσίευσίν της εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καί εἰς τὸ ἐπίσημον Δελτίον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος “ΕΚΚΛΗΣΙΑ”.

Ἡ παροῦσα ἀπόφασις νά δημοσιευθῇ στὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἀθῆναι, 4 Ἀπριλίου 2017

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς
Ὁ Μεθώνης Κλήμης

Άριθμ. 985/847/12.4.2017

Άναγνώρισις συστάσεως Ένοριών
καί Ίερών Μονών
τῆς Ίερᾶς Μητροπόλεως Μεγάρων καί Σαλαμίνος
συμφώνως πρός τό ἄρθρον 25 τοῦ Ν. 4301/2014

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έχοντες ὑπ' ὄψιν:

1. τό ἄρθρον 25 παρ. 1 τοῦ Ν. 4301/2014,
2. τήν ὑπ' ἀριθμ. 215/20.2.2017 εἰσήγησιν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μεγάρων καί Σαλαμίνος κ. Κωνσταντίνου,
3. τήν ἀπό 5.4.2017 Ἀπόφασιν τῆς Διαρκοῦς Ίερᾶς Συνόδου,

διαπιστοῦμεν

τήν σύστασιν πρό τῆς ἐνάργεως ἰσχύος τοῦ Νόμου 590/1977, τῶν ὡς κάτωθι Ένοριῶν τῆς Ίερᾶς Μητροπόλεως Μεγάρων καί Σαλαμίνος:

Ένορίαί

1. Ένορία τοῦ Ίεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Γεωργίου Νέας Περάμου, μέ ἔδραν τήν Δημοτικήν Κοινότητα Νέας Περάμου, τῆς Δημοτικῆς Ένοτίου Νέας Περάμου, τοῦ Δήμου Μεγαρέων, τῆς Περιφερειακῆς Ένοτίου Δυτικῆς Ἀττικῆς, τῆς Περιφερείας Ἀττικῆς, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1938, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 7/25.9.1938 Πρακτικοῦ τοῦ Ίεροῦ Ναοῦ.
2. Ένορία τοῦ Ίεροῦ Ναοῦ Ἀγίων Ἀποστόλων Ἐλευσίνος, μέ ἔδραν τήν Δημοτικήν Κοινότητα Ἐλευσίνος, τῆς Δημοτικῆς Ένοτίου Ἐλευσίνος, τοῦ Δήμου Ἐλευσίνος, τῆς Περιφερειακῆς Ένοτίου Δυτικῆς Ἀττικῆς, τῆς Περιφερείας Ἀττικῆς, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1912, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 69/τ.Α'/20.2.1912 Φ.Ε.Κ.
3. Ένορία τοῦ Ίεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου, μέ ἔδραν τήν Δημοτικήν Κοινότητα Μάνδρας, τῆς Δημοτικῆς Ένοτίου Μάνδρας, τοῦ Δήμου Μάνδρας - Εἰδυλλίας, τῆς Περιφερειακῆς Ένοτίου Δυτικῆς Ἀττικῆς, τῆς Περιφερείας Ἀττικῆς, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1912, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 69/τ.Α'/20.2.1912 Φ.Ε.Κ.
4. Ένορία τοῦ Ίεροῦ Ναοῦ Ἀγίας Τριάδος χωρίου Οἰνός, μέ ἔδραν τήν Τοπικήν Κοινότητα Οἰνός, τῆς Δν-

μοτικῆς Ένοτίου Οἰνός, τοῦ Δήμου Μάνδρας - Εἰδυλλίας, τῆς Περιφερειακῆς Ένοτίου Δυτικῆς Ἀττικῆς, τῆς Περιφερείας Ἀττικῆς, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1912, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 69/τ.Α'/20.2.1912 Φ.Ε.Κ.

5. Ένορία τοῦ Ίεροῦ Ναοῦ Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος Βιθίων, μέ ἔδραν τήν Δημοτικήν Κοινότητα Βιθίων, τῆς Δημοτικῆς Ένοτίου Βιθίων, τοῦ Δήμου Μάνδρας - Εἰδυλλίας, τῆς Περιφερειακῆς Ένοτίου Δυτικῆς Ἀττικῆς, τῆς Περιφερείας Ἀττικῆς, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1912, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 69/τ.Α'/20.2.1912 Φ.Ε.Κ.

6. Ένορία τοῦ Ίεροῦ Ναοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Ἐρυθρῶν, μέ ἔδραν τήν Δημοτικήν Κοινότητα Ἐρυθρῶν, τῆς Δημοτικῆς Ένοτίου Ἐρυθρῶν, τοῦ Δήμου Μάνδρας - Εἰδυλλίας, τῆς Περιφερειακῆς Ένοτίου Δυτικῆς Ἀττικῆς, τῆς Περιφερείας Ἀττικῆς, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1912, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 69/τ.Α'/20.2.1912 Φ.Ε.Κ.

7. Ένορία τοῦ Ίεροῦ Ναοῦ Ἀναλήψεως τῆς Χριστοῦ Μαγούλας, μέ ἔδραν τήν Δημοτικήν Κοινότητα Μαγούλας, τῆς Δημοτικῆς Ένοτίου Μαγούλας, τοῦ Δήμου Ἐλευσίνος, τῆς Περιφερειακῆς Ένοτίου Δυτικῆς Ἀττικῆς, τῆς Περιφερείας Ἀττικῆς, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1912, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 69/τ.Α'/20.2.1912 Φ.Ε.Κ.

8. Ένορία τοῦ Ίεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Δημητρίου Ἀσπροπύργου, μέ ἔδραν τήν Δημοτικήν Κοινότητα Ἀσπροπύργου, τῆς Δημοτικῆς Ένοτίου Ἀσπροπύργου, τοῦ Δήμου Ἀσπροπύργου, τῆς Περιφερειακῆς Ένοτίου Δυτικῆς Ἀττικῆς, τῆς Περιφερείας Ἀττικῆς, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1953, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 301/15.3.1956 ἐγγράφου τοῦ Μητροπολίτου Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος.

9. Ένορία τοῦ Ίεροῦ Ναοῦ Ἀγίας Βαρβάρας χωρίου Παλούκια Σαλαμίνος, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Παλουκίων, τῆς Δημοτικῆς Ένοτίου Σαλαμίνος, τοῦ Δήμου Σαλαμίνος, τῆς Περιφερειακῆς Ένοτίου Νήσων, τῆς Περιφερείας Ἀττικῆς, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1924, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ Βιβλίου Βαπτίσεων τοῦ Ίεροῦ Ναοῦ τοῦ ἔτους 1924.

10. Ένορία τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Σεληνίων Σαλαμίνος, μέ ἔδραν τήν Δημοτικήν Κοινότητα Σεληνίων, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Ἀμπελακίων, τοῦ Δήμου Σαλαμίνος, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Νήσων, τῆς Περιφερείας Ἀττικῆς, ἰδρυθεῖσα πρὸ τοῦ ἔτους 1928, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ Βιβλίου Γάμων τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ ἔτους 1924.

Ἡ παρούσα Διαπιστωτική Πράξις νά δημοσιευθῆ εἰς τήν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 5ῃ Ἀπριλίου 2017

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς

Ὁ Μεθώνης Κλήμης

Άριθμ. 1520/967/8.5.2017

Κανονισμός Συστάσεως και λειτουργίας
 Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος μέ τήν ἐπωνυμία:
 «Ἐκκλησιαστικό Ἰδρυμα Ἀδελφῶν
 Παναγιώτου, Ἐλένης καί Χρυσάνθου Τσάκα
 ἐκ Κρεμαστῆς Λακωνίας»
 τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μονεμβασίας καί Σπάρτης

Ἡ ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
 ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐχουσα ὑπ' ὄψιν:

1) τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 1 παρ. 4, 29 παρ. 2, 46 παρ. 2 καί 59 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περί τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὅπως ἐτροποποιήθησαν διά τοῦ ἀρθροῦ 68 παρ. 1 τοῦ Ν. 4235/2014,

2) τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ποιμανούσης Ἐκκλησίας πρός τό χριστεπώνυμον πλήρωμα, τὰς ἀπορρεούσας ἐκ τῶν Εὐαγγελικῶν ἐπιταγῶν, τῶν Ἱερῶν Κανόνων καί τῶν Νόμων τοῦ Κράτους,

3) τὰς ὑφισταμένες κοινωνικάς, ποιμαντικάς καί πνευματικάς ἀνάγκας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μονεμβασίας καί Σπάρτης,

4) τήν ὑπ' ἀριθμ. 126/202/24.3.2017 πρότασιν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μονεμβασίας καί Σπάρτης κ. Εὐσταθίου,

5) τήν ἀπό 4.4.2017 Γνωμοδότησιν τῆς Νομικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,

6) τήν ἀπό 3.5.2017 Ἀπόφασιν τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου,

Ἀποφασίζει

συνιστᾶ ἐκκλησιαστικό ἴδρυμα ὑπό τήν ἐπωνυμία «Ἐκκλησιαστικό Ἰδρυμα ἀδελφῶν Παναγιώτου, Ἐλένης καί Χρυσάνθου Τζάκα, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μονεμβασίας καί Σπάρτης», ἡ λειτουργία τοῦ ὁποίου θά διέπεται ἀπό τόν ἐξῆς Κανονισμό:

Κανονισμός Συστάσεως καί λειτουργίας
 Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος μέ τήν ἐπωνυμία:
 «Ἐκκλησιαστικό Ἰδρυμα Ἀδελφῶν
 Παναγιώτου, Ἐλένης καί Χρυσάνθου Τσάκα
 ἐκ Κρεμαστῆς Λακωνίας»

τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μονεμβασίας καί Σπάρτης

Ἄρθρον 1

Στήν Ἱερά Μητρόπολη Μονεμβασίας καί Σπάρτης συνιστᾶται ἐκκλησιαστικό ἴδρυμα μέ τήν ἐπωνυμία «Ἐκ-

κλησιαστικό Ἰδρυμα Ἀδελφῶν Παναγιώτου, Ἐλένης καί Χρυσάνθου Τσάκα ἐκ Κρεμαστῆς Λακωνίας», τό ὁποῖο ἀποτελεῖ αὐτοτελές Νομικό Πρόσωπο Ἰδιωτικοῦ Δικαίου μὴ κερδοσκοπικοῦ χαρακτῆρα, πού τελεῖ ὑπό τήν ἄμεση ἐποπτεία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μονεμβασίας καί Σπάρτης, διοικεῖται δέ σύμφωνα μέ τίς διατάξεις τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ καί ἔχει ὡς ἔδρα τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μονεμβασίας καί Σπάρτης.

Ἄρθρον 2

Σκοποί τοῦ Ἰδρύματος

Σκοποί αὐτοῦ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος εἶναι:

α. Ἡ κατά τόν καλλύτερο τρόπο ἀξιοποίηση τοῦ ἀκινήτου αὐτοῦ καί ἡ διαχείριση τῶν κατατεθειμένων χρημάτων.

β. Ἡ ἐνίσχυση ἐνός φοιτητῆ τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς καί ἐνός ὑποψηφίου κληρικοῦ ἢ κληρικοῦ φοιτητῆ τῆς Θεολογικῆς ἢ ἄλλης Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς μέ τή χορηγία χρηματικοῦ ποσοῦ, τό ὕψος τοῦ ὁποίου θά ἀποφασίζει τό Διοικητικό Συμβούλιο τοῦ Ἰδρύματος, κατά τήν ἐπιτυχία αὐτῶν στίς ὡς ἀνωτέρω Σχολές.

γ. Ἡ ἐνίσχυση καί ἄλλων φοιτητῶν, ὄρφανῶν ἢ τέκνων πολυτέκνων οικογενειῶν ἢ ἀπόρων, μέ διάφορα μικρότερα ποσά, ἐφ' ὅσον θά ὑπάρχει ἡ οικονομική δυνατότητα τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος.

Ἄρθρον 3

Πόροι τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος

Πόροι τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος εἶναι:

α) Τά ἔσοδα ἀπό τήν ἀξιοποίηση τοῦ διαμερίσματος τῆς Ἀθήνας, ἐπιφανείας 81,50 τετρ. μέτρων, εὐρισκομένου στόν πέμπτο ἄνω τοῦ ἰσογείου ὄροφο οἰκοδομῆς ἐπί τῆς ὁδοῦ Εὐμένους ἀριθ. 68 τοῦ Δ. Βύρωνος τῆς ΠΕ Ἀθηνῶν, ἰδιοκτησίας τοῦ Ἰδρύματος.

β) Τό κατατεθειμένο, γιά τόν ὡς ἀνωτέρω σκοπό, στήν Τράπεζα Eurobank ποσό τῶν ἑκατῶν ἑξὶ χιλιάδων ὀγδόντα δύο εὐρώ καί ὀγδόντα τεσσάρων λεπτῶν (106.-082,84€) καί κάθε ἄλλη προσφορά ἢ δωρεά πρός τό Ἰδρυμα.

~ Άρθρον 4

Διοίκηση του Έκκλησιαστικού Ίδρύματος

1. Τό Έκκλησιαστικό Ίδρυμα διοικείται από πενταμελές (5) Διοικητικό Συμβούλιο ως εξής:
 - α) Πρόεδρος ό Μητροπολίτης μέ άναπληρωτή τόν Πρωτοσύγκελλο τής Ίεράς Μητροπόλεως.
 - β) Ό Γενικός Άρχιερατικός Έπίτροπος τής Ίεράς Μητροπόλεως μέ άναπληρωτή τόν Έφημέριο του Μητροπολιτικού Ίερού Ναού.
 - γ) Τρία εύσπλήηπα πρόσωπα κληρικοί ή λαϊκοί, μέ τούς άναπληρωτές τους, όριζόμενα από τόν Πρόεδρο μέ τριετή θητεία, δυναμένη νά άνανεωθεί άπεριόριστα.
2. Τό Διοικητικό Συμβούλιο κατά τήν πρώτη Συνεδρία αυτού συγκροτείται σέ σώμα και όρίζεται ό άντιπρόεδρος, ό γραμματεός και ό ταμίας.
3. Τό Δ.Σ. συνεδριάζει συγκαλούμενο από τόν Πρόεδρο μία φορά άνά έτος ή κατά τήν κρίση αυτού και κατά τίς έκάστοτε άναφυόμενες άνάγκες.
4. Τό άξίωμα του Προέδρου και τών Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου είναι τιμητικό και άμισθο.

~ Άρθρον 5

Καθήκοντα του Διοικητικού Συμβουλίου

1. Τό Διοικητικό Συμβούλιο διοικεί τό Έκκλησιαστικό Ίδρυμα και φροντίζει για τήν εκπλήρωση τών σκοπών του. Είναι άρμόδιο για τήν έν γένει διαχείριση τών υποθέσεων του Έκκλησιαστικού Ίδρύματος. Ειδικότερα:
 - α) Έγκρίνει τόν Προϋπολογισμό και Άπολογισμό Έσόδων και Έξόδων, τούς όποιους υποβάλλει στό Μητροπολιτικό Συμβούλιο προς τελική έγκριση.
 - β) Άποφασίζει για τήν εκπλήρωση τών σκοπών του Έκκλησιαστικού Ίδρύματος.
 - γ) Άποφασίζει για κάθε θέμα μή προβλεπόμενο από τόν παρόντα Κανονισμό.
2. Οι άποφάσεις του υποβάλλονται στό Μητροπολιτικό Συμβούλιο προς ένημέρωση, πλίν του Άπολογισμού και Προϋπολογισμού που υποβάλλονται για τελική έγκριση.

~ Άρθρον 6

Καθήκοντα του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου

- Ό Πρόεδρος:
- α) Άντιπροσωπεύει τό Έκκλησιαστικό Ίδρυμα ένώπιον όλων τών Άρχών ή έκχωρεί κατά περίπτωση τό δικαίωμα του σέ άλλο Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου ή σέ Νομικό Σύμβουλο.
 - β) Συγκαλεί τό Διοικητικό Συμβούλιο και διευθύνει τίς συνεδριάσεις του.

- γ) Υπογράφει όλα τά έξερχόμενα έγγραφα.
- δ) Μεριμνά για τήν έκτέλεση τών άποφάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου.

~ Άρθρον 7

Διαχείρισις Οικονομικών

- Τό Έκκλησιαστικό Ίδρυμα χρησιμοποιεί τά κάτωθι λογιστικά και διαχειριστικά βιβλία:
- α) Βιβλίο Ταμείου (Έσόδων και Έξόδων)
 - β) Τριπλότυπα Γραμματίων Εισπράξεως
 - γ) Γραμμάτια Ένταλήμάτων Πληρωμών
 - δ) Βιβλίο Κτηματολογίου

~ Άρθρον 8

Καθήκοντα γραμματέα

1. Ό γραμματέας συντάσσει τά Πρακτικά του Διοικητικού Συμβουλίου και φυλάσσει τό βιβλίο τών Πρακτικών του. Τηρεί τό βιβλίο Πρωτοκόλλου τής άλληλογραφίας του Έκκλησιαστικού Ίδρύματος και φυλάσσει τό Άρχειο και τή σφραγίδα του.
2. Τό Άρχειο του Έκκλησιαστικού Ίδρύματος και ή σφραγίδα του φυλάσσονται στό Γραφείο τής Ίεράς Μητροπόλεως μέ τήν εύθύνη του γραμματέα.

~ Άρθρον 9

Σφραγίδα του Έκκλησιαστικού Ίδρύματος

- Τό Έκκλησιαστικό Ίδρυμα έχει δική του στρογγυλή σφραγίδα, που άναγράφει στόν πρώτο γύρο: «ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΠΑΡΤΗΣ» και στόν έσωτερικό: «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ, ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ΚΑΙ ΕΛΕΝΗΣ ΤΖΑΚΑ ΕΚ ΚΡΕΜΑΣΤΗΣ».

~ Άρθρον 10

Τροποποίηση του Κανονισμού

- Ό παρών Κανονισμός μπορεί νά τροποποιηθεί ή συμπληρωθεί μέ όμόφωνη άπόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, έγκριση του Μητροπολιτικού Συμβουλίου και τελική έγκριση τής ΔΙΣ, δημοσιευόμενη στην Έφημερίδα τής Κυβερνήσεως και στό Περιοδικό τής Έκκλησίας τής Έλλάδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

~ Άρθρον 11

- Τό Έκκλησιαστικό Ίδρυμα καταργείται όπως όρίζει ό Νόμος. Στην περίπτωση αυτή ή περιουσία του περιέρχεται στό Νομικό Πρόσωπο τής Ίεράς Μητροπόλεως Μονεμβασίας και Σπάρτης.

~ Άρθρον 12

Ίσχύς του Κανονισμού

- Η ισχύς του παρόντος Κανονισμού άρχίζει από τή δη-

μοσίευσή του στην Έφημερίδα της Κυβερνήσεως και στο Περιοδικό της Εκκλησίας της Ελλάδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Άρθρον 13

Από τις διατάξεις του παρόντος Κανονισμού δέν προκαλείται δαπάνη στό Νομικό Πρόσωπο της Ιεράς Μητροπόλεως Μονεμβασίας και Σπάρτης.

Η απόφαση αυτή νά δημοσιευθεί στην Έφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Άθήνα, 3 Μαΐου 2017

† Ο Άθηνών ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος

Ο Αρχιγραμματεός

Ο Μεθώνης Κλήμης

Αριθμ. 1520/968/8.5.2017

**Κανονισμός Συστάσεως και λειτουργίας
ἐκκλησιαστικοῦ ἰδρύματος με τήν ἐπωνυμία:
«Ἐκκλησιαστικό Ἴδρυμα κατ' οἶκον φροντίδας
ἡλικιωμένων και ἀτόμων με ἀναπηρία»,
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μονεμβασίας και Σπάρτης**

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐχουσα ὑπ' ὄψει:

1) τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 1 παρ. 4, 29 παρ. 2, 46 παρ. 2 καί 59 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περί τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὅπως ἐτροποποιήθησαν διά τοῦ ἀρθροῦ 68 παρ. 1 τοῦ Ν. 4235/2014,

2) τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ποιμανούσης Ἐκκλησίας πρὸς τό χριστεπώνυμον πλήρωμα, τὰς ἀπορρεούσας ἐκ τῶν Εὐαγγελικῶν ἐπιταγῶν, τῶν Ἱερῶν Κανόνων καί τῶν Νόμων τοῦ Κράτους,

3) τὰς ὑφισταμένας κοινωνικάς, ποιμαντικάς καί πνευματικάς ἀνάγκας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μονεμβασίας καί Σπάρτης,

4) τήν ὑπ' ἀριθμ. 126/202/24.3.2017 πρότασιν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μονεμβασίας καί Σπάρτης κ. Εὐσταθίου,

5) τήν ἀπό 4.4.2017 Γνωμοδότησιν τῆς Νομικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,

6) τήν ἀπό 3.5.2017 Ἀπόφασιν τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου,

Ἀποφασίζει

συνιστᾶ ἐκκλησιαστικό ἴδρυμα ὑπό τήν ἐπωνυμία «Ἐκκλησιαστικό Ἴδρυμα κατ' οἶκον φροντίδας ἡλικιωμένων και ἀτόμων με ἀναπηρία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μονεμβασίας και Σπάρτης», ἡ λειτουργία τοῦ ὁποίου θά διέπεται ἀπό τόν ἐξῆς Κανονισμό:

Κανονισμός Συστάσεως και λειτουργίας
ἐκκλησιαστικοῦ ἰδρύματος με τήν ἐπωνυμία:
«Ἐκκλησιαστικό Ἴδρυμα κατ' οἶκον φροντίδας
ἡλικιωμένων και ἀτόμων με ἀναπηρία»,
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μονεμβασίας και Σπάρτης

Ἄρθρον 1

Στήν Ἱερά Μητρόπολη Μονεμβασίας και Σπάρτης συνιστᾶται ἐκκλησιαστικό ἴδρυμα με τήν ἐπωνυμία «Ἐκκλησιαστικό Ἴδρυμα κατ' οἶκον φροντίδας ἡλικιωμένων

και ἀτόμων με ἀναπηρία», τό ὁποῖον ἀποτελεῖ αὐτεπὴλὲς Νομικό Πρόσωπο Ἰδιωτικοῦ Δικαίου, πού τελεῖ ὑπό τήν ἄμεση ἐποπτεία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, διοικεῖται δέ σύμφωνα με τίς διατάξεις τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ καί εἶναι κοινωφελές Ἴδρυμα μὴ κερδοσκοπικοῦ χαρακτῆρα με ἔδρα τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μονεμβασίας και Σπάρτης.

Ἄρθρον 2

Σκοποί τοῦ Ἰδρύματος

Σκοποί αὐτοῦ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος εἶναι:

α. Ἡ κατ' οἶκον φροντίδα ἡλικιωμένων μὴ αὐτοεξυπηρετούμενων, ἡ στήριξη ἀτόμων με εἰδικές ἀνάγκες καί ἡ παροχή σ' αὐτούς τῶν ἀναγκαίων γιά τήν ἐπιβίωσή τους.

β. Ἡ βελτίωση τῆς ποιότητας ζωῆς τῶν ἡλικιωμένων ἀνδρῶν καί γυναικῶν καθὼς καί μὴ ἡλικιωμένων (ΑΜΕΑ) πού χρήζουν ὑποστηρικτικῶν, ἰατρικῶν καί νοσηλευτικῶν ὑπηρεσιῶν καί κατ' οἶκον βοήθειας, με στόχο τήν παραμονή τους στό οἰκεῖο φυσικό καί κοινωνικό περιβάλλον.

γ. Ἡ διατήρηση τῆς οικογενειακῆς συνοχῆς καί ἡ ἀποφυγή χρήσης ἰδρυματικῆς φροντίδας καί καταστάσεων κοινωνικοῦ ἀποκλεισμοῦ, καθὼς καί ἡ ἐξασφάλιση ἀξιοπρεποῦς ἐπιπέδου διαβίωσης.

δ. Ἡ διακριτική συμπαράσταση καί ὠφέλιμη ἐκπαίδευση τῶν μελῶν τῆς οἰκογένειας πού ἔχει τό πρόβλημα, γιά τή συμμετοχή τῆς στήν ἀντιμετώπιση τῶν ἐξειδικευμένων ἀναγκῶν φροντίδας.

ε. Ἡ ρύθμιση τῶν νοσηλευτικῶν καί ὑγειονομικῶν ἀναγκῶν, ὅπου εἶναι ἐφικτό νά καλύπτονται στό σπίτι.

στ. Ἡ διασύνδεση τῶν ἐμπεριστάτων καί μὴ αὐτοεξυπηρετούμενων με τίς ὑπηρεσίες πού ἱκανοποιοῦν τίς ἀνάγκες καί τὰ δικαιώματά τους.

ζ. Ἡ συμπαράσταση στό πένθος καί στόν πόνο τῶν περιθαλιπομένων καί ἡ ἠθική στήριξή τους στή δοκιμασία τους, με τή διακριτική ὀρθόδοξη διδασκαλία καί με τήν ἐκκλησιαστική μυστηριακή ζωή, χωρὶς νά ἀποκλείεται ἡ προσφορά καί σέ ἄτομα μὴ ὀρθόδοξα.

η. Ἡ προσφορά τροφίμων καί ἐνδυμάτων σέ ἀπορους, ἐνδεεῖς καί ἐμπεριστάτους μονίμους κατοίκους ἡ διερχομένους.

θ) Ἡ προσφορά μαγειρευμένης τροφῆς καί ἡ μεταφορά αὐτῆς κατ' οἶκον ἀπό ἐθεληντές κληρικούς καί λαϊκούς.

ι) Ἡ καταγραφή καί μελέτη τῶν ἀναγκῶν κοινωνικῆς φροντίδας ὄλου του πληθυσμοῦ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μονεμβασίας καί Σπάρτης.

ια) Ἡ προάσπιση τῶν ἀτομικῶν καί κοινωνικῶν δικαιωμάτων τους καί ἡ προστασία τους ἀπό ἀρνητικές διακρίσεις καί συμπεριφορές κοινωνικοῦ στιγματισμοῦ, ἐκμετάλλευσης, κακοποίησης ἢ παραμέλησης.

ιβ) Ἡ μελέτη καί προώθηση τῶν ἀναγκαίων ἀλλαγῶν στό ἐσωτερικό του σπιτιοῦ τους, σύμφωνα μέ τούς κανόνες ἐξασφάλισης τῆς μέγιστης χρήσης καί προσπέλασης.

ἄρθρον 3

Πόροι τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος

Πόροι τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος εἶναι:

α) Οἱ ἐπιχορηγήσεις ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη καί συγκεκριμένα ἀπό τό Γενικό Φιλόπτωχο Ταμεῖο, ἀπό τό κεφάλαιο τῶν Εὐαγῶν Ἰδρυμάτων αὐτῆς καί ἀπό τά Ἐνοριακά Φιλόπτωχα Ταμεῖα τῆς Μητροπολιτικῆς μας περιοχῆς.

β) Ἐπιχορηγήσεις ἀπό τόν Δῆμο Σπάρτης ἢ ἀπό ἄλλο Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου ἢ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου.

γ) Προσφορές φιλοanthρώπων ἐντοπίων ἢ ὁμογενῶν ἢ ἀπό ἄλλα μέρη τῆς χώρας ὡς καί ἀπό κάθε ἄλλη νόμιμη καί χρηστή πηγῆ.

ἄρθρον 4

Διοίκηση τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος

1. Τό Ἐκκλησιαστικό Ἰδρυμα διοικεῖται ἀπό τριμελές Διοικητικό Συμβούλιο ὡς ἑξῆς:

α) Πρόεδρος ὁ Μητροπολίτης καί ἀναπληρωτῆς αὐτοῦ ὁ Πρωτοσύγκελλος ἢ ὁ Γενικός Ἀρχιερατικός Ἐπίτροπος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

β) Δύο εὐυπόληπτα πρόσωπα, ἕνας κληρικός καί ἕνας λαϊκός μέ τούς ἀναπληρωτές τους, ὀριζόμενα ἀπό τόν Πρόεδρο μέ τριετή θητεία, δυναμένη νά ἀνανέωθεῖ ἀπεριόριστα.

2. Κατά τήν πρώτη συνεδρία συγκροτεῖται σέ σῶμα καί ὀρίζεται ὁ γραμματεὺς καί ὁ ταμίας. Ἐάν οἱ ὑποχρεώσεις τοῦ Συμβουλίου εἶναι πολλῆς, προσλαμβάνεται καί ἕτερος γραμματεὺς, γιά τά καθήκοντα καί τήν ἀποζημίωση τοῦ ὁποῖου ἀποφασίζει τό Δ.Σ.

3. Τό ἀξίωμα τοῦ Προέδρου καί τῶν Μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου εἶναι τιμητικό καί ἄμισθο.

ἄρθρον 5

Καθήκοντα τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου

1. Τό Διοικητικό Συμβούλιο διοικεῖ τό Ἐκκλησιαστικό Ἰδρυμα καί φροντίζει γιά τήν ἐκπλήρωση τῶν σκοπῶν

αὐτοῦ. Εἶναι ἀρμόδιο γιά τήν ἐν γένει διαχείριση τῶν ὑποθέσεων τοῦ Ἰδρύματος.

Εἰδικότερα:

α) Συντάσσει καί ἐγκρίνει τόν Ἀπολογισμό καί τόν Προϋπολογισμό Ἐσόδων καί Ἐξόδων τοῦ Ἰδρύματος καί ὑποβάλλει αὐτούς στό Μητροπολιτικό Συμβούλιο γιά τήν τελική ἐγκριση αὐτῶν.

β) Ἀποφασίζει γιά κάθε θέμα πού δέν προβλέπεται ἀπό τόν παρόντα Κανονισμό.

2. Οἱ ἀποφάσεις του ὑποβάλλονται στό Μητροπολιτικό Συμβούλιο γιά τήν ἐνημέρωσή του, ἐκτός τοῦ Προϋπολογισμοῦ καί Ἀπολογισμοῦ πού ὑποβάλλονται γιά τήν τελική ἐγκρισή τους.

ἄρθρον 6

Καθήκοντα τοῦ Προέδρου τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος

Ὁ Πρόεδρος:

α) Ἀντιπροσωπεύει τό Ἰδρυμα ἐνώπιον τῶν Ἀρχῶν ἢ ἐκχωρεῖ, κατά περίπτωση, τό δικαίωμα τοῦτο σέ ἕνα Μέλος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἢ σέ Νομικό Σύμβουλο.

β) Συγκαλεῖ τό Διοικητικό Συμβούλιο ἀνά τρίμηνο ἢ ὅποτε κρίνει τοῦτο ἀπαραίτητο.

γ) Ὑπογράφει ὅλα τά ἐξερχόμενα ἔγγραφα.

δ) Μεριμνᾷ γιά τήν ἐκτέλεση τῶν Ἀποφάσεων τοῦ Συμβουλίου καί γιά τήν πραγματοποίηση τῶν σκοπῶν τοῦ Ἰδρύματος.

ἄρθρον 7

Καθήκοντα γραμματέως τοῦ Ἰδρύματος

1. Ὁ γραμματεὺς συντάσσει τά Πρακτικά τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καί φυλάσσει αὐτά, τηρεῖ βιβλίο Πρωτοκόλλου τῆς ἀλληλογραφίας καί φυλάσσει τό Ἀρχεῖο καί τή σφραγίδα τοῦ Συμβουλίου.

2. Τό Ἀρχεῖο καί ἡ σφραγίδα τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος φυλάσσονται μέ εὐθύνη τοῦ γραμματέως στά Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

ἄρθρον 8

Καθήκοντα τοῦ ταμία

1. Ὁ ταμίας εἰσπράττει τίς δωρεές καί ἐπιχορηγήσεις βάσει διπλοτύπων γραμματίων εἰσπράξεως καί ὑπογράφει αὐτά μαζί μέ τόν Πρόεδρο. Ἐπίσης εἶναι ὑπεύθυνος καί ὑπογράφει τά γραμμάτια ἐνταλημάτων πληρωμῆς καί φυλάσσει τά παραστατικά στοιχεῖα.

2. Συντάσσει τόν Προϋπολογισμό καί τόν Ἀπολογισμό τοῦ Ἰδρύματος καί εἰσηγεῖται τά δέοντα τήν ἡμέρα τῆς συνεδριάσεως στό μέλη τοῦ Συμβουλίου.

ἄρθρον 9

Διαχειριστικά Βιβλία

Τό Ἐκκλησιαστικό Ἰδρυμα χρησιμοποιεῖ τά κάτωθι λογιστικά καί διαχειριστικά βιβλία:

- α) Βιβλίο ταμείου (έσόδων και έξόδων)
- β) Τριπλότυπα γραμματίων εισπράξεως
- γ) Γραμμάτια ένταλμάτων πληρωμών
- δ) Βιβλίο κτηματολογίου και περιουσιακών στοιχείων

Άρθρον 10

Προσωπικό του Ίδρύματος

Γιά την ύλοποίηση των σκοπών του Ίδρύματος προσλαμβάνεται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου ένας υπεύθυνος-Διευθυντής του Ίδρύματος, μία ή δύο νοσηλεύτριες, μία κοινωνική λειτουργός, μία ή δύο οικειοακόι βοηθοί και ένας ιατρός γενικής ιατρικής.

Η πρόσληψη των εργαζομένων γίνεται με ατομική σύμβαση, του δέ ιατροῦ ή αποζημίωση πραγματοποιείται κατά περίπτωση και με ιδιαίτερη συμφωνία.

Οι υπηρετούντες από εικοσαετίας στο πρόγραμμα «Βοήθεια στο σπίτι» διατηρούν τις θέσεις τους και συνεχίζουν να μισθοδοτούνται όπως μέχρι σήμερα.

Άρθρον 11

Σφραγίδα του Έκκλησιαστικού Ίδρύματος

Τό Έκκλησιαστικό Ίδρυμα έχει δική του σφραγίδα, που αναγράφει στον πρώτο κύκλο: «ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΠΑΡΤΗΣ» και στον έσωτερικό: «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ».

Άρθρον 12

Τροποποίηση του Κανονισμού

Ο παρών Κανονισμός δύναται να τροποποιηθεί με όμοφωνη Απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου και έγκριση του Μητροπολιτικού Συμβουλίου και με τελική

έγκριση τῆς ΔΙΣ, δημοσιευόμενη στην Έφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως και στό Περιοδικό τῆς Έκκλησίας τῆς Ελλάδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Άρθρον 13

1. Τό Έκκλησιαστικό Ίδρυμα καταργείται με όμοφωνη απόφαση του Δ.Σ., όταν παύει να εκπληρώνει τόν σκοπό του. Τήν απόφαση αυτή διαβιβάζει στην Δ.Ι.Σ. και εκείνη εγκρίνει τελεσίδικα τή διάλυση αυτού. Τήν απόφαση αυτή δημοσιεύει στην Έφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως και στό Περιοδικό «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

2. Η τυχόν περιουσία του Ίδρύματος περιέρχεται στό Νομικό Πρόσωπο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως και διατίθεται σέ παρεμφερείς σκοπούς.

Άρθρον 14

Ίσχύς του Κανονισμού

Η ισχύς του παρόντος Κανονισμού αρχίζει από τή δημοσίευσή του στην Έφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως και στό Περιοδικό τῆς Έκκλησίας τῆς Ελλάδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Άρθρον 15

Από τίς διατάξεις του παρόντος Κανονισμού δέν προκαλείται δαπάνη στό νομικό πρόσωπο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μονεμβασίας και Σπάρτης.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Έφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἄθῆνα, 3 Μαΐου 2017

† Ο Ἄθηνων ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος

Ο Ἀρχιγραμματεὺς

Ο Μεθώνης Κλήμης

Αριθμ. 1558/969/8.5.2017

Τροποποιήσις Κανονισμοῦ συστάσεως καί
λειτουργίας τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἰδρύματος
ὑπό τήν ἐπωνυμία «Ἴδρυμα προστασίας νεότητος
“Ἅγιος Πολύκαρπος - Ἅγιος Γεώργιος”
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πειραιῶς»

Ἡ ἹΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐχουσα ὑπ' ὄψιν:

1) τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 1 παρ. 4, 29 παρ. 2 καί 59 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περί τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὅπως ἐτροποποιήθησαν διά τοῦ ἀρθροῦ 68 παρ. 1 τοῦ Ν. 4235/2014,

2) τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ποιμανούσης Ἐκκλησίας πρὸς τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα, τὰς ἀπορροεύσας ἐκ τῶν Εὐαγγελικῶν ἐπιταγῶν, τῶν Ἱερῶν Κανόνων καί τῶν Νόμων τοῦ Κράτους,

3) τὰς ὑφισταμένες κοινωνικάς, ποιμαντικάς καί πνευματικάς ἀνάγκας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πειραιῶς,

4) τήν ὑπ' ἀριθμ. 373/27.3.2017 πρότασιν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Πειραιῶς κ. Σεραφεῖμ,

5) τήν ἀπὸ 4.4.2017 γνωμοδότησιν τῆς Νομικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,

6) τήν ἀπὸ 3.5.2017 Ἀπόφασιν τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου,

Ἀποφασίζει

τροποποιεῖ τὸν Κανονισμόν συστάσεως καί λειτουργίας τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἰδρύματος ὑπό τήν ἐπωνυμία «Ἴδρυμα προστασίας νεότητος “Ἅγιος Πολύκαρπος - Ἅγιος Γεώργιος” τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πειραιῶς», (Β' 725/1991, Β' 502/1.4.2011, Β' 1180/19.6.2015, Β' 2070/21.9.2015), ὡς ἑξῆς:

Τροποποιήσις Κανονισμοῦ
συστάσεως καί λειτουργίας
τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἰδρύματος ὑπό τήν ἐπωνυμία
«Ἴδρυμα προστασίας νεότητος
“Ἅγιος Πολύκαρπος - Ἅγιος Γεώργιος”
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πειραιῶς»

Ἄρθρον 1

Τὸ ἀρθρο 1 τοῦ Κανονισμοῦ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἰδρύματος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πειραιῶς μέ τήν ἐπωνυμία Ἴδρυμα Προστασίας Νεότητος «Ἅγιος Πολύκαρπος - Ἅγιος Γεώργιος», ἐπαναδιατυπώνεται ὡς ἀκοιούθως:

« Ἄρθρον 1

Σύστασις - Τίτλος - Ἔδρα

Στὴν Ἱερά Μητρόπολη Πειραιῶς συνιστάται Ἴδρυμα μέ τήν ἐπωνυμία «Ἴδρυμα Προστασίας Νεότητος “Ἅγιος Πολύκαρπος - Ἅγιος Γεώργιος” μέ ἔδρα τὸν Πειραιᾶ».

Ἄρθρον 2

Τὸ ἀρθρο 3 τοῦ Κανονισμοῦ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἰδρύματος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πειραιῶς μέ τήν ἐπωνυμία «Ἴδρυμα Προστασίας Νεότητος “Ἅγιος Πολύκαρπος - Ἅγιος Γεώργιος”», ἀντικαθίσταται καί ἐπαναδιατυπώνεται ὡς ἀκοιούθως:

« Ἄρθρον 3

Μέσα γιά τήν ἐπίτευξη τῶν σκοπῶν

Γιά τήν ἐπίτευξη τοῦ σκοποῦ, μέσα ἀποτελοῦν εἰδικότερα ἡ ἴδρυσις καί λειτουργία παιδικοῦ καί βρεφονηπιακοῦ σταθμοῦ, σχολείων πρωτοβάθμιας καί δευτεροβάθμιας ἐκπαίδευσης (ἀκόμη καί προσανατολισμοῦ) ὑπὸ τὸ διακριτικὸν τίτλον «Ἅγιος Πολύκαρπος - Ἅγιος Γεώργιος», σχολῶν βυζαντινῆς μουσικῆς καί ἀγιογραφίας, παραδοσιακῶν λαϊκῶν χορῶν, ὠδείων εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς, κατασκηνώσεων καί κάθε ἄλλου συναφοῦς ἐπιμορφωτικοῦ καί ἐκπολιτιστικοῦ τρόπου συμπαραστάσεως. Ἐπίσης εἶναι δυνατὴ ἡ ἀνάληψις τῆς διαχείρισις - ὡς φορέως ὑλοποιήσεως - κοινοτικῶν εὐρωπαϊκῶν προγραμμάτων, ἀλλὰ καί παγκοσμίων τοιοῦτων, γιά τήν πρόοδο καί ἐπίτευξη τοῦ ὡς ἄνω σκοποῦ».

Ἄρθρον 3

Διορθώνεται ἡ ἐπωνυμία τοῦ ἰδρύματος, ὅπως αὐτὴ ἀναφέρεται στὴν ὑπ' ἀριθμ. ἀπόφ. 3655/1850/4.9.2015 ἀπόφασιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, δημοσιευμένης στὸ Φ.Ε.Κ. Β' 2070/21.9.2015 ἀπὸ τὸ ἐσφαθμένο «Ἴδρυμα Προστασίας Νεότητος “Ἅγιος Γεώργιος - Ἅγιος Πολύκαρπος”» στὸ ὀρθὸ «Ἴδρυμα Προστασίας Νεότητος “Ἅγιος Πολύκαρπος - Ἅγιος Γεώργιος”».

Ἄρθρον 4

1. Ἡ παροῦσα τροποποίηση ἰσχύει ἀπὸ τῆς δημοσιεύ-

σεώς της στην Έφημερίδα της Κυβερνήσεως και στο περιοδικό «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

2. Η τροποποίηση του Κανονισμού του Ίδρύματος διά της παρούσης απόφασης δέν προκαλεί δαπάνη σέ βάρος του ιδρύματος ή του νομικού προσώπου της Ίερᾶς Μητροπόλεως Πειραιῶς.

Ἡ ἀπόφαση αὐτή νά δημοσιευθεῖ στην Έφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ἀθήνα, 3 Μαΐου 2017

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς

Ὁ Μεθώνης Κλήμης

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ - ΚΛΗΤΗΡΙΑ ΕΠΙΚΡΙΜΑΤΑ**Ἱερά Μητρόπολις Μεσσηνίας**

ΚΛΗΣΙΣ

Πρός
τόν Μοναχόν Μωυσην Τάσσην,
Ἀδελφόν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Προφήτου Ἡλίου Πρεβέζης
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νικοπόλεως καί Πρεβέζης
(νῦν ἀγνώστου διαμονῆς).

Καλεῖσαι ἵνα ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως, ἐνώπιον
ἐμοῦ τοῦ Πρωτοπρ. Παναγιώτου Μάντη, ἐνεργοῦντος
ὡς Ἀνακριτοῦ, συνωδᾷ τῇ ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 167/23.3.-
2017 ἐγγράφῳ ἐντολῆ τῶ Σεβ. Μητροπολίτου Μεσση-
νίας κ. Χρυσστόμου, καί ἐν τοῖς Γραφείοις τοῦ Ἱεροῦ
Ναοῦ Τριῶν Ἱεραρχῶν Μεσσηνίας, ἐπὶ τῆς οἰκίας Μουλα-
βασίλη 70, τῇ ἡμέρᾳ Παρασκευῆ, 4 Αὐγούστου 2017,
καί ὥρα 11 π.μ., ἵνα ἀπολογηθῆς ἐπὶ ἀντικανονικῶν ἀδι-
κημάτων, ἅτινά σοι ἀποδίδονται ἐν τῷ ἀνωτέρῳ
ἐγγράφῳ, καί κρίνεται σκόπιμον ὅπως μὴ ἀναγραφῶσιν
ἐν τῇ παρουσίᾳ κληθεῖς, δυνάμει τῶν διατάξεων τῆς παρ.
3, τοῦ ἄρθρου 110, τοῦ Ν. 5383/1932 «Περὶ Ἐκκλησια-
στικῶν Δικαστηρίων καί τῆς πρό Αὐτῶν Διαδικασίας».

Ἐν Μεσσήνῃ τῇ 3ῃ Μαΐου 2017

Ὁ Ἀνακριτὴς
Πρωτοπρ.
Παναγιώτης Μάντης

Ὁ Γραμματεὺς
Πρωτοπρ.
Γεώργιος Π. Τσιριγιώτης

Ἱερά Μητρόπολις Φωκίδος

ΚΛΗΣΙΣ

Πρός
τόν Αἰδεσιμώτατον
Πρεσβύτερον Παναγιώτην Τεκελὴν τοῦ Νικολάου
Ἐφημέριον τοῦ Ἑνοριακοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ
«Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου» Πολλυδρόσου
τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως
(νῦν ἀγνώστου διαμονῆς).

Καλεῖσαι ὅπως ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον
ἡμῶν εἰς τό ἐν Ἀμφίσσῃ Μητροπολιτικόν Γραφεῖον τὴν
15ην Μαΐου 2017 ἡμέραν Δευτέραν καί ὥραν 10 π.μ. ἵνα
ἀπολογηθῆς διὰ τὴν ἀδικαιολόγητον ἀπουσίαν σου πλέ-
ον μὲν ἀπὸ Ἐφημεριακά σου καθήκοντα, χωρὶς νά
μᾶς ἔχῃς ἐνημερώσει διὰ τὴν αἰτίαν τῆς ἐν λόγῳ ἀπου-
σίας σου, οὔτε διὰ τὴν διάρκειάν της, οὔτε διὰ τὸν χρό-
νον ἐπανόδου εἰς τὰ καθήκοντά σου. Εἰς τὴν περίπτωσιν
μὴ ἐμφανισέως σου θά ἐνεργήσωμεν περὶ τούτου συμ-
φώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 15 τοῦ Κανони-
σμοῦ 230/2012 «περὶ Ἐφημερίων καί Διακόνων» τῆς
Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί τοὺς
σχετικούς νόμους τοῦ Κράτους.

Ἐν Ἀμφίσσῃ τῇ 8ῃ Μαΐου 2017

Ὁ Μητροπολίτης
† Ὁ Φωκίδος ΘΕΟΚΤΙΣΤΟΣ

Ἀναρτήθηκε στὴν ἱστοσελίδα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὴν 10.5.2017

**Ἱερά Μητρόπολις
Φλωρίνης, Πρεσπῶν καί Ἑορδαίας**

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2
τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλη-
σίας τῆς Ἑλλάδος» καί τῶν ἄρθρων 4-7 τοῦ ὑπ' ἀριθ.
230/2012 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἐφημε-
ρίων καί Διακόνων», προκειμένου νά πληρώσωμεν τὰς
κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν Ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν
Ναῶν

Ἀναλήψεως Κυρίου Ἀμυνταίου,
Ἁγίου Γεωργίου Βεύης,
καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καί ἔχοντας τὰ κανονικά
καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μὲν ἀπὸ τῆς δημο-

σιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμε-
να δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω
κενῶν θέσεων.

Ἐν Φλωρίνῃ τῇ 18ῃ Ἀπριλίου 2017

† Ὁ Φλωρίνης, Πρεσπῶν καί Ἑορδαίας
ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ἰωαννίνων

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2
τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλη-
σίας τῆς Ἑλλάδος» καί τῶν ἄρθρων 4-7 τοῦ ὑπ' ἀριθ.
230/2012 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἐφημε-

ρίων καί Διακόνων», προκειμένου νά πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν Ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν

Ἁγίας Τριάδος Ροδοτοπίου Ἰωαννίνων,
Ἁγίου Γεωργίου Κάτω Λαψίστης Ἰωαννίνων,
Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Κρυόβρυσης Ἰωαννίνων,
Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Κλεισούρας Ἰωαννίνων,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καί ἔχοντας τὰ κανονικά καί νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντός μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Ἰωαννίνοις τῇ 15ῃ Ἀπριλίου 2017

† Ὁ Ἰωαννίνων ΜΑΞΙΜΟΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἱερά Σύνοδος
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

*Οἱ ἐργασίες τῆς ΔΙΣ
τῆς 2ας καί 3ης Μαΐου 2017*

Συνήλθε στίς 2 καί 3 Μαΐου ἡ Διαρκής Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῆς 160ῆς Συνοδικῆς Περιόδου, ὑπό τήν Προεδρία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμου.

Κατά τή χθεσινή καί σημερινή Συνεδρία:

Ἡ Δ.Ι.Σ. ἀσχολήθηκε μέ θέματα Ἱερῶν Μητροπόλεων καί τῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν: ἐπί τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἐπί τοῦ Μοναχικοῦ Βίου, ἐπί τῆς Χριστιανικῆς Ἀγωγῆς τῆς Νεότητος, ἐπί τῶν Διορθοδόξων καί τῶν Διαχριστιανικῶν Σχέσεων καί ἐπί τῆς Κοινωνικῆς Προνοίας καί Εὐποιίας.

Ἀκολούθως ὄρισε τίς ἐορταστικές ἐκδηλώσεις γιά τόν ἐορτασμό τῆς ἱερᾶς μνήμης τοῦ Ἀγίου Ἀποστόλου Παύλου, ὡς ἑξῆς:

Στόν Πανηγυρικό Ἐσπερινό, ὁ ὁποῖος θά τελεσθεῖ στόν Καθεδρικό Ναό Ἀποστόλου Παύλου Κορίνθου, θά χοροστατήσῃ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, μέ τή συμμετοχή Μελῶν τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου καί ἄλλων Μητροπολιτῶν. Κατά τόν Ἐσπερινό θά ὁμιλήσῃ ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμπτοῦ κ. Δανιήλ.

Κατά τίς ἐορταστικές ἐκδηλώσεις τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Βεροίας, Ναούσης καί Καμπανίας ὑπό τόν τίτλο «Παύλεια», τόν Μακαριώτατο Πρόεδρο καί τά Μέλη τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου θά ἐκπροσωπήσῃ ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Νεαπόλεως καί Σταυρουπόλεως κ. Βαρνάβας.

Τέλος, ἡ Διαρκής Ἱερά Σύνοδος ἀσχολήθηκε μέ τρέχοντα ὑπηρεσιακά ζητήματα καί ἐνέκρινε ἀπο-

σπάσεις Κληρικῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος σέ Ἱερές Μητροπόλεις τοῦ ἔξωτερικοῦ.

Ἐκ τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου

Ἀποστολική Διακονία

*Ἐκδοση ἀναμνηστικοῦ γραμματοσήμου
γιά τή συμπλήρωση 80 ἐτῶν ἀπό τήν ἴδρυσή της*

Ἐκδήλωση γιά τά 80 χρόνια τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πραγματοποιήθηκε στίς 11.5.2017 στήν Ἱερά Σύνοδο, μέ τήν παράδοση ἀπό τά ΕΛ.ΤΑ. Ἀναμνηστικῆς Σειρᾶς Γραμματοσήμων, φιλοτεχνημένων ἀπό τήν κ. Ἀνθούλα Λίγκα. Τό ἀποκορύφωμα αὐτῆς τῆς ἐπετείου ὑπῆρξε ἡ ὑποδοχή λειψάνων τῆς Ἀγίας Ἑλένης, μητέρας τοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου, τοῦ Ἀ' Χριστιανοῦ Αὐτοκράτορα, καί τμήματος τοῦ Τιμίου Ξύλου, προερχομένων ἀπό τή Βενετία.

Στή συνέχεια, παίρνοντας τόν λόγο, ὁ Γενικός Διευθυντής τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Φαναρίου κ. Ἀγαθάγγελος, μεταξύ ἄλλων, τόνισε: «Ἡ Ἀποστολική Διακονία, ἐπί 80 χρόνια τώρα, ἐργάζεται πνευματικά, ἱεραποστολικά, ἐκδοτικά, κοινωνικά, κατηχητικά καί πολιτιστικά, ἔργο πού ἀγκαλιάζει τήν πατρίδα μας, ἀλλά καί τίς Ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες τῆς ὑφῆλίου. Δέν εἶναι τυχαῖο πού ἡ σημερινή παρουσία, ἰδιαίτερος τοῦ δευτέρου γραμματοσήμου μέ τήν Ἀγία Ἑλένη, συμπίπτει μέ τήν ἡμέρα τῶν ἐγκαινίων τῆς Κωνσταντινούπολης πού ἔγιναν ἀπό τόν Μέγα Κωνσταντῖνο στίς 11 Μαΐου 330. Ἀπό καρδιάς εὐχαριστῶ τήν κ. Πρόεδρο τῶν ΕΛ.ΤΑ, τόν Διευθύνοντα Σύμβουλο, τά μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καί τοὺς ἐκλεκτοὺς τοὺς συνεργάτες γι' αὐτήν τήν συνεργασία πού ἔφερε θαυμαστά καί ὁμορφα ἀποτελέσματα. Ὅλο αὐτό τό ἔργο δέν θά μποροῦσε νά πραγματοποιηθεῖ χωρίς τήν οὐσιαστική βοήθεια, τόν ζῆλο καί τή φιλοτιμία τῶν ἐργαζομένων στήν Ἀποστολική

Διακονία, τούς οποίους και εὐχαριστῶ ἀπό καρδιᾶς».

Κλείνοντας τὴν ἐκδήλωση ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Μεθώνης κ. Κλήμης, καλωσόρισε τούς προσκεκλημένους στὴν αἴθουσα συνεδριάσεων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, μεταφέροντας τίς πατρικές εὐχές τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, καὶ ἐπισήμανε ὅτι ἡ ἐκδήλωση αὐτὴ πραγματοποιεῖται στὴ συγκεκριμένη αἴθουσα γιὰ νὰ ἀποδοθεῖ ἡ πρέπουσα τιμὴ στό ἔργο τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Τόνισε μάλιστα ὅτι σέ μία ἐποχὴ ἀποϊεροποιήσεως ἔρχεται ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος μέσῳ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας νὰ δώσει μῆνυμα πρὸς ὅλο τὸν κόσμον γιὰ τὸν χριστιανικὸ χαρακτῆρα τῆς Εὐρώπης καὶ σέ μία ἐποχὴ πού ἀμφισβητοῦνται τὰ αὐτονόματα, τὰ ΕΛ.ΤΑ πιστοποιοῦν τὸ ἔργο τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας».

Στὴν ἐκδήλωση παρίστατο καὶ ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπηρεσιῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Σαλώνων κ. Ἀντώνιος, Διευθυντὴς Ὑπηρεσιῶν, ἡ Διευθύντρια τοῦ ΚΕ.Σ.Ο. κ. Μαίρη Πίνη, βουλευτὴς - ἐκπρόσωποι τῶν κομμάτων, ὁ Δήμαρχος Ἁγίας Βαρβάρας Δημήτρης Μπίρμπας, κληρικοί καὶ λαϊκοί. Ἡ Πρόεδρος τῶν ΕΛ.ΤΑ. κ. Εὐφροσύνη Σταυράκη κατὰ τὴν ὁμιλία της στὴν ἐκδήλωση, μεταξύ ἄλλων, ἀνέφερε: «Μέ μεγάλη μας χαρὰ ἀποδεχθήκαμε τὴν πρόταση τοῦ Ὄργανισμοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος γιὰ τὴν ἔκδοση γραμματοσῆμων ἀφιερωμένων στὰ 80 χρόνια βίου, δράσης καὶ προσφορᾶς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, ἀναγνωρίζοντας τὸ σημαντικό της ἔργο ἐντὸς καὶ ἐκτὸς συνόρων.

Ἐπιπλέον, τὰ ΕΛ.ΤΑ. ἔχουν τὴν τιμὴ νὰ συμμετέχουν στοὺς ἑορτασμούς τῆς ἐπετείου πού κορυφώνονται μέ τὴν ἱστορική ὑποδοχὴ –γιὰ πρώτη φορά στὴν Ἑλλάδα– τῶν ἱερῶν λειψάνων τῆς Ἁγίας Ἑλένης τῆς Ἰσαποστόλου καὶ τοῦ Τιμίου Ξύλου ἀπὸ τὴ Βενετία, ὅπου φυλάσσονται.

Μέ μία πλούσια σειρά παραγῶγων φιλοτελικῶν προϊόντων πού ἀποτελεῖται ἀπὸ Λεύκωμα, Φακέλους Πρώτης Ἡμέρας Κυκλοφορίας καὶ Εἰδικὸ Ἀναμνηστικὸ Φάκελο μέ Μετάλλιο ἀπὸ τὸ Ἐθνικὸ Νομισματοκοπεῖο, ἐμπλουτίζουμε τὴν κυκλοφορία τῆς Ἀναμνηστικῆς Σειρᾶς Γραμματοσῆμων καὶ

«ἀναδεικνύουμε» - μαζί σας τὴν πνευματικὴ ταυτότητα τῆς Εὐρώπης».

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

*Ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ τίμησε
τὴν ἐπικεφαλῆς τῆς ὁμάδας συντήρησης
τοῦ Ἱεροῦ Κουβουκλίου τοῦ Παναγίου Τάφου*

Τὴν ἐπικεφαλῆς τῆς ὁμάδας συντήρησης τοῦ Ἱεροῦ Κουβουκλίου τοῦ Παναγίου Τάφου, Καθηγήτρια ΕΜΠ κ. Ἀντωνία Μοροπούλου, τίμησε στίς 11.5.2017 ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμος.

Σέ σεμνὴ τελετὴ στὴν Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος εὐχαρίστησε τὴν κ. Μοροπούλου γιὰ τὴν προσφορὰ της καὶ τῆς προσέφερε ἀναμνηστικὴ πλάκετα μέ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο νὰ κηρύττει στὴν Πνύκα.

Ἡ κ. Μοροπούλου εὐχαρίστησε ἰδιαίτερος τὸν Ἀρχιεπίσκοπο γιὰ τὴν τιμητικὴ αὐτὴ διάκριση, καὶ τὸν ἐνημέρωσε γιὰ τὴν ἐμπειρία της καὶ γιὰ τὴν ἐπόμενη προγραμματισμένη ἐπίσκεψή της στὰ Ἱεροσόλυμα, προσφέροντάς του τὴν παρουσίαση πού εἶχε κάνει κατὰ τὴν τελετὴ παράδοσης τοῦ Ἱεροῦ Κουβουκλίου.

Ἡ κ. Μοροπούλου μιλώντας στοὺς δημοσιογράφους ἀναφέρθηκε στὰ ἐπόμενα σχέδιά της σχετικά μέ τὴν παρουσίαση τοῦ ἔργου ἀποκατάστασης, καὶ ἔκανε λόγο γιὰ τὴν ἀνάγκη πού ὑπάρχει νὰ συνεχιστοῦν οἱ ἐργασίες στό Ναὸ τῆς Ἀναστάσεως.

Ἡ κ. Μοροπούλου ἐξήγησε ὅτι ἔχει γίνει γεωμετρικὴ τεκμηρίωση, ἔχουν διαπιστωθεῖ ὅλα τὰ κενὰ καὶ εἶναι φανερό ὅτι οἱ ὑποστηλώσεις ἔχουν σαπίσει, γι' αὐτὸ καὶ δημιουργεῖται καὶ θέμα σταθερότητας. Ἐπομένως, πρέπει νὰ ὑπάρξει ἐπέμβαση γιὰ τὴν ἀσφάλεια καὶ τὴν διαρκῆ προστασία τοῦ Ἱεροῦ Κουβουκλίου.

*Στὴν ἀξία τῆς ἱστορίας
ἀναφέρθηκε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος*

Μῆνυμα αἰσιοδοξίας καὶ ἐλπίδας ἀπέστειλε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμος κατὰ τὸν χαιρετισμὸ του στὴν ἐπετειακὴ ἐκδήλωση τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου «ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ» γιὰ τὴν Ἀλωση τῆς Κωνσταντινούπολης (26.5.2017).

Τόν Ἀρχιεπίσκοπο συνόδευαν ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀρχιμανδρίτης Συμεὼν Βολιώτης καὶ ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἰδιαιτέρου Γραφείου τοῦ Ἀρχιμανδρίτης Χρυσόστομος Παπαθανασίου. Παρέστησαν ὁ Μητροπολίτης Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης κ. Εὐστάθιος, ὁ Ἀρχηγὸς Θρησκευτικῆς ΓΕΕΘΑ πρωτοπρεσβύτερος Νικόλαος Γουρδούπης, μέλη τοῦ Δ.Σ. τοῦ Συλλόγου, ἀκαδημαϊκοί, κληρικοί καὶ λαϊκοί.

Πραγματοποιήθηκε ὁμιλία τοῦ Καθηγητοῦ καὶ Ἀντεπιστέλλοντος Μέλους τοῦ Συλλόγου κ. Ἀθανασίου Ἀγγελοπούλου μέ θέμα: «Πόλη Βασιλεύουσα (1453) καὶ Πόλη Συμβασιλεύουσα (1430) καὶ οἱ νεοσθωμανικὲς ἀντιλήψεις περὶ Θράκης καὶ Μακεδονίας. Περιδιαβαίνοντας τὰ Θεοδοσιανά καὶ Παλαιολόγεια τείχη». Τὴν ἐκδήλωση πλαισίωσε μουσικῶς ὁ Πέτρος Γαϊτάνος.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐξέφρασε τὸν ἐνθουσιασμό του ἐπισημαίνοντας πὼς *«μέσα στὴν ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ ὑπάρχει μία πολὺ ὁμορφὴ λέξη πού τὴν σημειώνουμε σὰν βίωμα, ἡ λέξη χαρμολύπη. Σήμερα σέ αὐτὴν τὴν κατασκευαστικὴ ἀτμόσφαιρα ἔξισα αὐτὲς τὶς δύο καταστάσεις, τὴν χαρὰ καὶ τὴν λύπη. Χαρὰ, διότι ὅσα ἀκούσαμε ἄγγιξαν τὶς καλὲς πλευρὲς τῆς ψυχῆς μας, ἀλλὰ καὶ λύπη»* τονίζοντας πὼς ὅσα ἀκούσαμε μᾶς προβλημάτισαν. Χαρακτήρισε, ἐπίσης, τὴν ἐκδήλωση ὡς πού τὴν ἔχουμε ἀνάγκη στὴν ἔρημο πού ζοῦμε.

Κάνοντας λόγο, ἐξ ἄλλου, γιὰ τὴ σημασία καὶ τὴν ἀξία τῆς ἱστορίας, δήλωσε τὸν προβληματισμὸ καὶ τὴν ἀνησυχία του γιὰ τὰ προγράμματα στὰ σχολεῖα, τὶς ἰδέες πού ἐπικρατοῦν σὲ κάποιες οἰκογένειες ἢ ἀκόμη καὶ τὸν ἀγῶνα πού γίνεται μέσα στὴν Βουλὴ, γιὰ νὰ ἀφαιρεθοῦν ἢ νὰ ξαναγραφτοῦν σημεῖα τῆς ἱστορίας μέ τρόπο πού δὲν θὰ ἐρεθίζει καὶ δὲν θὰ στενοχωρεῖ ὅσους τὴν διαβάξουν. *«Ὅλα αὐτὰ εἶναι δύσκολα γιὰ τὴν ἐποχὴ μας»* σημείωσε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ συμπλήρωσε πὼς *«τό πὶό λυπηρὸ εἶναι ὅτι οἱ ἄνθρωποι λίγο ἀπασχολοῦνται μέ αὐτὰ τὰ ζητήματα»*.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ὁλοκλήρωσε τὴν ὁμιλία του στέλνοντας μήνυμα αἰσιοδοξίας καὶ ἐλπίδας μέ τὰ λόγια τοῦ Μακρυγιάννη, ὅτι αὐτὸν τὸν τόπο τὸν ὁμορφο πού ἔχει πλοῦτο, ὅλοι τὸν ζηλεύουν καὶ κόβουν, γιὰ νὰ πάρουν τὸ κομμάτι τους, ἀλλὰ στὸ τέλος μένει μία μαγιά δυνατὴ καὶ αὐτὴ εἶναι πού ζυμώνει

καὶ ἀνανεώνει τὸν ἐσωτερικὸ κόσμον καὶ δίνει στὴν ψυχὴ τὴν δική της τροφή, κρατᾷ τὴ λαμπάδα καὶ τὸ καντῆλι ἀναμμένα.

Ἱερά Μητρόπολις Κερκύρας, Παξῶν καὶ Διαποντίων Νήσων

*Ἐξεδόθη ὁ Κῶδιξ
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κερκύρας*

«Ὁ Κῶδιξ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κερκύρας» ὀνομάζεται τὸ βιβλίον τοῦ κ. Κωνσταντίνου Θύμη, θεολόγου καὶ ἱστορικοῦ, τὸ ὁποῖο ἐξεδόθη προσφάτως ἀπὸ τὴν Ἱερά Μητρόπολη Κερκύρας, Παξῶν καὶ Διαποντίων Νήσων. Μὲ τίς 337 σελίδες τοῦ τόμου ὁ συγγραφεὺς προσφέρει οὐσιαστικὴ συμβολὴ στὴν ἱστορικὴ ἔρευνα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ἀλλὰ καὶ τοῦ εὐρύτερου ἑπτανησιακοῦ χώρου. Καλύπτει τὴν περίοδο ἀπὸ τὸ 1799, ἔτος ἀνασύστασης τοῦ Μητροπολιτικοῦ Θρόνου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κερκύρας, μέχρι τὴν ἐποχὴ μας (2002). Τὸ ἐκδιδόμενον ὕλικό εἶναι πλουσιώτατο, ἀλλὰ καὶ σημαντικώτατο, θὰ ἀποτελεῖ δὲ πηγὴ χρησιμώτατη στοὺς συγγραφεῖς τῆς ἱστορίας καὶ ἱστορικῶν μελετῶν τῆς μακρᾶς αὐτῆς περιόδου. Τὸ ἔργο ἐκυκλοφορήθη τὸ ἔτος 2017 «ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 15 χρόνων ἀρχιερατείας τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κερκύρας, Παξῶν καὶ Διαποντίων Νήσων κ. Νεκταρίου».

Ἡ σημασία τοῦ βιβλίου τεκμηριώνεται ἀπὸ τὰ εἰσαγωγικά κείμενα, γραμμένα ἀπὸ ὑπεροχικά Πρόσωπα τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ τῆς ἱστορικῆς ἐπιστημονικῆς οἰκογενείας, καὶ εἶναι τὰ ἑξῆς: Χαιρετισμὸς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου, Χαιρετισμὸς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου Β', Πρόλογος τοῦ Μητροπολίτου Κερκύρας, Παξῶν καὶ Διαποντίων Νήσων κ. Νεκταρίου καὶ Προλογικὸ Σημείωμα τῆς καθηγήτριας Ἑλένης Ἀγγελομάτη-Τσουγκαράκη. Μετὰ τὰ Εἰσαγωγικά Κείμενα καὶ τὸ εἰδικὸ «Εἰσαγωγικὸ Σημείωμα» τοῦ συγγραφέως ἀκολουθοῦν ἐμπεριστατωμένη «Εἰσαγωγή γιὰ τὴν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κερκύρας ἀπὸ τὴ ρωμαϊκὴ ἐποχὴ μέχρι σήμερα», ἡ «Περιγραφή τοῦ Κώδικος», μέ ἐπιστημονικὴ πληρότητα καὶ ἡ ἔκδοσή του, ἐκτεινόμενη σὲ τέσσερα μέρη. Ἡ ἐργασία κατακλείεται μέ Παράρτημα (ἱστορικὰ γεγονότα, ἐπισκοπικὸς καὶ πρωτοπαπαδικὸς κατάλογος, Πατριαρχικὴ καὶ

Συνοδική Πράξη -1866- και Όμιλίες). Προστίθενται Βιβλιογραφία και τὰ ἀναγκαῖα γιὰ μία ἐπιστημονική ἐκδοση Εὐρετήρια, Πίνακες, Ὑδατόσημα Κώδικα καὶ Περιλήψεις (τῆς ἐκδοσης) σὲ διάφορες γλῶσσες.

Ἱερά Μητρόπολις Χαλκίδος

Ἐκδήλωση γιὰ τίς ἀλψιμόντες πατρίδες

Ἰδιαίτερη ἐπιτυχία σημείωσε ἡ ἐκδήλωση τῆς Σχολῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χαλκίδος, ἀφιερωμένη στήν ἀπόβαση τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ στή Σμύρνη (1919) καὶ στόν βίαιο ξεριζωμό καὶ τήν ἐγκατάσταση στήν Ἑλλάδα τῶν ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας προσφύγων Ἑλλήνων (1924), ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε τό ἀπόγευμα τῆς Πέμπτης 4 Μαΐου 2017, στό ἀμφιθέατρο «Ἀλέξανδρος Ξηρός» τῆς Στρατιωτικῆς Σχολῆς Εὐελπίδων στήν Βάρη Ἀττικῆς.

Ὁ ὑποστράτηγος Χαράλαμπος Λαλούσης, διοικητής τῆς Σχολῆς, ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ οἰκείου μητροπολίτου Γλυφάδας κ. Παύλου, στρατιωτικοὶ ἱερεῖς, τό σύνολο τῶν Εὐελπίδων, ἀπόστρατοι ἀξιωματικοί, ἀλλά καὶ οἱ γνωστοὶ πρωτοφάλτες Θεόδωρος Βασιλικός καὶ Φώτιος Κεσεντζῆς, ἀπόλαυσαν τήν χορωδία παραδοσιακῆς μουσικῆς τῆς Σχολῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, ὑπὸ τήν διεύθυνση τοῦ καθηγητοῦ καὶ πρωτοφάλτου, συνταγματάρχου ἐ.ἀ. κ. Θεοδώρου Κοκκορικού, νά ἀποδίδει μέ θαυμάσιο τρόπο τραγούδια ἀπὸ τὴ μουσικὴ παράδοση τῆς Σμύρνης καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, μέ τὴ συνοδεία τῆς ὀρχήστρας παραδοσιακῶν ὀργάνων.

Τό πρόγραμμα τῆς Ἐκδήλωσης ἐπιμελήθηκε ὁ ἀντιστράτηγος ἐ.ἀ. κ. Ἰωάννης Βερβενιώτης, ὁ ὁποῖος μίλησε μέ θέμα «*Μικρασιατικὴ Ἐκστρατεία: Ἀπὸ τὴν Ἀνάσταση σὴν Σταύρωση τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ*».

Παράλληλα ἡ χορωδία κάλυψε τὴ διήγηση τοῦ μαρτυρίου τοῦ Ἁγίου Χρυσόστομου Ἐπισκόπου Σμύρνης μέ τὴν ψαλμώδηση τοῦ Ὕμνου «*Ἦτες, ἄφες, συγκώρησον ὁ Θεός...*», ὁ κ. Εὐάγγελος Στάμου ἀφηγεῖτο ἱστορικὲς μαρτυρίες γιὰ τὴν Ἐκστρατεία καὶ τὴν Καταστροφή καὶ ἡ κ. Μαρία Καψάλη ἀπέδωσε ἐξαιρετικὰ τό ποίημα τῆς κ. Εὐας Χαλκιάδου, μέ τίτλο «*Ἀλψιμόντες Πατρίδες*».

Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Ἐκδήλωσης, μέ τὴν εὐθύνη τῆς κ. Χριστίνας Βερβενιώτη, προβάλλονταν εἰκόνες, φωτογραφίες καὶ χάρτες σχετικὰ μέ τὴν ὀμιλία, καθὼς καὶ τὰ λόγια τῶν ποιημάτων καὶ τῶν τραγουδιῶν, ὑποβοηθητικά γιὰ τοὺς παρισταμένους, οἱ ὁποῖοι ἐξέφρασαν τίς εὐχαριστίες καὶ τὸν ἐνθουσιασμό τους στοὺς διοργανωτές.

Ἱερά Μητρόπολις Κηφισίας, Ἀμαρουσίου καὶ Ὠρωποῦ

Ὁ Μακαριώτατος στήν Πανήγυρη τοῦ Ὁσίου Ἐφραίμ (5.5.2017)

Στὴν ἱερά μονὴ Ἁγίου Ἐφραίμ στή Νέα Μάκρη τέλεσε τό μυστήριο τῆς Θεῆς Εὐχαριστίας ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, παρουσία τοῦ Προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας κ. Προκόπη Παυλόπουλου. Συλλειτουργήσαν οἱ Μητροπολίτες Σιδηροκάστρου Μακάριος, Χαλκίδος Χρυσόστομος, Ἰλίου Ἀχαρνῶν καὶ Πετρούπολεως κ. Ἀθηναγόρας, Κηφισίας, Ἀμαρουσίου καὶ Ὠρωποῦ κ. Κύριλλος καὶ Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων κ. Τιμόθεος. Παρέστησαν ἐπίσης βουλευτές, ὁ Δήμαρχος Νέας Μάκρης, ἐκπρόσωποι τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας, καὶ ἑκατοντάδες πιστοὶ ἀπὸ ὅλη τὴν χώρα. Μετὰ τό τέλος τῆς Θεῆς Λειτουργίας ὁ Ἀρχιεπίσκοπος εὐχήθηκε σὲ ὅλους τὰ χρόνια πολλά.

Ὁ ἐπίχωριος Μητροπολίτης Κηφισίας ἀναφέρθηκε στήν ἑορτὴ τοῦ Ἁγίου Ἐφραίμ, καὶ εὐχαρίστησε τὸν Ἀρχιεπίσκοπο, τοὺς Ἀρχιερεῖς καὶ τὸν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας, στόν ὁποῖο προσέφερε εἰς ἔνδειξιν τιμῆς καὶ σεβασμοῦ τὸν Σταυρό τοῦ Ἁγίου Ἐφραίμ.

Ὁ κ. Παυλόπουλος εὐχαρίστησε γιὰ τὴν τιμητικὴ αὐτὴ διάκριση, ἡ ὁποία, ὅπως εἶπε, ἀπευθύνεται στόν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας καὶ ὄχι στό πρόσωπό του. Ἀναφέρθηκε στὴ θυσία τοῦ Ὁσίου Ἐφραίμ γιὰ τὴν πίστη καὶ τὴν πατρίδα καὶ τόνισε ὅτι «αὐτό τό παράδειγμα φωτίζει καὶ τὸν δικό μου δρόμο κατὰ τὴν ἄσκηση τῶν καθηκόντων μου νά ὑπερασπίζομαι τὰ ἱερά καὶ τὰ ὄσια τῆς πατρίδας, τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ ἔθνους μας, ἐμπνεόμενος ἀπὸ τίς ἀρχές καὶ τίς ἀξίες τῆς Χριστιανοσύνης καὶ ἰδίως ἀπὸ τίς μεγάλες ἀρχές τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, τῆς εἰρήνης καὶ τῆς δικαιοσύνης».

Ἡ Ἱερά Μονή τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, ἡ Μονή τοῦ Ἁγίου Ἐφραίμ στή Νέα Μάκρη, βρίσκεται στήν ἀνατολική πλευρά τοῦ Πεντελικοῦ ὄρους, στήν ἴδια θέση τῆς μονῆς Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, τοῦ 10ου αἰῶνα. Ἀπό τήν περίοδο ἐκείνη ὑπῆρχαν πάρα πολλά ἀσκητήρια, διασκορπισμένα σέ ὅλη τήν ἔκταση τοῦ βουνοῦ. Ἡ Ἱερά Μονή ἀνεσυστήθη σέ γυναικεία τό 1945 ἀπό τήν ἀείμνηστη Καθηγουμένη καί Κτιτόρισα Μοναχή Μακαρία Δεσύρη μέ τό ἴδιο ὄνομα τοῦ Γενεσίου τῆς Θεοτόκου. Τό 1975 μετονομάσθηκε μέ ὑπουργική ἀπόφαση σέ Ἱ. Μ. Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, ὅπως ἦταν τό ἀρχικό ἰδρυτικό ὄνομα τῆς.

Ἱερά Μητρόπολις Νέας Κρήνης καί Καλαμαριᾶς

Ἐκδηλώσεις Μνήμης καί Πολιτισμοῦ μέ τήν παρουσία τοῦ Μακαριωτάτου

«Καλούμαστε νά προστατεύουμε τήν παράδοση καί τήν Ὁρθοδοξία καί νά πάρουμε δύναμη ἀπό τίς ρίζες μας, γιά νά προχωρήσουμε» τόνισε ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος κατά τή μουσική ἐκδήλωση πού πραγματοποιήθηκε πρὸς τιμὴν τοῦ στήν Ἱερά Μητρόπολη Νέας Κρήνης καί Καλαμαριᾶς στίς 9.5.2017.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐπισκέφθηκε στήν Ἱερά Μητρόπολη Νέας Κρήνης καί Καλαμαριᾶς μετά ἀπό πρόσκληση τοῦ Μητροπολίτη κ. Ἰουστίνου. Τόν Ἀρχιεπίσκοπο συνόδευε ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀρχιμανδρίτης Συμεὼν Βολιώτης.

Τό ἀπόγευμα ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τέλεσε τὰ ἐγκαίνια τῶν ἀνακαινισμένων χώρων τοῦ Ἐπισκοπείου τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Νέας Κρήνης καί Καλαμαριᾶς, παρουσίᾳ Μητροπολιτῶν, Πολιτικῶν, Ἐκπροσώπων τῆς Περιφέρειας καί τῆς Τοπικῆς Αὐτοδιοίκησης, τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας, κλήρου καί λαοῦ.

Νωρίτερα εἶχε μεταβεῖ στόν Ἱερό Καθεδρικό Ναό Ἁγίου Νικολάου Ἀρετσοῦς, ὅπου τέλεσε τρισάγιο ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Νέας Κρήνης καί Καλαμαριᾶς κυροῦ Προκοπίου.

Τό βράδυ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος παραβρέθηκε σέ ἐκδήλωση πού διοργάνωσε ἡ Μητρόπολη πρὸς τιμὴν τοῦ στό Δημοτικό Θέατρο «Μελίνα Μερκούρη»

μέ τίτλο: «Ποῦ εἶναι τὰ χρόνια - Ὁ Σταῦρος Κουγιουμτζῆς ξεναγεῖ τόν Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμο στήν Καλαμαριά».

Ἡ ἐκδήλωση ἀποτελοῦνταν ἀπό τραγούδια τοῦ Σταύρου Κουγιουμτζῆ, τὰ ὁποῖα ἐρμήνευσε μοναδικά ἡ Νεανική Χορωδία καί Ὁρχήστρα τῆς Μητροπόλεως μέ τή συμμετοχή τῆς γνωστῆς ἠθοποιοῦ - τραγουδίστριας Μελίνας Μποτέλη καί τοῦ Μανώλη Χατζημανώλη. Τήν καλλιτεχνική διεύθυνση εἶχε ὁ π. Θεόδωρος Τσαμπασιδῆς.

Ὁ Μητροπολίτης Νέας Κρήνης καί Καλαμαριᾶς κ. Ἰουστίνος εὐχαρίστησε τόν Ἀρχιεπίσκοπο γιά τήν παρουσία του καί συνεχάρη ὅλους τους συντελεστές τῆς μουσικῆς παράστασης γιά τήν ἄρτια ὁργάνωση.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος στόν χαιρετισμό του τόνισε πὸς στήν πρωινή του ὁμιλία εἶχε δηλώσει πὸς ἦρθε στήν Καλαμαριά γιά νά πάρει δύναμη καί νά ἀνανεωθεῖ. «Ἴσως αὐτὴ ἡ φράση νά φάνηκε σχῆμα λόγου ἢ ὑπερβολή» εἶπε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος σημειώνοντας πὸς «ἀπόψε, ὅμως, ἡ βραδιά αὐτὴ μᾶς ἔδειξε τήν πραγματικότητα. Ἡ Καλαμαριά πῆρε θέση στήν καρδιά μας». Ἀνέφερε, ἐπίσης, ὅτι τέτοιες ἐκδηλώσεις ἀποτελοῦν μηνύματα αἰσιοδοξίας καί ἐλπίδας. Ἐπισήμανε, ἀκόμη, ὅτι καλούμαστε νά προστατεύουμε τήν παράδοση καί τήν Ὁρθοδοξία καί νά πάρουμε δύναμη ἀπό τίς ρίζες μας γιά νά προχωρήσουμε.

Ἱερά Μητρόπολις Δράμας

Δωρεά τῆς Μητροπόλεως πρὸς τόν Δῆμο

Αἰσθήματα ἐθνικῆς ὑπερηφάνειας προκαλεῖ ἡ γιγάντια ἑλληνική σημαία, 150 τετραγωνικῶν μέτρων, πού ὑψώθηκε σέ ἴσό 25 μέτρων στόν λόφο τοῦ Κορυλόβου στή Δράμα. «Εἶχα καημό καί μεράκι νά ὑψωθεῖ ἡ ἑλληνική σημαία στόν Κορυλόβο, διότι ἡ ἐπαρχία τῆς Δράμας εἶναι μιὰ μαρτυρική περιοχή. Πλάι στόν Τίμιο Σταυρό, πού εἶναι ἀναρτημένος, ἔρχεται νά σταθεῖ ἡ ἑλληνική σημαία καί νά ὀλοκληρώσει τό δίπολο τῶν ἀξιῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ» τόνισε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δράμας κ. Παῦλος. Μέ δαπάνες τῆς μητροπόλεως κατασκευάστηκαν ὁ ἴσος καί ἡ σημαία, μέ στόχο νά τιμηθεῖ ἡ ἐπέτειος 100 χρόνων ἀπὸ τή Β' Βουλγαρική Κατοχή (1916-1918), πού ἦταν

ή μεγαλύτερη σε αριθμό θυμάτων στη Δράμα και την Ανατολική Μακεδονία. Η πανηγυρική εκδήλωση έγινε στις 24.5.2017.

Ἱερά Μητρόπολις Νεαπόλεως καί Σταυρουπόλεως

Ἐπίσκεψη τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου

«Αὐτό πού βλέπω εἶναι μία ἀποκάλυψη, ἕνας θησαυρός, κάτι πού σέ ἄλλα μέρη πολλοί θά ἤθελαν νά ἔχουν, γιά νά ἀναπτύξουν», δήλωσε κατά τήν ἐπίσκεψη πού πραγματοποίησε στή λιμνοθάλασσα Καλοχωρίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, ὕστερα ἀπό πρόσκληση τοῦ Μητροπολίτου Νεαπόλεως καί Σταυρουπόλεως κ. Βαρνάβα (29.5.2017).

«Αἰσθάνομαι τήν ἀνάγκη νά πῶ “συγγνώμη”, γιατί μέχρι τώρα, ὅταν διάβαζα καί ἄκουγα ὅσα λέγονταν καί γράφονταν γιά τό λιμάνι τῆς Θεσσαλονίκης, νόμιζα ὅτι τό λιμάνι εἶναι ἀπό τόν Λευκό Πύργο μέχρι κάποιο σημεῖο», εἶπε ὁ κ. Ἱερώνυμος.

Ἀναφερόμενος στά σχέδια τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας γιά τήν ἀνάπτυξη τοῦ δυτικοῦ παράκτιου μετώπου τῆς Θεσσαλονίκης ὁ Μακαριώτατος τόνισε ὅτι «δέν πρέπει νά κοιτᾶμε πρὸς τά πίσω. Ἔχουν γίνει μελέτες, ὑπάρχουν προϋπολογισμοί καί ἐνδιαφέρουσες προτάσεις. Τέτοιοι κῶροι δέν μπορεῖ νά περιμένουν περισσότερο. Ὅλοι μαζί νά συντελέσουμε νά γίνει ὅ,τι καλύτερο στήν περιοχή, πού θά δώσει δυνατότητες ἀνάπτυξης, ἀπόλαυσης καί γνωριμίας τοῦ χώρου αὐτοῦ σέ ἀνθρώπους πού πολύ θά ἤθελαν νά τόν γνωρίσουν». Ὁ Περιφερειάρχης Κεντρικῆς Μακεδονίας Ἀπόστολος Τζιτζικώστας ἐνημέρωσε τόν Ἀρχιεπίσκοπο γιά τό σχέδιο τῆς Περιφέρειας, τό ὁποῖο θά ἀνακοινωθεῖ στό προσεχές μέλλον καί περιλαμβάνει τήν περιβαλλοντική ἀναβάθμιση καί τήν τουριστική ἀξιοποίηση τῆς περιοχῆς, ἔκτασης 6.615 στρεμμάτων.

«Εὐχαριστῶ τόν Ἀρχιεπίσκοπο πού δέχτηκε νά ἐπισκεφτεῖ τή λιμνοθάλασσα, ἡ ὁποία χαρακτηρίζεται “κιβωτός του Νῶε” καί περιμένει χρόνια νά δεχτεῖ τό εὐεργετικό ἐνδιαφέρον τῆς Πολιτείας» σημείωσε ὁ Σεβ. κ. Βαρνάβας.

ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑ

Οικουμενικόν Πατριαρχεῖον

*Ὁ Παναγιώτατος λειτούργησε
σὴν Ἑφεσο*

Μήνυμα ἀγάπης ἔστειλε στίς 9.5.2017 ἀπό τήν Ἑφεσο ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος ἀπό τὰ ἐρείπεια τῆς βασιλικῆς πού χτίστηκε ἐπί Ἰουστινιανοῦ πάνω ἀπό τόν τάφο τοῦ Ἁγίου καί Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου.

«Ἡ ἀγάπη νικά», διακήρυξε ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης, πού δέν παρέλειψε, σέ ἓνα λαμπρό περιβάλλον, νά ἀναφερθεῖ «στίς μυστικές φωνές καί τὰ ἀναστάσιμα ἄσματα τοῦ πλήθους τῶν προπεθόντων πατέρων ἡμῶν, οἱ ὁποῖοι εἴτε ἐτελειώθησαν ἐδῶ μαρτυρικῶς εἴτε ἐξεριζώθησαν ἀπό τὰ ἱερά καί αἱματόβρεκτα χώματα τῆς Ἰωνίας, ἀλλά ἄφησαν ὀπίσω καί ἰδιαιτέρως εἰς τὰ ἱερά των προσκυνήματα αὐτή τήν ἰδίαν τήν καρδίαν των».

Κατά τή διάρκεια τῆς Θείας Λειτουργίας ὁ Πατριάρχης χειροτόνησε σέ διάκονο τόν γραμματέα τοῦ Πατριαρχικοῦ Γραφείου στήν Ἀθήνα Ἐλευθέριο Χρυσόχο. Ὁ κληρικός πλέον π. Ἐλευθέριος κατάγεται ἀπό τήν Πάτμο καί εἶναι πνευματικό τέκνο τοῦ Πατριάρχου ἐπί 25 χρόνια. Εἶναι ἕγγαμος καί ἔχει δύο παιδιά.

Τή Θεία Λειτουργία παρακολούθησε καί ἡ σύζυγος τοῦ Προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας Βλασία Παυλοπούλου, συνοδευομένη ἀπό τή Γενική Πρόξενο τῆς Ἑλλάδας στή Σμύρνη Ἀργυρώ Παπούλια.

Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας

*Ἐνθρονίσθηκε ὁ Ἐπίσκοπος Ἀρούσος
Ἀγαθόνικος στήν Τανζανία*

Μέ ἰδιαίτερη λαμπρότητα τελέστηκε τήν Κυριακή 30 Ἀπριλίου ἡ Ἐνθρόνιση τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου τῆς νεοσύστατης Ἐπαρχίας Ἀρούσος καί Κεντρικῆς Τανζανίας κ. Ἀγαθόνικου, κληρικοῦ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κίτρους,

Κατερίνης καί Πλαταμῶνος. Ἡ Ἐνθρόνιση ἔλαβε χώρα στόν Ἱερό Ναό Ἁγίου Δημητρίου τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητας Ἰρίνγκας. Προηγήθηκε Ἀρχιερατική Θεία Λειτουργία προεξάρχοντος τοῦ Τοποτηρητῆ, Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Εἰρηνοπόλεως κ. Δημητρίου.

Στό τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας, σύμφωνα μέ τό τυπικό τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας, εἰσῆλθε στόν Ἱερό Ναό ὁ νέος Ἐπίσκοπος, Θεοφιλέστατος κ. Ἀγαθόνικος. Τόν ὑποδέχθηκε ὁ Τοποτηρητής κ. Δημήτριος, ὁ ἱερός κληρικός καί τό χριστεπώνυμο πλήρωμα τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας, ἀποτελούμενο ἀπό ἰθαγενεῖς πιστούς καί μέλη τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητας.

Ἀκολούθησε ἡ τελετή Ἐνθρονίσεως, στό τέλος τῆς ὁποίας ὁ Τοποτηρητής ἀνέγνωσε τό Γράμμα τοῦ Μακαριωτάτου Πάπα καί Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καί πάσης Ἀφρικῆς κ. Θεόδωρου, ὁ ὁποῖος συνέστησε τόν νέο Ἐπίσκοπο στίς τοπικές ἀρχές, στόν ἱερό κληρικό, στήν Ἑλληνική Κοινότητα καί στό χριστεπώνυμο πλήρωμα. Στή συνέχεια, ὁ Τοποτηρητής ἀπευθυνόμενος στόν νέο ἐπίσκοπο ἔκανε μνεῖα τοῦ ἔργου, τό ὁποῖο ἐπιτελέστηκε τά τελευταῖα χρόνια στήν ἐπαρχία τῆς Ἰρίνγκας, εὐχαρίστησε τόν νέο ἐπίσκοπο ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε ὁ πρῶτος καί ὁ στενότερος συνεργάτης του ὅλα αὐτά τά χρόνια καί τοῦ εὐχήθηκε ὁ Θεός νά τόν στηρίξει στή νέα ἀρχιερατική διακονία, ὥστε νά συνεχίσει καί νά αὐξήσει τό ἱεραποστολικό ἔργο. Κατόπιν, τόν λόγο ἔλαβε ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κίτρους, Κατερίνης καί Πλαταμῶνος Ἀρχιμ. Βαρνάβας Λεοντιάδης, ὁ ὁποῖος μετέφερε τίς εὐχές τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ. Γεωργίου, τήν πατρική ἀγάπη τοῦ γέροντος Μητροπολίτου πρ. Κίτρους Γέροντος κ. Ἀγαθόνικου, τόν υἱικό σεβασμό τοῦ ἱεροῦ Κλήρου, τῶν Μοναστικῶν Ἀδελφοτήτων καί τοῦ πληρώματος τῆς κατά Πιερίαν Ἐκκλησίας.

Ἀκολούθησε ὁ Ἐνθρονιστήριος Λόγος τοῦ νέου Ἐπισκόπου, ὁ ὁποῖος εὐχαρίστησε τόν Μακαριώτατο Πατριάρχη κ. Θεόδωρο γιά τήν ἀγάπη

καί τή στοργή μέ τήν ὁποία τόν περιέβαλε τά χρόνια τῆς διακονίας του στήν ἱεραποστολή καί γιά τό γεγονός ὅτι τοῦ ἐμπιστεύθηκε τό πλήρωμα τῆς νεοσύστατης Ἐπισκοπῆς Ἀρούσης καί Κεντρικῆς Τανζανίας προτείνοντάς τον ὡς πρῶτο ἐπίσκοπό τῆς. Ἀπευθυνόμενος στούς κληρικούς καί στό ποίμνιο τῆς Ἐπισκοπῆς, ἀνέφερε χαρακτηριστικά «Ἐπίσκοπε, ἀπό σήμερον εἶστε τό ἀντικείμενο τῆς προσευχῆς μου. Ἡ καρδιά μου σᾶς ἀνήκει, δώστε μου καί σεῖς τή δίκη σας καρδιά. Εὐχομαι νά σᾶς διακονήσω ὅσο ὁ Θεός μου τό ἐπιτρέψει».

Εὐχαρίστησε τόν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Εἰληνουπόλεως καί Τοποτηρητή κ. Δημήτριο γιά

τήν ἀγάπη καί τή συνεργασία πού εἶχαν ὅλα αὐτά τά χρόνια, γιά τή μέριμνα καί τήν ὁργάνωση τῆς Ἐνθρονίσεως, καί τοῦ δώρισε εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Διονυσίου τοῦ ἐν Ὀλύμπῳ.

Στήν τελετή Ἐνθρονίσεως τοῦ νέου Ἐπισκόπου Ἀρούσης καί Κεντρικῆς Τανζανίας κ. Ἀγαθονίκου συμμετεῖχαν οἱ τοπικές Ἀρχές μέ ἐπικεφαλῆς τόν Περιφερειάρχη Ἰρίνγκα Μ. Richards καί τόν φύλαρχο τῆς τοπικῆς Φυλῆς τῶν Οὐαχέχε S. Raphael. Οἱ ἰθαγενεῖς πιστοί ὑποδέχθηκαν τόν νέο Ἐπίσκοπό τους μέ αἰσθήματα εὐφροσύνης καί ἐνθουσιασμοῦ, χορούς καί τραγούδια, κατά τήν τοπική ἀφρικανική συνήθεια.